

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007–2013 г.”

Име на поръчката:	Избор на изпълнител за оценка и контрол на качеството на данните от картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове и минимизиране на рисковете за дивите птици“ в рамките на проект DIR-59318-1-2 „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове – фаза I”
Договарящ орган:	Министерство на околната среда и водите
Проект:	„Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове – фаза I”
Договор №:	Д-30-25 / 05.03.2013 г.
Дата на подписване на договора:	05.03.2013 г.
Дата на започване на изпълнението	11.03.2013 г.
Краен срок на договора:	12.09.2013 г.
Изпълнител:	Сдружение по ЗЗД “ПЕБ”
Доклад:	Окончателен доклад
Дата на представяне на доклада:	28.10.2013 г.
Директор на проекта от страна на Изпълнителя:	Д-р Петър Петров
Подпис:	

СЪДЪРЖАНИЕ:

ВЪВЕДЕНИЕ	4
СРОКОВЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ДОГОВОРА	5
ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ	6
КОМУНИКАЦИЯ С ВЪЗЛОЖИТЕЛЯ	7
ЕКИП	8
ОСНОВНИ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА:	10
КЛЮЧОВИ РЕЗУЛТАТИ	10
КРАТЪК ПРЕГЛЕД НА ИЗГОТВЕНИТЕ ПРОДУКТИ	11
ЧАСТ ПЪРВА: ПРЕГЛЕД НА НАПРЕДЪКА В ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ДОГОВОРА	12
1. ОПИСАНИЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ ПО ДОГОВОРА ПРЕЗ ОТЧЕТНИЯ ПЕРИОД	12
1.1. Планирани дейности	12
1.2. Организация и осъществяване на теренната работа	13
1.3. Данни, получени от екипите по Дейност 5	15
2. КОНТРОЛ И ВАЛИДИРАНЕ НА ДАННИТЕ – ИНФОРМАЦИЯ ОТ ИЗВЪРШЕНИТЕ АНАЛИЗИ	15
2.1. Мониторинг и контрол на качеството на изпълнените дейности	15
2.2. Цялостен контрол на данните от теренната работа	22
2.3. Механизми за вътрешен контрол и валидиране на резултатите от теренната работа	23
2.4. Механизми за осъществяване на текущ качествен контрол на данните	23
3. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ ПО ДОГОВОРА И ПОСТИГНАТИ РЕЗУЛТАТИ	25
ЧАСТ ВТОРА: ДЕЙНОСТИ ПО ВРЕМЕ НА ФАЗАТА НА ИЗПЪЛНЕНИЕ	29
1. ПРЕДВАРИТЕЛНА ОЦЕНКА НА КАЧЕСТВОТО НА ДАННИТЕ, НАБРАНИ ОТ ИЗПЪЛНИТЕЛЯ ПО ОБОСОБЕНИ ПОЗИЦИИ ОТ 1 ДО 6 - „КОНСОРЦИУМ НАТУРА БЪЛГАРИЯ”	29
1.1. Обособена позиция 1	31
1.2. Обособена позиция 2	52
1.3. Обособена позиция 3	112
1.4. Обособена позиция 4	156
1.5. Обособена позиция 5	208
1.6. Обособена позиция 6	258
2. ПРЕДВАРИТЕЛНА ОЦЕНКА НА КАЧЕСТВОТО НА ДАННИТЕ, НАБРАНИ ОТ ИЗПЪЛНИТЕЛЯ ПО ОБОСОБЕНА ПОЗИЦИЯ 7 - „ОБЕДИНЕНИЕ ЕКОНЕКТ”	324
2.1. Зимен период	324
2.2. Методика за проучване на миграцията	326
2.3. Пролетната миграция на птиците през 2012 и 2013 г.	327
2.4. Размножителен период	329
2.5. Ръководство за дивите птици	330
2.6. Система за ранно предупреждение	331

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

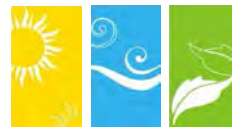
Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007–2013 г.”

2.7. КАРТА НА РИСКА.....	332
ЧАСТ ТРЕТА: ДЕЙНОСТИ ПО ВРЕМЕ НА ЗАКЛЮЧИТЕЛНАТА ФАЗА.....	336
1. ОКОНЧАТЕЛЕН ДОКЛАД, ВКЛЮЧВАЩ ОЦЕНКА НА КАЧЕСТВОТО НА ДАННИТЕ, НАБРАНИ ОТ ИЗПЪЛНИТЕЛЯ ПО ОБОСОБЕНИ ПОЗИЦИИ ОТ 1 ДО 6 - „КОНСОРЦИУМ НАТУРА БЪЛГАРИЯ”, КАКТО И ПОДРОБЕН АНАЛИЗ И ОБОСНОВКА ПРИ КОНСТАТИРАНИ НЕСЪОТВЕТСТВИЯ ИЛИ ПРОТИВОРЕЧИВА ИНФОРМАЦИЯ, СПРЯМО РЕЗУЛТАТИТЕ, ПОЛУЧЕНИ ОТ ИЗПЪЛНИТЕЛЯ ПО ДЕЙНОСТ 4 И ПРЕПОРЪКИ КЪМ ВЪЗЛОЖИТЕЛЯ ЗА ПОСЛЕДВАЩИ ДЕЙСТВИЯ:	336
1.1. Обособена позиция 1	336
1.2. Обособена позиция 2	340
1.3. Обособена позиция 3	350
1.4. Обособена позиция 4	359
1.5 Обособена позиция 5	370
1.6. Обособена позиция 6	371
2. ОКОНЧАТЕЛЕН ДОКЛАД, ВКЛЮЧВАЩ ОЦЕНКА НА КАЧЕСТВОТО НА ДАННИТЕ, НАБРАНИ ОТ ИЗПЪЛНИТЕЛЯ ПО ОБОСОБЕНА ПОЗИЦИЯ 7 - „ОБЕДИНЕНИЕ ЕКОНЕКТ”КАКТО И ПОДРОБЕН АНАЛИЗ И ОБОСНОВКА ПРИ КОНСТАТИРАНИ НЕСЪОТВЕТСТВИЯ ИЛИ ПРОТИВОРЕЧИВА ИНФОРМАЦИЯ, СПРЯМО РЕЗУЛТАТИТЕ, ПОЛУЧЕНИ ОТ ИЗПЪЛНИТЕЛЯ ПО ДЕЙНОСТ 4 И ПРЕПОРЪКИ КЪМ ВЪЗЛОЖИТЕЛЯ ЗА ПОСЛЕДВАЩИ ДЕЙСТВИЯ	385
ЧАСТ ЧЕТВЪРТА: МОНИТОРИНГ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ИНДИКАТОРИТЕ	391
ЧАСТ ПЕТА: ЗАКЛЮЧЕНИЕ – НАУЧЕНИ УРОЦИ И ДОБРИ ПРАКТИКИ.....	394
ЧАСТ ШЕСТА: ПРИЛОЖЕНИЯ	395

ВЪВЕДЕНИЕ

Основната цел на проекта, част от който е настоящият договор, е картиране и определяне на природозащитното състояние на природните местообитания и видове по Директива 92/43/ЕИО за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна, както и определяне на рискови територии на дивите птици - по Директива 2009/147/ЕИО за опазване на дивите птици (предишна 79/409/ЕИО) при изграждане на ветрогенератори. Изпълнението на проекта подпомага дирекция НСЗП и МОСВ за продължаване процеса на изграждане и управление на мрежата НАТУРА 2000. В тази връзка, постигането на очакваните резултати по настоящия договор са в следните направления: осигуряване на информация за целите на Оценката за съвместимостта на инвестиционните предложения, планове, програми и проекти с предмета и целите на опазване в защитените зони; предоставяне на базисни данни за мониторинг на биологичното разнообразие; разработване на Планове за управление на защитени зони; осигуряване на необходимите данни при докладване на страната ни пред Европейската комисия по Директива за местообитанията.

Очакваните резултати от реализацията на проекта са:

- 1) Разработени и одобрени от Изпълнителна агенция по околна среда (ИАОС) методики за картиране и определяне на природозащитното състояние (ПС) на природните местообитания и видове, съгласно Дейност 4 от проекта;
- 2) Определени и приети от комисия, назначена от Възложителя (Министъра на околната среда и водите), национални оценки на разпространението на природните местообитания и видовете - ареал, площ и численост, съгласно Дейност 4 от проекта;
- 3) Определени и приети от комисия, назначена от Възложителя референтни стойности за благоприятно природозащитно състояние (БПС) на национално, биогеографско и локално ниво, съгласно Дейност 4 от проекта;
- 4) Извършена инвентаризация/набрани теренни данни/ по показателите за отчитане на ПС, съгласно разработените и одобрени методики в границите на защитените зони за местообитанията Въведени теренни данни и специализирана база данни, разработена по проект „Разработване и внедряване на информационна система за защитените зони от екологична мрежа Натура 2000”;
- 5) Извършено картиране на типовете природни местообитания и видовете в определения мащаб и изготвена геобаза данни, съдържаща слоеве с резултатите от картирането;

- 6) Изготвени оценки за ПС на типове природни местообитания и видове по защитени зони, на биогеографско и на национално ниво;
- 7) Изготвено предложение за схеми за мониторинг на биологичното разнообразие на ниво защитена зона и на национално ниво;
- 8) Изготвена и внесена за утвърждаване от ИАОС методика за мониторинг на прелета на птиците;
- 9) Разработена система за ранно предупреждение, с която ще се регулира работата на вятърните паркове;
- 10) Изготвено Ръководство за опазване на дивите птици при развитието на ветроенергийните източници в България;
- 11) Изготвена карта и ГИС модел с рисковите територии за птиците при изграждането на ветрогенератори;
- 12) Проведени теренни обучения на експерти от Регионалните инспекции по околната среда и водите/ Дирекциите на националните паркове/ Дирекциите на природните паркове (РИОСВ/ДНП/ДПП) за прилагане методиките за картиране и определяне на ПС.

Срокове за изпълнение на Договора

Договорът е изпълнен в пълно съответствие с поставените срокове по Техническо задание, Техническа оферта на Консорциум ПЕБ и Встъпителен Доклад.

Сроковете за изпълнение на Договора са, както следва (**Таблица 1**):

Таблица 1 Срокове за изпълнение на Договора

№	Описание/Дейност	Съгласно техническото задание и техническата оферта		Съгласно Встъпителния Доклад (с фиксирани дати)
		Начален срок* на започване на изпълнението	Краен срок* за приключване на изпълнението	
1	Подготвителна фаза	1	30	11.03.2013 - 11.04.2013
1.1	Изготвяне на списък на допълнителните експерти	1	15	26.03.2013
1.2	Изготвяне на план за провеждане на обучение на екипите за работа с оборудването	1	15	26.03.2013
1.3	Изготвяне на план за провеждане на обучение на	1	15	26.03.2013

	екипите за прилагане на използваните методики			
1.4	Изготвяне на Встъпителен доклад и План за контролните дейности на терен	1	30	11.04.2013
2	Фаза на изпълнение	31	152	11.04.2013 - 11.08.2013
2.1	Извършване на теренно проучване	31	152	24.04.2013 (от датата на одобрение на Встъпителния доклад) - 11.08.2013
2.2	Изготвяне на Междинен доклад за тримесечието	90	95	16.06.2013
3	Заклучителна фаза	153	183	12.08.2013 – 12.09.2013
3.1	Изготвяне на Окончателен доклад, обобщаващ цялата работа, изпълнена от Консорциум “ПЕБ”	153	167	27.08.2013
*Сроковете са представени в календарни дни от датата на сключване на договора.				

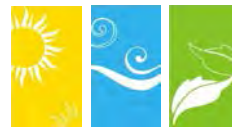
Изпълнение на дейностите

Съгласно Техническото задание на Възложителя и направеното Техническо предложение от Изпълнителя, в рамките на Дейност 5 бяха изпълнени следните дейности:

- 1) Преглед на изпълнението на плана за картиране/инвентаризация от изпълнителите на Дейност 4.
- 2) Определяне на защитени зони за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна, в които да бъде реализиран контролът на изпълнителя по обособени позиции от 1 до 6 на Дейност 4 (Консорциум „Натура България“).
- 3) Определени точки/територия за проучване на дивите птици, с оглед на миграционните трасета, техните подходящи хранителни и гнездови местообитания, където ще бъде реализиран контролът на изпълнителя на обособени позиция 7 на Дейност 4.
- 4) Изготвен план за контролните дейности на терен.
- 5) Изготвена документация, позволяваща извършване на проверката на терен по конкретни показатели и осигуряваща проследимост на получените резултати.

- 6) Анализ и обща преценка на представените материали по Дейност 4, свързани с картираните видове и природни местообитания, както и определяне на природозащитното им състояние в защитените зони, обект на контрол, по Дейност 4 на проекта.
- 7) Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4, върху 19 зони за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна и за 6 от точките/територията за проучване на дивите птици, в заложените по Дейност 4 полигони, трансекти, пробни площи и др., възприети методични подходи, на базата на които е направена валидация и общо картиране на природните местообитания и видове за цялата зона.
- 8) Изготвени доклади от извършените дейности на терен, окомплектовани с документация, осигуряваща проследимост на получените резултати.
- 9) Оценка на проведената валидация и картиране на находищата на видове и природни местообитания по Дейност 4 на територията на ЗЗ, чрез данните набрани от теренните проучвания.
- 10) Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати.
- 11) Анализ на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона, биогеографски район и на национално равнище.
- 12) Окончателен доклад, обобщаващ цялата работа и всички дейности изпълнени в обхвата на Дейност 5.

Всички дейности по Договора заложи в Техническото задание, Техническото предложение, сключения договор и изготвения Встъпителен доклад са изпълнени успешно.

Комуникация с Възложителя

По време на изпълнение на Договора, бяха проведени множество срещи с Възложителя, както официални, така и в оперативен порядък за решаване на текущи въпроси.

По време на Подготвителната фаза на Договора, беше проведена стартираща обща среща между екипа за управление на проекта от страна на МОСВ, ръководството на Консорциум „ПЕБ“ и всички ключови експерти към Консорциум „ПЕБ“. На срещата бяха обсъдени основни въпроси по организацията и изпълнението на договора.

По време на изпълнението бяха проведени множество срещи между представители на Възложителя и Консорциум „ПЕБ“, на които бяха обсъдени ключовите моменти при планирането на дейностите по договора, избора на защитени зони, природни местообитания и видове за проучване, избор на оборудване, провеждане на теренни мисии, изготвяне на продукти и доклади.

Ключови експерти от Дейност 4 участваха в обучението на екипите по Дейност 5, споделяйки своя теоретичен и практически опит.

При необходимост и с цел изготвяне на качествени крайни продукти се провеждаха срещи между ключовите експерти по Дейност 4 и Дейност 5.

Комуникацията между Възложителя и Изпълнителя беше своевременна и на професионално ниво.

Екип

В съответствие с Техническото задание на Възложителя, Техническата оферта и условията по сключения договор за изпълнение на поръчката, колективът от експерти е обособен в следните позиции:

Ключови експерти:

- Ръководител на екипа - 1
- ГИС и база данни – 1
- Ръководители на полеви екипи - 7

Неключови експерти:

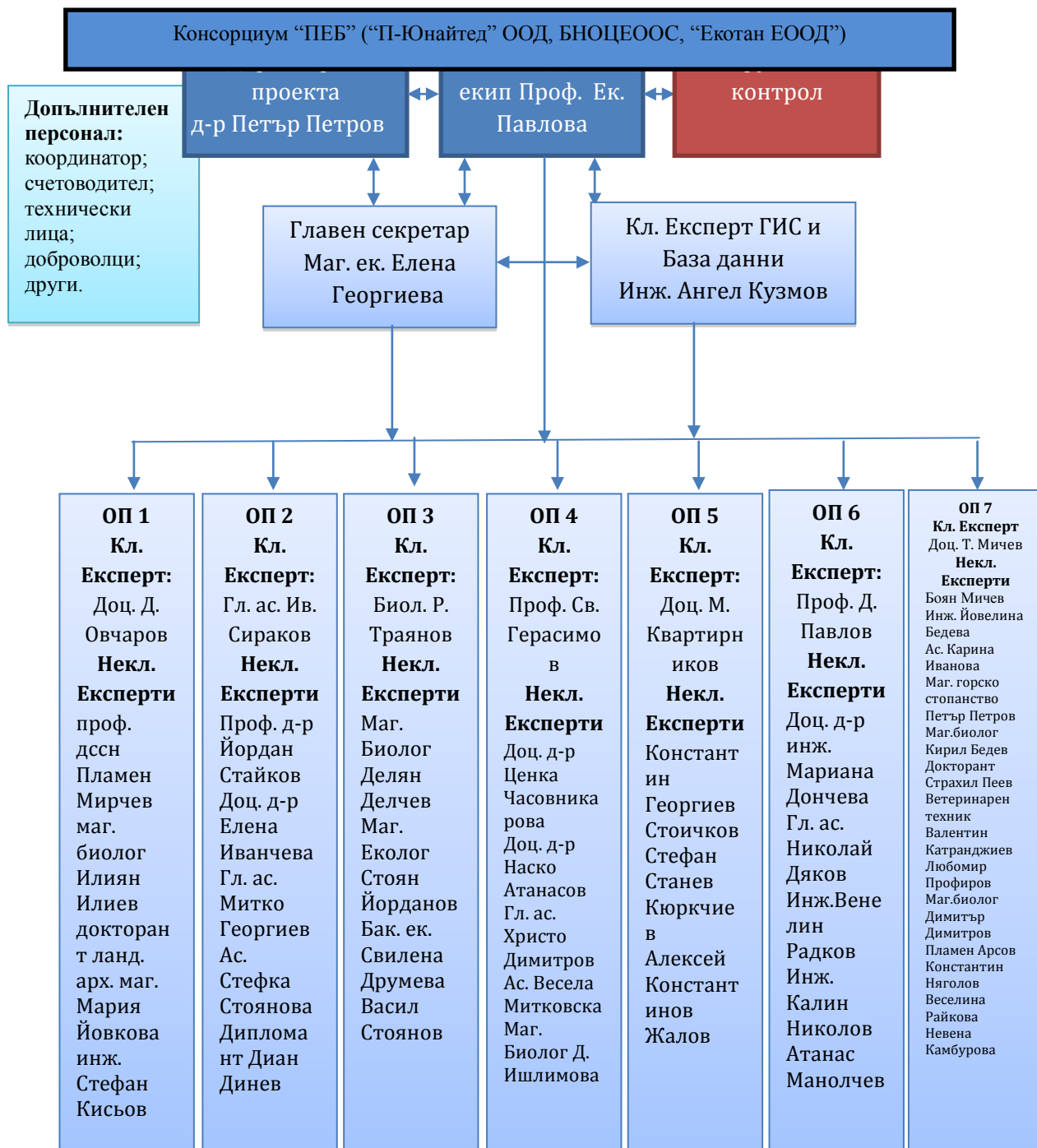
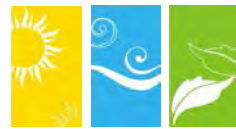
- Общо по всички обособени позиции – 39

За изпълнението на поръчката, в помощ на ключовите и неключовите експерти са привлечени:

- координатор
- счетоводител
- технически персонал
- доброволци
- група за контрол
- други

Йерархична структура на организация на екипа-изпълнител по Дейност 5 е представена на **Фигура 1**.

Фигура 1 Йерархична структура на организация на екипа-изпълнител по Дейност 5

Основни предизвикателства:

Основните предизвикателства пред екипа, изпълнил договора, бяха в няколко основни направления:

- Изграждане на ефективна организация на работа в много кратки срокове;
- Точно планиране на очакваните резултати;
- Запознаване с огромен обем информация и изготвянето на научнообоснована оценка с високо качество;
- Намиране на полеви (неключови експерти), които да отговорят на изискванията в Техническата оферта;

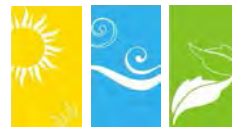
Успешното изпълнение на Договора и справянето с всички предизвикателства по време на планирането и изпълнението му, беше възможно и поради добрата комуникация и координация с Възложителя.

Ключови резултати

Ключови резултати, постигнати при изпълнението на договора:

- 1) Направен преглед на изпълнението на плана за картиране/инвентаризация на изпълнителите на Дейност 4;
- 2) Предложени и съгласувани от Възложителя защитени зони, природни местообитания и видове, обект на оценка и контрол по обособени позиции от 1 до 6 на Дейност 4 (Консорциум „Натура България“);
- 3) Предложени и съгласувани от Възложителя точки/територия за проучване на дивите птици, с оглед на миграционните трасета, техните подходящи хранителни и гнездови местообитания, за контрол на Изпълнителя на обособени позиция 7 на Дейност 4;
- 4) Изготвен план за контролните дейности на терен;
- 5) Изготвена документация, позволяваща извършване на проверката на терен по конкретни показатели и осигуряваща проследимост на получените резултати;
- 6) Извършен анализ на представените материали по Дейност 4, свързани с картираните видове и природни местообитания, както и определяне на природозащитното им състояние в защитените зони, обект на контрол;

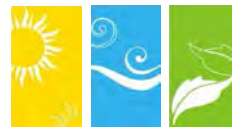

- 7) Извършена оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4 върху 19 зони за опазване на природите местообитания и на дивата флора и фауна и за 6 от точките/територията за проучване на дивите птици, в заложените по Дейност 4 полигони, трансекти, пробни площи и др., на възприетите методични подходи, на базата на които е направена валидацията и общо картиране на природните местообитания и видове за цялата зона;
- 8) Изготвени доклади от работата на терен, окомплектовани с документация, осигуряваща проследимост на получените резултати;
- 9) Извършена оценка на проведената валидация и картиране на находищата на видове и природни местообитания по Дейност 4 на територията на 33, чрез данните набрани от теренните проучвания;
- 10) Извършена оценка на използвания подход от Изпълнителите по Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати;
- 11) Извършена оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона, на национално равнище и на ниво биогеографски район.

Кратък преглед на изготвените продукти

В резултат от изпълнението на Договора и набраната теренна информация са изготвени следните продукти:

1. Доклади от проведени теренни мисии, с приложени към тях ГИС данни, формуляри, снимки и т.н.
2. Изработени крайни ГИС продукти с информация за разпространението на целевите видове/природни местообитания, проучвани по Дейност 5.
3. Изготвени Доклади за оценка и контрол по всички обособени позиции от 1 до 7, съдържащи информация за качеството на данните и изготвените продукти по Дейност 4, с посочени мотиви и препоръки към Възложителя при констатиране несъответствия.
4. Сравнителни таблици за оценка на природозащитния статус на биогеографско и национално ниво.
5. Сравнителни таблици за оценка на предложенията за промяна в Стандартния формуляр.
6. Обобщена таблица за оценка на извършената работа и качество на изготвените крайни продукти по Дейност 4.

ЧАСТ ПЪРВА: ПРЕГЛЕД НА НАПРЕДЪКА В ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ДОГОВОРА

1. Описание на дейностите по договора през отчетния период

1.1. Планирани дейности

При изпълнението на договора, са планирани следните дейности:

- 1) Преглед на изпълнението на плана за картиране/инвентаризация на изпълнителите на Дейност 4.
- 2) Определяне на защитени зони за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна, в които е реализиран контролът на Изпълнителя по Дейност 5 на обособени позиции от 1 до 6 по Дейност 4 (Консорциум „Натура България”).
- 3) Определяне на точки/територия за проучване на дивите птици, с оглед на миграционните трасета, техните подходящи хранителни и гнездови местообитания, за реализиране контролът на Изпълнителя по Дейност 5 за обособена позиция 7 на Дейност 4.
- 4) Изготвяне на План за контролните дейности на терен.
- 5) Изготвяне на документация, позволяваща извършване на проверката на терен по конкретни показатели, осигуряваща проследимост на получените резултати.
- 6) Анализ и обща преценка на представените материали по Дейност 4, свързани с картираните природни местообитания и видове, както и определяне на природозащитното им състояние в защитените зони, обект на контрол.
- 7) Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4, върху 19 зони за опазване на природите местообитания и на дивата флора и фауна и за 6 от точките/територията за проучване на дивите птици, в заложените по Дейност 4 полигони, трансекти, пробни площи и др., възприети методични подходи, на базата на които е направена валидацията и общо картиране на природните местообитания и видове за цялата зона.
- 8) Изготвяне на доклади от извършените дейности на терен, окомплектовани с документация, осигуряваща проследимост на получените резултати.

- 9) Оценка на проведената валидация и картиране на находищата на видове и природни местообитания по Дейност 4 на територията на ЗЗ, чрез данните набрани от теренните проучвания.
- 10) Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати.
- 11) Анализ на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона, на национално равнище и на ниво биогеографски район.
- 12) Изготвяне на Окончателен доклад, обобщаващ цялата работа и всички дейности изпълнени в обхвата на Дейност 5.

1.2. Организация и осъществяване на теренната работа

Организирането и осъществяването на теренната работа е в съответствие с изискванията на Техническите спецификации, Встъпителния доклад, както и на Графика за контролни дейности.

За изпълнението на договора, във Встъпителния доклад е изработен График на теренните посещения за периода на изпълнението му.

Съгласно Встъпителния доклад до 24-то число на предходния месец се изготвя план за теренен контрол от ключовия експерт по съответната обособена позиция.

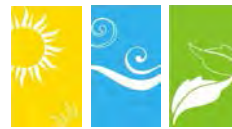
Информацията, която се съдържа в месечния план включва:

- Зони, които ще бъдат посетени.
- Дати, в които ще бъдат извършени контролните дейности на терен, вкл. начало и край на командировката, брой теренни дни, брой камерални дни, брой дни за път.
- Членове на полеви екипи, вкл. неключови експерти и доброволци.
- Име на изследвания целеви вид/ природно местообитание.
- Списък на картите и друга изходна информация, която трябва да бъде изготвена за терен.
- Списък на оборудването, необходимо за работа на терен.
- Транспорт, който ще се ползва.
- Маршрут.
- Общо прогнозни километри.

Представеният план за теренен контрол се преглежда от Главния секретар на проекта и се съгласува с Ръководителя на екипа. При установени неточности се връща за преработка на Ключовия експерт с препоръки.

Планът за теренен контрол се изготвя въз основа на информацията, предоставена от Възложителя за мисиите (командировките) изпълнени по Дейност 4 на проекта за съответната обособена позиция и на Общите и Специфични доклади за съответния вид/природно местообитание, предмет на оценка.

След съгласуване на плана с Възложителя, той става задължителен и стриктно се спазва. При невъзможност за изпълнение на мисията (командировката) мотивирано се иска промяна от Възложителя. Преди началото на мисията, полевият екип подава заявка за аванс и необходимост от специфично оборудване на конкретната мисия. Въз основа на планът и заявката за аванс, Директорът на проекта подписва заповед за командировка.

Мисията се провежда в съответствие със заповедта за командировка.

След приключване на теренната мисия (командировката), в срок от три дни, полевият екип изготвя кратък отчет за командировката, който включва информация за:

- Маршрут
- Срок
- Изразходвани средства
- Срещнати трудности при работата
- Успешна/неуспешна мисия
- Други

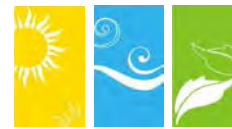
В срок от 5 дни след приключване на мисията, полевият екип изготвя и представя пълен доклад за мисията (командировката), който съдържа:

- Доклад от мисията, с приложения:
  - ✓ Сканирани полеви формуляри от мисията
  - ✓ Полеви формуляри
  - ✓ Карти
  - ✓ Снимки от обекта
  - ✓ Снимки на природни местообитания /целеви видове
  - ✓ Снимки на други установени природни местообитания и видове
  - ✓ GPS файлове (**теренен ден, без отчетен GPS трак не се признава за теренен ден**)
  - ✓ Други

Всеки доклад от проведена мисия съдържа най-малко следната обобщена информация:

- 1) Кратко описание на изследваната зона – природни местообитания, подходящи местообитания за целевите видове.
- 2) В кои части е посетена зоната със съответната обосновка.
- 3) Предварителен анализ на получените данни - присъствие/отсъствие на природни местообитания, целевите видове, причини, наличие/отсъствие на подходящи местообитания, биологични и екологични причини, информация по събраните данни свързани с показателите за ПС.
- 4) Информация за верифицирането на крайния (индуктивен) модел, който е използван на терена.

5) Аргументирано заключение – особено когато природно местообитание или целевият вид не са установени. При всички случаи, крайната оценка се взема след изготвянето на пълен анализ, който включва всички данни, получени по време на изследването.

Към момента на предаване на Окончателния доклад са изпълнени 100% от планираните теренни дейности.

1.3. Данни, получени от екипите по Дейност 5

За изпълнение на Дейност 5, на Ключовите експерти са предоставени данни за извършената теренна работа и изготвени крайни продукти по Дейност 4.

За защитените зони, в които са провеждани полеви проучвания в рамките на календарния период, в който беше предвидена фазата за изпълнение по Дейност 5, бяха предоставени изходни данни (отчети) от проведените теренни мисии по Дейност 4. Въз основа на тези данни, бяха планирани мисиите на полевите екипи по Дейност 5. Също така бяха предоставени и методики, полеви формуляри и други.

В резултат от проведените теренни мисии по Дейност 5 са изготвени аналогични продукти (отчети от полеви мисии), с приложени доказателствени материали, които позволяват сравнимост и проследимост на резултатите.

Въз основа на тях е направена оценка на качеството на проведените теренни проучвания по Дейност 4 и са изготвени карти за разпространението на конкретния вид/природно местообитание въз основа на данните, набрани в рамките на проведеното проучване по Дейност 5.

За оценка на изготвените продукти по Дейност 4, на екипите по Дейност 5 са предоставени разработените крайни продукти – Общи и Специфични доклади за всяко природно местообитание и вид, предмет на опазване в проучваните 19 защитени зони.

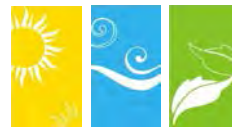
Тези Доклади са подробно и професионално анализирани и е направена оценка на крайните продукти и заключенията направени по Дейност 4. Цялостната оценка по Дейност 5 е в Доклади за оценка и контрол, разработени по всяка обособена позиция, за всяка защитена зона подлежаща на оценка и контрол.

2. Контрол и валидиране на данните – информация от извършените анализи

2.1. Мониторинг и контрол на качеството на изпълнените дейности

За гарантиране на правилното изпълнение на теренната работа, са предвидени и механизми за постоянен контрол на полевите екипи на терен. Основното в механизмите за контрол на терен са полевите проверки.

На 25 април 2013 г. се проведе среща на Съвета за контрол към Консорциум „ПЕБ”. С протокол (Инструкция) №8 от 25.04.2013 г. са определени участниците в Групата за контрол и техните права и задължения.

Съгласно решението на Съвета, участници в Групата за контрол са:

1. проф. д-р инж. Иван Домбалов;
2. маг. еколог Елена Георгиева;
3. маг. еколог Евелина Георгиева;
4. д-р Боян Мичев;
5. инж. Деан Сосеров;
6. инж. Елена Тотева;
7. Даниел Беров.

Определени са и лица, които могат самостоятелно да извършват проверки на терен. Това са:

1. проф. Екатерина Павлова – Ръководител на екип;
2. д-р Петър Петров – Директор на проекта;
3. Ключови експерти по обособени позиции 1- 7.

В протокол №8 (Приложение 8) подробно са описани задълженията на участниците в групата за контрол, както и задължителните елементи, които трябва да включва всяка проверка на терен. Проверките могат да бъдат извънредни или планови.

На срещата на Съвета, с протокол №8 за теренен контрол са изготвени и одобрени два документа: Заявка за проверка и Констативен протокол. И двата документа се попълват от ръководителя на екипа, извършващ проверката.

Обобщен график и резултатите от извършените теренни проверки е представен в **Таблица 2**.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007–2013 г.”

Таблица 2 График на извършените теренни проверки

№	Извънредна/планова проверка	Проверяващи		Проверяван екип	33 (име)	Дата	Статус	Констативен протокол №
		Име	Заповед за командировка					
1.	Планова	Петър Петров Елена Георгиева, съвместно с експерти от МОСВ: Геновева Господинова Христина Иванова	21 от 09 Май	ОП 7: Димитър Симеонов и Пламен Арсов ОП 6: Венелин Радков и Калин Николов ОП 2 Ивайло Сираков, Елена Иванчева, Диан Динев, Венцислав Бозаджиев	ОП 7: Точка Попово ОП 6: Емине-Иракли ОП 2: Странджа	09-11 май 2013	Проведена	при експертите от МОСВ
2.	Планова	Екатерина Павлова	29а от 17 май	ОП 6: Венелин Радков и Калин Николов	Бакаджиците	18-19 май	Проведена	29а
3.	Планова	Иван Домбалов Елена Георгиева	29б от 17 май	ОП 6: Венелин Радков и Калин Николов	Бакаджиците	18-19 май	Проведена	29б
4.	Планова	Елена Георгиева Атанас Манолчев	34 от 21 май	ОП 3: Делян Делчев, Свилена Друмева, Георги Митрев	Бакаджиците	22 май	Проведена	34
5.	Планова	Екатерина	35 от 21 май	ОП 4: Наско Атанасов,	Река Места	23 май	Проведена	35

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007–2013 г.”

Павлова Иван Домбалов			Ценка Часовникова					
6.	Планова	Иван Домбалов Динко Овчаров Елена Георгиева	36 от 21 май	ОП 1: Пламен Мирчев и Мария Йовкова	Витоша	25 май	Проведена	36
7.	Планова	Екатерина Павлова	37 от 23 май	ОП 6: Димитър Павлов, Мариана Дончева, Атанас Манолчев	Река Янтра, Вардим	27-30 май	Проведена	37
8.	Планова	Елена Георгиева Евелина Георгиева	56 от 14 юни	ОП6: Димитър Павлов, Атанас Манолчев, Мариана Дончева	Река Места	17 юни	Проведена	56a
9.	Планова	Елена Георгиева Евелина Георгиева	56 от 14 юни	ОП1: Пламен Мирчев, Мария Йовкова	Среден Пирин – Алиботуш	17 юни	Проведена	56b
10.	Планова	Екатерина Павлова Иван Домбалов	57 от 18 юни	ОП6: Димитър Павлов, Атанас Манолчев, Мариана Дончева	Рилски манастир	19 юни	Проведена	57
11.	Планова	Екатерина Павлова Иван Домбалов	58 от 18 юни	ОП2: Ивайло Сираков, Диан Динев	Река Места	24 юни	Проведена	58a
12.	Планова	Екатерина Павлова Иван Домбалов	58 от 18 юни	ОП1: Пламен Мирчев, Мария Йовкова	Рилски манастир	23 юни	Проведена	58b

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007–2013 г.”

13.	Планова	Елена Георгиева, съвместно с експерти от МОСВ: Геновева Господинова Христина Иванова	60 от 18 юни	ОП4: Ценка Часовникарова, Наско Атанасов	Рилски манастир	21 юни	Проведена	60а
14.	Планова	Елена Георгиева, съвместно с експерти от МОСВ: Геновева Господинова Христина Иванова	60 от 18 юни	ОП2: Ивайло Сираков, Диан Динев	Рилски манастир	22 юни	Проведена	60б
15.	Планова	Елена Георгиева Таню Мичев	73 от 26 юни	ОП7: Мартин Маринов, Силвия Дюлгерова	Рибарници Челопечене	27 юни	Проведена	73
16.	Планова	Димитър Павлов	74 от 26 юни	ОП6: Николай Дяков, Атанас Манолчев	Витоша	02 юли	Проведена	74а
17.	Планова	Димитър Павлов	74 от 26 юни	ОП6: Николай Дяков, Атанас Манолчев	Витоша	03 юли	Проведена	74б
18.	Планова	Елена Георгиева, съвместно с експерти от МОСВ: Геновева Господинова Христина Иванова	76 от 02 юли	ОП7: Боян Мичев, Кирил Бедев	Централен Балкан	04 юли	Проведена	76

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007–2013 г.”

19.	Планова	Екатерина Павлова Иван Домбалов	80 от 08 юли	ОП2: Ивайло Сираков, Стефка Стоянова	Искърски пролом-Ржана	12 юли	Проведена	80а
20.	Планова	Екатерина Павлова Иван Домбалов	80 от 08 юли	ОП6: Димитър Павлов, Атанас Манолчев, Мариана Дончева	Искърски пролом-Ржана	12 юли	Проведена	80б
21.	Планова	Светослав Герасимов	86 от 09 юли	ОП4: Ценка Часовникарлова, Даниела Ишлимова	Брестовица	19 юли	Проведена	86
22.	Планова	Светослав Герасимов	87 от 09 юли	ОП4: Христо Димитров, Весела Митковска	Брестовица	22 юли	Проведена	87
23.	Планова	Елена Георгиева, съвместно с експерти от МОСВ: Геновева Господинова	88 от 10 юли	ОП3: Делян Делчев, Свилена Друмева	Витоша	12 юли	Проведена	88
24.	Планова	Елена Георгиева, съвместно с експерти от МОСВ: Геновева Господинова	89 от 10 юли	ОП4: Ценка Часовникарлова, Даниела Ишлимова	Витоша	14 юли	Проведена	89
25.	Планова	Христина Иванова Екатерина Павлова	90 от 10 юли	ОП5: Михаил Квартирников, Стефан	Рилски манастир	17 юли	Проведена	90

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007–2013 г.”

26.	Планова	Иван Домбалов Елена Георгиева, съвместно с експерти от МОСВ: Геновева Господинова Христина Иванова	91 от 10 юли	Кюркчиев ОП5: Михаил Квартирников, Стефан Кюркчиев	Рилски манастир	18 юли	Проведена	91
27.	Планова	Елена Георгиева Светослав Герасимов	99 от 19 юли	ОП4: Христо Димитров, Весела Митковска	Брестовица	22 юли	Проведена	99

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007–2013 г.”

Всички предвидени 27 проверки на терен, посочени в таблицата, са изпълнени по план. Резултатите от проведените проверки са описани подробно в констативните протоколи за всяка проверка и са докладвани пред Съвета за контрол (Приложение 9).

Резултатите от проведените проверки показват, че полевите екипи са на планираното място в защитената зона, присъстват всички членове на екипа, те са инструктирани от ключовия експерт по съответната обособена позиция и имат цялата необходима екипировка, оборудване и методики за работа. Работата протича по изготвения план за деня и се вземат необходимите мерки и екипировка за лична безопасност.

2.2. Цялостен контрол на данните от теренната работа

Цялостният контрол на данните от теренната работа (изготвените продукти – Доклад от мисия и Доклад за оценка и контрол) се извършва в следната последователност:

- Докладът от теренна мисия се преглежда и утвърждава от Ръководителя на Обособената позиция.
- Данните от GPS- са се предават на Ключовия експерт ГИС, който извършва контрол на проведената мисия. При положителен резултат от проверката на ГИС данните от теренната мисия се връщат на полевия експерт, изготвил доклада, за да ги приложи към него. Изготвя се и kmz файл от извършените полски мисии, който също се предоставя на полевия екип за изготвяне на доклада от теренна мисия.
- Докладът от теренна мисия, утвърден от Ключовия експерт на съответната обособена позиция се предава на координатора на проекта, който извършва документална проверка на представените данни за наличие на всички приложения към доклада, включително GPS данни, снимки, полски формуляри и т.н.
- Главният секретар и Ръководителят на екипа извършват проверка на доклада. При констатиране на непълноти, докладите се връщат на Ключовия експерт по съответната обособена позиция за корекции.

Въз основа на резултатите от теренната мисия и предоставените на Ключовите експерти данни от Дейност 4, се изготвя Доклад за оценка и контрол, който включва оценка на дейностите и изготвените продукти по Дейност 4 за проверяваните защитени зони.

Докладът за оценка и контрол подлежи на проверка от Ръководителя на екипа и от Директора на проекта.

2.3. Механизми за вътрешен контрол и валидиране на резултатите от теренната работа

Получените резултати от теренната работа подлежат на двуетапна оценка.

Първият етап от оценката на набраните данни е от Ръководителя на полеви екип по съответната обособена позиция. След одобрението на получените резултати, Докладът, заедно с всички приложения се въвежда в общата база данни, където подлежи на проверка и от Ръководителя на екипа.

За гарантиране на правилното изпълнение на теренната работа са предвидени и механизми за постоянен контрол на полевите екипи. Основното в механизмите за контрол на терен са предвидените полеви проверки, както от нарочно сформиранията Група за контрол, така и от Ръководителя на полеви екип и Ръководителя на екипа.

2.4. Механизми за осъществяване на текущ качествен контрол на данните

Във фазата на изпълнение, за всяка обособена позиция е извършен теренен контрол на един и същи проучван участък от два отделни полеви екипа (или от полеви екип и от ръководителя на полеви екип) по различно време, в рамките на календарния период. Целта е един и същ участък да бъде проучен независимо от два различни екипа към дадена обособена позиция, с което да се потвърди качеството на набираната теренна информация и да се гарантира надеждността на полевите екипи. Данните за проведените контролни теренни дейности, по обособени позиции са представени в **Таблица 3**.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007–2013 г.”

Таблица 3 *Защитени зони, в които е извършено контролно теренно проучване
от два независими полеви екипа към Обособена позиция*

ОП	Защитена зона	Основен екип	Дата на посещение	Контролен екип	Дата на посещение
1	Река Места BG0001021	Илиян Илиев, Стефан Кисъов	20.07.2013 г.	Мария Йовкова, Динко Овчаров	21.07.2013 г.
2	Брестовица BG0001033	Диан Динев Венцислав Бозаджиев	14.06.2013 г.	Ивайло Сираков Митко Георгиев, Стефка Стоянова	15.06.2013 г.
3	Карлуково BG0001014	Делян Делчев, Свилена Друмева	08- 10.07.2013 г.	Васил Стоянов, Стоян Йорданов	19- 21.07.2013 г.
4	Брестовица BG0001033	Христо Димитров, Весела Митковска	22.07.2013 г.	Ценка Часовникарова, Даниела Ишлимова	19.07.2013 г.
5	Рилски Манастир BG0000496	Михаил Квартирников, Константин Стоичков, Алексей Жалов	07- 08.07.2013 г.	Михаил Квартирников, Стефан Кюркчиев	17- 18.07.2013 г.
6	Бакаджиците BG0000402	Венелин Радков, Калин Николов	19- 21.05.2013 г.	Димитър Павлов, Атанас Манолчев	18- 19.05.2013 г.
7	Рибарници	Любомир	04.06. и	Таню Мичев,	27-

Челопечене
BG0002114

Профиров, Невена 09.06.2013 г.
Камбурова

Мартин
Петров,
Силвия
Дюлгерова

28.06.2013 г.

За всички представени резултати от теренните проучвания е набран достоверен доказателствен материал – GPS координати, тракове от движението на екипа в рамките на зоната, снимки на описаните видове и местообитания или нови такива и т.н.

3. Изпълнение на дейностите по договора и постигнати резултати

Всички заложи цели и предвидени дейности в Техническото задание на Възложителя и Техническата оферта на Изпълнителя са изпълнени успешно. Основните етапи, дейности и задачи, които са реализирани по време на изпълнение на Договора са представени по фази:

- Подготвителна фаза
- Фаза на изпълнение
- Заключителна фаза

ПОДГОТВИТЕЛНА ФАЗА:

В Подготвителната фаза на договора беше изготвен и одобрен от Възложителя Встъпителен доклад и План за контролните дейности на терен. В доклада беше направено детайлно описание на дейностите, които ще бъдат извършени в изпълнение на Дейност 5 от проекта, до края на изпълнението на обществената поръчка, с конкретни срокове и обхват, както и целия необходим инструментариум /процедури, документи, инструкции, оборудване и т.н./, който ще бъде използван за целите на контрола, оценките и проверките.

В представения План за контролните дейности на терен, бяха посочени конкретните места, които ще бъдат посетени, както и предвидените периоди на посещение. Планът беше одобрен от Възложителя.

Към Встъпителния доклад беше изработен и Наръчник за работа на екипа от експерти, в който бяха приложени структурите на всички документи, които се очаква да бъдат изготвени по време на извършване на теренния контрол.

В рамките на подготвителната фаза бяха наети неключови експерти, одобрени от МОСВ, съгласно изискванията на Техническото задание.

Две седмици след получаване на възлагателното писмо за изпълнение на Договора, беше изготвен План за провеждане на обучение на екипите за работа с оборудването и прилагане на методиките за картиране и определяне на ПС, за полево проучване на миграция по комбиниран визуален и радарен метод, на гнездящите птици и на местата за хранене на зимуващите водолюбиви птици, по които са извършени теренните проучвания, така, че да могат да ги прилагат свободно на терен. Обучението включва теоретична и практическа част, като предостави на експертите необходимия специфичен инструментариум за извършване на оценките, проверките и контролните дейности.

Обучението беше организирано и проведено, съгласно предложения в Техническата оферта план. За оценка на резултатите от проведеното обучение всички участници - полеви експерти положили тест.

Като резултат от изпълнението на дейностите във Подготвителната фаза бяха изготвени и одобрени от Възложителя следните документи:

- Встъпителен доклад;
- Списък на допълнителните експерти;
- План за провеждане на обучение на екипите за работа с оборудването;
- План за провеждане на обучение на екипите за прилагане на методиките за картиране и определяне на ПС, за полево проучване на миграции по комбиниран визуален и радарен метод, на гнездящите птици и на местата за хранене на зимуващите водолюбиви птици, по които са извършени теренните проучвания;

ФАЗА НА ИЗПЪЛНЕНИЕ

Във фазата на изпълнение на договора бяха успешно изпълнени 100% от планираните теренни мисии и изготвени доклади от проведения теренен контрол, окомплектовани с всички необходими документи, съгласно изискванията на Възложителя. С цел по – добра оценка на продуктите по Дейност 4 бяха проведени и множество допълнителни мисии за проучване на видове/природни местообитания в защитените зони, които не подлежаха на задължителен теренен контрол, а само на документална проверка.

За изпълнение на дейностите, предвидени във Фазата на изпълнение, бяха реализирани следните **задачи**:

Оценка на качеството на данните, набрани от изпълнителя по обособени позиции от 1 до 6 - „Консорциум Натура България”.

Включва:

- 1) Детайлен преглед и анализ на цялата информация и документация от изпълнението на работата на изпълнителя на обособени позиции от 1 до 6 на Дейност 4.
- 2) Определен предварителен обхват на данните, които ще бъдат предмет на оценка и контрол на терен, за всяка проверка (зона/вид/местообитание).
- 3) Извършен теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4, върху 19 зони за опазване на природите местообитания и на дивата флора и фауна, разпределени равномерно в 3-те биогеографски района, за поне един от целевите видове/местообитание от всяка една от следите групи: (1) безгръбначни животи; (2) риби; (3) земноводни и влечуги; (4) бозайници, без прилепи; (5) прилепи; (6) висши растения, мъхове и природни местообитания. При контрола на данните се прилагат същите методи и показатели, използвани при първоначалното проучване. Контролните посещения се извършват в един и същи календарен период с този от предходното посещение на терен. За видове, чиято денонощна активност се влияе от времето, се съблюдават максимално сходни метеорологични условия с тези, извършени при предишното картиране.
- 4) Изготвени доклади от извършените дейности по горните точки, окомплектовани с документация, осигуряваща проследимост на получените резултати.

Оценка на качеството на данните, набрани от изпълнителя по обособена позиция 7 - „Обединение Еконект”.

Включва:

- 1) Детайлен преглед и анализ на цялата информация и документация от изпълнението на работата на изпълнителя на обособена позиция 7 на Дейност 4.
- 2) Определен предварителен обхват на данните, които ще бъдат предмет на оценка и контрол на терен, за всяка проверка.

- 3) Извършен теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на обособена позиция 7 на Дейност 4 за 6 от: точките предвидени за полево проучване на миграцията по комбиниран визуален и радарен метод; защитените зони за опазване на дивите птици, в които е извършено проучване на гнездящи птици; землищата, в които е извършено проучване на местата за хранене за зимуващите водолюбивы птици.

При контрола се използват същите методи (с изкл. на радарното проучване) и показатели, ползвани при първоначалното проучване, осъществено от изпълнителя на обособена позиция 7 на Дейност 4. Проверката се извършва в един и същ календарен период с този от първото посещение на терен, осъществено от изпълнителя на обособена позиция 7 на Дейност 4, съгласно разработените методики.

- 4) Изготвени доклади от извършените дейности по гореизброените точки, окомплектовани с документация, осигуряваща проследимост на получените резултати.

Съгласно Техническото задание, на Възложителя беше представен Междинен доклад за тримесечието, с отчет за извършената работа от Изпълнителя за периода 11.03.2013 – 11.06.2013.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНА ФАЗА

В заключителната фаза от изпълнението на Договора е изготвен Окончателен доклад, обобщаващ цялата работа и всички дейности изпълнени в обхвата на Дейност 5.

Докладът включва:

- подробна информация за извършената работа по контрол на дейностите на изпълнителите по обособени позиции от 1 до 7 на Дейност 4 от проекта;
- подробен анализ и обосновка при констатирани несъответствия или противоречива информация и данни, спрямо резултатите получени по Дейност 4;
- препоръки към Възложителя за последващи действия с цел преодоляване на несъответствията в информацията и данните, получени по Дейност 4.

ЧАСТ ВТОРА: ДЕЙНОСТИ ПО ВРЕМЕ НА ФАЗАТА НА ИЗПЪЛНЕНИЕ

1. Предварителна оценка на качеството на данните, набрани от изпълнителя по обособени позиции от 1 до 6 - „Консорциум Натура България”

Предварителната оценка на качеството на данните, набрани от изпълнителя Консорциум „Натура – България” е направена по Обособени позиции – 1 до 6, за всяка от защитените зони в обхвата на работа по Дейност 5, съгласно Встъпителния доклад и утвърдения План за теренен контрол. Предварителната оценка е направена, както за извършения теренен контрол, така и за изготвените крайни продукти.

Към настоящия Окончателен доклад е направена оценка, както на извършената теренната работа, така и на изготвените крайни продукти по Дейност 4 за разглежданите 19 защитени зони. Като приложение към настоящия Доклад са представени:

Приложение 1	Доклади за оценка и контрол по Обособени позиции 1 – 6 и Доклади по ОП 7 за оценка на извършената полева работа и изготвени крайни продукти по Дейност 4, с приложени преработени крайни продукти, за които предлагаме промяна по Дейност 5
Приложение 2	Сравнителни таблици за оценка на природозащитния статус на видовете и природните местообитания на ниво защитена зона за Обособени позиции 1 - 6
Приложение 3	Сравнителни таблици за оценка на природозащитния статус на биогеографско и национално ниво за Обособени позиции 1 - 6
Приложение 4	Сравнителни таблици за оценка на предложенията за промяна в стандартния формуляр за Обособени позиции 1 - 6
Приложение 5	Обобщена таблица за оценка на извършената работа и качество на изготвените крайни продукти по Дейност 4 за Обособени позиции 1 -

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007–2013 г.”

6

Приложение 6	Изготвени крайни продукти за целевите видове, предмет на оценка по ОП 1-6
Приложение 7	Доклади от проведени теренни мисии, вкл. ГИС данни, снимки, GPS тракове, полеви формуляри и други доказателства
Приложение 8	Копие от Протокол 8 – определяне на членовете и задълженията на групата за контрол
Приложение 9	Копия от констативни протоколи от проведените проверки на терен
Приложение 10	Картен материал на получените резултати по Дейност 5

За оценка на качеството на данните, набрани от изпълнителя Консорциум “Натура – България” по Обособени позиции – 1 до 6 са изготвени по 19 Доклада за оценка и контрол за всяка Обособена позиция. Обобщена информация за резултатите от извършените оценка и контрол по Обособени позиции е представена по-долу, както следва:

1.1. Обособена позиция 1

Защитена зона Код	33 Река Места BG0001021
Обособена позиция	Обособена позиция 1 – Безгръбначни животни
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Получените материали за целевия вид <i>Polyommatus eroides</i> са достатъчни за анализ и преценка.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	Теренният контрол е извършен методически правилно и данните са достоверни
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.	Приетата методика е правилна и реално приложима на терен. На базата на наличните данни Стандартният формуляр е правилно разработен. Специфичният доклад достоверно представя състоянието на местообитанията. Получените резултати са достоверни. Предложената схема за мониторинг е подходяща за вида.
Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона	Хранителното растение <i>Gaultheria depressa</i> , с което се храни видът, се среща относително рядко в откритите площи (поляни), които са с малка площ. Най-голямото находище е на обезлесена в резултат на снеговал или ветровал площ, която е обрасла основно с тревни видове. Освен хранителното растение за целевия вид обилно се среща и зановецът

		които е хранителен вид за други пеперудни видове от род <i>Polyommatus</i> . Като цяло местообитанието е подходящо за развитието на целевия вид. ПС за зоната е правилно определено.
		Потвърждаваме оценката “благоприятно” за ПС, определена по Дейност 4.
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	Установен е целевият вид <i>Polyommatus eroides</i> .
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	Не бяха установени други целеви видове.

Защитена зона Код	33 Рилски манастир BG 0000496
Обособена позиция	Обособена позиция 1 – Безгръбначни животни
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Получените материали за целевия вид <i>Cerambyx cerdo</i> са достатъчни за анализ и преценка.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	Теренният контрол е извършен методически правилно и данните са достоверни
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.	Приетата методика е правилна и реално приложима на терен. На базата на наличните данни Стандартният формуляр е правилно разработен. Специфичният доклад достоверно представя състоянието на местообитанията. Получените резултати са достоверни. Предложената схема за мониторинг е подходяща за вида.
Оценка на представените по Дейност 4	Биологичните и екологични потребности на

данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона		целевия вид не се вметват в географските дадености на зоната. <i>Cerambix cerdo</i> е свързан основно с дъбовите формации в долната лесорастителна зона. Събрана информация от Дейност 4 потвърждава литературните данни за вида. Местообитанието е неподходящо за вида. Потвърждаваме предложението от Дейност 4 за изключване на вида от СФ, т.к. не са установени пригодни местообитания.
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	При работата на терен по Дейност 5 не беше установено присъствието на целевия вид.
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	Беше потвърдено присъствието на <i>Morimus funereus</i> .

Защитена зона Код	33 Искърски пролом-Ржана BG0001042
Обособена позиция	Обособена позиция 1 – Безгръбначни животни
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Получените материали за целевия вид <i>Pilemia tigrina</i> са достатъчни за анализ и преценка.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	Теренният контрол е извършен методически правилно и данните са достоверни
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.	Приетата методика е правилна и реално приложима на терен. На базата на наличните данни стандартният формуляр е правилно разработен. Специфичният доклад достоверно представя състоянието на местообитанията. Получените резултати са достоверни. Предложената схема за мониторинг е подходяща за вида.
Оценка на представените по Дейност 4	По време на теренната работа в защитената

данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона		зона не е установено хранителното растение за вида – <i>Anhusa barrelieri</i> , поради което оценката за ПС е определена като „неблагоприятно-незадоволително”. При нашите изследвания установихме слабо присъствие на този растителен вид. Основно това е в резултат на човешка дейност – активна паша, нерегламентирани сметища на строителни материали, туризъм и др. Освен това през настоящия сезон във всички местообитания растителността беше видимо засегната от необичайно ранното и продължително засушаване, и високите температури. Потвърждаваме оценката “Неблагоприятно-незадоволително” за ПС на вида, определен по Дейност 4, поради влошените условия за развитието на хранителния вид.
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	Целевият вид не беше установен.
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	Не бяха установени други целеви видове.

Защитена зона Код	33 Среден Пирин- Алиботуш BG0001028
Обособена позиция	Обособена позиция 1 – Безгръбначни животни
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Получените материали за целевия вид <i>Ophiogomphus cecilia</i> са достатъчни за анализ и преценка.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	Теренният контрол е извършен методически правилно и данните са достоверни.
Оценка на използвания подход от	Приетата методика е правилна и реално

изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.		приложима на терен. На базата на наличните данни стандартният формуляр е правилно разработен. Специфичният доклад достоверно представя състоянието на местообитанията. Получените резултати са достоверни. Предложената схема за мониторинг е подходяща за вида.
Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона		Подходящи местообитания на <i>Ophiogomphus cecilia</i> са долните течения на притоците на р. Струма. При Дейност 4 сполучливо е подбран районът по поречието на р. Пиринска Бистрица между Катунци и Ново Ходжово, като за 33 местообитание с най-голям потенциал за развитието на <i>Ophiogomphus cecilia</i> . Потвърждаваме оценката „благоприятно” за ПС, определена по Дейност 4, тъй като беше потвърдено, че има подходящи местообитания за развитието на целевите видове.
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	Не беше установено присъствието на целевия вид
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	Беше потвърдено присъствието на <i>Rosalia alpina</i> .

Защитена зона Код	33 Камчия BG0000116
Обособена позиция	Обособена позиция 1 – Безгръбначни животни
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Получените материали за целевия вид <i>Lusena dispar</i> са достатъчни за анализ и преценка.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	Теренният контрол е извършен методически правилно и данните са достоверни
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка	Приетата методика е правилна и реално приложима на терен. На базата на наличните

на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.		данни стандартният формуляр е правилно разработен. Специфичният доклад достоверно представя състоянието на местообитанията. Получените резултати са достоверни. Предложената схема за мониторинг е подходяща за вида.
Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона		Местообитанията отговарят на екологичните изисквания на целевия вид. ПС на зоната е правилно определено екипа по Дейност 4. Потвърждаваме оценката за ПС от Дейност 4 за вида в зоната “благоприятно”, тъй като беше потвърдено, че има подходящи местообитания за развитието на целевия вид.
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	При работата на терен по Дейност 5 не беше установено присъствието на целевия вид
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	Не бяха установени други целеви видове.

Защитена зона Код	33 Ропотамо BG 0001001
Обособена позиция	Обособена позиция 1 – Безгръбначни животни
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Получените материали за целевия вид <i>Morigmus funereus</i> са достатъчни за анализ и преценка.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	Теренният контрол е извършен методически правилно и данните са достоверни
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Оценка на Специфичните	Приетата методика е правилна и реално приложима на терен. На базата на наличните данни стандартният формуляр е правилно разработен. Специфичният доклад достоверно представя състоянието на местообитанията. Получените резултати са достоверни.

доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.		Предложената схема за мониторинг е подходяща за вида.
Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона		Подходящо местообитание за целевия вид има в лонгозната гора около блатото Аркутино и устието на р. Ропотамо, където е запазена стара широколистна гора. В останалите горски насаждения многократно са провеждани сечи и се водят различни стопански дейности. Пъновете на отсечените дървета са хранителна база за ларвите на вида, но интензивният туристически поток и голямото замърсяване с битови отпадъци пречат за развитието му. Освен това тези терени са разположени на силно засушени склонове, непосредствено до морския бряг и не са подходящо местообитание за вида. Потвърждаваме определената оценка за ПС от Дейност 4 – „неблагоприятно-лошо”. Ларвите на вида се изхранват в пълната част на изсъхнали дървета и пънове на отсечени такива. Поради статута на зоната сечи не се провеждат, а броят на сухите и съхнещи дървета е малък, което в значителна степен ограничава хранителния ресурс на вида. Силното замърсяване застрашава развитието на вида като цяло. Всичко това води до намаляване стойността на популацията на вида и в крайна сметка може да доведе до създаване на условия за изчезването му в тази защитена зона.
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	Целевият вид не беше установен.
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	Не бяха установени други целеви видове.

Защитена зона	33 Емине-Иракли
Код	BG0001004
Обособена позиция	Обособена позиция 1 – Безгръбначни животни
Обща преценка на представените	Получените материали за целевия вид

материали по Дейност 4		Osmoderma eremita са достатъчни за анализ и преценка.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4		Теренният контрол е извършен методически правилно и данните са достоверни
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.		Приетата методика е правилна и реално приложима на терен. На базата на наличните данни стандартният формуляр е правилно разработен. Специфичният доклад достоверно представя състоянието на местообитанията. Получените резултати са достоверни. Предложената схема за мониторинг е подходяща за вида.
Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона		Природните дадености на зоната в различна степен покриват изискванията за развитието на <i>Osmoderma eremita</i> . Потенциални местообитания на вида са старите дъбови гори и предимно района по поречието на река Вая. ПС на зоната е правилно определено. Потвърждаваме оценката „неблагоприятно-лошо” на екипа по Дейност 4, тъй като са влошени условията в местообитанието вследствие от проведени сечи в дъбовите гори и са извадени изсъхналите дървета и такива с хралупи, които са предпочитани хабитати на вида.
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	Не беше установено присъствието на целевия вид.
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	Не

Защитена зона Код		33 Странджа BG001007
Обособена позиция		Обособена позиция 1 – Безгръбначни животни
Обща преценка на представените материали по Дейност 4		Получените материали за целевия вид <i>Orphiogomphus cecilia</i> са достатъчни за анализ и преценка.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4		Теренният контрол е извършен методически правилно и данните са достоверни
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.		Приетата методика е правилна и реално приложима на терен. На базата на наличните данни стандартният формуляр е правилно разработен. Специфичният доклад достоверно представя състоянието на местообитанията. Получените резултати са достоверни. Предложената схема за мониторинг е подходяща за вида.
Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона		В най-голяма степен на екологичните изисквания на вида отговарят местообитанията по средното и долно течение на р. Велека. В останалата част на зоната местообитанията са слабо подходящи за развитието на вида. Потвърждаваме оценката “благоприятно” за ПС, определена по Дейност 4, тъй като беше потвърдено, че има подходящи местообитания за развитието на целевия вид.
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	Целевият вид не беше установен.
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	Не бяха установени други целеви видове.

Защитена зона Код		33 Езеро Шабла езероц BG0000621
Обособена позиция		Обособена позиция 1 – Безгръбначни животни
Обща преценка на представените материали по Дейност 4		Получените материали за целевия вид <i>Lysaena dispar</i> са достатъчни за анализ и преценка.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4		Теренният контрол е извършен методически правилно и данните са достоверни
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.		Приетата методика е правилна и реално приложима на терен. На базата на наличните данни Стандартният формуляр е правилно разработен. Специфичният доклад достоверно представя състоянието на местообитанията. Получените резултати са достоверни. Предложената схема за мониторинг е подходяща за вида.
Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона		ПС на природните местообитания в зоната е правилно определено. Потвърждаваме оценката „благоприятно” на екипа по Дейност 4, тъй като беше потвърдено, че има подходящи местообитания за развитието на целевия вид.
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	Не
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	Не

Защитена зона Код		33 Ахелой-Равда-Несебър BG0000574
Обособена позиция		Обособена позиция 1 – Безгръбначни животни
Обща преценка на представените		Получените материали за целевия вид

материали по Дейност 4		Coenagrion ornatum са достатъчни за анализ и преценка.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4		Теренният контрол е извършен методически правилно и данните са достоверни
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.		Приетата методика е правилна и реално приложима на терен. На базата на наличните данни Стандартният формуляр е правилно разработен. Специфичният доклад достоверно представя състоянието на местообитанията. Получените резултати са достоверни. Предложената схема за мониторинг е подходяща за вида.
Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона		В защитената зона има подходящи местообитания за разпространението на целевия вид. Потвърждаваме оценката “благоприятно” за ПС на зоната на екипа по Дейност 4, тъй като беше потвърдено, че има подходящи местообитания за развитието на целевия вид.
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	Беше установен целевия вид Coenagrion ornatum.
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	Бяха намерени 2 вида насекоми – Cerambyx cerdo и Lucanus cervus, които не са целеви и не са описани като предмет на опазване за Зоната. Те са такива в съседните зони – 33 Камчия и 33 Емине-Иракли.

Защитена зона	33 Витоша
Код	BG 0000113
Обособена позиция	Обособена позиция 1 – Безгръбначни животни
Обща преценка на представените	Получените материали за целевия вид

материали по Дейност 4		Probatiscus subrugosus са достатъчни за анализ и преценка.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4		Теренният контрол е извършен методически правилно и данните са достоверни.
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.		Приетата методика е правилна и реално приложима на терен. На базата на наличните данни стандартният формуляр е правилно разработен. Специфичният доклад достоверно представя състоянието на местообитанията. Получените резултати са достоверни. Предложената схема за мониторинг е подходяща за вида.
Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона		При теренните проучвания целевият вид не е намерен. Потенциалните хабитати на вида Probatiscus subrugosus се свързват с терени, заети от степна ксерофитна растителност, с основна скала варовик и при надморска височина от 50 до 650 m. Най-ниската точка на 33 Витоша е на 740 m н.в. Поради несъответствие на екологичните условия в зоната на изискванията на вида, потвърждаваме предложението на екипа по Дейност 4 за изключване на вида Probatiscus subrugosus от стандартния формуляр за зоната.
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	При теренните проучвания целевият вид не беше установен.
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	Не бяха установени други целеви видове.

Защитена зона Код		33 Сребърна BG 0000241
Обособена позиция		Обособена позиция 1 – Безгръбначни животни
Обща преценка на представените материали по Дейност 4		Получените материали за целевия вид <i>Lucanus cervus</i> са достатъчни за анализ и преценка.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4		Теренният контрол е извършен методически правилно и данните са достоверни
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.		Приетата методика е правилна и реално приложима на терен. На базата на наличните данни Стандартният формуляр е правилно разработен. Специфичният доклад достоверно представя състоянието на местообитанията. Получените резултати са достоверни. Предложената схема за мониторинг е подходяща за вида.
Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона		Условията на местообитанието отговарят на екологичните изисквания на вида. Оценката на ПС на вида е правилно определена съгласно критериите на методиката за определянето му. Потвърждаваме оценката на ПС „благоприятно”, определена по Дейност 4, тъй като беше потвърдено, че има подходящи местообитания за развитието на целевия вид.
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	Целевият вид не беше установен.
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	Не бяха установени други целеви видове.

Защитена зона Код		33 Руй BG 0000313
Обособена позиция		Обособена позиция 1 – Безгръбначни животни
Обща преценка на представените материали по Дейност 4		Получените материали за целевия вид <i>Austropotamobius torrentium</i> са достатъчни за анализ и преценка.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4		Теренният контрол е извършен методически правилно и данните са достоверни
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.		Приетата методика е правилна и реално приложима на терен. На базата на наличните данни Стандартният формуляр е правилно разработен. Специфичният доклад достоверно представя състоянието на местообитанията. Получените резултати са достоверни. Предложената схема за мониторинг е подходяща за вида.
Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона		Хабитатите са видимо подходящи за развитието на целевия вид <i>Austropotamobius torrentium</i> с изключение на един – р.Ерма след гр. Трън, поради замърсяването му с битови води и отпадъци. Потвърждаваме общата оценка по критериите за ПС „благоприятно”, определена по Дейност 4, тъй като беше потвърдено, че има подходящи местообитания за развитието на целевия вид.
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	При работата на терен по дейност 5 беше установено присъствието на целевия вид <i>Austropotamobius torrentium</i> .
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	Не бяха установени други целеви видове.

Защитена зона Код	33 Остров Вардим BG0002018
Обособена позиция	Обособена позиция 1 – Безгръбначни животни
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Получените материали за целевите видове <i>Coenagrion ornatum</i> , <i>Lucanus cervus</i> и <i>Rosalia alpina</i> са достатъчни за анализ и преценка.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	Теренният контрол е извършен методически правилно и данните са достоверни
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.	Приетата методика е правилна и реално приложима на терен. На базата на наличните данни стандартният формуляр е правилно разработен. Специфичният доклад достоверно представя състоянието на местообитанията. Получените резултати са достоверни. Предложената схема за мониторинг е подходяща за вида <i>Coenagrion ornatum</i> . За другите два вида няма подходящи местообитания за развитието им в зоната. Поради това, те са предложени за изключване от Стандартния формуляр в отчета по Дейност 4 и не са предложени схеми за мониторинг на тези видове.
Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона	В защитената зона има подходящи местообитания за разпространението на целевия вид <i>Coenagrion ornatum</i> . Не потвърждаваме оценката „благоприятно” за ПС на <i>Coenagrion ornatum</i> в зоната на екипа по Дейност 4. Предлагаме оценка за ПС „неблагоприятно-незадоволително”. Аргументите за промяната и препоръките към възложителя са представени в Таблица 5 на окончателния доклад за оценка на качеството на данните от Дейност 4.

Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	Не беше установен
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	Не са установени

Защитена зона Код	33 Карлуково BG0001014	
Обособена позиция	Обособена позиция 1 – Безгръбначни животни	
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Получените материали за целевия вид <i>Catopta thrips</i> са достатъчни за анализ и преценка.	
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	Теренният контрол е извършен методически правилно и данните са достоверни	
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.	Приетата методика е правилна и реално приложима на терен. На базата на наличните данни Стандартният формуляр е правилно разработен. Специфичният доклад достоверно представя състоянието на местообитанията. Получените резултати са достоверни. Предложената схема за мониторинг е подходяща за вида.	
Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона	В по-голямата част от обследваните участъци не беше намерено и хранителното растение, което прави местообитанията там неподходящи за наличието на целевия вид. Потвърждаваме предложението на екипа по Дейност 4 за изключване на вида от СФ на зоната, поради липса на условия за развитието на хранителния вид.	
Резултати от теренните	Установени целеви видове за проучването	Не беше установено присъствието на целевия вид.
	Установени други	Не бяха установени други целеви видове.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007–2013 г.”

проучвания	целени видове за опазване в защитената зона	
------------	--	--

Защитена зона Код	33 Долна Луда Камчия BG0000137	
Обособена позиция	Обособена позиция 1 – Безгръбначни животни	
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Получените материали за целевия вид <i>Rosalia alpina</i> са достатъчни за анализ и преценка.	
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	Теренният контрол е извършен методически правилно и данните са достоверни	
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.	Приетата методика е правилна и реално приложима на терен. На базата на наличните данни Стандартният формуляр е правилно разработен. Специфичният доклад достоверно представя състоянието на местообитанията. Получените резултати са достоверни. Предложената схема за мониторинг е подходяща за вида.	
Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона	Избраните местообитания по Дейност 4 са малко подходящи за вида и са представителни за района. В тях липсват достатъчно стари дървета, има интензивна паша, обработваеми площи и много нерегламентирани сметища. ПС на зоната е правилно определен. Потвърждаваме оценката „неблагоприятно незадоволително” на екипа по Дейност 4.	
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	Не беше установено присъствието на целевия вид, поради недостатъчната хранителна база и влошеното състояние на местообитанията
	Установени други целени видове за опазване в защитената	Не бяха установени други целеви видове.

47

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007 – 2013

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално
развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република
България чрез оперативна програма „Околна среда 2007 – 2013 г

Министерство
на околната среда и водите

	зона	
Защитена зона Код	33 Брестовица BG0001033	
Обособена позиция	Обособена позиция 1 – Безгръбначни животни	
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Получените материали за целевия вид <i>Dioszeghyana schmidtii</i> са достатъчни за анализ и преценка.	
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	Теренният контрол е извършен методически правилно и данните са достоверни	
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.	Приетата методика е правилна и реално приложима на терен. На базата на наличните данни Стандартният формуляр е правилно разработен. Общият доклад достоверно представя състоянието на местообитанията. Получените резултати са достоверни. Предложената схема за мониторинг е подходяща за вида.	
Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона	Потенциалното местообитание е определено правилно, предвид характера на смесените дъбово-габъррови гори с присъствието на хранителния вид <i>Acer tataricum</i> . С изключение на неговото присъствие, останалите условия могат да бъдат определени като подходящи за вида <i>Dioszeghyana schmidtii</i> . Не е оценен хранителния потенциал на местообитанието. Хранителният вид се среща изключително рядко (1 дърво на 5-10ha). Поради липса на хранителен ресурс видът не може да се развива в това местообитание. За вида няма изготвен специфичен доклад, тъй като експертите по Дейност 4 предлагат вида за изключване от Стандартния формуляр на	

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007–2013 г.”

		зоната. Потвърждаваме предложението на Дейност 4 видът да бъде изключен от Стандартния формуляр за зоната, поради липса на хранителна база за развитието на този насекомен вид. Предложението е на база на резултатите от теренните проучвания по Дейност 5.
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	Целевият вид не беше установен.
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	Не бяха установени други целеви видове.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007-2013 г.”

Защитена зона Код		33 Бакаджиците BG0000402
Обособена позиция		Обособена позиция 1 – Безгръбначни животни
Обща преценка на представените материали по Дейност 4		Получените материали за целевия вид <i>Euplagia quadripunctaria</i> са достатъчни за анализ и преценка.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4		Теренният контрол е извършен методически правилно и данните са достоверни
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.		Приетата методика е правилна и реално приложима на терен. На базата на наличните данни Стандартният формуляр е правилно разработен. Специфичният доклад достоверно представя състоянието на местообитанията. Получените резултати са достоверни. Предложената схема за мониторинг е подходяща за вида.
Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона		До края на 2012 г. е установено едно единствено геореферирано находище. Оценката на ПС на вида е определена като „неблагоприятно-незадоволително”, във връзка с особеностите на целевия вид (извършващ миграции полифаг) и хранителния му статус (хранещ се с рудерална растителност). В зоната, подходящите за развитието на ларвите на вида местообитания, са слабо представени. Местообитанията в зоната са подходящи за миграционен коридор на вида. Потвърждаваме оценката “Неблагоприятно-незадоволително” на екипа по Дейност 4.
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	Целевият вид не беше установен.
	Установени други целеви видове за опазване в	Не бяха установени други целеви видове.

50

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007 - 2013

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007 – 2013 г

Министерство
на околната среда и водите

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007-2013 г.”

защитената зона		
Защитена зона Код		33 Река Янтра BG0000610
Обособена позиция		Обособена позиция 1 – Безгръбначни животни
Обща преценка на представените материали по Дейност 4		Получените материали за целевия вид <i>Austropotamobius torrentium</i> са достатъчни за анализ и преценка.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4		Теренният контрол е извършен методически правилно и данните са достоверни
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.		Приетата методика е правилна и реално приложима на терен. На базата на наличните данни Стандартният формуляр е правилно разработен. Специфичният доклад достоверно представя състоянието на местообитанията. Получените резултати са достоверни. Предложената схема за мониторинг е подходяща за вида.
Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона		В защитената зона има подходящи местообитания за разпространението на целевия вид, но значителна част от тях са отрицателно повлияни от антропогенна дейност. Поради намаляващата площ на подходящите хабитати, оцеляването на вида е застрашено. Потвърждаваме оценката „неблагоприятно незадоволително” на екипа по Дейност 4.
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	Не беше установено присъствието на целевия вид.
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	Не бяха установени други целеви видове.

51

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007 - 2013

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално
развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република
България чрез оперативна програма „Околна среда 2007 – 2013 г

Министерство
на околната среда и водите

1.2. Обособена позиция 2

Защитена зона Код	BG0001021 Река Места
Обособена позиция	2 – риби
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Не бяха установени несъответствия и липсващи данни за целевите видове <i>Rhodeus sericeus amarus</i> (Горчивка), <i>Cobitis taenia</i> (Обикновен щипок) и <i>Barbus bergi</i> (Приморска мряна), обект на картиране от изпълнителя по Дейност 4. Получената информация е в добро качествено и количествено състояние позволяващо анализа и оценката и.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	Приемаме извършената теренна работа и качеството на данни набрани от изпълнителите по Дейност 4.
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.	Методиките са картиране и определяне на ПС за целевите видове в зоната са описани в детайли и са приложими при теренни условия. Стриктното им спазване води до получаването на качествени данни за реалното състояние на видовете и местообитанията им в съответната защитена зона, както на биогеографско, така и на национално ниво. Предложените схеми за мониторинг са добре дефинирани и ясно описани и позволяват реализирането на поставените цели. Компонентите на мониторинговата схема са правилно и пълно дефинирани и са съобразени със спецификата в биологията на целевите видове, обект на картиране в зоната. Мониторинговите схеми

	<p>са ефективни и приложими за достатъчно дълъг период от време.</p> <p>При нашите теренни проучвания в зоната, беше регистриран <i>Cobitis taenia</i> (Обикновения щипок), установен и от екипите от Дейност 4. В ЗЗ“Река Места“, целевия вид <i>Rhodeus sericeus amarus</i> (Горчивка) посочен в Стандартния формуляр на зоната не беше констатиран в направените от нас улови, а е бил установен от изпълнителите по Дейност 4. В ЗЗ“Река Места“, целевият вид <i>Barbus bergi</i>, не беше констатиран в направените от нас улови, той не е бил установен и от екипите по дейност 4. Беше установена само маришката мряна (<i>Barbus cyclolepis</i> Heckel, 1837).</p> <p>Целевият вид <i>Barbus bergi</i> (Приморска мряна) не беше установен, тъй като в зоната се среща друг вид мряна-маришката мряна (<i>Barbus cyclolepis</i> Heckel). Приморската мряна (<i>Barbus bergi</i>) е характерен вид за черноморските реки на страната - Велека, Резовска, Камчия и др. Поради посочените причини, потвърждаваме предложението на екипите по Дейност 4 за премахване на целевия вид <i>Barbus bergi</i> (Приморска мряна) в Стандартния формуляр за ЗЗ“Река Места“. Приемаме, че крайни продукти/карти за вида в зоната не са генерирани.</p> <p>Потвърждаваме извършената работа и изготвените продукти по Дейност 4, вкл. схеми за мониторинг, предложения за промяна в Стандартния формуляр, както и Специфичните доклади за целевите видове: 1134. <i>Rhodeus sericeus amarus</i> (Горчивка), 1149 <i>Cobitis taenia</i> (Обикновен щипок) и 1137.</p>
--	---

Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона		<i>Barbus bergi</i> (Приморска мряна). Тъй като предложението на Дейност 4, е потвърдено и по Дейност 5 за отпадане на целевия вид <i>Barbus bergi</i> от Стандарният формуляр за зоната, не е изготвена оценка на природозащитното състояние на локално ниво в защитената зона. На базата на експертна оценка на получените от нас резултати на терен и проучени литературни източници се установи пълно съвпадение между дадените оценки по отделните критерии от Дейност 4 и определените от нас, поради което потвърждаваме определения ПС (неблагоприятно-незадоволително състояние) на локално ниво за целевите видове: 1134. <i>Rhodeus sericeus amarus</i> (Горчивка) и 1149 <i>Cobitis taenia</i> (Обикновен щипок).
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	1149 <i>Cobitis taenia</i> (Обикновения щипок)
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	Не

Защитена зона	BG0000313
Код	Рилски манастир
Обособена позиция	2 – риби
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Не бяха установени несъответствия и липсващи данни за целевия вид-1134. <i>Rhodeus sericeus amarus</i> (Горчивка), обект на картиране от изпълнителя по Дейност 4. Получената информация е в добро качествено и количествено състояние позволяващо

	анализа и оценката и.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	Приемаме извършената теренна работа и качеството на данни набрани от изпълнителите по Дейност 4
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.	<p>Методиките са картиране и определяне на ПС за целевия вид в зоната е описана в детайли и е приложима при теренни условия. Стриктното и спазване води до получаването на качествени данни за реалното състояние на вида и местообитанията му в съответната защитена зона, както на биогеографско, така и на национално ниво. Предложените схеми за мониторинг са добре дефинирани и ясно описани и позволяват реализирането на поставените цели. Компонентите на мониторинговата схема са правилно и пълно дефинирани, и са съобразени със спецификата в биологията на целевите видове обект на картиране в зоната. Мониторинговите схеми са ефективни и приложими за достатъчно дълъг период от време.</p> <p>В защитена зона BG000496 “Рилски манастир” целевият вид горчивката (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>) не беше установен при нашите теренни проучвания, както и при тези проведени от изпълнителите по Дейност 4. Причината за това е, че в зоната няма подходящи местообитания за вида, поради алпийския ѝ характер. Горчивката е вид, който е характерен за равнините и полупланински реки, езера и язовири и не се среща в планинските реки с надморска височина над 800 м или ако се среща се касае за изкуствени популации на вида.</p> <p>Приемаме като обективно предложението на изпълнителя по Дейност 4, целевият вид</p>

		<i>Rhodeus sericeus amarus</i> да бъде премахнат от Стандартния формуляр за зоната, поради посочените по-горе причини. Поради отсъствието на <i>Rhodeus sericeus amarus</i> (Горчивка) от зоната, крайни продукти/карти за вида не са генерирани.
Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона		Тъй като предложението на Дейност 4, е потвърдено и по Дейност 5 за отпадане на целевия вид <i>Rhodeus sericeus amarus</i> от Стандартния формуляр за зоната, не са изготвени оценки на природозащитното му състояние на локално ниво.
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	Не
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	Не

Защитена зона	BG0001042
Код	Искърски пролом Ржана
Обособена позиция	2 – риби
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Не бяха установени несъответствия и липсващи данни за целевите видове- <i>Rhodeus sericeus amarus</i> (Горчивка), <i>Cobitis taenia</i> (Обикновен щипок), <i>Barbus meridionalis</i> (Балканска мряна) и <i>Sabanajewia aurata</i> (Балкански щипок), обект на картиране от изпълнителя по Дейност 4. Получената информация е в добро качествено и количествено състояние позволяващо анализа и оценката ѝ.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	Получените данни от теренната ни работа потвърждават данните получени от изпълнителя на Дейност 4. Установени са

	минимални разлики, които касаят някои термични и хидрохимични показатели вариращи в съответните години;
<p>Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4).</p> <p>Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.</p>	<p>Етапите, свързани с планирането и провеждането на теренните работи по Дейност 4 за целевия вид 1149 <i>Cobitis taenia</i> са логически свързани и позволяват поетапно обогатяване на информацията за достигане на заложените в крайния продукт цели и задачи по картиране и изготвяне на оценките за ПС. Методиката е описана в детайли и е приложима при теренни условия. Стриктното ѝ спазване води до получаването на качествени данни за реалното състояние на вида и местообитанията му в съответната защитена зона, както на биогеографско, така и на национално ниво. Препоръчваме в методиката за картиране на вида 1149 <i>Cobitis taenia</i>, освен показателя абсолютна дължина да се добави и измерване на показателя „малка дължина“, тъй като това е другата възприета стандартна дължина.</p> <p>Предложената схема за мониторинг е добре дефинирана и ясно описана и позволява реализирането на поставените цели. Компонентите на мониторинговата схема са правилно и пълно дефинирани, и са съобразени със спецификата в биологията на целевия вид 1149 <i>Cobitis taenia</i>. Мониторинговата схема е ефективна и приложима за достатъчно дълъг период от време.</p> <p>Полученият Специфичен доклад за целевия вид 1149 <i>Cobitis taenia</i> за 33 Искърски пролом Ржана е обективен;</p> <p>Според методиката за картирането, теренните</p>

	<p>проучвания за регистрирането на обикновения щипок (<i>Cobitis taenia</i>) се провеждат през лятото и есента при настъпване на маловодие. Въпреки, че календарния период беше спазен от екипа ни, при теренните проучвания на изследваните реки, те не се характеризираха с маловодие, а дори със значително пълноводие. Причината за това е, че месец юни се оказа сред месеците с най-обилни валежи през годината. Предложението ни е в методиката да се фиксира по-точен период за картирането на вида - в края на лятото и началото на есента, което ще съвпадне с маловодие на обследваните водоеми.</p> <p>Методическият подход е правилен и е спазен при осъществяване на теренната работа на екипите по Дейност 4</p> <p>Приемаме крайните продукти съставени от изпълнителите по Дейност 4 за вида 1134 <i>R.sericeus amarus</i> в ЗЗ “Искърски пролом Ржана”, но предлагаме поради установяването на вида от наш екип в зоната (той не е бил установен от екипите по Дейност 4), мястото на регистрацията му да бъде отбелязана на генерираните по проекта карти, както в общия така и в специфичния доклад.</p> <p>Предлагаме категорията му в Стандартния формуляр да бъде променена от обикновен С на V-рядък, приемаме предлаганата от екипите по Дейност 4 оценка Р на популацията му да бъде променена на D-незначителна, поради регистрацията на вида от нас.</p> <p>Потвърждаваме извършената работа и изготвените продукти по Дейност 4, схеми за</p>
--	--

	<p>мониторинг, предложения за промяна в стандартния формуляр, както и специфичен доклад за целевите видове: 1149 <i>C. taenia</i>, 1138 <i>B. meridionali</i> и 1146 <i>S. aurata</i>.</p> <p>Направените предложения за промяна са отразени в съответните документи и приложени към Доклада за Оценка и контрол.</p>
Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона	<p>Поради факта, че вида обикновен щипок (<i>Cobitis taenia</i>) не е регистриран и при нашите проучвания приемаме дадената оценка по критерий 1 (Неблагоприятно-незадоволително състояние в зоната).</p> <p>Изчислената средна скорост беше 0.35 м/с по-висока от изчислената от екипите по Дейност 4. Определеното при нашите теренни проучвания водно количество беше 2.00 м/с, което е по-малко от изчислената от екипите по Дейност 4. Средната стойност на разтворения кислород беше 10.69%. При теренните ни проучвания установения осреднен биотичен индекс беше 3.5, а този получен от екипите по Дейност 4 е 4, която разлика може да се дължи на различните хидрологични и климатични условия през различните години, поради което считаме, че оценката по този критерий дадена от изпълнителя, чийто дейност е обект на контрол е реална. Приемаме дадените оценки по параметър 3.6 и 3.7. Установените разлики в различните параметри по този критерий според нас се дължат на различия в климатичните и хидрологични условия през различните години поради което приемаме начина на изчисляването им, получените стойности и крайната оценка по този критерий.</p>

Поради установеното при теренните ни проучвания наличие на няколко ВЕЦ-а в зоната смятаме, че по Параметър 4.1 (Корекция изправяне на речните участъци – изправяне на течението, наличие на диги, бродове, облицоване на брегове) 2 или 3%, като процент на засегнатите участъци от реките, представляващи подходящо местообитание за вида, вместо поставената 0% от изпълнителя по Дейност 4 би било по обективна оценка. Приемаме дадените оценки по параметър 4.2 и 4.3 от изпълнителите по Дейност 4, тъй като при нашите теренни проучвания не бяха установени източници на замърсяване, които сериозно биха могли да въздействат върху популациите на вида 1149 *Cobitis taenia* (Обикновен щипок) и в изследваните трансекти или в близост до тях не беше установен добив на инертни материали от водоемите в защитена зона BG0001042 “Искърски пролом Ржана”. Поради минималната корекция по параметър 4.1 смятаме, че крайната оценка по критерий 4, дадена от изпълнителите по Дейност 4 може да бъде запазена и е приемаме като обективна.

На базата на експертна оценка на получените от нас резултати на терен и проучени литературни източници се установи пълно съвпадение между дадените оценки по отделните критерии от Дейност 4 и определените от нас, поради което потвърждаваме определения природозащитен статус (неблагоприятно-незадоволително състояние) за целевите видове 1149 *Cobitis taenia*, 1134 *Rhodeus*

		sericeus amarus, 1146 Sabanajewia aurata и благоприятно състояние за вида 1138 Barbus meridionalis, на локално ниво определени от изпълнителите по Дейност 4.
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	Не
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	1138 Barbus meridionalis, 1134 Rhodeus sericeus amarus - други целеви видове посочени в стандартния формуляр за зоната;

Защитена зона Код	BG0001028 Среден Пирин-Алиботуш
Обособена позиция	2 – риби
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Не бяха установени несъответствия и липсващи данни за целевия вид Barbus bergi (Приморска мряна), обект на картиране от изпълнителя по Дейност 4. Получената информация е в добро качествено и количествено състояние позволяващо анализа и оценката и.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	Приемаме извършената теренна работа и набраните данни от изпълнителите по Дейност 4
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.	Методиките за картиране и определяне на ПС за целевия вид в зоната е описана в детайли и е приложима при теренни условия. Стриктното и спазване води до получаването на качествени данни за реалното състояние на вида и местообитанията му в съответната защитена зона, както на биогеографско, така и на национално ниво. Предложените схеми за мониторинг са добре дефинирани и ясно описани и позволяват реализирането на поставените цели. Компонентите на

мониторинговата схема са правилно и пълно дефинирани, и са съобразени със спецификата в биологията на целевите видове обект на картиране в зоната. Мониторинговите схеми са ефективни и приложими за достатъчно дълъг период от време.

В защитена зона BG0001028“Среден Пирин-Алиботуш“ целевият вид *Barbus bergi*, не беше констатиран в направените от нас улови, той не е бил установен и от екипите по дейност 4. Беше установена само маришката мряна (*Barbus cyclolepis* Heckel, 1837).

Получените данни при нашите теренни проучвания показаха, че вида приморска мряна *Barbus bergi* отсъства от зоната. В зоната се среща друг вид мряна-маришката мряна (*Barbus cyclolepis* Heckel), приморската мряна (*Barbus bergi*) е характерен вид за черноморските реки на страната ни-Велека, Резовска, Камчия и др. В миналото двата вида са били смятани за подвидове на вида *Barbus tauricus*, но вече многократно е доказано дори и на биохимико-генетично ниво, че това са два отделни вида. Маришката мряна (*Barbus cyclolepis* Heckel, 1837) е включена в анекс IV и не подлежи на картиране.

Крайни продукти /карти не са разработвани от изпълнителите по Дейност 4, поради отсъствието на вида в защитена зона BG0001028“Среден Пирин-Алиботуш“.

Поради изтъкнатите причини приемаме коментара от изпълнителите по Дейност 4, че е необходимо да се премахне 1137 Приморската мряна *Barbus bergi* като целеви вид в стандартния формуляр за защитена зона BG0001028“Среден Пирин-Алиботуш“.

Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона		Тъй като предложението на Дейност 4, е потвърдено и по Дейност 5 за отпадане на целевия вид <i>Приморска мряна Barbus bergi</i> от Стандарният формуляр за зоната, не са изготвени оценки на природозащитното му състояние на локално ниво.
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	Не
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	Не

Защитена зона Код	BG0000137 Камчия
Обособена позиция	2 – риби
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Несъответствия и липсващи данни касаещи целевите видове <i>Aspius aspius</i> (Распер), <i>Barbus bergi</i> (Приморска мряна), <i>Cobitis taenia</i> (Обикновен щипок), <i>R. sericeus amarus</i> (Горчивка), <i>Alosa tanaica</i> (Малък карагъоз, харип), <i>Alosa immaculata</i> (Карагъоз, дунавска скумрия), <i>Barbus bergi</i> (Приморска мряна), <i>Chalcaburnus chalcoides</i> (Брияна) и теренната работа осъществена в ЗЗ „Камчия“ не бяха установени. Получената информация относно картирането на целевите видове е в достатъчен обем и състояние, позволяваща последващият ѝ анализ и преценка. В един от теренните формуляри има допусната вероятно техническа грешка, тъй като измерената средна дълбочина в съответния трансект е по-голяма от максимално установената.
Оценка и теренен контрол на	Етапите свързани с планирането и

<p>качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4</p>	<p>провеждането на теренните работи по Дейност 4 за целевият вид малък карагъоз <i>Alosa tanaica</i> са логически свързани и позволяват поетапно обогатяване на информацията за достигане на заложените в крайния продукт цели и задачи по картиране и изготвяне на оценките за ПС.</p> <p>Методиката е описана в детайли и е приложима при теренни условия. Стриктното ѝ спазване води до получаването на качествени данни за реалното състояние на вида и местообитанията му в съответната защитена зона, както на биогеографско, така и на национално ниво.</p> <p>Предлагаме допълване на методиката със следните допълнителни ключове, позволяващи отличаването на харипа (<i>Alosa tanaica</i>) от другия близък до него вид - голям карагъоз (<i>Alosa immaculata</i>) - при харипа гръдните перки са по-дълги (средно 17% от дължината на тялото) и хрилните тичинки са значително по-дълги от хрилните пластинки.</p> <p>Препоръчваме в методиката за картиране на вида малък карагъоз <i>Alosa tanaica</i>, освен показателя абсолютна дължина да се добави и измерване на показателя „малка дължина“, тъй като това е другата възприета стандартна дължина. Предложената схема за мониторинг е добре дефинирана и ясно описана и позволява реализирането на поставените цели. Компонентите на мониторинговата схема са правилно и пълно дефинирани, и са съобразени със спецификата в биологията на целевия вид малък карагъоз <i>Alosa tanaica</i>. Мониторинговата схема е ефективна и приложима за достатъчно дълъг период от</p>
---	---

	<p>време.</p> <p>Основната разлика в получените данни от теренни проучвания между изпълнителя по Дейност 4 и нашите теренни проучвания е че целевият вид е установен от екипите по Дейност 4. При нашите теренни проучвания целевият вид <i>Alosa tanaica</i> не беше констатиран. Смятаме, че причината за това вида да не бъде установен при нашите проучвания се дължат на факта, че вида е рядък и се характеризира със значителни вариации в числеността си през различните години. През тази година видът е с по-ниска численост и в морето (по данни от проведена анкета с местни рибари). Другите разлики, които се установиха бяха незначителни и касаеха някои хидрологични показатели като например дълбочина на трансектите, мокра ширина, параметри които се влияят от пълноводието на реката през съответната година.</p> <p>Направените предложения за промяна са отразени в съответните документи и приложени към Доклада за Оценка и контрол.</p>
<p>Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4).</p> <p>Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.</p>	<p>Използвани са подходящи методи за регистрирането на целевия вид, а набраната информация е правилно събрана и достатъчна за изготвянето на обективен анализ и заключение</p> <p>относно присъствието/отсъствието на целевия вид в зоната. Спазено е календарното време за установяването на вида, според методиката. Правилният подход за регистрирането на вида изисква пробонабирането да се извършва през нощта, но независимо от това целевия вид е бил установен в защитената</p>

	<p>зона и през деня от изпълнителя на Дейност 4, което е в подкрепа на твърдението, че вида може да бъде регистриран и при улови извършвани през деня.</p> <p>Получения Специфичен доклад за целевия вид за ЗЗ “Камчия” е обективен;</p> <p>Подкрепяме исканата от екипите от Дейност 4 промяна в Стандартния формуляр за ЗЗ “Камчия” отнасяща се до вида <i>Alosa tanaica</i> за промяна на типа популация от Р перманентна (местна популация) на г (размножаваща се).</p> <p>Потвърждаваме извършената работа и изготвените продукти по Дейност 4, схеми за мониторинг, предложения за промяна в Стандартния формуляр, Специфичен доклад за целевите видове: 1130 <i>Aspius aspius</i> (Распер), 1137 <i>Barbus bergi</i> (Приморска мряна), 1149 <i>Cobitis taenia</i> (Обикновен щипок), 1134 <i>R. sericeus amarus</i> (Горчивка), 2491 <i>Alosa immaculata</i> (Карагъоз, дунавска скумрия), 1137 <i>Barbus bergi</i> (Приморска мряна), 1141 <i>Chalcalburnus chalcoides</i> (Брияна) за ЗЗ “Камчия”.</p>
Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона	<p>Приемаме оценката по критерий 1 за целевия вид <i>Alosa tanaica</i> (Малък карагъоз, харип), определени от изпълнителите по Дейност 4.</p> <p>Приемаме начина на изчисляване на параметрите по критерий 2 и дадената оценка. Приемаме оценките по параметрите за критерий 3, независимо че биотичният индекс, който при Дейност 5 показва по-ниска стойност от 3.5. Разликите вероятно се дължат на различия в хидрологичните условия, периода и местата на пробонабиране;</p> <p>Критерий 4 - не бяха установени корекции на</p>

		<p>реката в изследваните трансекти, бариери и източници на замърсяване в зоната, както и големи природни нарушения, поради което приемаме дадената оценка по критерия.</p> <p>Потвърждаваме ПС (благоприятно състояние) на вида <i>Alosa tanaica</i> (Малък карагъоз, харип), в 33 “Камчия” определен от изпълнителите по Дейност 4.</p> <p>На базата на експертна оценка на получените от нас резултати на терен и проучени литературни източници се установи пълно съвпадение между дадените оценки по отделните критерии от Дейност 4 и определените от нас, поради което потвърждаваме определения от изпълнителя по Дейност 4 ПС (неблагоприятно-незадоволително състояние) на локално ниво за целевите видове: 1130 <i>Aspius aspius</i> (Распер), 1137 <i>Barbus bergi</i> (Приморска мряна), 1149 <i>Cobitis taenia</i> (Обикновен щипок), 1134 <i>R. sericeus amarus</i> (Горчивка), 1141 <i>Chalcaburnus chalcoides</i> (Брияна) и благоприятния ПС за вида 2491 <i>Alosa immaculata</i> (Карагъоз, дунавска скумрия) за 33.Камчия</p>
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	Не
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	<i>Rhodeus sericeus amarus</i> -друг целеви вид посочен в стандартния формуляр за зоната

Защитена зона	BG0001001
Код	Ропотамо
Обособена позиция	2 – риби

Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Получените данни от теренната работа, свързана с картирането на целевите видове <i>Alosa immaculata</i> (Голям карагъоз), <i>R. sericeus_amarus</i> (Горчивка), <i>M.fossilis</i> (Виюн), <i>Chalcaburnus chalcoides</i> (Брияна), <i>Cobitis taenia</i> (Обикновен щипок) в ЗЗ Ропотамо и информацията, касаеща крайните продукти по Дейност 4 е пълна и позволява последващата ѝ интерпретация и анализ
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	Установени са незначителни разлики, свързани с: вида на дънния субстрат, който е без значение за целевия вид; Дълбочината и „мократата“ ширина на реката са резултат на различия в хидрологичните условия на реката, през различните години; Независимо от установените разлики на този етап потвърждаваме извършената теренна работа от Дейност 4.
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.	Етапите свързани с планирането и провеждането на теренните работи по Дейност 4 за целевия вид голям карагъоз <i>Alosa immaculata</i> са логически свързани и позволяват поетапно обогатяване на информацията за достигане на заложените в крайния продукт цели и задачи по картиране и изготвяне на оценките за ПС. Методиката е описана в детайли и е приложима при теренни условия. Позволява получаването на качествени данни за реалното състояние на вида и местообитанията му в съответната защитена зона, както на биогеографско, така и на национално ниво. Предлагаме допълване на методиката със следният допълнителен ключ, позволяващ отличаването големия карагъоз от други близки до него видове - хрилните тичинки на големия карагъоз са по-къси или равни на хрилните пластинки. Препоръчваме в методиката за картиране на вида голям карагъоз <i>Alosa immaculata</i> , освен показателя абсолютна дължина

	<p>да се добави и измерване на показателя „малка дължина“, тъй като това е другата възприета стандартна дължина.</p> <p>Предложената схема за мониторинг е добре дефинирана и ясно описана и позволява реализирането на поставените цели. Компонентите на мониторинговата схема са правилно и пълно дефинирани и са съобразени със спецификата в биологията на целевия вид голям карагъоз <i>Alosa immaculata</i>. Мониторинговата схема е ефективна и приложима за достатъчно дълъг период от време.</p> <p>Използвани са подходящи методи за регистрирането на целевия вид, а набраната информация е правилно събрана и достатъчна за изготвянето на обективен анализ и заключение относно присъствието/отсъствието на целевия вид в зоната. Спазено е календарното време за установяването на вида, според методиката;</p> <p>Потвърждаваме извършената теренна работа по Дейност 4, но не сме съгласни със заключението на изпълнителите по Дейност 4 в специфичния доклад за зоната, че целевият вид голям карагъоз <i>A.immaculata</i> не се среща в 33 Ропотамо, поради лимитиращото изискване на вида за дълги, небракични, пълноводни реки с дълбочина над 2м., позволяващи размножителната му миграция, които според тях отсъстват от зоната. В подкрепа на нашето твърдение са следните данни: дължината на р.Ропотамо е 49 км, определеното от нас водно количество беше около 5.6 м³/с. По данни от предишни проучвания лиманния характер на реката се запазва такъв до м.Лилиите, от този участък нататък солеността на водата е ниска. Доказателство за наличието на вида в реката е посочено в няколко литературатурни източника, въпреки че не е установено дали видът е попаднал в р.Ропотамо случайно или с цел размножаване (Карапеткова и Пешев,</p>
--	--

	<p>1973; Pehlivanov, 1999). Въпреки, че публикациите не са много актуални, няма солидни доказателства в подкрепа на това, че екологичните параметри на местообитанието за последните 14 години са се променили до такава степен, че да са причина за изчезването на вида от местообитанието. Приемаме, че местообитанието е подходящо за вида.</p> <p>Поради изложените по-горе причини предлагаме генериране на крайни продукти за вида <i>Alosa immaculata</i> (Карагъоз, Дунавска скумрия) в ЗЗ “Ропотамо” и преизчисляване на площта на потенциалните местообитания в Черноморски биогеографски район и на национално ниво в общия доклад за вида.</p> <p>Предлагаме следната промяна в стандартния формуляр за <i>Alosa immaculata</i> (Карагъоз, Дунавска скумрия) в ЗЗ “Ропотамо”, тъй като видът използва зоната само за размножаване, типът популация е сменен от с (местна) на г (размножаваща се)-обилие на популацията на вида в зоната да се промени от С (типичен) на Р (налична популация), поради липса на регистрация на вида от екипите по Дейност 4 и 5. Видът не е установен в зоната при картирането поради този факт предлагаме D.qual да бъде отбелязано с DD, защото данните са недостатъчни и може да бъде посочена само приблизителна оценка на числеността на популацията.</p> <p>Направените предложения за промяна са отразени в съответните документи и приложени към Доклада за Оценка и контрол.</p>
Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания	Поради липсата на пригодно местообитание за <i>Alosa immaculata</i> според изпълнителите по Дейност 4 в ЗЗ “Ропотамо”, природозащитния

и видове на ниво защитена зона		<p>статус на вида в зоната не е определян от тях. Ние считаме, че в зоната има пригодни местообитания за вида и на базата на експертна оценка на получените от нас резултати на терен и проучени литературни източници ПС на местообитанията в ЗЗ “Ропотамо” за вида <i>Alosa immaculata</i> (Карагьоз, Дунавска скумрия) предлагаме да е неблагоприятно-незадоволително състояние. На базата на експертна оценка на получените от нас резултати на терен и проучени литературни източници се установи пълно съвпадение между дадените оценки по отделните критерии от Дейност 4 и определените от нас, поради което потвърждаваме определения ПС от екипите по Дейност 4 на локално ниво, който е неблагоприятно-незадоволително състояние за целевите видове: 1141 <i>Chalcalburnus chalcoides</i>, 1145 <i>Misgurnus fossilis</i>, 1149 <i>Cobitis taenia</i> и благоприятно състояние за целевия вид 1134 <i>Rhodeus sericeus amarus</i> в ЗЗ. “Ропотамо”(BG0001001), определени от екипите по Дейност 4.</p>
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	Не
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	Не

Защитена зона	BG0001004
Код	Емине-Иракли
Обособена позиция	2 – риби
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	След преглед на данните предадени от изпълнителя по Дейност 4, установихме само едно незначително несъответствие, отнасящо се до броя на снимките от теренната работа в

	33. Емине-Иракли. Според нас две от петте снимки посочени за зоната, се отнасят до друга защитена зона и тя е най-вероятно 33 Камчия. С изключение на това други несъответствия и липси на данни относно теренната работа свързана с картирането и определянето на ПС на целевите видове <i>Alosa fallax</i> (Средиземноморска финта), <i>Alosa tanaica</i> (Харип) и 2491. <i>Alosa immaculata</i> , (Карагъоз, Дунавска скумрия) в 33. “Емине-Иракли”, проведена от екипите по Дейност 4 не бяха установени.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	Констатираните бяха незначителни различия при теренните работи по Дейност 4 и по Дейност 5, които са в допустими граници в отделните години на проучване; Потвърждаваме качеството на извършения теренен контрол
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.	Етапите, свързани с планирането и провеждането на теренните работи по Дейност 4 за целевият вид средиземноморска финта <i>Alosa fallax</i> са логически свързани и позволяват поетапно обогатяване на информацията за достигане на заложените в крайния продукт цели и задачи по картиране и изготвяне на оценките за ПС. Методиката е описана в детайли и е приложима при теренни условия. Стриктното ѝ спазване води до получаването на качествени данни за реалното състояние на вида и местообитанията му в съответната защитена зона, както на биогеографско, така и на национално ниво. Препоръчваме в методиката за картиране на вида средиземноморска финта <i>Alosa fallax</i> , освен показателя абсолютна дължина да се добави и измерване на показателя „малка дължина“, тъй

	<p>като това е другата възприета стандартна дължина.</p> <p>Предложената схема за мониторинг е добре дефинирана и ясно описана и позволява реализирането на поставените цели. Компонентите на мониторинговата схема са правилно и пълно дефинирани, и са съобразени със спецификата в биологията на целевия вид средиземноморска финта <i>Alosa fallax</i>. Мониторинговата схема е ефективна и приложима за достатъчно дълъг период от време.</p> <p>Полученият специфичен доклад за целевия вид за 33 “Емине-Иракли” е обективен;</p> <p>Подкрепяме предложението на изпълнителя от Дейност 4 вида <i>Alosa fallax</i> да отпадне от Стандартния формуляр за 33 “Емине-Иракли”, тъй като в зоната отсъстват пригодни местообитания за вида.</p> <p>При теренните ни проучвания в 33. “Емине-Иракли” не беше потвърдено наличието в зоната на другите целеви видове посочени в стандартния формуляр за зоната 4127 <i>A.tanaica</i> и 2491 <i>A.immaculata</i>. Ние сме съгласни с коментара на изпълнителите по дейност 4, че в сладководните акватории в зоната отсъстват подходящи местообитания за тях. Поради което подкрепяме направеното предложение от тях за премахването им в СФ за зоната. Поради посочените причини не са генерирани крайни продукти/карти за 4127 <i>A.tanaica</i> и 2491 <i>A.immaculata</i> за 33. “Емине-Иракли”.</p>
Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона	Тъй като предложението на Дейност 4, е потвърдено и по Дейност 5 за отпадане на целевите видове 1103 <i>Alosa fallax</i> , 4127 <i>Absa tanaica</i> и 2491. <i>Alosa immaculata</i> от Стандартният

		формуляр за зоната, не са изготвени оценки на природозащитното им състояние.
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	Не
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	Не

Защитена зона Код	BG0001007 Странджа
Обособена позиция	2 – риби
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Получените данни за теренната работа свързана с картирането и определянето на ПС на целевите видове: <i>Alosa tanaica</i> (Малък карагъоз) <i>Aspius aspius</i> (Распер), <i>Cobitis taenia</i> (Обикновен щипок), <i>Rhodeus sericeus amarus</i> (Горчивка), <i>Alosa tanaica</i> (Харип), <i>Alosa immaculata</i> (Карагъоз), <i>Alosa fallax</i> (Средиземноморска финта), <i>Barbus bergi</i> (Приморска мряна) и <i>Chalcaburnus chalcoides</i> . в 33 Странджа и информацията, касаеща крайните продукти получени по Дейност 4 е пълна и позволява последващата ѝ интерпретация и анализ.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	Установиха се някои разлики между данните получени при теренните проучвания и тези получени от екипите по Дейност 4: - констатация на целевия вид в зоната- не е бил констатиран от изпълнителите по Дейност 4; - вида на дънния субстрат, въпреки, че е без значение за целевия вид търсен в зоната, тъй като вида е пелагичен; Независимо от установените разлики на този етап потвърждаваме извършената теренна работа от Дейност 4.
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка	Етапите свързани с планирането и провеждането на теренните работи по

на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4).

Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.

Дейност 4 за целевият вид малък карагъоз *Alosa tanaica* са логически свързани и позволяват поетапно обогатяване на информацията за достигане на заложените в крайния продукт цели и задачи по картиране и изготвяне на оценките за ПС.

Методиката е описана в детайли и е приложима при теренни условия. Спазването ѝ води до получаването на качествени данни за реалното състояние на вида и местообитанията му в съответната защитена зона, както на биогеографско, така и на национално ниво.

Предлагаме допълване на методиката със следните допълнителни ключове, позволяващи отличаването на харипа от другия близък до него вид - голям карагъоз - при *Alosa tanaica* гръдните перки са по-дълги (средно 17% от дължината на тялото) и хрилните тичинки са значително по-дълги от хрилните пластинки.

Препоръчваме в методиката за картиране на вида малък карагъоз *Alosa tanaica*, освен показателя абсолютна дължина да се добави и измерване на показателя „малка дължина“, тъй като това е другата възприета стандартна дължина.

Предложената схема за мониторинг е добре дефинирана и ясно описана и позволява реализирането на поставените цели. Компонентите на мониторинговата схема са правилно и пълно дефинирани и са съобразени със спецификата в биологията на целевия вид малък карагъоз *Alosa tanaica*. Мониторинговата схема е ефективна и приложима за достатъчно дълъг период от

	<p>време.</p> <p>Използвани са подходящи методи за регистрирането на целевия вид, а набраната информация е правилно събрана и достатъчна за изготвянето на обективен анализ и заключение относно присъствието/отсъствието на целевия вид в зоната. Спазено е календарното време за установяването на вида, според методиката; Поради регистрацията на вида в 33. „Странджа“, от екипите по Дейност 5 (вида не е бил регистриран от екипите по Дейност 4) препоръчваме актуализацията на крайните продукти/карти с мястото на регистрация на вида, както в специфичния така и в общия доклад.</p> <p>Потвърждаваме исканата от екипите от Дейност 4 промяна в стандартния формуляр за 33. „Странджа“ отнасяща се до вида <i>Alosa tanaica</i> за промяна на типа популация от Р (налична популация) на Г (размножаваща се). Предлагаме вместо предложената от екипите по Дейност 4 оценка DD по категорията „качество на данните“, оценка G поради регистрацията на вида в зоната от екипите по Дейност 5.</p> <p>Потвърждаваме липсата на подходящи местообитания в 33 „Странджа“ за два от целевите вида обект на картиране в зоната: <i>Alosa fallax</i> (Средиземноморска финта) и <i>Aspius aspius</i> (Распер) и приемаме като обективно предложението от екипите по Дейност 4 тези два вида да се изключат като целеви от тази зона. Поради посочените причини не са генерирани крайни продукти, и не е бил оценен ПС в зоната.</p>
--	---

	Потвърждаваме извършената работа и изготвените продукти по Дейност 4, вкл. схеми за мониторинг, предложения за промяна в Стандартния формуляр, специфичен доклад за целевите видове 1149 <i>C. taenia</i> , 1134 <i>R. sericeus amarus</i> , 1137 <i>B. bergi</i> , 1141 <i>C. Chalocoides</i> , 1130 <i>A. aspius</i> , 2491 <i>A. immaculata</i> , 1103 <i>A. fallax</i> .
Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона	<p>Критерий 1 - установена е промяна по параметър численост/плътност -5екз./ха – биомаса -0.22кг/ха, поради установяването на вида при теренните ни мисии. Потвърждаваме начина на изчисляване на параметрите по Критерий 2. Потвърждаваме оценките по критерии 3 и 4, касаещи определяне на ПС на местообитанията в зоната. Въпреки установяването на вида в зоната смятаме че общата оценка за ПС на ниво зона за вида <i>Alosa tanaica</i> (Малък карагъоз) е правилно определена и съответства на неблагоприятно – незадоволително състояние, тъй като числеността на популацията в зоната е изключително ниска.</p> <p>На базата на експертна оценка на получените от нас резултати на терен и проучени литературни източници се установи пълно съвпадение между дадените оценки по отделните критерии от Дейност 4 и определените от нас, поради което потвърждаваме ПС на локално ниво определен от Дейност 4, който е неблагоприятно-незадоволително състояние за целевите видове: <i>Cobitis taenia</i> (Обикновен щипок), <i>Rhodeus sericeus amarus</i> (Горчивка), 2491 <i>Alosa immaculata</i> (Карагъоз), 1137 <i>Barbus bergi</i> (Приморска мряна) и благоприятно</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007–2013 г.”

		състояние за вида <i>Chalcaburnus chalcoides</i> (Брияна) в 33 BG0001007 Странджа.
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	1. <i>Alosa tanaica</i>
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	2. <i>Rhodeus sericeus amarus</i> - друг целеви вид посочен в стандартния формуляр за зоната

Защитена зона Код	BG0000621 Езеро Шабла-Езерец
Обособена позиция	2 – риби
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Не бяха констатирани несъответствия и липсващи данни за целевите видове <i>Alosa immaculata</i> (Карагъоз), <i>Rhodeus sericeus amarus</i> (Горчивка) и <i>Misgurnus fossilis</i> (Виюн) за теренната работа осъществена в зоната подлежаща на одит. Получената информация е в достатъчен обем и състояние, позволяваща последващият ѝ анализ и преценка.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	Констатираните различия при извършването на теренната работа бяха незначителни и са свързани с допустими разлики в отделните години на проучване;
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.	Етапите свързани с планирането и провеждането на теренните работи по Дейност 4 за целевият вид голям карагъоз <i>Alosa immaculata</i> са логически свързани и позволяват поетапно обогатяване на информацията за достигане на заложените в крайния продукт цели и задачи по картиране и изготвяне на оценките за ПС. Методиката е описана в детайли и е приложима при теренни условия. При стриктното ѝ спазване това води до получаването на качествени данни за реалното състояние на вида и местообитанията му в съответната защитена зона, както на биогеографско, така и на национално ниво. Предлагаме допълване на методиката със следният допълнителен ключ, позволяващ отличаването големия карагъоз от други близки до него видове - хрилните тичинки на големия карагъоз са по-къси или равни на

	<p>хрилните пластинки Препоръчваме в методиката за картиране на вида голям карагъоз <i>Alosa immaculata</i>, освен показателя абсолютна дължина да се добави и измерване на показателя „малка дължина“, тъй като това е другата възприета стандартна дължина. Предложената схема за мониторинг е добре дефинирана и ясно описана и позволява реализирането на поставените цели. Компонентите на мониторинговата схема са правилно и пълно дефинирани и са съобразени със спецификата в биологията на целевия вид малък карагъоз <i>Alosa immaculata</i>. Мониторинговата схема е ефективна и приложима за достатъчно дълъг период от време.</p> <p>Спазено е календарното, но не е спазено часовото време за регистрирането на вида, според методиката, тъй като уловите за установяването на вида е необходимо да се извършват през нощта, а уловите осъществени от екипа от Дейност 4 са били извършени през светлата част на денонощието, което разбира се не изключва възможността вида да бъде регистриран при осъществяване на пробонабиране и през деня. Приемаме, че теренната работа в зоната е осъществена професионално. Използвани са подходящи методи за регистрирането целевия вид, а получената информация е достоверна и достатъчна за изготвянето на обективен анализ и заключение относно присъствието/отсъствието на вида в зоната. Полученият специфичен доклад за целевия вид за 33“ Езеро Шабла-Езерец“ е обективен. Потвърждаваме предложението на екипите по</p>
--	--

	<p>дейност 4 вида <i>Alosa immaculata</i> да бъде премахнат като обект на картиране в сладководните местообитания на ЗЗ „Езеро Шабла-Езерец“ и да подлежи на картиране присъствието му само в морските граници на зоната.</p> <p>Потвърждаваме извършената работа и изготвените продукти по Дейност 4, схеми за мониторинг, предложения за промяна в Стандартния формуляр, Специфичен доклад за целевите видове: 2491. <i>Alosa immaculata</i> (Карагъоз), 1134 <i>Rhodeus sericeus amarus</i> (Горчивка) и 1145 <i>Misgurnus fossilis</i> (Виюн) в ЗЗ „Езеро Шабла-Езерец“.</p>
Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона	<p>Тъй като предложението на Дейност 4, потвърдено и по Дейност 5 е за отпадане на вида <i>Alosa immaculata</i> (Карагъоз) като обект за картиране, не е изготвена оценка на природозащитното му състояние в зоната.</p> <p>На базата на експертна оценка на получените от нас резултати на терен и проучени литературни източници се установи пълно съвпадение между дадените оценки по отделните критерии от Дейност 4 и определените от нас, поради което потвърждаваме определения природозащитен статус (неблагоприятно-незадоволително състояние) на локално ниво за целевият вид 1145 <i>M. fossilis</i> (Виюн).</p> <p>Потвърждаваме определения природозащитен статус на биогеографско и национално ниво за целевият вид 1134 <i>R. sericeus amarus</i> (Горчивка). Вероятно при определяне на природозащитния статус на ниво зона е допусната техническа грешка, тъй като по всички изследвани критерии от</p>

		изпълнителя по Дейност 4 е установено благоприятно състояние, а крайната оценка е незадоволително-неблагоприятно състояние. Предлагаме общата оценка да бъде променена в съответствие с получените оценки по критериите, а именно благоприятно състояние на вида 1134 <i>R.sericeus amarus</i> в 33“Езеро Шабла-Езерец“.
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	Не
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	<i>Rhodeus sericeus amarus</i> - друг целеви вид посочен в стандартния формуляр за зоната

Защитена зона Код	BG0000574 Ахелой-Равда-Несебър
Обособена позиция	2 – риби
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Не бяха констатирани несъответствия и липсващи данни за целевите видове <i>Alosa fallax</i> (Средиземноморска финта), <i>Alosa immaculata</i> (Голям карагъоз), <i>Rhodeus sericeus amarus</i> (Горчивка), <i>Cobitis taenia</i> (Обикновен щипок) и за теренната работа. Получената информация е в достатъчен обем и състояние, позволяваща последващият ѝ анализ и преценка.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	Не бяха установени съществени различия между данните набрани по Дейност 4 и тези констатирани при нашите теренни проучвания;
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на	Етапите свързани с планирането и провеждането на теренните работи по Дейност 4 за целевият вид средиземноморска финта <i>Alosa fallax</i> са логически свързани и

работата на Дейност 4).

**Оценка на Специфичните
доклади, схемите за мониторинг и
предложенията за промяна на
стандартните формуляри.**

позволяват поетапно обогатяване на информацията за достигане на заложените в крайния продукт цели и задачи по картиране и изготвяне на оценките за ПС.

Методиката е описана в детайли и е приложима при теренни условия. Спазването ѝ води до получаването на качествени данни за реалното състояние на вида и местообитанията му в съответната защитена зона, както на биогеографско, така и на национално ниво. Препоръчваме в методиката за картиране на вида средиземноморска финта *Alosa fallax*, освен показателя абсолютна дължина да се добави и измерване на показателя „малка дължина“, тъй като това е другата възприета стандартна дължина.

Предложената схема за мониторинг е добре дефинирана и ясно описана и позволява реализирането на поставените цели. Компонентите на мониторинговата схема са правилно и пълно дефинирани и са съобразени със спецификата в биологията на целевия вид средиземноморска финта *Alosa fallax*. Мониторинговата схема е ефективна и приложима за достатъчно дълъг период от време.

Използвани са подходящи методи за регистрирането целевия вид, а набраната информация е правилно събрана и достатъчна за изготвянето на обективен анализ и заключение относно присъствието/отсъствието на целевия вид в зоната. Спазено е календарното време за установяването на вида, според методиката; Полученият специфичен доклад за целевия вид за ЗЗ „Ахелой-Равда-Несебър“ е обективен;

	<p>Потвърждаваме отсъствието на подходящи местообитания в зоната за целевите видове <i>Alosa fallax</i> (Средиземноморска финта) и <i>Alosa immaculata</i> (Голям карагъз) поради тази причина не са генерирани крайни продукти и не е правена оценка на ПС за двата вида в зоната от изпълнителите по Дейност 4.</p> <p>Поради посочената причина потвърждаваме искането на екипите от Дейност 4 вида <i>Alosa fallax</i> (Средиземноморска финта) да отпадне от СФ в зоната, а <i>Alosa immaculata</i> (Голям карагъз) да остане включен единствено в морските ѝ граници.</p> <p>Подкрепяме предложението на изпълнителя от Дейност 4 вида <i>Alosa fallax</i> да отпадне от стандартния формуляр за защитената зона.</p> <p>Потвърждаваме извършената работа и изготвените продукти по Дейност 4, схеми за мониторинг, предложения за промяна в стандартния формуляр, специфичен доклад за целевите видове 1103 <i>A.fallax</i>, 1149 <i>C.taenia</i> и 1134. <i>R. sericeus amarus</i>, 2491. <i>A.immaculata</i> за ЗЗ.“Ахелой-Равда-Несебър” (BG0000574).</p>
Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона	<p>Тъй като становището на екипите по Дейност 4, че в зоната липсват подходящи местообитания за целевите видове 1103 <i>A.fallax</i> и 2491 <i>A.immaculata</i>, е потвърдено и от Дейност 5, оценка на ПС на посочените видове в ЗЗ.“Ахелой-Равда-Несебър” (BG0000574) не е изготвяно. На базата на експертна оценка на получените от нас резултати на терен и проучени литературни източници се установи пълно съвпадение между дадените оценки по отделните критерии от Дейност 4 и определените от нас, поради което потвърждаваме определения ПС който е</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007-2013 г.”

		неблагоприятно-незадоволително състояние и за двата целеви вида 1149 <i>C. taenia</i> и 1134. <i>R. sericeus amarus</i> , за ЗЗ „Ахелой-Равда-Несебър“ (BG0000574).
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	Не
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	Не

Защитена зона	BG0000113
Код	Витоша
Обособена позиция	2 – риби
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Не бяха установени несъответствия и липсващи данни за целевите видове <i>Rhodeus sericeus amarus</i> (Горчивка), <i>Barbus meridionalis</i> (Балканска мряна), <i>Barbus bergi</i> (Приморска мряна) и <i>Sabanajewia aurata</i> (Балкански щипок), обект на картиране от изпълнителя по Дейност 4. Получената информация е в добро качествено и количествено състояние позволяващо анализа и оценката и.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	Потвърждавам извършената теренна работа и качеството на данни набрани от изпълнителите по Дейност 4
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и	Методиките за картиране и определяне на ПС за целевите видове в зоната са описани в детайли и са приложими при теренни условия. Стриктното им спазване води до получаването на качествени данни за реалното състояние на видовете и местообитанията му в съответната защитена зона, както на биогеографско, така и на национално ниво. Предложените схеми за мониторинг са добре

85

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007 - 2013

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007 – 2013 г

Министерство
на околната среда и водите

**предложенията за промяна на
стандартните формуляри.**

дефинирани и ясно описани и позволяват реализирането на поставените цели. Компонентите на мониторинговата схема са правилно и пълно дефинирани, и са съобразени със спецификата в биологията на целевите видове обект на картиране в зоната. Мониторинговите схеми са ефективни и приложими за достатъчно дълъг период от време.

Направената литературна справка показва налични местообитания в ЗЗ “Витоша” за целеви видове 1138. *Barbus meridionalis* (Балканска мряна) и 1146. *Sabanajewia aurata* (Балкански щипок) още повече че първия вид е бил установен и от екипите по Дейност 4 в зоната. По литературни данни двата вида се посочват за р. Ведена, р. Палакария, а балканския щипок и за р. Кладница. Целевият вид *Barbus bergi* (Приморска мряна) не е бил установен в ЗЗ “Витоша”, тъй като в зоната се среща друг вид мряна-маришката мряна (*Barbus cyclolepis Heckel*), приморската мряна (*Barbus bergi*) е характерен вид за черноморските реки на страната ни-Велека, Резовска, Камчия и др. В миналото двата вида са били смятани за подвидове на вида *Barbus tauricus*, но вече многократно е доказано дори и на биохимико-генетично ниво, че това са два отделни вида. Маришката мряна (*Barbus cyclolepis Heckel*, 1837) е включена в анекс IV и не подлежи на картиране.

В защитена зона Витоша няма пригодни местообитания за вида 1134 Горчивка (*Rhodeus sericeus amarus*), поради високата надморска височина (около и над 800 м).

Поради посочените причини крайни продукти /карти за посочените 2 целеви вида в зоната не са генерирани.

Потвърждаваме предложението на екипите от Дейност 4, за премахване на *Barbus bergi* и *Rhodeus sericeus amarus* от Стандартния формуляр за зоната.

Потвърждаваме извършената работа и

		изготвените продукти по Дейност 4, схеми за мониторинг, предложения за промяна в Стандартния формуляр, специфичен доклад за целевите видове: <i>Barbus meridionalis</i> (Балканска мряна) и 1146. <i>Sabanajewia aurata</i> (Балкански щипок) за ЗЗ. “Витоша”.
Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона		Тъй като предложението на Дейност 4, е потвърдено и по Дейност 5 за отпадане на целевите видове <i>Barbus bergi</i> и <i>Rhodeus sericeus amarus</i> не е определян ПС в зоната. На базата на проучени литературни източници се установи пълно съвпадение между дадените оценки по отделните критерии от Дейност 4 и определените от нас, поради което потвърждаваме определения благоприятен ПС за целевия вид 1138. <i>Barbus meridionalis</i> (Балканска мряна) и неблагоприятното (незадоволително състояние) на вида 1146. <i>Sabanajewia aurata</i> (Балкански щипок) в ЗЗ. “Витоша” (BG0000113) от Дейност 4.
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	Без задължителен терен
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	Без задължителен терен

Защитена зона	BG0000241
Код	Сребърна
Обособена позиция	2-риби
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Получените данни за теренната работа свързана с картирането на целевите видове <i>Zingel zingel</i> (Голяма вретенарка), <i>Aspius aspius</i> (Распер), <i>Cobitis elongata</i> (Голям щипок), <i>Cobitis taenia</i> (Обикновен щипок), <i>Eudontomyzon mariae</i> (Украинска минога),

	Gobio albipinnatus (Белопера кротушка), Gymnocephalus baloni (Високотел бибан), Gymnocephalus schraetzer (Ивичест бибан), Pelecus cultratus (Сабица), Zingel streber (Малка вретенарка), Umbra krameri (Умбра), Misgurnus fossilis (Виюн) Rhodeus sericeus amarus (Горчивка) Alosa tanaica (Харип) и Alosa immaculata (Карагъоз) в 33 Сребърна и информацията касаеща крайните продукти по Дейност 4 е пълна и позволява последваща интерпретация и анализ.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	Получените данни от теренната ни работа потвърждават данните получени от изпълнителя на Дейност 4. Установени са минимални разлики, които касаят някои хидрологични показатели вариращи в съответните години;
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.	Етапите свързани с планирането и провеждането на теренните работи по Дейност 4 за целевият вид Голяма вретенарка (<i>Zingel zingel</i>) са логически свързани и позволяват поетапно обогатяване на информацията за достигане на заложените в крайния продукт цели и задачи по картиране и изготвяне на оценките за ПС. Методиката е описана в детайли и е приложима при теренни условия. Спазването ѝ води до получаването на качествени данни за реалното състояние на вида и местообитанията му в съответната защитена зона, както на биогеографско, така и на национално ниво. Препоръчваме в методиката за картиране на вида Голяма вретенарка (<i>Zingel zingel</i>) освен показателя абсолютна дължина да се добави и измерване на

	<p>показателя „малка дължина“, тъй като това е другата възприета стандартна дължина. Предложената схема за мониторинг е добре дефинирана и ясно описана и позволява реализирането на поставените цели. Компонентите на мониторинговата схема са правилно и пълно дефинирани и са съобразени със спецификата в биологията на целевия вид Голяма вретенарка (<i>Zingel zingel</i>). Мониторинговата схема е ефективна и приложима за достатъчно дълъг период от време.</p> <p>При теренните ни проучвания видът Голяма вретенарка (<i>Zingel zingel</i>) не беше установен. По време на теренните проучвания по Дейност 4, проведени през април 2012г., целевият вид не е бил установен също в ЗЗ „Сребърна“, но е установен при някои от другите теренни мисии в зоната, проведени от тях. Полученият Специфичен доклад за целевия вид <i>Zingel zingel</i> за ЗЗ „Сребърна“ е обективен.</p> <p>Поради регистрацията на вида 2011 <i>U.krameri</i>, в ЗЗ „Сребърна“, от екипите по Дейност 5 (вида не е бил регистриран от екипите по Дейност 4) препоръчваме актуализацията на крайните продукти/карти с мястото на регистрация на вида, както в специфичния доклад за зоната, така и в общия, а също така актуализация на стандартния формуляр.</p> <p>Приемаме актуализирания Стандартен формуляр за вида умбра (<i>Umbra krameri</i>) от екипите по Дейност 4, но препоръчваме смяна на предложената от тях категория DD на V, поради регистрацията на вида от екипите по Дейност 5.</p>
--	--

	<p>Предлагаме в Стандартния формуляр на 4127 <i>A.tanaica</i>, определеният тип на популацията р (местна, перманентна популация) да бъде коригирана на г-размножаваща се, поради факта, че вида навлиза в р.Дунав за размножаване.</p> <p>Потвърждаваме извършената работа и изготвените продукти по Дейност 4, вкл. схеми за мониторинг, предложения за промяна в Стандартния формуляр, Специфичен доклад за целевите видове 1130 <i>A.aspius</i> (Раснер), 2533 <i>C.elongata</i> (Голям щупок), 1149 <i>C.taenia</i> (Обикновен щупок), 2484 <i>E. mariae</i> (Украинска минога), 1124 <i>Galbipinnatus</i> (Белопера кротушка), 2555 <i>Gbaloni</i> (Високотел бибан), 1157 <i>Gschraetzer</i> (Ивичест бибан), 2522 <i>P.cultratus</i> (Сабица), 1159. <i>Zingel zingel</i> (Голяма вретенарка), 1160 <i>Z.streber</i> (Малка вретенарка), 1145. <i>M.fossilis</i> (Виюн), 1134. <i>R_sericeus_amarus</i> (Горчивка), 4127 <i>A.tanaica</i> (Харун), 2491 <i>A.immaculata</i> (Карагъоз). Направените предложения за промяна са отразени в съответните документи и приложени към Доклада за Оценка и контрол.</p>
Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона	<p>Критерий 1, поради липса на констатация на вида <i>Zingel zingel</i> (Голяма вретенарка), при нашата теренна работа приемаме оценката по критерий 1. Приемаме начина на изчисляване на параметрите и оценката по критерий 2;</p> <p>Критерии 3</p> <p>Известни разлики за параметър „водно количество“ дължащи се на различни хидрологични условия през тази година в сравнение с миналата; Установеният биотичен индекс за зоната беше по-нисък от 3.5. Разликите може да са в резултат от</p>

	<p>различните хидрологични условия през тази година, различния календарен период и вероятно различните места на пробонабиране;</p> <p>Останалите параметри формиращи критерия са еднакви с получените по Дейност 5 данни. Приемаме оценките по параметри за Критерий 4, тъй като не бяха установени корекции на реката в изследваните трансекти, бариери и източници на замърсяване в зоната, както и големи природни нарушения, поради което приемаме дадената оценка по критерия.</p> <p>Потвърждаваме ПС (благоприятно състояние) за вида <i>Zingel zingel</i> и за вида <i>Rhodeus sericeus amarus</i>.</p> <p>На базата на експертна оценка на получените от нас резултати на терен и проучени литературни източници се установи пълно съвпадение между дадените оценки по отделните критерии от Дейност 4 и определените от нас, поради което потвърждаваме определеният благоприятен ПС на целевите видове: <i>Eudontomyzon mariae</i> (Украинска минога), <i>Gobio albipinnatus</i> (Белопера кротушка), <i>Zingel streber</i> (Малка вретенарка), <i>Misgurnus fossilis</i> (Виюн), <i>Alosa tanaica</i> (Харип), <i>Alosa immaculata</i> (Карагъоз) и определеното неблагоприятно-незадоволително състояние на целевите видове: <i>Aspius aspius</i> (Паспер), <i>Cobitis taenia</i> (Обикновен щипок), <i>Gymnocephalus balni</i> (Високотел бибан), <i>Gymnocephalus schraetzer</i> (Ивичест бибан), <i>Pelecus cultratus</i> (Сабица), <i>Umbra krameri</i> (Умбра) в ЗЗ “Сребърна” от Дейност 4.</p>
--	--

Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	Не
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	1. <i>Umbra krameri</i> - друг целеви вид посочен в стандартния формуляр за зоната 2. <i>Misgurnus fossilis</i> - друг целеви вид посочен в стандартния формуляр за зоната 3. <i>Rhodeus sericeus amarus</i> - друг целеви вид посочен в стандартния формуляр за зоната

Защитена зона	BG0000313
Код	Руй
Обособена позиция	2 – риби
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Не бяха установени несъответствия и липсващи данни за целевите видове <i>Rhodeus sericeus amarus</i> (Горчивка), <i>Cobitis taenia</i> (Обикновен щипок) и <i>Barbus meridionalis</i> (Балканска мряна), обект на картиране от изпълнителя по Дейност 4. Получената информация е в добро качествено и количествено състояние позволяващо анализа и оценката и.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	Приемаме теренната работа извършена по Дейност 4.
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.	Методиките за картиране и определяне на ПС за целевите видове в зоната са описани в детайли и са приложими при теренни условия. Стриктното им спазване води до получаването на качествени данни за реалното състояние на видовете и местообитанията му в съответната защитена зона, както на биогеографско, така и на национално ниво. Предложените схеми за мониторинг са добре дефинирани и ясно описани и позволяват реализирането на поставените цели. Компонентите на мониторинговата схема са правилно и пълно дефинирани, и са съобразени със спецификата в биологията на целевите видове

	<p>обект на картиране в зоната. Мониторинговите схеми са ефективни и приложими за достатъчно дълъг период от време.</p> <p>При теренните ни проучвания в ЗЗ“Руй“ беше регистрирано присъствието само на един от посочените в стандартния формуляр за зоната видове-1138. <i>Barbus meridionalis</i> (Балканска мряна). Вида е бил установен и при теренните проучвания на екипите по Дейност 4.</p> <p>Другите два целеви вида посочени в стандартния формуляр за зоната обикновения щипок (<i>Cobitis taenia</i>) и <i>Rhodeus sericeus amarus</i> (Горчивка) не бяха констатирани при нашето проучване. Те не са били установени и от екипите по Дейност 4. При осъществената от Дейност 5 теренна мисия в зоната, беше установен 1146 <i>Sabanajewia aurata</i> (Балкански щипок), който е новоустановен от нас вид за защитена зона BG0000313 „Руй“.</p> <p>Видът 1146 <i>Sabanajewia aurata</i> (Балкански щипок) беше установен с ниска численост на популацията и само в един трансект при настоящото проучване, поради което предлагаме по признака обилие оценка R-рядък вид.</p> <p>При осъщественото от нас проучване се установи липса на местообитания в ЗЗ“Руй“ за <i>Rhodeus sericeus amarus</i> (Горчивка), поради разположението на водоемите в зоната на голяма надморска височина (около и над 800 м), поради което те попадат в т.нар. пъстървова зона. Поради тези причини предложението на екипите по Дейност 4 за премахване на целевия вид <i>Rhodeus sericeus amarus</i> (Горчивка) от стандартния формуляр от ЗЗ“Руй“ приемаме за обективно.</p> <p>Потвърждаваме извършената работа и изготвените продукти по Дейност 4, вкл. схеми за мониторинг, предложения за промяна в</p>
--	--

		Стандартния формуляр, Специфичен доклад за целевите видове: 1149 <i>Cobitis taenia</i> (Обикновен щипок) и 1138 <i>Barbus meridionalis</i> (Балканска мряна).
Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона		<p>На базата на експертна оценка на получените от нас резултати на терен и проучени литературни източници се установи пълно съвпадение между дадените оценки по отделните критерии от Дейност 4 и определените от нас, поради което потвърждаваме определения от изпълнителя по Дейност 4 ПС на локално ниво за целевите видове: 1149 <i>Cobitis taenia</i> (Обикновен щипок) и 1138 <i>Barbus meridionalis</i> (Балканска мряна), който е неблагоприятно-незадоволително състояние за първия вид и благоприятно състояние съответно за втория посочен целеви вид.</p> <p>На базата на експертна оценка на получените от нас резултати на терен и проучени литературни източници, в това число доклади от Дейност 4 за други целеви видове в зоната предлагаме оценка на ПС - неблагоприятно-незадоволително състояние на вида 1146 <i>Sabanajewia aurata</i> (Балкански щипок) в ЗЗ “Руй”. Предложението е отразено в съответните документи към Приложение 1 от настоящия доклад.</p>
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	1138. <i>Barbus meridionalis</i> (Балканска мряна) 1146 <i>Sabanajewia aurata</i> (Балкански щипок)
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	Не

Защитена зона	BG00002018
Код	Остров Вардим
Обособена позиция	2 – риби
Обща преценка на представените	След преглед на данните, предадени от

материали по Дейност 4	изпълнителя по Дейност 4 по проекта, не се установиха несъответствия и липси на данни относно теренната работа, осъществена в ЗЗ „Остров Вардим”, както и за целевите видове <i>Gymnocephalus baloni</i> (Високотел бибан), <i>Alosa immaculata</i> (Голям карагъоз), <i>Aspius aspius</i> (Распер), <i>Cobitis elongata</i> (Голям щипок), <i>Cobitis taenia</i> (Окновен щипок), <i>Eudontomyzon mariae</i> (Украинска минога), <i>Gobio alpinus</i> (Белопера кротушка), <i>Gymnocephalus schraetzer</i> (Ивичест бибан), <i>Pelecus cultratus</i> (Сабица), <i>Rhodeus sericeus amarus</i> (Горчивка), <i>Zingel streber</i> (Малка вретенарка), <i>Zingel zingel</i> (Голяма вретенарка), обект на картиране в зоната. Получената информация е в достатъчен обем и състояние, позволяваща последващия й анализ и преценка.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	Данните от теренната ни работа съвпадат в значителна степен с данните, получени от изпълнителя по Дейност 4. Разликите касаят някои хидрологични и хидрохимични показатели, вариращи в съответните години. Установена беше разлика и по отношение на биотичния индекс, който беше 3 при нашите теренни проучвания и 3.5 при тези на екипите по Дейност 4. Причината за тази разлика вероятно се дължи на различните хидрологични условия през различните години, поради което потвърждаваме установения биотичен индекс от изпълнителя по Дейност 4.
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4).	Етапите, свързани с планирането и провеждането на теренните работи по Дейност 4 за целевия вид <i>Gymnocephalus baloni</i> (Високотел бибан) са логически свързани и позволяват поетапно обогатяване на

**Оценка на Специфичните
доклади, схемите за мониторинг и
предложенията за промяна на
стандартните формуляри.**

информацията за достигане на заложените в крайния продукт цели и задачи по картиране и изготвяне на оценките за ПС.

Методиката е описана в детайли и е приложима при теренни условия. Стриктното ѝ спазване води до получаването на качествени данни за реалното състояние на вида и местообитанията му в съответната защитена зона, както на биогеографско, така и на национално ниво. Препоръчваме вместо фиксираното време за извършване на пробонабиране, което в методиката е посочено че е 6 часа, да се промени по следния начин- време за пробонабиране на вида минимум 6 часа. Тъй като увеличаването на времето за пробонабиране, увеличава шанса за регистрирането на вида в зоната. Препоръчваме в методиката за картиране на вида *Gymnoserphalus baloni* (Високотел бибан), освен показателя абсолютна дължина да се добави и измерване на показателя „малка дължина“, тъй като това е другата възприета стандартна дължина.

Предложената схема за мониторинг е добре дефинирана и ясно описана и позволява реализирането на поставените цели. Компонентите на мониторинговата схема са правилно и пълно дефинирани, и са съобразени със спецификата в биологията на целевия вид *Gymnoserphalus baloni* (Високотел бибан). Мониторинговата схема е ефективна и приложима за достатъчно дълъг период от време.

Приемаме, че теренната работа в зоната е осъществена професионално. Използвани са подходящи методи за регистрирането целевия

	<p>вид, а получената информация е достоверна и достатъчна за изготвянето на обективен анализ и заключение относно присъствието/отсъствието на вида в зоната. Приемаме Специфичния доклад, изработените крайни продукти/карти и направеното предложение за актуализация на Стандартния формуляр, отнасящо се до промяна на категорията от С (типичен) на Р (налична популация) за целевия вид <i>Gymnoserphalus baboni</i> (Високотел бибан) от екипите по Дейност 4 в 33.Остров Вардим.</p> <p>Предлагаме следните промени в Специфичния доклад и в Стандартния формуляр изготвени от екипите по Дейност 4 за вида 2491.<i>Alosa immaculata</i> (Дунавска скумрия) за 33.“Остров Вардим”, поради регистрацията на вида от нашите екипи. Препоръчваме актуализация на изготвените карти в специфичния и общия доклад за вида с местата на неговата регистрация от екипите по Дейност 5. Поради констатацията на вида <i>Alosa immaculata</i> в зоната и поради установените близки стойности на числеността и биомасата до референтните за зоната предлагаме Cat.(категория, обилие) да бъде променено от Р на С., D equal на G(добро качество на данните). Предлагаме следните промени в Специфичния доклад изработен от екипите по Дейност 4 за вида 1130.<i>Aspius aspius</i> (Распер) за 33.“Остров Вардим”, поради регистрацията на вида от нашите екипи в трите изследвани трансекта., препоръчваме актуализация на изготвените карти с местата на регистрацията на вида от екипите по Дейност 5.</p> <p>В актуализирания Стандартен формуляр</p>
--	--

	<p>предложен от екипите по Дейност 4 за вида <i>Aspius aspius</i> в ЗЗ “Сребърна”, предлагаме следната промяна: поради установената висока численост и биомаса на популацията в зоната, предлагаме смяна на категорията от Р на С.</p> <p>Потвърждаваме като обективно заключението на изпълнителите по Дейност 4 за премахване на вида 2533 <i>Cobitis elongata</i> (Голям щипок), като обект на картиране за ЗЗ “Вардим”, поради отсъствие на пригодни местообитания за вида в проучваната зона.</p> <p>Потвърждаваме извършената работа и изготвените продукти по Дейност 4, схеми за мониторинг, предложения за промяна в Стандартния формуляр, Специфичен доклад за целевите видове: 2533 <i>Cobitis elongata</i>, 1149 <i>Cobitis taenia</i>, 2484 <i>Eudontomyzon mariae</i>, 1124 <i>Gobio albipinnatus</i>, 1157 <i>Gymnocephalus schraetzer</i>, 2522 <i>Pelecus cultratus</i>, 1134 <i>Rhodeus sericeus amarus</i>, 1160 <i>Zingel streber</i>, 1159 <i>Zingel zingel</i>.</p> <p>Направените предложения за промяна са отразени в съответните документи и приложени към Доклада за Оценка и контрол.</p>
Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона	<p>По критерий 1 приемаме дадената оценка неблагоприятно-незадоволително състояние, тъй като вида 1157. <i>Gymnocerphalus baloni</i> (Високотел бибан) не е бил констатиран от екипите по Дейност 4, не беше установен и при нашите теренни проучвания, но в зоната има подходящи местообитания за него.</p> <p>Приемаме начина на изчисляване на параметрите по критерий 2 (площ на местообитанието) за търсения целеви вид. Смятаме, че параметрите по критерий 2 касаещ площта на местообитанията са правилно калкулирани и сме съгласни с общата оценка за</p>

благоприятно състояние по този критерий по отношение и целевия вид *Gymnocephalus baloni* (Високотел бибан) в ЗЗ “Остров Вардим”.

Определената от нас скорост на течението в изследваните трансекти също беше средно (0,6 м/с). Приемаме дадената оценка по този параметър. Поради липса на информация от съответната Басейнова дирекция и еднократното посещение в зоната, не бихме могли да посочим данаямиката в параметъра “водно количество”, поради което приемаме изчислената от екипите по Дейност 4 стойност.

По параметър 3.4 характер на дънния субстрат, приемаме дадената оценка от екипите по Дейност 4, въпреки че в близост до зоната беше установено наличие на драгиране за добив на инертни материали, но тъй като то беше извършвано извън нейните граници, считаме че неблагоприятните последици за вида са минимални поне в настоящия момент.

Строителство на хидротехнически съоръжения създаващи прегради за миграцията и строителство на брегови съоръжения на р. Дунав в зоната не бяха установени при проучванията ни, поради което приемаме дадената оценка по този параметър.

Съгласни сме с оценките дадени по първите два параметъра по критерий 4, но смятаме, че процента на засегнатите речни участъци, в резултат на драгиране в бъдеще трябва да бъде повишен най – малко на 5%, тъй като при теренните ни проучвания беше установени, че добива на инертни материали се извършва в непосредствена близост до границата на ЗЗ “Остров Вардим”. Следователно оценката по този параметър е неблагоприятно-

	<p>незадоволително състояние. Променя се оценката и на критерий 4, която е неблагоприятно-незадоволително състояние. Приемаме дадената от екипите по Дейност 4 цялостната оценка на ПС на вида 1157. <i>Gymnocephalus baloni</i> (Високотел бибан) в 33 BG0002018 „Остров Вардим“ като неблагоприятно-незадоволително състояние. Предлагаме промяна на оценката по критерий 1 при определяне на ПС на вида <i>Aspius aspius</i> в 33. „Остров Вардим“ на благоприятно състояние, поради установената численост и биомаса на вида от изпълнителя по Дейност 5, които бяха по-високи от референтните за зоната и наличието на благоприятно състояние по другите критерии което дава обща оценка за ПС на вида в зоната на благоприятно състояние, вместо определеното от изпълнителя по Дейност 4-неблагоприятно-незадоволително.</p> <p>На базата на експертна оценка на получените от нас резултати на терен и проучени литературни източници се установи пълно съвпадение между дадените оценки по отделните критерии от Дейност 4 и определените от нас, потвърждаваме определения природозащитен статус (неблагоприятно-незадоволително състояние) на локално, ниво за целевите видове: 1149 <i>Cobitis taenia</i>, 2484 <i>Eudontomyzon mariae</i>, 1124 <i>Gobio albipinnatus</i>, 1157 <i>Gymnocephalus schraetzer</i>, 2522 <i>Pelecus cultratus</i>, 1134 <i>Rhodeus sericeus amarus</i>, 1160 <i>Zingel streber</i>, 1159 <i>Zingel zingel</i>, 2491. <i>Absa immaculata</i> (Дунавска скумрия) за 33 „Остров Вардим“ от изпълнителя по Дейност 4.</p>
--	---

		На локално ниво ПС за целевия вид 2533 <i>Cobitis elongata</i> (Голям щипок) не е определян, поради отсъствието на пригодни за вида местообитания в зоната, с което становище на изпълнителя по Дейност 4 ние сме съгласни.
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	Не
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	1130 <i>Aspius aspius</i> (Распер) и 2491 <i>Alosa immaculata</i> (Дунавска скумрия)- други целеви видове посочени в стандартния формуляр за зоната;

Защитена зона	BG0001014
Код	Карлуково
Обособена позиция	2 – риби
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Не бяха установени несъответствия и липсващи данни за целевите видове <i>Rhodeus sericeus amarus</i> (Горчивка), <i>Cobitis taenia</i> (Обикновен щипок), <i>Barbus meridionalis</i> (Балканска мряна), <i>Aspius aspius</i> (Распер) и <i>Sabanajewia aurata</i> (Балкански щипок), обект на картиране от изпълнителя по Дейност 4. Получената информация е в добро качествено и количествено състояние позволяващо анализа и оценката и.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	Приемаме теренната работа извършена по Дейност 4.
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и	Методиките за картиране и определяне на ПС за целевите видове в зоната са описани в детайли и са приложими при теренни условия. Стриктното им спазване води до получаването на качествени данни за реалното състояние на видовете и местообитанията му в съответната защитена

<p>предложенията за промяна на стандартните формуляри.</p>	<p>зона, както на биогеографско, така и на национално ниво. Предложените схеми за мониторинг са добре дефинирани и ясно описани и позволяват реализирането на поставените цели. Компонентите на мониторинговата схема са правилно и пълно дефинирани, и са съобразени със спецификата в биологията на целевите видове обект на картиране в зоната. Мониторинговите схеми са ефективни и приложими за достатъчно дълъг период от време.</p> <p>При нашите теренни проучвания бяха констатирани 1134 <i>Rhodeus sericeus amarus</i> (Горчивка) и 1138 <i>Barbus meridionalis</i> (Балканска мряна).</p> <p>В 33 “Карлуково” всички целеви видове посочени в стандартния формуляр за зоната са били констатирани от екипите по Дейност 4 с изключение на <i>Aspius aspius</i> (Распер). Потвърждаваме извършената работа и изготвените продукти по Дейност 4, схеми за мониторинг, предложения за промяна в Стандартния формуляр, Специфичен доклад за целевите видове: 1134. <i>Rhodeus sericeus amarus</i> (Горчивка), 1149 <i>Cobitis taenia</i> (Обикновен щипок), 1138. <i>Barbus meridionalis</i> (Балканска мряна) и 1146. <i>Sabanajewia aurata</i> (Балкански щипок).</p>
<p>Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона</p>	<p>На базата на експертна оценка на получените от нас резултати на терен и проучени литературни източници се установи пълно съвпадение между дадените оценки по отделните критерии от Дейност 4 и определените от нас, поради което потвърждаваме определения благоприятен ПС за целевите видове 1134. <i>Rhodeus sericeus</i></p>

		<i>amarus</i> (Горчивка), 1149 <i>Cobitis taenia</i> (Обикновен щипок), 1138. <i>Barbus meridionalis</i> (Балканска мряна). 1146. <i>Sabanajewia aurata</i> (Балкански щипок) и неблагоприятния-незадоволителен ПС за целевия вид 1130. <i>Aspius aspius</i> (Распер) в 33. “Карлуково”(BG0001014) от екипите по Дейност 4.
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	1134 <i>Rhodeus sericeus amarus</i> (Горчивка); 1138. <i>Barbus meridionalis</i> (Балканска мряна);
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	Без задължителен терен

Защитена зона Код	BG0000137 Река Долна Луда Камчия
Обособена позиция	2 – риби
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Не бяха установени несъответствия и липсващи данни за целевите видове <i>Rhodeus sericeus amarus</i> (Горчивка), <i>Cobitis taenia</i> (Обикновен щипок), <i>Barbus meridionalis</i> (Балканска мряна) и <i>Barbus bergi</i> (Приморска мряна), обект на картиране от изпълнителя по Дейност 4. Получената информация е в добро качествено и количествено състояние позволяващо анализа и оценката ѝ.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	Приемаме теренната работа извършена по Дейност 4.
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4).	Методиките за картиране и определяне на ПС за целевите видове в зоната са описани в детайли и са приложими при теренни условия. Стриктното им спазване води до получаването на качествени данни за

<p>Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.</p>	<p>реалното състояние на видовете и местообитанията му в съответната защитена зона, както на биогеографско, така и на национално ниво. Предложените схеми за мониторинг са добре дефинирани и ясно описани и позволяват реализирането на поставените цели. Компонентите на мониторинговата схема са правилно и пълно дефинирани, и са съобразени със спецификата в биологията на целевите видове обект на картиране в зоната. Мониторинговите схеми са ефективни и приложими за достатъчно дълъг период от време.</p> <p>При нашите теренни проучвания в 33“Река Долна Луда Камчия“ бяха констатирани 1134 <i>Rhodeus sericeus amarus</i> (Горчивка) и 1149 <i>Cobitis taenia</i> (Обикновен щипок).</p> <p>В 33“Река Долна Луда Камчия“ от екипите по Дейност 4 са били констатирани 1134 <i>Rhodeus sericeus amarus</i> (Горчивка), 1149 <i>Cobitis taenia</i> (Обикновен щипок) и 1137 <i>Barbus bergi</i> (Приморска мряна).</p> <p>Потвърждаваме извършената работа и изготвените продукти по Дейност 4, схеми за мониторинг, предложения за промяна в Стандартния формуляр, Специфичен доклад за целевите видове: 1134. <i>Rhodeus sericeus amarus</i> (Горчивка), 1149 <i>Cobitis taenia</i> (Обикновен щипок) 1137 <i>Barbus bergi</i> (Приморска мряна) и <i>Barbus meridionalis</i> (Балканска мряна) .</p>
<p>Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона</p>	<p>На базата на експертна оценка на получените от нас резултати на терен и проучени литературни източници се установи пълно съвпадение между дадените оценки по отделните критерии от Дейност 4 и</p>

		определените от нас, поради което потвърждаваме определения благоприятен ПС за целевите видове 1134. <i>Rhodeus sericeus amarus</i> (Горчивка), 1137 <i>Barbus bergi</i> (Приморска мряна) и неблагоприятния-незадоволителен ПС за целевите видове: 1149 <i>Cobitis taenia</i> (Обикновен щипок), 1138. <i>Barbus meridionalis</i> (Балканска мряна) в 33“Река Долна Луда Камчия” (BG0000137) определен от екипите по Дейност 4.
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	1134 <i>Rhodeus sericeus amarus</i> (Горчивка) 1149. <i>Cobitis taenia</i> (Обикновен щипок)
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	Не

Защитена зона Код	BG0001033 Брестовица
Обособена позиция	2 – риби
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	След преглед на данните предадени от изпълнителя по Дейност 4, не бяха констатирани несъответствия и липсващи данни за целевите видове <i>Barbus bergi</i> (Приморска мряна) и <i>Cobitis taenia</i> (Обикновен щипок), както и зоната подлежаща на контрол. Получената информация е в достатъчен обем и състояние, позволяваща последващият ѝ анализ и преценка.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	При осъществения анализ на данните получени от двата екипа от Дейност 5 осъществили паралелни теренни проучвания в 33.“Брестовица” се установи значително съответствие в данните с тези получени от екипите по Дейност 4, свързани с регистрираните в изследваните трансекти

	видове риби, а също така и по отношение на параметрите свързани с пригодността и природозащитния статус на местообитанието, което доказва високото качество на данните набрани от екипите по текущата дейност.
<p>Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4).</p> <p>Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.</p>	<p>Етапите, свързани с планирането и провеждането на теренните работи по Дейност 4 за целевия вид приморска мряна (<i>Barbus bergi</i>) са логически свързани и позволяват поетапно обогатяване на информацията за достигане на заложените в крайния продукт цели и задачи по картиране и изготвяне на оценките за ПС.</p> <p>Методиката е описана в детайли и е приложима при теренни условия. Стриктното ѝ спазване води до получаването на качествени данни за реалното състояние на вида и местообитанията му в съответната защитена зона, както на биогеографско, така и на национално ниво. Препоръчваме в методиката за картиране на вида приморска мряна (<i>Barbus bergi</i>), освен показателя абсолютна дължина да се добави и измерване на показателя „малка дължина“, тъй като това е другата възприета стандартна дължина.</p> <p>Предложената схема за мониторинг е добре дефинирана и ясно описана и позволява реализирането на поставените цели. Компонентите на мониторинговата схема са правилно и пълно дефинирани, и са съобразени със спецификата в биологията на целевия вид приморска мряна (<i>Barbus bergi</i>). Мониторинговата схема е ефективна и приложима за достатъчно дълъг период от време.</p> <p>Полученият Специфичен доклад за целевия</p>

		<p>вид за 33 “Брестовица“е обективен; Поради отсъствието на целевия вид <i>Barbus bergi</i> от 33“Брестовица“, крайни продукти, касаещи разпространението на вида в зоната, карта на бариерите, карта на хранителния потенциал и т.н. не са генерирани от изпълнителите по Дейност 4. Приемаме направената от изпълнителя по Дейност 4 констатация, че видът <i>Barbus bergi</i> не присъства в зоната и не може да бъде оценен. Потвърждаваме извършената работа и изготвените продукти по Дейност 4, схеми за мониторинг, предложения за промяна в Стандартния формуляр, Специфичен доклад за новоустановения целеви вид 1149 <i>Cobitis taenia</i> (Обикновен щипок).</p>
Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона		<p>Тъй като предложението на Дейност 4, е потвърдено и по Дейност 5 за отпадане на целевия вид <i>Barbus bergi</i> от Стандартният формуляр за зоната, не са изготвени оценки на природозащитното им състояние на локално ниво. На базата на експертна оценка на получените от нас резултати на терен и проучени литературни източници се установи пълно съвпадение между дадените оценки по отделните критерии от Дейност 4 и определените от нас, поради което потвърждаваме определения от изпълнителя по Дейност 4 природозащитен статус (неблагоприятно-незадоволително състояние) на локално ниво за целевият вид 1149 <i>Cobitis taenia</i>.</p>
Резултати от	Установени целеви видове за проучването	Не

теренните проучвания	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	Не
----------------------	---	----

Защитена зона Код	BG0000402 Бакаджиците	
Обособена позиция	2 – риби	
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Поради отсъствието на целеви видове в зоната, няма налична информация за оценка.	
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	При теренните проучвания в зоната не се установиха подходящи местообитания за целевите видове риби обект на картиране по настоящия проект. Такива не са установени и от изпълнителите по Дейност 4.	
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.	-	
Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона	-	
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	Не
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	Не

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007-2013 г.”

Защитена зона Код	BG0000610 Река Янтра
Обособена позиция	2 – риби
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Не бяха установени несъответствия и липсващи данни за целевите видове <i>Barbus meridionalis</i> (Балканска мряна), <i>Cobitis elongata</i> (Голям щипок), <i>Eudontomyzon maraiaae</i> , (Украинска минога), <i>Gobio albipinnatus</i> (Белопера кротушка), <i>Gobio kessleri</i> (Балканска кротушка), <i>Gobio uranoscopus</i> (Малка кротушка), <i>Gymnocephalus baloni</i> (Високотел бибан), <i>Gymnocephalus schraetzer</i> (Ивичест бибан), <i>Misgurnus fossilis</i> (Виюн), <i>Pelecus cultratus</i> (Сабица) <i>Rhodeus sericeus amarus</i> (Горчивка), <i>Zingel zingel</i> (Голяма вретенарка) <i>Zingel streber</i> (Малка вретенарка) и <i>Sabanajewia aurata</i> (Балкански щипок), обект на картиране от изпълнителя по Дейност 4. Получената информация е в добро качествено и количествено състояние позволяващо анализа и оценката и.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	Приемаме теренната работа извършена по Дейност 4.
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.	Методиките за картиране и определяне на ПС за целевите видове в зоната са описани в детайли и са приложими при теренни условия. Стриктното им спазване води до получаването на качествени данни за реалното състояние на видовете и местообитанията му в съответната защитена зона, както на биогеографско, така и на национално ниво. Предложените схеми за мониторинг са добре дефинирани и ясно описани и позволяват реализирането на поставените цели. Компонентите на

	<p>мониторинговата схема са правилно и пълно дефинирани, и са съобразени със спецификата в биологията на целевите видове обект на картиране в зоната. Мониторинговите схеми са ефективни и приложими за достатъчно дълъг период от време.</p> <p>При нашите теренни проучвания бяха констатирани: 1134 <i>Rhodeus sericeus amarus</i> (Горчивка) 1138. <i>Barbus meridionalis</i> (Балканска мряна), 1130 <i>Aspius aspius</i> (Распер) и 1149 <i>Cobitis taenia</i> (Обикновен щипок).</p> <p>При теренните проучвания на екипите по Дейност 4 са били установени: 1134 <i>Rhodeus sericeus amarus</i> (Горчивка), 1138. <i>Barbus meridionalis</i> (Балканска мряна), 1124 <i>Gobio albipinnatus</i> (Белопера кротушка), 2533 <i>Cobitis elongata</i> (Голям щипок) 1146. <i>Sabanajewia aurata</i> (Балкански щипок) и 1149 <i>Cobitis taenia</i> (Обикновен щипок).</p> <p>Поради липсата на регистрация на вида <i>Aspius aspius</i> (Распер) от екипите по Дейност 4, (вида е установен от екипите по Дейност 5) предлагаме въвеждане в базата данни на новите регистрации на вида отчетени от от екипите по Дейност 5 и запазване на стандартния формуляр за вида в зоната във варианта му от преди актуализацията от екипите по Дейност 4.</p> <p>Предлагаме следната промяна в стандартният формуляр за вида 1149 <i>Cobitis taenia</i> (Обикновен щипок) в ЗЗ “Река Янтра” изработен от изпълнителите по Дейност 4 - повишаване на категорията от R на C-типичен, поради констатацията на вида в редица трансекти в зоната от екипите и по двете</p>
--	---

	<p>дейности и определеното благоприятно състояние на вида в зоната по параметъра численост, биомаса и възрастова структура. Поради доброто съхранение на вида в зоната, предлагаме повишаване на оценката по консервационния статус от С на В.</p> <p>Потвърждаваме извършената работа и изготвените продукти по Дейност 4, схеми за мониторинг, предложения за промяна в стандартния формуляр, специфичен доклад за целевите видове: 1138. <i>Barbus meridionalis</i>, 2533 <i>Cobitis elongata</i>, 1149 <i>Cobitis taenia</i>, 2484 <i>Eudontomyzon maraiaae</i>, 1124 <i>Gobio albipinnatus</i>, 2511 <i>Gobio kessleri</i>, 1122 <i>Gobio uranoscopus</i>, 2555 <i>Gymnocephalus balon</i>, 1157 <i>Gymnocephalus schraetzer</i>, 1145 <i>Misgurnus fossilis</i>, 2522 <i>Pelecus cultratus</i>, 1134. <i>Rhodeus sericeus amarus</i>, 1159 <i>Zingel zingel</i>, 1160 <i>Zingel streber</i> и 1146. <i>Sabanajewia aurata</i>.</p>
Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона	<p>Предлагаме промяна в оценката на критерий 1 (неблагоприятно-незадоволително състояние), определена от изпълнителя по Дейност 4, на благоприятно състояние поради установяването на вида <i>Aspius aspius</i> (Распер) в зоната (вида не е бил установен от изпълнителите по Дейност 4) и промяна в тази връзка на общата оценка на ПС на вида за 33“Янтра“ на благоприятно състояние.</p> <p>На базата на експертна оценка на получените от нас резултати на терен и проучени литературни източници се установи пълно съвпадение между дадените оценки по отделните критерии от Дейност 4 и определените от нас, поради което потвърждаваме неблагоприятния-незадоволителен природозащитен статус на</p>

		локално ниво за целевите видове: 1138. <i>Barbus meridionalis</i> , 2533 <i>Cobitis elongata</i> , 2484 <i>Eudontomyzon maraia</i> , 1124 <i>Gobio albipinnatus</i> , 2511 <i>Gobio kessleri</i> , 1122 <i>Gobio uranoscopus</i> , 2555 <i>Gymnocephalus balon</i> , 1157 <i>Gymnocephalus schraetzer</i> , 1145 <i>Misgurnus fossilis</i> , 2522 <i>Pelecus cultratus</i> , 1159 <i>Zingel zingel</i> , 1160 <i>Zingel streber</i> 1146. <i>Sabanajewia aurata</i> и благоприятния ПС за целевите видове: 1149 <i>Cobitis taenia</i> и 1134. <i>Rhodeus sericeus amarus</i> за ЗЗ “Река Янтра”, определени от изпълнителя по Дейност 4. Направените предложения за промяна са отразени в съответните документи и приложени към Доклада за Оценка и контрол.
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	1134 <i>Rhodeus sericeus amarus</i> (Горчивка) 1138. <i>Barbus meridionalis</i> (Балканска мряна), 1130 <i>Aspius aspius</i> (Распер) 1149 <i>Cobitis taenia</i> (Обикновен щипок)
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	Без задължителен терен

1.3. Обособена позиция 3

Защитена зона	BG0001021
Код	Места
Обособена позиция	3 – земноводни и влечуги
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Представените материали за целевия вид Обикновена блатна костенурка (<i>Emys orbicularis</i>), както за ЗЗ Места, така и Общият доклад за вида са пълни и с отлично качество. Включените карти отразяват вярно резултатите за пригодността на местообитанията, получени като резултат от индуктивния модел.
Оценка и теренен контрол на	Анализът на проведените теренни работи по

112

<p>качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4</p>	<p>Дейност 4 в зоната, показва последователно следване на заложената методика и провеждане на търсенето в потенциални подходящи за целевия вид местообитания в оптимални сезон и метеорологична обстановка. Изследвани са 8 отделни трансекта в местообитания на вида с различна степен на пригодност.</p> <p>По време на теренните проучвания по Дейност 4, проведени през 2011 и 2012г. целевият вид Обикновена блатна костенурка (<i>Emys orbicularis</i>) не е бил установен в зоната.</p> <p>По време на настоящото проучване, спазвайки заложения подход, присъствието на целевия вид в зоната не беше потвърдено. Според експертна оценка отрицателният резултат се дължи на трудността в намирането на самия вид когато популацията му е малобройна.</p>
<p>Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4).</p> <p>Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.</p>	<p>Описаните етапи при планиране и провеждане на теренните работи по Дейност 4 за целевият вид са последователни и надграждащи информацията поетапно до достигане на заложените за крайния продукт цели и задачи по картиране и изготвяне на оценките за ПС.</p> <p>Методиката е описана детайлно, реално приложима е на терен и спазването и води до събиране на качествени данни за реалното състояние на видовете и местообитанията им в съответната защитена зона, както и на биогеографско и национално ниво.</p> <p>Заложената схема за мониторинг покрива поставените цели. По предварителна експертна преценка схемата е ефективна и приложима е за достатъчно дълъг период от време. Параметрите по отделните показатели са съобразени с видовата (груповата) специфика на биологията на целевия вид и са проследими във времето.</p> <p>Предложеното актуализиране на популационните параметри на вида в Стандартния формуляр на зоната е основателно и е резултат от събраните по Дейност 4 полеви данни</p>

Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона		Настоящата оценка на ПС на <i>Emys orbicularis</i> в 33 „Места“ се базира основно на полеви данни, събрани в рамките на Дейност 4 и лични данни на авторите, както и генерирани модели за разпространението на видовете. Оценката на природозащитното състояние на вида в зоната е направена според възприетите критерии от методиката за определяне на ПС и „Ръководство за оценка на благоприятно природозащитно състояние за типове природни местообитания и видове по НАТУРА 2000 в България“. По експертна преценка оценките по Критерии от 1 до 4 и Общата оценка по четирите критерия на ПС за вида отговарят на реалното природозащитно състояние на вида в зоната (Неблагоприятно – незадоволително състояние в зоната).
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	Планираният за теренен контрол в зоната целеви вид <i>Emys orbicularis</i> не беше установен по време на Дейност 5
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	<i>Bombina variegata</i>

Защитена зона	BG0000496
Код	Рилски манастир
Обособена позиция	3 – земноводни и влечуги
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Представените материали за целевия вид Жълтокоремна бумка (<i>Bombina variegata</i>), както за 33 Рилски манастир, така и Общият доклад за вида са пълни и с отлично качество. Включените карти отразяват вярно резултатите за пригодността на местообитанията, получени като резултат от индуктивния модел.

<p>Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4</p>	<p>Анализът на проведените теренни работи по Дейност 4 в зоната, показва последователно следване на заложената методика и провеждане на търсенето в потенциални подходящи за вида местообитания в оптимални сезон и метеорологична обстановка. Изследвани са 4 отделни трансекта в местообитания на вида с различна степен на пригодност. По време на настоящото проучване, спазвайки заложения подход, присъствието на вида в зоната не беше потвърдено. По време на теренните проучвания по Дейност 4, проведени през 2011 и 2012г. целевия вид е бил установен в проучваните местообитания в зоната с един екземпляр. Разликата в резултатите от полевите дейности между Дейност 4 и Дейност 5 по експертна преценка се дължи на разлики в климатичните показатели между годините през които са проведени полевите проучвания по Дейност 4 и Дейност 5, високата чувствителност на вида <i>Bombina variegata</i> към изменения в микроклиматичните показатели и трудното намиране на видове с относително ниска численост на популацията на терен.</p>
<p>Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.</p>	<p>Описаните етапи при планиране и провеждане на теренните работи по Дейност 4 за целевият вид са последователни и надграждащи информацията поетапно до достигане на заложените за крайния продукт цели и задачи по картиране и изготвяне на оценките за ПС. Методиката е описана детайлно, реално приложима е на терен и спазването и води до събиране на качествени данни за реалното</p>

		<p>състояние на вида и местообитанията му в съответната защитена зона, както и на биогеографско и национално ниво. Заложената схема за мониторинг покрива поставените цели. По предварителна експертна преценка схемата е ефективна и приложима е за достатъчно дълъг период от време. Параметрите по отделните показатели са съобразени с видовата (груповата) специфика на биологията на целевия вид и са проследими във времето.</p> <p>Предложеното актуализиране на популационните параметри на вида в Стандартния формуляр на зоната е основателно и е резултат от събраните по Дейност 4 полеви данни.</p>
Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона		<p>Настоящата оценка на ПС на вида в ЗЗ „Рилски манастир“ се базира основно на полеви данни, събрани в рамките на Дейност 4 и лични данни на авторите, както и генерирани модели за разпространението на вида. Оценката на природозащитното състояние на вида в зоната е направена според възприетите критерии от методиката за определяне на ПС и „Ръководство за оценка на благоприятно природозащитно състояние за типове природни местообитания и видове по НАТУРА 2000 в България“.</p> <p>По експертна преценка оценките по Критерии от 1 до 4 и Общата оценка по четирите критерия на ПС за вида отговарят на реалното природозащитно състояние на вида в зоната (Неблагоприятно – незадоволително състояние в зоната).</p>
Резултати от	Установени цели и видове за проучването	<i>Bombina variegata</i>

теренните проучвания	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	Не
----------------------	--	----

Защитена зона Код	33 Искърски пролом - Ржана BG0001004
Обособена позиция	3 - земноводни и влечуги
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Представените материали за целевия вид Шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>), както за 33 Искърски пролом - Ржана, така и Общият доклад за вида са пълни и с отлично качество. Включените карти отразяват вярно резултатите за пригодността на местообитанията, получени като резултат от индуктивния модел.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	Анализът на проведените теренни работи по Дейност 4 в зоната, показва последователно следване на заложената методика и провеждане на търсенето в потенциални подходящи за целевия вид местообитания в оптимални сезон и метеорологична обстановка. Изследвани са 5 отделни трансекта в местообитания на вида с различна степен на пригодност. По време на теренните проучвания по Дейност 4, проведени през 2011 и 2012г. целевият вид шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>) не е бил установен в зоната. По време на настоящото проучване, спазвайки заложения подход, присъствието и на целевия в зоната не беше потвърдено. Според експертна оценка се орицателният резултат се дължи на трудността в намирането на самия вид когато популацията му е малобройна, както и поради

	субоптимални метеорологични условия.
<p>Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4).</p> <p>Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.</p>	<p>Описаните етапи при планиране и провеждане на теренните работи по Дейност 4 за целевият вид са последователни и надграждащи информацията поетапно до достигане на заложените за крайния продукт цели и задачи по картиране и изготвяне на оценките за ПС. Методиката е описана детайлно, реално приложима е на терен и спазването и води до събиране на качествени данни за реалното състояние на видовете и местообитанията им в съответната защитена зона, както и на биогеографско и национално ниво. Заложената схема за мониторинг покрива поставените цели. По предварителна експертна преценка схемата е ефективна и приложима е за достатъчно дълъг период от време. Параметрите по отделните показатели са съобразени с видовата (груповата) специфика на биологията на целевия вид и са проследими във времето. Предложеното актуализиране на популационните параметри на вида в Стандартния формуляр на зоната е основателно и е резултат от събраните по Дейност 4 полеви данни</p>
Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона	Настоящата оценка на ПС на <i>Testudo hermanni</i> в ЗЗ „Искърски пролом - Ржана“ се базира основно на полеви данни, събрани в рамките на Дейност 4 и лични данни на авторите, както и генерирани модели за разпространението на видовете. Оценката на природозащитното състояние на вида в зоната е направена според възприетите критерии от методиката за определяне на ПС и „Ръководство за оценка на благоприятно природозащитно състояние за

		<p>типове природни местообитания и видове по НАТУРА 2000 в България“.</p> <p>По експертна преценка оценките по Критерии от 1 до 4 и Общата оценка по четирите критерия на ПС за вида отговарят на реалното природозащитно състояние на вида в зоната (Неблагоприятно – незадоволително състояние в зоната).</p>
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	Не
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	Не

Защитена зона	BG0001028
Код	Среден Пирин - Алиботуш
Обособена позиция	3 – земноводни и влечуги
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Представените материали за целевия вид Ивичест смок (<i>Elaphe quatuorlineata</i>), както за 33 Среден Пирин – Алиботуш така и Общият доклад за вида са пълни и с отлично качество. Включените карти отразяват вярно резултатите за пригодността на местообитанията, получени като резултат от индуктивния модел.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	Анализът на проведените теренни работи по Дейност 4 в зоната, показва последователно следване на заложената методика и провеждане на търсенето в потенциални подходящи за целевия вид местообитания в оптимални сезон и метеорологична обстановка. Изследвани са 5 отделни трансекта в местообитания на вида с различна степен на пригодност. По време на теренните проучвания по Дейност 4, проведени през 2011 и 2012г.

	<p>целевият вид Ивичест смок (<i>Elaphe quatuorlineata</i>) е бил установен в зоната. По време на настоящото проучване, спазвайки заложения подход, присъствието и на целевия в зоната беше потвърдено с едно наблюдение.</p>
<p>Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4).</p> <p>Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.</p>	<p>Описаните етапи при планиране и провеждане на теренните работи по Дейност 4 за целевият вид са последователни и надграждащи информацията поетапно до достигане на заложените за крайния продукт цели и задачи по картиране и изготвяне на оценките за ПС.</p> <p>Методиката е описана детайлно, реално приложима е на терен и спазването и води до събиране на качествени данни за реалното състояние на видовете и местообитанията им в съответната защитена зона, както и на биогеографско и национално ниво.</p> <p>Заложената схема за мониторинг покрива поставените цели. По предварителна експертна преценка схемата е ефективна и приложима е за достатъчно дълъг период от време. Параметрите по отделните показатели са съобразени с видовата (груповата) специфика на биологията на целевия вид и са проследими във времето.</p> <p>Предложеното актуализиране на популационните параметри на вида в Стандартния формуляр на зоната е основателно и е резултат от събраните по Дейност 4 полеви данни.</p>
<p>Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона</p>	<p>Настоящата оценка на ПС на <i>Elaphe quatuorlineata</i> в ЗЗ „Среден Пирин-Алиботуш“ се базира основно на полеви данни, събрани в рамките на Дейност 4 и лични данни на авторите, както и генерирани модели за</p>

		<p>разпространението на видовете. Оценката на природозащитното състояние на вида в зоната е направена според възприетите критерии от методиката за определяне на ПС и „Ръководство за оценка на благоприятно природозащитно състояние за типове природни местообитания и видове по НАТУРА 2000 в България“.</p> <p>По експертна преценка оценките по Критерии от 1 до 4 и Общата оценка по четирите критерия на ПС за вида отговарят на реалното природозащитно състояние на вида в зоната (Неблагоприятно – незадоволително състояние в зоната).</p>
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	<i>Elaphe quatuorlineata</i>
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	<i>Testudo graeca</i> <i>Testudo hermanni</i> <i>Bombina variegata</i>

Защитена зона Код	33 Камчия BG0000116
Обособена позиция	3 – земноводни и влечуги
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Представените материали за целевия вид Червенокоремна бумка (<i>Bombina bombina</i>), както за 33 Камчия, така и Общият доклад за вида са пълни и с отлично качество. Включените карти отразяват вярно резултатите за пригодността на местообитанията, получени като резултат от индуктивния модел.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	По време на теренните проучвания по Дейност 4, проведени през 2011 и 2012г. целевия вид е бил установен в проучваните водоеми/местообитания.

	<p>Анализът на проведените теренни работи по Дейност 4 в зоната, показва последователно следване на заложената методика и провеждане на търсенето в потенциални подходящи за вида водоеми/местообитания в оптимални сезон и метеорологична обстановка.</p> <p>По време на настоящото проучване, спазвайки заложения подход, присъствието на вида в зоната беше потвърдено.</p> <p>Количествените разлики в резултатите се дължи по експертна оценка на разлики в климатичните показатели между годините през които са проведени полевите проучвания по Дейност 4 и Дейност 5.</p>
<p>Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4).</p> <p>Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.</p>	<p>Описаните етапи при планиране и провеждане на теренните работи по Дейност 4 за целевият вид са последователни и надграждащи информацията поетапно до достигане на заложените за крайния продукт цели и задачи по картиране и изготвяне на оценките за ПС.</p> <p>Методиката е описана детайлно, видово специфицирана е, реално приложима е на терен и спазването и води до събиране на качествени данни за реалното състояние на вида и местообитанията му в съответната защитена зона, както и на биогеографско и национално ниво.</p> <p>Заложената схема за мониторинг покрива поставените цели. По предварителна експертна преценка схемата е ефективна и приложима е за достатъчно дълъг период от време. Параметрите по отделните показатели са съобразени с видовата (груповата) специфика на биологията на целевия вид и са</p>

		проследими във времето. Предложеното актуализиране на популационните параметри на вида в Стандартния формуляр на зоната е основателно и е резултат от събраните по Дейност 4 полеви данни.
Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона		Настоящата оценка на ПС на <i>Bombina bombina</i> в ЗЗ „Камчия“ се базира основно на полеви данни, събрани в рамките на Дейност 4 и лични данни на авторите, както и генерирани индуктивни модели за разпространението на вида. Оценката на природозащитното състояние на вида в зоната е направена според възприетите критерии от методиката за определяне на ПС и „Ръководство за оценка на благоприятно природозащитно състояние за типове природни местообитания и видове по НАТУРА 2000 в България“. Независимо, че видът беше установен по време на настоящото проучване в зоната само с 1 пряко наблюдение и малко на брой акустични отчитания, по експертна преценка оценките по Критерии от 1 до 4 и Общата оценка по четирите критерия на ПС за вида отговарят на реалното природозащитно състояние на вида в зоната (Неблагоприятно – незадоволително състояние в зоната).
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	1188_B_bombina
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	1219_T_graeca

Защитена зона	Ропотамо
---------------	----------

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007-2013 г.”

Код	BG0001001
Обособена позиция	3 – земноводни и влечуги
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Представените материали за целевите видове земноводни и влечуги, както специфичните доклади за 33 Ропотамо, така и Общите доклади за видовете са пълни и с отлично качество
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	В зоната не е планиран и провеждан теренен контрол в рамките на Дейност 5 поради драстично разминаване във времевите периоди на полевите проучвания по Дейност 4 и периода на изпълнение на теренната работа по Дейност 5, което би довело до невъзможност за сравнение и оценка на резултатите.
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.	Описаните етапи при планиране и провеждане на теренните работи по Дейност 4 за целевите вид са последователни и надграждащи информацията поетапно до достигане на заложените за крайния продукт цели и задачи по картиране и изготвяне на оценките за ПС. Методиката е описана детайлно, реално приложима е на терен и спазването и води до събиране на качествени данни за реалното състояние на видовете и местообитанията им в съответната защитена зона, както и на биогеографско и национално ниво.. Заложената схема за мониторинг покрива поставените цели. По предварителна експертна преценка схемата е ефективна и приложима е за достатъчно дълъг период от време. Параметрите по отделните показатели са съобразени с видовата (груповата) специфика на биологията на целевите видове и са проследими във времето. Предложените промени в Стандартния

		формуляр на зоната за отделните видове са основателни.
Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона		Настоящата оценка на ПС на <i>целевите видове земноводни и влечуги в ЗЗ „Ропотамо”</i> се базира основно на полеви данни, събрани в рамките на Дейност 4 и лични данни на авторите, както и генерирани модели за разпространението на вида. Оценката на природозащитното състояние на вида в зоната е направена според възприетите критерии от методиката за определяне на ПС и „Ръководство за оценка на благоприятно природозащитно състояние за типове природни местообитания и видове по НАТУРА 2000 в България”.
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	В зоната не е планиран и провеждан теренен контрол за земноводни и влечуги по време на Дейност 5, а само проверка по документи, поради драстично разминаване във времените периоди на полевите проучвания по Дейност 4, което би довело до невъзможност за сравнение и оценка на резултатите.
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	

Защитена зона	33 Емине - Иракли
Код	BG0001004
Обособена позиция	3 – земноводни и влечуги
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Представените материали за целевите видове Шипобедрена костенука (<i>Testudo graeca</i>) и Шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>), както за ЗЗ Емине - Иракли, така и Общият доклад за вида са пълни и с отлично качество. Включените карти отразяват вярно резултатите за пригодността на местообитанията, получени като резултат от

	индуктивния модел.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	<p>Анализът на проведените теренни работи по Дейност 4 в зоната, показва последователно следване на заложената методика и провеждане на търсенето в потенциални подходящи за двата вида сухоземни костенурки местообитания в оптимални сезон и метеорологична обстановка. Изследвани са 4 отделни трансекта в местообитания на вида с различна степен на пригодност. По време на теренните проучвания по Дейност 4, проведени през 2011 и 2012г. единият от целевите видове шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>) е бил установен в зоната. Другият, планиран за проучване целеви вид Шипобедрена костенука (<i>Testudo graeca</i>) целевия вид не е бил установен в изследваните местообитания в зоната. По време на настоящото проучване, спазвайки заложения подход, присъствието и на двата вида сухоземни костенурки в зоната беше потвърдено. Разликата в резултатите от полевите дейности между Дейност 4 и Дейност 5 според експертна оценка се дължи на трудността в намирането на самия вид когато популацията му е малобройна.</p>
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.	<p>Описаните етапи при планиране и провеждане на теренните работи по Дейност 4 за целевият вид са последователни и надграждащи информацията поетапно до достигане на заложените за крайния продукт цели и задачи по картиране и изготвяне на оценките за ПС. Методиката е описана детайлно, реално приложима е на терен и спазването и води до събиране на качествени данни за реалното</p>

	<p>състояние на видовете и местообитанията им в съответната защитена зона, както и на биоекографско и национално ниво. Заложената схема за мониторинг покрива поставените цели. По предварителна експертна преценка схемата е ефективна и приложима е за достатъчно дълъг период от време. Параметрите по отделните показатели са съобразени с видовата (груповата) специфика на биологията на целевия вид и са проследими във времето.</p> <p>Предложеното актуализиране на популационните параметри на вида в Стандартния формуляр на зоната е основателно и е резултат от събраните по Дейност 4 полеви данни</p>
Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона	<p>Настоящата оценка на ПС на <i>Testudo hermanni</i> и <i>Testudo graeca</i> в ЗЗ „Емине - Иракли“ се базира основно на полеви данни, събрани в рамките на Дейност 4 и лични данни на авторите, както и генерирани модели за разпространението на видовете. Оценката на природозащитното състояние на двата вида в зоната е направена според възприетите критерии от методиката за определяне на ПС и „Ръководство за оценка на благоприятно природозащитно състояние за типове природни местообитания и видове по НАТУРА 2000 в България“.</p> <p>*По експертна преценка оценките по Критерии от 1, 2 и 4 и Общата оценка по четирите критерия на ПС за вида отговарят на реалното природозащитно състояние на вида в зоната (Неблагоприятно – незадоволително състояние в зоната).</p> <p>*При оценката по показател 3.2 на</p>

		Критерий 3 има разминаване между оценките за двата вида, както по показателя, така и в цялостната оценка по критерия. Това не се отразява на Цялостната оценка за двата вида, но е фактологическа неточност.
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	<i>Testudo hermanni</i> и <i>Testudo graeca</i>
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	Не

Защитена зона Код	33 Странджа BG0001007
Обособена позиция	3 – земноводни и влечуги
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Представените материали за целевите видове Каспийска блатна костенурка (<i>Mauremys rivulata</i> = <i>M. caspica</i>) и Обикновена блатна костенурка (<i>Emys orbicularis</i>), както за 33 Странджа, така и Общият доклад за вида са пълни и с отлично качество. Включените карти отразяват вярно резултатите за пригодността на местообитанията, получени като резултат от индуктивния модел.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	Анализът на проведените теренни работи по Дейност 4 в зоната, показва последователно следване на заложената методика и провеждане на търсенето в потенциални подходящи за двата вида блатни костенурки водоеми/местообитания в оптимални сезон и метеорологична обстановка. Включените карти отразяват вярно резултатите за пригодността на местообитанията, получени

	<p>като резултат от индуктивния модел</p> <p>Изследвани са 83 отделни трансекта в местообитания на вида с различна степен на пригодност.</p> <p>По време на теренните проучвания по Дейност 4, проведени през 2011 и 2012г. и двата вида са установени с многобройни наблюдения в зоната.</p> <p>По време на настоящото проучване, спазвайки заложения подход, стабилното присъствие и на двата вида блатни костенурки в зоната беше потвърдено.</p> <p>Установено беше и присъствието на интродуцирания конкурентен вид Червенобуза костенурка (<i>Trachemys scripta</i>), който по време на теренните проучвания по Дейност 4 не е бил наблюдаван.</p>
<p>Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4).</p> <p>Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.</p>	<p>Описаните етапи при планиране и провеждане на теренните работи по Дейност 4 за целевите видове са последователни и надграждащи информацията поетапно до достигане на заложените за крайния продукт цели и задачи по картиране и изготвяне на оценките за ПС.</p> <p>Методиката е описана детайлно, реално приложима е на терен и спазването и води до събиране на качествени данни за реалното състояние на видовете и местообитанията им в съответната защитена зона, както и на биогеографско и национално ниво.</p> <p>Заложената схема за мониторинг покрива поставените цели. По предварителна експертна преценка схемата е ефективна и приложима е за достатъчно дълъг период от време. Параметрите по отделните показатели са съобразени с видовата (груповата)</p>

	<p>специфика на биологията на целевия вид и са проследими във времето.</p> <p>Предложеното актуализиране на популационните параметри на вида в Стандартния формуляр на зоната е основателно и е резултат от събраните по Дейност 4 полеви данни</p>
Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона	<p>Настоящата оценка на ПС на <i>Mauremys rivulata</i> (= <i>M. caspica</i>) и <i>Emys orbicularis</i> в ЗЗ „Странджа“ се базира основно на полеви данни, събрани в рамките на Дейност 4 и лични данни на авторите, както и генерирани модели за разпространението на видовете. Оценката на природозащитното състояние на двата вида в зоната е направена според възприетите критерии от методиката за определяне на ПС и „Ръководство за оценка на благоприятно природозащитно състояние за типове природни местообитания и видове по НАТУРА 2000 в България“.</p> <p>По експертна преценка оценките по Критерии 1, 2, и 3 отговарят на реалното им природозащитно състояние в зоната (Благоприятно състояние в зоната).</p> <p>По отношение на показател 4.1 на Критерий 4, установяването на червенобуза костенурка налага преразглеждането му и промяна от „Благоприятно състояние в зоната“ на „Незадоволително – неблагоприятно състояние в зоната“. и</p> <p>Това налага преразглеждане и промяна на Общата оценка по четирите критерия на ПС за двата вида блатни костенурки.</p> <p>*Таблиците с нанесените промени по</p>

		Критериите и Общата оценка на ПС за двата вида блатни костенурки в 33 Странджа са приложени в отделен документ към Докладите за оценка и контрол.
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	<i>Mauremys rivulata</i> (= <i>M. caspica</i>) <i>Emys orbicularis</i> * *Видът не е планиран за теренно проучване по дейност 5 в зоната, но поради сходство в биологията и почти пълно съвпадение на местообитанията с <i>Mauremys rivulata</i> (= <i>M. caspica</i>), двата вида са разглеждани заедно
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	** <i>Testudo hermanni</i> ** Видът е отчетен като присъствие в зоната, но данните не мога да се ползват за оценка на крайният продукт по Дейност 4, защото обследваните трансекти бяха в местообитания на планирания за проучване вид каспийска блатна костенурка (около и във вододеми)

Защитена зона	BG0000621
Код	Езеро Шабла - Езерец
Обособена позиция	3 – земноводни и влечуги
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Представените материали за целевия вид Шипобедрена костенурка (<i>Testudo graeca</i>), както за 33 Езеро Шабла - Езерец, така и Общият доклад за вида са пълни и с отлично качество. Включените карти отразяват вярно резултатите за пригодността на местообитанията, получени като резултат от индуктивния модел.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	По време на теренните проучвания по Дейност 4, проведени през 2011 и 2012г. целевия вид не е бил установен в проучваните

	<p>местообитания в зоната. Анализът на проведените теренни работи по Дейност 4 в зоната, показва последователно следване на заложената методика и провеждане на търсенето в потенциални подходящи за вида местообитания в оптимални сезон и метеорологична обстановка. Изследвани са 2 отделни трансекта в местообитания на вида с различна степен на пригодност. По време на настоящото проучване, спазвайки заложения подход, присъствието на вида в зоната не беше потвърдено.</p>
<p>Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4).</p> <p>Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.</p>	<p>Описаните етапи при планиране и провеждане на теренните работи по Дейност 4 за целевият вид са последователни и надграждащи информацията поетапно до достигане на заложените за крайния продукт цели и задачи по картиране и изготвяне на оценките за ПС.</p> <p>Методиката е описана детайлно, реално приложима е на терен и спазването и води до събиране на качествени данни за реалното състояние на вида и местообитанията му в съответната защитена зона, както и на биогеографско и национално ниво.</p> <p>Заложената схема за мониторинг покрива поставените цели. По предварителна експертна преценка схемата е ефективна и приложима е за достатъчно дълъг период от време. Параметрите по отделните показатели са съобразени с видовата (груповата) специфика на биологията на целевия вид и са проследими във времето.</p> <p>Предложеното актуализиране на популационните параметри на вида в Стандартния формуляр на зоната е</p>

Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона		основателно и е резултат от събраните по Дейност 4 полеви данни. Настоящата оценка на ПС на <i>Testudo graeca</i> в ЗЗ „Езеро Шабла-Езерец“ се базира основно на полеви данни, събрани в рамките на Дейност 4 и лични данни на авторите, както и генерирани модели за разпространението на вида. Оценката на природозащитното състояние на вида в зоната е направена според възприетите критерии от методиката за определяне на ПС и „Ръководство за оценка на благоприятно природозащитно състояние за типове природни местообитания и видове по НАТУРА 2000 в България“. По експертна преценка оценките по Критерии от 1 до 4 и Общата оценка по четирите критерия на ПС за вида отговарят на реалното природозащитно състояние на вида в зоната (Неблагоприятно – незадоволително състояние в зоната).
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	Не
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	Не

Защитена зона Код	Ахелой – Равда – Несебър BG0000574
Обособена позиция	3 – земноводни и влечуги
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Представените материали за целевите видове земноводни и влечуги, както специфичните доклади за ЗЗ Ахелой-Равда-Несебър, така и Общите доклади за видовете са пълни и с отлично качество.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от	В зоната не е планиран и провеждан теренен контрол в рамките на Дейност 5 поради

изпълнителя на Дейност 4	драстично разминаване във времевите периоди на полевите проучвания по Дейност 4, което би довело до невъзможност за сравнение и оценка на резултатите.
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.	Описаните етапи при планиране и провеждане на теренните работи по Дейност 4 за целевите вид са последователни и надграждащи информацията поетапно до достигане на заложените за крайния продукт цели и задачи по картиране и изготвяне на оценките за ПС. Методиката е описана детайлно, реално приложима е на терен и спазването и води до събиране на качествени данни за реалното състояние на видовете и местообитанията им в съответната защитена зона, както и на биогеографско и национално ниво. Заложената схема за мониторинг покрива поставените цели. По предварителна експертна преценка схемата е ефективна и приложима е за достатъчно дълъг период от време. Параметрите по отделните показатели са съобразени с видовата (груповата) специфика на биологията на целевите видове и са проследими във времето. Предложените промени в Стандартния формуляр на зоната за отделните видове са основателни.
Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона	Настоящата оценка на ПС на <i>целевите видове земноводни и влечуги в ЗЗ „Ахелой-Равда-Несебър</i> се базира основно на полеви данни, събрани в рамките на Дейност 4 и лични данни на авторите, както и генерирани модели за разпространението на вида. Оценката на природозащитното състояние на вида в зоната е направена според възприетите критерии от методиката за определяне на ПС

		и „Ръководство за оценка на благоприятно природозащитно състояние за типове природни местообитания и видове по НАТУРА 2000 в България“.
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	В зоната не е планиран и провеждан теренен контрол на земноводни и влечуги по време на Дейност 5, а само документална проверка поради драстично разминаване във времевите периоди на полевите проучвания по Дейност 4, което би довело до невъзможност за сравнение и оценка на резултатите.
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	
Защитена зона Код		BG0000113 Витоша
Обособена позиция		3 – земноводни и влечуги
Обща преценка на представените материали по Дейност 4		Представените материали за целевия вид Жълтокоремна бумка (<i>Bombina variegata</i>), както за 33 Витоша, така и Общият доклад за вида са пълни и с отлично качество. Включените карти отразяват вярно резултатите за пригодността на местообитанията, получени като резултат от индуктивния модел.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4		По време на теренните проучвания по Дейност 4, проведени през 2011 и 2012г. целевия вид е бил установен в проучваните местообитания в зоната. Анализът на проведените теренни работи по Дейност 4 в зоната, показва последователно следване на заложената методика и провеждане на търсенето в потенциални подходящи за вида местообитания в оптимални сезон и метеорологична обстановка. Изследвани са 8 отделни трансекта в местообитания на вида с

	различна степен на пригодност. По време на настоящото проучване, спазвайки заложения подход, присъствието на вида в зоната беше потвърдено.
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.	Описаните етапи при планиране и провеждане на теренните работи по Дейност 4 за целевият вид са последователни и надграждащи информацията поетапно до достигане на заложените за крайния продукт цели и задачи по картиране и изготвяне на оценките за ПС. Методиката е описана детайлно, реално приложима е на терен и спазването и води до събиране на качествени данни за реалното състояние на вида и местообитанията му в съответната защитена зона, както и на биогеографско и национално ниво. Заложената схема за мониторинг покрива поставените цели. По предварителна експертна преценка схемата е ефективна и приложима е за достатъчно дълъг период от време. Параметрите по отделните показатели са съобразени с видовата (груповата) специфика на биологията на целевия вид и са проследими във времето. Предложеното актуализиране на популационните параметри на вида в Стандартния формуляр на зоната е основателно и е резултат от събраните по Дейност 4 полеви данни.
Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона	Настоящата оценка на ПС на Жълтокоремна бумка (<i>Bombina variegata</i>), в ЗЗ „Витоша“ се базира основно на полеви данни, събрани в рамките на Дейност 4 и лични данни на авторите, както и генерирани модели за разпространението на вида. Оценката на

		природозащитното състояние на вида в зоната е направена според възприетите критерии от методиката за определяне на ПС и „Ръководство за оценка на благоприятно природозащитно състояние за типове природни местообитания и видове по НАТУРА 2000 в България“. По експертна преценка оценките по Критерии от 1 до 4 и Общата оценка по четирите критерия на ПС за вида отговарят на реалното природозащитно състояние на вида в зоната (Неблагоприятно – незадоволително състояние в зоната).
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	<i>Bombina variegata</i>
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	Няма установени други целеви видове земноводни и влечуги в 33 Витоша по време на проведените теренни проучвания през 2013г по Дейност 5
Защитена зона		BG0000241
Код		33 Сребърна
Обособена позиция		3 – земноводни и влечуги
Обща преценка на представените материали по Дейност 4		Представените материали за целевия вид Дунавски гребенест тритон (<i>Triturus dobrogicus</i>), както за 33 Сребърна, така и Общият доклад за вида са пълни и с отлично качество.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4		По време на теренните проучвания по Дейност 4, проведени през 2011 и 2012г. целевия вид не е бил установен в проучваните водоеми и сухоземни местообитания. Анализът на проведените теренни работи по Дейност 4 в зоната, показва последователно следване на заложената методика и провеждане на търсенето в потенциални

	<p>подходящи за вида водоеми/местообитания в оптимални сезон и метеорологична обстановка. По време на настоящото проучване, спазвайки заложения подход, видът беше установен в зоната. Разликата в резултата (видът не е бил потвърден от полевите изследвания по Дейност 4) се дължи по експертна оценка на разлика в климатичните условия през конкретния период.</p>
<p>Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4).</p> <p>Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.</p>	<p>Описаните етапи при планиране и провеждане на теренните работи по Дейност 4 за целевият вид са последователни и надграждащи информацията поетапно до достигане на заложените за крайния продукт цели и задачи по картиране и изготвяне на оценките за ПС.</p> <p>Методиката е описана детайлно, реално приложима е на терен и спазването и води до събиране на качествени данни за реалното състояние на вида и местообитанията му в съответната защитена зона, както и на биогеографско и национално ниво..</p> <p>Заложената схема за мониторинг покрива поставените цели. По предварителна експертна преценка схемата е ефективна и приложима е за достатъчно дълъг период от време. Параметрите по отделните показатели са съобразени с видовата (груповата) специфика на биологията на целевия вид и са проследими във времето.</p> <p>Предложените промени в Стандартния формуляр на зоната са наложителни (старият формуляр не е попълнен за вида). Необходимо е да се вземат под внимание и събраните по Дейност 5 данни за вида в 33 Сребърна, тъй</p>

	<p>като по време на Дейност 4, той не е бил установен в нито едно находище. Промените са отразени в Стандартния формуляр. Направените предложения за промяна са отразени в съответните документи и приложени към Доклада за Оценка и контрол.</p>
<p>Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона</p>	<p>Настоящата оценка на ПС на <i>Triturus dobrogicus</i> в ЗЗ „Сребърна“ се базира основно на полеви данни, събрани в рамките на Дейност 4 и лични данни на авторите, както и генерирани модели за разпространението на вида. Оценката на природозащитното състояние на вида в зоната е направена според възприетите критерии от методиката за определяне на ПС и „Ръководство за оценка на благоприятно природозащитно състояние за типове природни местообитания и видове по НАТУРА 2000 в България“.</p> <p>След провеждане на полевите дейности по Дейност 5, видът беше установен с повече от 10 екземпляра в две находища в зоната. Оценката от Дейност 4 по Критерий 1 е „Недостатъчна информация“, а по останалите критерии „Благоприятно състояние в зоната“. Това налага Цялостната оценка по Критерий 1 и Общата оценка по четирите критерия на ПС за вида да се преразгледа и при експертна преценка да се промени от „Неблагоприятно – незадоволително състояние в зоната“ на „Благоприятно състояние в зоната“</p>
<p>Резултати от теренните проучвания</p>	<p>Установени целеви видове за проучването</p> <p>* <i>Triturus dobrogicus</i> (вид предвиден за теренен контрол и оценка в зоната по Дейност 5)</p> <p>* Видът не е бил установен по време на</p>

		теренните проучвания по Дейност 4, но в индуктивния модел са включени и лични данни на авторите от други проучвания
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	<i>Bombina bombina</i> <i>Testudo graeca</i>

Защитена зона Код	BG0000313 Руй
Обособена позиция	3 – земноводни и влечуги
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Представените материали за целевия вид Шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>), както за 33 Руй, така и Общият доклад за вида са пълни и с отлично качество. Включените карти отразяват вярно резултатите за пригодността на местообитанията, получени като резултат от индуктивния модел.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	Анализът на проведените теренни работи по Дейност 4 в зоната, показва последователно следване на заложената методика и провеждане на търсенето в потенциални подходящи за целевия вид местообитания в оптимални сезон и метеорологична обстановка. Изследвани са 5 отделни трансекта в местообитания на вида с различна степен на пригодност. По време на теренните проучвания по Дейност 4, проведени през 2011 и 2012г. целевият вид шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>) не е бил установен в зоната. По време на настоящото проучване, спазвайки заложения подход, присъствието и на целевия в зоната не беше потвърдено. Според експертна оценка се отрицателният резултат

	се дължи на трудността в намирането на самия вид когато популацията му е малобройна, както и поради субоптимални метеорологични условия.
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.	Описаните етапи при планиране и провеждане на теренните работи по Дейност 4 за целевият вид са последователни и надграждащи информацията поетапно до достигане на заложените за крайния продукт цели и задачи по картиране и изготвяне на оценките за ПС. Методиката е описана детайлно, реално приложима е на терен и спазването и води до събиране на качествени данни за реалното състояние на видовете и местообитанията им в съответната защитена зона, както и на биогеографско и национално ниво. Заложената схема за мониторинг покрива поставените цели. По предварителна експертна преценка схемата е ефективна и приложима е за достатъчно дълъг период от време. Параметрите по отделните показатели са съобразени с видовата (груповата) специфика на биологията на целевия вид и са проследими във времето. Предложеното актуализиране на популационните параметри на вида в Стандартния формуляр на зоната е основателно и е резултат от събраните по Дейност 4 полеви данни.
Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона	Настоящата оценка на ПС на <i>Testudo hermanni</i> в ЗЗ „Руй“ се базира основно на полеви данни, събрани в рамките на Дейност 4 и лични данни на авторите, както и генерирани модели за разпространението на видовете. Оценката на природозащитното състояние на

		вида в зоната е направена според възприетите критерии от методиката за определяне на ПС и „Ръководство за оценка на благоприятно природозащитно състояние за типове природни местообитания и видове по НАТУРА 2000 в България“. По експертна преценка оценките по Критерии от 1 до 4 и Общата оценка по четирите критерия на ПС за вида отговарят на реалното природозащитно състояние на вида в зоната (Неблагоприятно – незадоволително състояние в зоната).
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	Не е установен
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	Не са установени

Защитена зона Код	BG0002018 33 Остров Вардим
Обособена позиция	3 – земноводни и влечуги
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Представените материали за целевия вид Червенокоремна бумка (<i>Bombina bombina</i>), както за 33 Остров Вардим, така и Общият доклад за вида са пълни и с отлично качество. Включените карти отразяват вярно резултатите за пригодността на местообитанията, получени като резултат от индуктивния модел.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	По време на теренните проучвания по Дейност 4, проведени през 2011 и 2012г. целевия вид е бил установен в проучваните водоеми/местообитания. Анализът на проведените теренни работи по

	<p>Дейност 4 в зоната, показва последователно следване на заложената методика и провеждане на търсенето в потенциални подходящи за вида водоеми/местообитания в оптимални сезон и метеорологична обстановка.</p> <p>По време на настоящото проучване, спазвайки заложения подход, видът не беше установен в зоната.</p> <p>Разликата в резултата се дължи по експертна оценка на невъзможността по време на проучването по Дейност 5 да се обхоят потенциалните местообитания в островната част на зоната, както и около заблатените територии между дигата и реката. Причините за това са прекалено високите водни нива.</p>
<p>Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4).</p> <p>Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.</p>	<p>Описаните етапи при планиране и провеждане на теренните работи по Дейност 4 за целевият вид са последователни и надграждащи информацията поетапно до достигане на заложените за крайния продукт цели и задачи по картиране и изготвяне на оценките за ПС.</p> <p>Методиката е описана детайлно, видово специфицирана е, реално приложима е на терен и спазването и води до събиране на качествени данни за реалното състояние на вида и местообитанията му в съответната защитена зона, както и на биогеографско и национално ниво.</p> <p>Заложената схема за мониторинг покрива поставените цели. По предварителна експертна преценка схемата е ефективна и приложима е за достатъчно дълъг период от време. Параметрите по отделните показатели са съобразени с видовата (груповата)</p>

		специфика на биологията на целевия вид и са проследими във времето. Предложеното актуализиране на популационните параметри на вида в Стандартния формуляр на зоната е основателно и е резултат от събраните по Дейност 4 полеви данни.
Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона		Настоящата оценка на ПС на <i>Bombina bombina</i> в ЗЗ „Остров Вардим“ се базира основно на полеви данни, събрани в рамките на Дейност 4 и лични данни на авторите, както и генерирани модели за разпространението на вида. Оценката на природозащитното състояние на вида в зоната е направена според възприетите критерии от методиката за определяне на ПС и „Ръководство за оценка на благоприятно природозащитно състояние за типове природни местообитания и видове по НАТУРА 2000 в България”. Независимо, че видът не беше установен по време на настоящото проучване в зоната, по експертна преценка оценките по Критерии от 1 до 4 и Общата оценка по четирите критерия на ПС за вида отговарят на реалното природозащитно състояние на вида в зоната (Неблагоприятно - незадоволително състояние в зоната).
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	Не е установен
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	Не са установени
Защитена зона	BG0001014	
Код	Карлуково	
Обособена позиция	3 – земноводни и влечуги	
Обща преценка на представените	Представените материали за целевите видове	

материали по Дейност 4	Шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>) и Шипобедрена костенурка (<i>Testudo graeca</i>), както за ЗЗ Карлуково, така и Общият доклад за вида са пълни и с отлично качество. Включените карти отразяват вярно резултатите за пригодността на местообитанията, получени като резултат от индуктивния модел.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	<p>Анализът на проведените теренни работи по Дейност 4 в зоната, показва последователно следване на заложената методика и провеждане на търсенето в потенциални подходящи за целевия вид местообитания в оптимални сезон и метеорологична обстановка. Изследвани са 9 отделни трансекта в местообитания на вида с различна степен на пригодност. По време на теренните проучвания по Дейност 4, проведени през 2011 и 2012г. целевия вид <i>T.graeca</i> не е бил установен в проучваните местообитания.</p> <p>По време на настоящото проучване, спазвайки заложения подход, този вид също не бе намерен.</p> <p>Що се отнася до <i>T.hermannii</i>, по време на теренните проучвания по Дейност 4 в зоната са установени 9 екземпляра, от които 4 мъжки, 3 женски и 2 неполовозрели. По време на настоящото проучване в зоната беше намерен само един мъжки екземпляр <i>T.hermannii</i>.</p>
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените	Описаните етапи при планиране и провеждане на теренните работи по Дейност 4 за целевите видове са последователни и

<p>резултати (методика и организация на работата на Дейност 4).</p> <p>Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.</p>	<p>надграждащи информацията поетапно до достигане на заложените за крайния продукт цели и задачи по картиране и изготвяне на оценките за ПС.</p> <p>Методиката е описана детайлно, реално приложима е на терен и спазването и води до събиране на качествени данни за реалното състояние на видовете и местообитанията им в съответната защитена зона, както и на биогеографско и национално ниво.</p> <p>Заложената схема за мониторинг покрива поставените цели. По предварителна експертна преценка схемата е ефективна и приложима е за достатъчно дълъг период от време. Параметрите по отделните показатели са съобразени с видовата (груповата) специфика на биологията на целевите видове и са проследими във времето.</p> <p>Предложеното актуализиране на популационните параметри на вида в Стандартния формуляр на зоната е основателно и е резултат от събраните по Дейност 4 полеви данни.</p>
<p>Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона</p>	<p>Настоящата оценка на ПС на <i>Testudo hermanni</i> и <i>Testudo graeca</i> в ЗЗ „Карлуково“ се базира основно на полеви данни, събрани в рамките на Дейност 4 и лични данни на авторите, както и генерирани модели за разпространението на видовете. Оценката на природозащитното състояние на видовете в зоната е направена според възприетите критерии от методиката за определяне на ПС и „Ръководство за оценка на благоприятно природозащитно състояние за типове природни местообитания и видове по НАТУРА 2000 в България“.</p> <p>По експертна преценка оценките по</p>

		Критерии от 1 до 4 и Общата оценка по четирите критерия на ПС за вида отговарят на реалното природозащитно състояние на вида в зоната (Неблагоприятно – незадоволително състояние в зоната).
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	<i>T.hermanni</i>
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	По време на теренните проучвания по Дейност 5, не бяха установени други целеви видове в зоната.

Защитена зона Код	BG0000137 33 Река Долна Луда Камчия
Обособена позиция	3 – земноводни и влечуги
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Представените материали за целевия вид Пъстър смък (<i>Elaphe sauromates</i>), както за 33 Река Долна Луда Камчия, така и Общият доклад за вида са пълни и с отлично качество. Включените карти отразяват вярно резултатите за пригодността на местообитанията, получени като резултат от индуктивния модел.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	По време на теренните проучвания по Дейност 4, проведени през 2011 и 2012г. целевия вид не е бил установен в проучваните местообитания в зоната. Няма налични данни за намирането на вида в зоната през последните 6 години, преди стартирането на Дейност 4. Анализът на проведените теренни работи по Дейност 4 в зоната, показва последователно следване на заложената методика и провеждане на търсенето в потенциални

	<p>подходящи за вида местообитания в оптимални сезон и метеорологична обстановка. Изследвани са 4 отделни трансекта в местообитания на вида с различна степен на пригодност. По време на настоящото проучване, спазвайки заложения подход, присъствието на вида в зоната не беше потвърдено. Установено беше присъствието на други два целеви вида – Шипобедрена костенурка (<i>Testudo graeca</i>) и Шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>). Двата вида са установени и по време на теренните работи по Дейност 4. Потвърждаването им със сходни количествени параметри по време на теренния контрол по Дейност 5 е индикатор за отлично качество на набраните данни по Дейност 4, както и на повтораемост на резултатите и направените изводи.</p>
<p>Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4).</p> <p>Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.</p>	<p>Описаните етапи при планиране и провеждане на теренните работи по Дейност 4 за целевият вид са последователни и надграждащи информацията поетапно до достигане на заложените за крайния продукт цели и задачи по картиране и изготвяне на оценките за ПС. Методиката е описана детайлно, реално приложима е на терен и спазването и води до събиране на качествени данни за реалното състояние на вида и местообитанията му в съответната защитена зона, както и на биогеографско и национално ниво. Заложената схема за мониторинг покрива поставените цели. По предварителна експертна преценка схемата е ефективна и приложима е за достатъчно дълъг период от</p>

		<p>време. Параметрите по отделните показатели са съобразени с видовата (груповата) специфика на биологията на целевия вид и са проследими във времето.</p> <p>Предложеното актуализиране на популационните параметри на вида в Стандартния формуляр на зоната е основателно и е резултат от събраните по Дейност 4 полеви данни.</p>
<p>Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона</p>		<p>Настоящата оценка на ПС на <i>Elaphe sauromates</i> в ЗЗ „Долна Луда Камчия“ се базира основно на полеви данни, събрани в рамките на Дейност 4 и лични данни на авторите, както и генерирани модели за разпространението на вида. Оценката на природозащитното състояние на вида в зоната е направена според възприетите критерии от методиката за определяне на ПС и „Ръководство за оценка на благоприятно природозащитно състояние за типове природни местообитания и видове по НАТУРА 2000 в България“.</p> <p>По експертна преценка оценките по Критерии от 1 до 4 и Общата оценка по четирите критерия на ПС за вида отговарят на реалното природозащитно състояние на вида в зоната (Неблагоприятно – незадоволително състояние в зоната).</p> <p>Същият извод е валиден и за оценките на ПС и на другите два потвърдени в зоната целеви вида - <i>Testudo graeca</i> и <i>Testudo hermanni</i></p>
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	<i>Testudo graeca</i> <i>Testudo hermanni</i>
	Установени други целеви видове за опазване в защитената	Не

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007–2013 г.”

	зона	
Защитена зона Код		33 Брестовица BG0001033
Обособена позиция		3 – земноводни и влечуги
Обща преценка на представените материали по Дейност 4		Представените материали за целевия вид Южен гребенест тритон (<i>Triturus karelinii</i>), както за 33 Брестовица, така и Общият доклад за вида са пълни и с отлично качество.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4		По време на теренните проучвания по Дейност 4, проведени през 2011 и 2012г. целевия вид не е бил установен в проучваните водоеми/сухоземни местообитания. Анализът на проведените теренни работи по Дейност 4 в зоната, показва последователно следване на заложената методика и провеждане на търсенето в потенциални подходящи за вида водоеми/местообитания в оптимални сезон и метеорологична обстановка. Изследвани са 2 отделни трансекта в местообитания на вида с различна степен на пригодност. Улов с капани не е провеждан. По време на настоящото проучване, спазвайки заложения подход и провеждайки допълнително опит за улов с живоловни капани, видът също не беше установен в зоната.
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на		Описаните етапи при планиране и провеждане на теренните работи по Дейност 4 за целевият вид са последователни и надграждащи информацията поетапно до достигане на заложените за крайния продукт цели и задачи по картиране и изготвяне на оценките за ПС. Методиката е описана детайлно, реално

150

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007 – 2013

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007 – 2013 г

Министерство
на околната среда и водите

<p>стандартните формуляри.</p>	<p>приложима е на терен и спазването и води до събиране на качествени данни за реалното състояние на вида и местообитанията му в съответната защитена зона, както и на биогеографско и национално ниво. Заложената схема за мониторинг покрива поставените цели. По предварителна експертна преценка схемата е ефективна и приложима е за достатъчно дълъг период от време. Параметрите по отделните показатели са съобразени с видовата (груповата) специфика на биологията на целевия вид и са проследими във времето. Предложеното актуализиране на популационните параметри на вида в Стандартния формуляр на зоната е основателно и е резултат от събраните по Дейност 4 полеви данни.</p>
<p>Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона</p>	<p>Настоящата оценка на ПС на <i>Triturus karelinii</i> в ЗЗ „Брестовица“ се базира основно на полеви данни, събрани в рамките на Дейност 4 и лични данни на авторите, както и генерирани модели за разпространението на вида. Оценката на природозащитното състояние на вида в зоната е направена според възприетите критерии от методиката за определяне на ПС и „Ръководство за оценка на благоприятно природозащитно състояние за типове природни местообитания и видове по НАТУРА 2000 в България“.</p> <p>По експертна преценка оценките по Критерии от 1 до 4 и Общата оценка по четирите критерия на ПС за вида отговарят на реалното природозащитно състояние на вида в зоната (Неблагоприятно – незадоволително състояние в зоната).</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007–2013 г.”

Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	Не
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	Не

Защитена зона Код	BG0000402 33 Бакаджиците
Обособена позиция	3 – земноводни и влечуги
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Представените материали за целевия вид Пъстър смок (<i>Elaphe sauromates</i>), както за 33 Бакаджиците, така и Общият доклад за вида са пълни и с отлично качество. Включените карти отразяват вярно резултатите за пригодността на местообитанията, получени като резултат от индуктивния модел. На картите липсват отбелязани, находищата на вида в зоната, установени по време на теренните наблюдения по Дейност 4.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	По време на теренните проучвания по Дейност 4, проведени през 2011 и 2012г. целевия вид е бил установен в проучваните местообитания в зоната. Анализът на проведените теренни работи по Дейност 4 в зоната, показва последователно следване на заложената методика и провеждане на търсенето в потенциални подходящи за вида местообитания в оптимални сезон и метеорологична обстановка. Изследвани са 6 отделни трансекта в местообитания на вида с различна степен на пригодност. По време на настоящото проучване, спазвайки заложения подход, присъствието на вида в зоната беше потвърдено.
Оценка на използвания подход от	Описаните етапи при планиране и

152

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007 – 2013

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007 – 2013 г.”

Министерство
на околната среда и водите

<p>изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4).</p> <p>Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.</p>	<p>провеждане на теренните работи по Дейност 4 за целевият вид са последователни и надграждащи информацията поетапно до достигане на заложените за крайния продукт цели и задачи по картиране и изготвяне на оценките за ПС.</p> <p>Методиката е описана детайлно, реално приложима е на терен и спазването и води до събиране на качествени данни за реалното състояние на вида и местообитанията му в съответната защитена зона, както и на биогеографско и национално ниво.</p> <p>Заложената схема за мониторинг покрива поставените цели. По предварителна експертна преценка схемата е ефективна и приложима е за достатъчно дълъг период от време. Параметрите по отделните показатели са съобразени с видовата (груповата) специфика на биологията на целевия вид и са проследими във времето.</p> <p>Предложеното актуализиране на популационните параметри на вида в Стандартния формуляр на зоната е основателно и е резултат от събраните по Дейност 4 полеви данни.</p>
<p>Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона</p>	<p>Настоящата оценка на ПС на <i>Elaphe sauromates</i> в ЗЗ „Бакаджиците“ се базира основно на полеви данни, събрани в рамките на Дейност 4 и лични данни на авторите, както и генерирани модели за разпространението на вида. Оценката на природозащитното състояние на вида в зоната е направена според възприетите критерии от методиката за определяне на ПС и „Ръководство за оценка на благоприятно природозащитно състояние за типове природни местообитания и видове</p>

		по НАТУРА 2000 в България“. По експертна преценка оценките по Критерии от 1 до 4 и Общата оценка по четирите критерия на ПС за вида отговарят на реалното природозащитно състояние на вида в зоната (Неблагоприятно – незадоволително състояние в зоната).
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	<i>Elaphe sauromates</i> <i>Testudo graeca</i> <i>Triturus karennii</i>
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	Не
Защитена зона Код		BG0000610 33 Янтра
Обособена позиция		3 – земноводни и влечуги
Обща преценка на представените материали по Дейност 4		Представените материали за целевия вид Дунавски гребенест тритон (<i>Triturus dobrogicus</i>), както за 33 Янтра, така и Общият доклад за вида са пълни и с отлично качество. Включените карти отразяват вярно результатите за пригодността на местообитанията, получени като резултат от индуктивния модел.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4		Анализът на проведените теренни работи по Дейност 4 в зоната, показва последователно следване на заложената методика и провеждане на търсенето в потенциални подходящи за вида водоеми/местообитания в оптимални сезон и метеорологична обстановка. По време на теренните проучвания по Дейност 4, проведени през 2011 и 2012г. целевия вид не е бил установен в проучваните

	водоеми и сухоземни местообитания. По време на настоящото проучване, спазвайки заложения подход, видът не беше установен в зоната.
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.	Описаните етапи при планиране и провеждане на теренните работи по Дейност 4 за целевият вид са последователни и надграждащи информацията поетапно до достигане на заложените за крайния продукт цели и задачи по картиране и изготвяне на оценките за ПС. Методиката е описана детайлно, реално приложима е на терен и спазването и води до събиране на качествени данни за реалното състояние на вида и местообитанията му в съответната защитена зона, както и на биогеографско и национално ниво.. Заложената схема за мониторинг покрива поставените цели. По предварителна експертна преценка схемата е ефективна и приложима е за достатъчно дълъг период от време. Параметрите по отделните показатели са съобразени с видовата (груповата) специфика на биологията на целевия вид и са проследими във времето. Предложеното актуализиране на популационните параметри на вида в Стандартния формуляр на зоната е основателно и е резултат от събраните по Дейност 4 полеви данни.
Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона	Настоящата оценка на ПС на <i>Triturus dobrogicus</i> в ЗЗ „Янтра“ се базира основно на полеви данни, събрани в рамките на Дейност 4 и лични данни на авторите, както и генерирани модели за разпространението на вида. Оценката на природозащитното състояние на

		<p>вида в зоната е направена според възприетите критерии от методиката за определяне на ПС и „Ръководство за оценка на благоприятно природозащитно състояние за типове природни местообитания и видове по НАТУРА 2000 в България“.</p> <p>При провеждане на полевите дейности по Дейност 5, видът не беше установен в зоната, което потвърждава резултатите от теренните проучвания по Дейност 4.</p> <p>По експертна преценка оценките по Критерии от 1 до 4 и Общата оценка по четирите критерия на ПС за вида отговарят на реалното природозащитно състояние на вида в зоната.</p>
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	Видът, предвиден за теренен контрол не е установен по време на Дейност 5
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	<i>Emys orbicularis</i>

1.4. Обособена позиция 4

Защитена зона Код	Река Места BG 0001021
Обособена позиция	4– бозайници, без прилепи
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Материалите за целевия вид видра (<i>Lutra lutra</i>) са изготвени задълбочено и компетентно. Като цяло представените материали за 33 Река Места и Общият доклад за вида са изчерпателни и много добре подготвени.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	Планираните етапи и провеждането на теренните изследвания по Дейност 4 за целевият вид са адекватни с цел събиране на

	<p>информация за достигане на заложените в крайния продукт цели и задачи по картиране и изготвяне на оценките за ПС. Методиката е описана детайлно, съобразена е с екологичните изисквания на целевия вид и е единствената приложима на терен. При съблюдаването и е възможно събирането на качествени данни за реалното състояние на вида и местообитанията му в съответната защитена зона, както и на биогеографско и национално ниво.</p> <p>Заложената схема за мониторинг покрива поставените цели и е ефективна и приложима за достатъчно дълъг период от време. Параметрите по отделните показатели са съобразени с биологията и екологичните изисквания на целевия вид и са проследими във времето.</p> <p>Експертната оценка на Дейност 5 за теренната работа извършена по Дейност 4 е висока. Изпълнена е много прецизно. Теренният контрол напълно потвърди получената информация.</p>
<p>Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Кратък анализ на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и стандартните формуляри.</p>	<p>Планираните етапи и провеждането на теренните изследвания по Дейност 4 за целевият вид са адекватни с цел събиране на информация за достигане на заложените в крайния продукт цели и задачи по картиране и изготвяне на оценките за ПС. Методиката е описана детайлно, съобразена е с екологичните изисквания на целевия вид и е изготвена компетентно и с разбиране. При съблюдаването и е възможно събирането на качествени данни за реалното състояние на вида и местообитанията му в съответната защитена зона, както на биогеографско, така и</p>

	<p>на национално ниво.</p> <p>Заложената схема за мониторинг покрива поставените цели и е ефективна и приложима за достатъчно дълъг период от време. Параметрите по отделните показатели са съобразени с биологията и екологичните изисквания на целевия вид и са проследими във времето.</p> <p>Избраните методи и показатели за картиране могат да бъдат оценени много високо. Избраният подход е правилен, трансектите са избрани в съответствие с предложения дедуктивен модел за потенциално пригодни местообитания. Периодът за теренните проучвания е съобразен с факта, че липсва сезонност в годишната активност на вида. Получените данни от теренната работа по Дейност 5 са в съответствие с тези, получени при теренните мисии по Дейност 4. Специфичният доклад, схемите за мониторинг и Стандартните формуляри са изготвени правилно и адекватно на биологичните и екологични изисквания на вида.</p> <p>На лице е пълно съвпадение в оценките от картирането, одитирането и оценка на Стандартния формуляр за отлично състояние на популацията на видрата (<i>Lutra lutra</i>) в зоната.</p>
Анализ на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона	<p>Оценката на ПС е адекватна. Състоянието на видовата популация в зоната е благоприятно, поради наличието на достатъчно рибни запаси и подходящи убежища и други екологични условия за доброто състояние на видовата популация в ЗЗ „Река Места“. Според възприетите критерии от методиката за определяне на ПС и „Ръководство за оценка на</p>

		благоприятно природозащитно състояние за типове природни местообитания и видове по НАТУРА 2000 в България”, GPS резултатите от проведения трак и по експертна оценка, състоянието на популацията на видрата в зоната трябва да се определи като „Благоприятно”. Потвърждаваме определения от Дейност 4 ПС.
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	<i>Видра Lutra lutra</i>
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	Не

Защитена зона Код	Рилски манастир BG0000496
Обособена позиция	4-Бозайници без прилепи
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Материалите за целевия вид мечка (<i>Ursus arctos</i>), са изготвени задълбочено и компетентно. Като цяло представените материали за 33 и Общият доклад за вида са изчерпателни и много добре изготвени.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	Трансектите на Дейност 4 са избрани в съответствие с предложения дедуктивен модел и картата за потенциално пригодни местообитания. Периодът за теренните проучвания е съобразен с годишните цикли на вида. Тъй като 33 предлага подходящи нефрагментирани местообитания за целевия вид (96 % от площта на зоната), за да се получи необходимата адекватна и научно-обоснована информация, правилно е

	предприето мащабно, детайлно проучване на зоната от екипите на Дейност 4. Теренните мисии са извършени по трансектния метод, като е регистрирано присъствието на вида. Анализът на проведените теренни работи по Дейност 4 в зоната показва последователно следване на заложената методика и провеждане на търсенето в потенциални, подходящи за вида местообитания, в оптимален сезон. Събраните теренни данни могат да бъдат оценени много високо.
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.	Показателите за оценка са избрани правилно. Наборът им в предвидените за теренните проучвания карти допринася за събирането на информация за територията на ЗЗ, за негативните фактори, въздействащи върху вида и местообитанията му, ефективността на управлението на зоната, отношението към вида от местните хора. Правилно като основен, най-достоверен и възможен за целите на проекта метод за установяване на числеността и половата структура е избран трансектния метод, с последващо екстраполиране върху непокрити от полевите проучвания площи. Предложеният индуктивен модел отразява правилно важното значение на ЗЗ за съществуването на целевия вид. Регистрациите на присъствие на целевия вид и анкетните данни сочат за припокриване на реално обитаемата територия и територията на потенциалните местообитания. Всички карти, включени в индуктивния модел, адекватно отразяват потенциалните и ефективно заети местообитания на вида. По време на теренното проучване от експертите на

		Дейност 5, спазвайки заложения подход, целевия вид бе регистриран в зоната. Получените данни от теренната мисия са в съответствие с тези, получени по Дейност 4. Направените предложения за актуализация на стандартния формуляр касаят само повишаване числеността на индивидите в зоната от 7 на 9. На базата на анкети със служителите на ПП „Рилски манастир“ приемаме за основателна промяната в числеността от 7 на 9 индивида в актуализирания стандартен формуляр. Компонентите на мониторинговата схема са правилно и пълно дефинирани и са съобразени със спецификата на целевия вид. Мониторинговата схема е ефективна и приложима за достатъчно дълъг период от време.
Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона		Определеният природозащитен статус на локално ниво отразяват правилно важното значение на 33 са съществуването на целевия вид. ПС- благоприятно.
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	Да Мечка (<i>Ursus arctos</i>)
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	Да Вълк (<i>Canis lupus</i>) Дива коза (<i>Rupicapra rupicapra</i>)

Защитена зона	Искърски Пролом-Ржана
Код	BG 0001042
Обособена позиция	4– бозайници, без прилепи
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Представени са всички стандартни материали за зоната и целевия вид

	<p>европейски вълк (<i>Canis lupus</i>). Специфичния и общият доклад са компетентно и добре изготвени. Картата на ефективно заетите местообитания съвпада напълно с тази на потенциалните, въпреки че видът е регистриран само веднъж на границата на зоната.</p> <p>На базата на получените резултати от Дейност 5 и анализа на представените материали има допусната техническа грешка в Специфичния Доклад, че видът не е регистриран.</p>
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	<p>Анализът на проведените теренни работи по Дейност 4 в зоната, показва последователно следване на заложената методика и провеждане на търсенето в потенциални подходящи за вида местообитания. Изследвани са 4 отделни трансекта в местообитания на вида с висока степен на пригодност. По време на настоящото проучване, спазвайки заложения подход и провеждайки допълнително анкетиране, видът бе регистриран в зоната.</p>
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Кратък анализ на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и стандартните формуляри.	<p>Описаните етапи при планиране и провеждане на теренните работи по Дейност 4 за целевият вид са компетентно изготвени, съобразени с биологията и екологичните изисквания на целевия вид. Провеждането им води до събиране на допълнителна информация и изпълнение на заложените в крайния продукт цели и задачи по картиране и изготвяне на оценките за ПС.</p> <p>Методиката е изготвена професионално, съобразена е със спецификите на целевия вид, описана е детайлно, реално приложима е на терен. При спазването и могат да се</p>

	<p>съберат адекватни и научно обосновани данни за реалното състояние на вида и местообитанията му в съответната защитена зона, както и на биогеографско и национално ниво.</p> <p>Заложената схема за мониторинг покрива поставените цели. По предварителна експертна преценка схемата е ефективна и приложима за достатъчно дълъг период от време. Параметрите по отделните показатели са съобразени с биологията и екологичните изисквания на целевия вид. Подбрани са правилно, така че да позволяват многогодишно проследяване.</p> <p>Резултатът установен при теренните изследвания по Дейност 5 съвпада с този, получен от експертите по Дейност 4 – регистрация на целевия вид. Резултатът от контрола съвпада с данните за наличие на вида според стандартния формуляр на зоната и с приложение 3 на общия доклад на Лот 4.</p>
Анализ на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона	<p>Показателите за определяне на природозащитното състояние на вида отчитат характера на разпространение и екологичните изисквания на вида. Направената оценка е адекватна. Оценката на ПС на европейския вълк в ЗЗ „Искърски пролом - Ржана“ се базира основно на полеви данни, събрани в рамките на Дейност 4 и Дейност 5. Според възприетите критерии от методиката за определяне на ПС и „Ръководство за оценка на благоприятно природозащитно състояние за типове природни местообитания и видове по НАТУРА 2000 в България“ получените</p>

		резултати от проверката на терена, проведените разговори с лесовъди от ДГС „Своге“ и местни ловци, ни дават основание да потвърдим дадената по Дейност 4 оценка за природозащитното състояние на вида в зоната „Благоприятно“.
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	Да Вълк (<i>Canis lupus</i>)
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	Не

Защитена зона Код	Среден Пирин-Алиботуш BG0001028
Обособена позиция	4-Бозайници без прилепи
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Видът пъстър пор (<i>Vormela peregusna</i>) е единственият вид от ОП4, за който експертите на Дейност 4 нямат реална регистрация на територията на страната. Извършена е старателна теоретична разработка за изчерпателно представяне на данните, касаещи екологичните предпочитания, биотопична привързаност и поведенчески особености на целевия вид в страната. Поради липсата на регистрации на вида е изработен индуктивен модел чрез модификация на дедуктивния, основан на субективни, полеви, експертни оценки за пригодността на местообитанието на национално ниво. Получените крайни продукти за вида са въз основа на косвени данни.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от	Теренната мисия е извършена по трансектен метод, като не е регистрирано присъствието

изпълнителя на Дейност 4	<p>на вида. Изследвани са 5 отделни трансекта в местообитания на вида с различна степен на пригодност. Анализът на проведените теренни работи по Дейност 4 в зоната показва, че е било излишно да се посещават високопланинските ливади около в. Ореляк, тъй като те попадат в алпийската зона на планината, над горския пояс и са неподходящи местообитания за пъстрия пор (според изготвения дедуктивен и индуктивен модел). В същото време намираме провеждането на теренни наблюдения в 33 източно от селата Долно Спанчево и Ново Ходжово за по-необходимо, тъй като те са определени като територии с добър субоптимелен хранителен потенциал на целевия вид.</p> <p>Присъствието на целевия вид в района не е потвърдено от нито един от анкетираните. За тях видът е абсолютно непознат за фауната на района, макар, че повечето от тях имат опит с дивите животни и често обхождат посочения район. Последователното следване на заложената методика и провеждане на търсенето в потенциални, подходящи за вида местообитания от екипите на Дейност 5 също не доведе до регистрация на целевия вид.</p>
<p>Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4).</p> <p>Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.</p>	<p>Експертите на Дейност 4 са избрали присъствието на целевия вид да се регистрира посредством няколко метода: регистрация с фотокапани, визуално наблюдение, чрез нощно сканиране – т. нар. „Spotlight” метод, обход на полигона по време на картирането – на базата на следи от жизнената дейност, анкетен метод. По предварителна експертна преценка схемата е</p>

ефективна и приложима само за достатъчно дълъг период от време. Ношното сканиране е метод, който не разширява възможностите за регистрация на вида. Целевият вид е твърде рядък и подобни методи изискват продължително пребиваване в дадено местообитание, обстоятелство, което не е извършено по време на теренните работи на Дейност 4, в резултат от формата на проекта, който налага ограничен срок за проучване на огромна територия. Следите от жизнената дейност на вида са сигурен индикатор за присъствието му, но и за това се изисква значителен опит, тъй като следите от жизнената дейност на пъстрия пор са сходни с тези на близки видове от сем. Mustelidae. От предложените методи за картиране приложими по Дейност 4, с оглед на времето за теренна работа, остават само фотокапаните и анкетният метод. Отчитайки до голяма степен условността и субективността на последния, би следвало дейността да се съсредоточи главно в продължителното и масово използване на фотокапаните. Експертите по Дейност 4 са отчетли тези обстоятелства при представяне на методиките, но вероятно по независещи от тях обстоятелства не са имали възможност за по-масово използване на фотокапаните. Полупустеещи, сухи терени, обрасли с естествено възпроизведени се тревни и тревно-храстови асоциации, в съчетание с елементите на субтропични климатични фактори като високи летни температури, ниска влажност и оскъдни валежи, не предоставят благоприятни екологични условия за

	<p>съществуването и поддържането на висока численост на видовете от хранителната база на пъстрия пор. Поради липсата на регистрации на вида е изработен индуктивен модел чрез модификация на дедуктивния, основан на полеви експертни оценки за пригодността на местообитанието на национално ниво, които до голяма степен са субективни.</p> <p>Не са направени предложения за промяна в стандартния формуляр от експертите на Дейност 4. Считаме, че поради гореизложените причини следва да се направят изменения в стандартния формуляр както следва: показателят за състоянието на популацията да се промени от С на D (незначителна популация) и показателят за цялостна оценка на стойността на обекта за опазването на дадения вид следва да се промени от А на В - добра стойност.</p>
Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона	<p>Определеният природозащитен статус на локално ниво според нас не отразяват правилно значение на ЗЗ за целевия вид. По критерий 1 и 2 считаме, че оценката за ПС трябва да бъде неблагоприятно-лошо, тъй като подходящите местообитания за целевия вид покриват само около 4% (според експертите по дейност 4) от територията на зоната. По този показател зоната няма съществено значение за съществуването на самоподдържаща се популация. Обработваните преди тютюневи ниви са превърнати днес в пустеещи ливади и слабо използвани пасища, поради практическото ликвидиране на пасищното животновъдство в района през последните 15-20 г. С оглед на</p>

		това считаме, че ПС на локално ниво трябва да бъде променено на неблагоприятен - лош. Направените предложения за промяна са отразени в съответните документи и приложени към Доклада за Оценка и контрол.
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	Не
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	Да, по анкетни данни Вълк (<i>Canis lupus</i>) Мечка (<i>Ursus arctos</i> , с доказателствен материал от фотокапан) Видра (<i>Lutra lutra</i>) Дива коза (<i>Rupicapra rupicapra</i>)

Защитена зона Код	Камчия BG00001116
Обособена позиция	4- Бозайници без прилепи
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Представените материали за целевия вид европейски лалугер - <i>Spermophilus citellus</i> са достатъчни за обобщена оценка на картирането и определянето на ПС на целевия вид.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	Изборът на изследваните местообитания е съобразен изцяло с разработения дедуктивния модел. В предоставената ни информация, събрана при полевата работа на екипа на Дейност 4 в зоната, липсват генерирани дневни тракове. Изследваните местообитания (полигони) са маркирани само с точки. Не са предоставени и фотоизображения от теренната работа в зоната. Някои от избраните местообитания са твърде малки, за да бъдат заселени от

	колонии на лалугер. В единственото установено находище не е прилаган трансектен метод за отчитане на активните ходове. Събрани са данни от анкетиране на местни жители относно присъствието на вида в зоната. Данните от теренната работа на изпълнителите по Дейност 4 кореспондират изцяло с получените от нашия екип на терен.
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.	Избраният подход при картиране на целевия вид е съобразен с дедуктивния модел. Крайните карти (индуктивен модел) като цяло представят реалната ситуация по отношение на целевия вид и пригодните за него местообитания в зоната. Установени са някои несъответствия относно данните получени на терен и тези, отразени в крайната карта за оптимални местообитания (Фигура 3. Карта на потенциалните местообитания на европейски лалугер в 33 „Камчия“ от специфичния доклад за целевия вид в зоната). Оценените като непригодни от експертите на Дейност 4 и Дейност 5 местообитания, локализирани в района на крайбрежните пясъчни дюни, са отразени като оптимални и субоптимални в крайната карта за потенциалните местообитания на вида. Съгласно мащаба на картата, оставената тясна ивица между морето и потенциалните местообитания е с ширина около 50м, което е възможно да не обхваща цялостно дюните. Предложената схема за мониторинг е добре дефинирана, ясно описана и позволява реализирането на поставените цели. Компонентите на мониторинговата схема са правилно и пълно дефинирани и са съобразени със спецификата на целевия вид.

	Мониторинговата схема е ефективна и приложима за достатъчно дълъг период от време. Предложените актуализации на стандартния формуляр са наложителни, но според нас оценките на отделните критерии трябва да се променят . За критерий Iso. Предлагаме оценката да се промени от С на В, а за критерий Glo. от В на С. Мотивите са следните: популацията в рамките на зоната е периферна за разпространението на вида; местообитанията на колонията са субоптимални като качество, а масово останалите местообитания в рамките на зоната са неоптимални; липса на стада, силно намаляло животновъдство и следователно паша, почти цялата зона е заета от обработваеми земи, липсват подходящи пасища и степни зони, което е оценено на базата на проведеното теренно изследване по Дейност 5 и на данни за земеползването на територията в района и по наблюдение на ключовия експерт.	
Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона	Експертните оценки относно ПС на средата по различните екологични критерии и параметри са изготвени коректно и отразяват реалната обстановка по отношение на местообитанията и целевия вид в зоната. Изготвените експертни оценки за ПС на средата и целевия вид в зоната съвпадат напълно с констатираните от нашия полеви екип. Общото природозащитно състояние на Европейския лалугер в ЗЗ е определено от изпълнителите по дейност 4 като „Неблагоприятно-лошо“ и напълно съвпада и с нашата крайна оценка.	
Резултати	Установени цели	Да Европейски лалугер - <i>Spermophilus citellus</i>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007–2013 г.”

от теренните проучвания	видове за проучването	
	Установени други целевидове за опазване в защитената зона	Да Видра (<i>Lutra lutra</i>)

Защитена зона Код	Ропотамо BG0001001
Обособена позиция	4-Бозайници без прилепи
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Представените материали за целевите видове видра - <i>Lutra lutra</i> , пъстър пор - <i>Vormela peregusna</i> , вълк - <i>Canis lupus</i> и рис - <i>Lynx lynx</i> отразяват цялостната дейност, извършена по Дейност 4, ОП 4 и са достатъчни за обобщена оценка на картирането и определянето на ПС на целевите видове.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	Анализът на проведените теренни работи по Дейност 4 в зоната, показва последователно следване на заложената методика и провеждане на търсенето в потенциални подходящи за видовете водоеми/местообитания в оптимални сезони. По време на теренните проучвания по Дейност 4 са регистрирани на терен видрата - <i>Lutra lutra</i> и вълкът - <i>Canis lupus</i> . Крайбрежните зони на реките, блатата и язовирите са подходящи за обитания на видрата по цялата си дължина - 100%, поради наличието на достатъчно места за укрития и бърлози, и до 50% от бреговете на морето, поради наличието на достатъчно скалисти брегове, подходящи за укрития и бърлози. 33 „Ропотамо“ предлага съвкупност от гори и открити площи, както и подходяща хранителна база на вълка. Зоната е част от по- голям комплекс от подходящи местообитания,

171

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007 - 2013

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално
развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република
България чрез оперативна програма „Околна среда 2007 – 2013 г

Министерство
на околната среда и водите

	<p>които са свързани и/или граничат с нея. В ЗЗ „Ропотамо“ горските масиви с наличие на гъст подлес, в близост до населени места представляват, според описаната методика на експертите по Дейност 4, потенциални местообитания за вида. ЗЗ „Ропотамо“ не предлага оптимални местообитания, поради наличието на сравнително беден хранителен потенциал. Видът не е регистриран в ЗЗ от експертите на Дейност 4. ЗЗ „Ропотамо“ не предоставя оптимални условия за съществуване на пъстрия пор, но разгледани в контекста на евентуалното разпространението на целевия вид в района и в съседно разположените пригодни местообитания, тя има значение за поддържането на вида. Видът не е регистриран в ЗЗ от експертите на Дейност 4.</p>
<p>Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4).</p> <p>Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.</p>	<p>Описаните етапи при планиране и провеждане на теренните работи по Дейност 4 за целевите видове са последователни и надграждащи информацията поетапно до достигане на заложените за крайния продукт цели и задачи по картиране и изготвяне на оценките за ПС. Методиките са описани детайлно, реално приложими са на терен и спазването им води до събиране на качествени данни за реалното състояние на видовете и местообитанията им в ЗЗ, както на биогеографско, така и на национално ниво. Специфичните доклади са компетентно изготвени. Заложените схеми за мониторинг покрива поставените цели. По предварителна експертна преценка схемите са ефективни и приложими за достатъчно дълъг период от време. Параметрите по отделните показатели</p>

		са съобразени с видовата специфика на биологията на целевите видове и са проследими във времето. Направени са предложения за актуализация на стандартния формуляр само за европейския лалугер, които намираме за целесъобразни.
Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона		Приемаме за адекватни оценките на ПС по четирите критерия за целевите видове пъстър пор - <i>Vormela peregusna</i> , вълк - <i>Canis lupus</i> и видра - <i>Lutra lutra</i> . Предлагаме промяна в ПС на локално ниво за вида рис - <i>Lynx lynx</i> от неблагоприятно – незадоволително на неблагоприятно-лошо, поради следните мотиви: 1. От проведената широкомащабна анкета не се потвърди наличието на вида в зоната. 2. Експертите на Дейност 4 нямат фактически доказателства за ефективно регистриране на вида в рамките на зоната. 3. Липсват дори и косвени доказателства за наличието на вида. Много е възможно, индивиди да преминават от турската част на Странджа, но за да бъде потвърдено това е необходимо да разполагаме поне с някакви косвени доказателства.
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	Без задължителен терен
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	Без задължителен терен

Защитена зона Код	Емине-Иракли BG0001004
----------------------	---------------------------

Обособена позиция	4-Бозайници без прилепи
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Представените материали за целевите видове лалугер - <i>Spermophilus citellus</i> , вълк - <i>Canis lupus</i> , видра - <i>Lutra lutra</i> и пъстър пор - <i>Vormela peregusna</i> отразяват цялостната дейност, извършена по Дейност 4, ОП 4 и са достатъчни за обобщена оценка на картирането и определянето на ПС на целевия вид. Включените карти отразяват вярно резултатите за пригодността на местообитанията, получени като резултат от индуктивния модел.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	По време на теренните проучвания по Дейност 4, проведени през 2011 и 2012г. от 4-те целеви вида в рамките на зоната е регистриран само целевия вид <i>Lutra lutra</i> . Анализът на проведените теренни работи по Дейност 4 в зоната, показва последователно следване на заложената методика и провеждане на търсенето в потенциални подходящи за вида местообитания.
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.	Описаните етапи при планиране и провеждане на теренните работи по Дейност 4 за целевите видове са последователни и надграждащи информацията поетапно до достигане на заложените за крайния продукт цели и задачи по картиране и изготвяне на оценките за ПС. Методиките са описани детайлно, реално приложими са на терен и спазването им води до събиране на качествени данни за реалното състояние на видовете и местообитанията им в ЗЗ, както на биогеографско, така и на национално ниво. Заложените схеми за мониторинг покриват поставените цели. По предварителна експертна преценка схемите са ефективни и

		приложими за достатъчно дълъг период от време. Параметрите по отделните показатели са съобразени с видовата специфика на биологията на целевите видове и са проследими във времето.
Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона		Приемаме за адекватна оценката на ПС на ниво зона за видовете вълк - <i>Canis lupus</i> , видра - <i>Lutra lutra</i> и пъстър пор - <i>Vormela peregusna</i> като неблагоприятно-незадоволително. Приемаме направеното от експертите на Дейност 4 заключение за <i>Spermophilus citellus</i> , че поради късния период (месец септември), когато е проведено изследването и регистрирането на ограничен брой дупки, наличието на вида не може да се потвърди с пълна сигурност. Изхождайки от гореизложените факти и от експертната оценка за вида като оптимална плячка за пъстрия пор направена от експертите изследващи този вид, определяме оценката за ПС на ниво зона като неотразяваща правилно състоянието на вида в зоната. Предлагаме оценката на ПС да се промени на Неблагоприятно-незадоволително.
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	Без терен
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	Без терен

Защитена зона	Странджа
Код	BG0001007
Обособена позиция	4-Бозайници без прилепи
Обща преценка на представените	Представените материали за целевите видове

материали по Дейност 4	видра - <i>Lutra lutra</i> , пъстър пор - <i>Vormela peregusna</i> , лалугер - <i>Spermophilus citellus</i> , вълк - <i>Canis lupus</i> , рис - <i>Lynx lynx</i> , и мишевиден сънливец - <i>Miomymus roachi</i> , отразяват цялостната дейност, извършена по Дейност 4, ОП 4 и са достатъчни за обобщена оценка на картирането и определянето на ПС на целевия вид.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	Анализът на проведените теренни работи по Дейност 4 в зоната, показва последователно следване на заложената методика и провеждане на търсенето в потенциални подходящи за видовете водоеми/ местообитания в оптимални сезони. По време на теренните проучвания по Дейност 4 реални регистрации на терен са направени за видовете <i>Lutra lutra</i> и <i>Canis lupus</i> . В зоната е установено едно находище на <i>Lynx lynx</i> по данни от анкетиране. Наличието на средни или големи реки, достатъчни места за бърлоги и укрития, скалисти участъци по морския бряг и богатата хранителна база са основание за “висока (1)” експертна оценка на обитанието на видрата в тази зона. 33 „Странджа“ предлага съвкупност от гори и открити площи, както и подходяща хранителна база за вълка. Според модела на потенциално пригодните местообитания за вида в зоната, общата площ на оптималните местообитания е почти 60% от площта на зоната. Въпреки благоприятното състояние на местообитанията и хранителната база, в рамките на картирането от експертите на Дейност 4 не е извършена регистрация на терен и не са събрани количествени данни за риса. В зоната е установено едно находище на

	<p>риса, по данни от анкетиране. Като цяло пригодността на местообитанията за пъстрия пор е ниска. По-голямата част от територията на ЗЗ е заета от гористи хабитати (почти 80%), които са непригодни за лалугера местообитания. В малкото степни и полустепни местообитания лалугерът не е регистриран от екипите на Дейност 4. В ЗЗ липсват типичните за мишевидния сънливец местообитания. Целевият вид не е установен в границите на зоната по нито един от предложените в методиката методи за регистрация на вида.</p>
<p>Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4).</p> <p>Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.</p>	<p>Описаните етапи при планиране и провеждане на теренните работи по Дейност 4 за целевите видове са последователни и надграждащи информацията поетапно до достигане на заложените за крайния продукт цели и задачи по картиране и изготвяне на оценките за ПС. Методиките са описана детайлно, реално приложими са на терен и спазването им води до събиране на качествени данни за реалното състояние на видовете и местообитанията им в ЗЗ, както на биогеографско, така и на национално ниво. Специфичните доклади са компетентно изготвени. Заложените схеми за мониторинг покрива поставените цели. По предварителна експертна преценка схемите са ефективни и приложими за достатъчно дълъг период от време. Параметрите по отделните показатели са съобразени с видовата специфика на биологията на целевите видове и са проследими във времето. Направени са предложения за актуализация на стандартния формуляр само за европейския лалугер, които</p>

Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона		намираме за целесъобразни. Приемаме за адекватни оценките на ПС по четирите критерия за целвите видове видра - <i>Lutra lutra</i> , пъстър пор - <i>Vormela peregusna</i> , вълк - <i>Canis lupus</i> , мишевиден сънливец - <i>Miomymus roachi</i> и рис - <i>Lynx lynx</i> , на локално ниво. Експертите по Дейност 4 определят ПС на ниво зона като „благоприятно“ за <i>Spermophilus citellus</i> . Според нашата експерта оценка в Защитената зона качеството на оптималните местообитания, е влошено, но поради наличие на потенциални местообитания потвърждаваме определения ПС “благоприятен”.
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	Без терен
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	Без терен

Защитена зона Код	Езеро Шабла - Езерец BG0000621
Обособена позиция	4– бозайници, без прилепи
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Предоставени са всички стандартни материали за зоната и целевия вид добруджански (среден) хомяк (<i>Mesocricetus newtoni</i>). Те както и Общият доклад за вида са пълни и с добро качество. Включените карти отразяват вярно резултатите за пригодността на местообитанията, получени като резултат от дедуктивния модел. Представена е карта с ефективно заети

	местообитания в 33, поради използването на литературни данни за установяване на вида в погадки от сова. Регистрирането на вида от експертите по Дейност 4 верифицира използването на подобен подход при картиране на видовете.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	По време на теренните проучвания по Дейност 4, целевият вид не е бил установен в проучваните местообитания в зоната. Генерираните трансекти обхващат голяма част от зоната. Разработената методика е изпълнявана последователно в търсенето в потенциални, подходящи за вида местообитания в оптимален сезон и метеорологична обстановка. Изследваните трансекти са в местообитания на вида с различна степен на пригодност. По време на настоящото проучване, спазвайки заложения подход, присъствието на вида в зоната беше регистрирано. Разликата в получените резултати (видът не е бил потвърден от полевите изследвания по Дейност 4) се дължи по експертна оценка на разлика в климатичните условия през конкретния период на изследване – температура, влажност, височина на тревостоя, облачност.
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Кратък анализ на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и стандартните формуляри.	Планирането на етапите и провеждането на теренните изследвания по Дейност 4 за целевия вид са адекватни и компетентно изготвени. Изпълнението им води до събиране на надграждаща информацията за достигане на заложените в крайния продукт цели и задачи по картиране и изготвяне на оценките за ПС. Методиката е описана детайлно, реално приложима е на терен и спазването и води до

събиране на качествени данни за реалното състояние на вида и местообитанията му в съответната защитена зона, както на биогеографско, така и на национално ниво. Заложената схема за мониторинг покрива поставените цели. По предварителна експертна преценка схемата е ефективна и приложима е за достатъчно дълъг период от време. Параметрите по отделните показатели са съобразени с биологията и екологичните изисквания на целевия вид и са проследими във времето.

Генерираните тракове са съобразени с дедуктивния модел и изследват основно териториите на границите със земеделските площи. И двете регистрирани от експертите по Дейност 5 активни колонии **не попадат** в картата за пригодни местообитания на вида според дедуктивния модел, както и според изготвените крайни карти за потенциални местообитания и ефективно заети местообитания. ГИС данни за колонии са представени в приложение 6 “Final products” към Доклада.

Няма доказано присъствие на целевия вид при картирането по Дейност 4. Необходимо е да се вземат под внимание и събраните по Дейност 5 данни за вида в 33. Тя е най-източната граница в разпространението на добруджанския хомяк (*Mesocricetus newtoni*). Към актуализираната информация за стандартния формуляр на зоната може да се прибавят и резултатите установени по време на контрола. В рамките на 33 популациите на вида са еднакво обезпечени с убежища и хранителни ресурси както в защитената

		зона, така и в земеделските земи (предимно оврази, сервитутни ивици и люцернови площи) в целия биогеографски район. В този смисъл подвърждаваме предложението по Дейност 4 оценката за състоянието в стандартния формуляр да бъде променена от D на C.
Анализ на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона		Потвърждаваме благоприятния ПС за вида предложен от Дейност 4
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	2 активни колонии на Добруджански (среден) хомяк (<i>Mesocricetus newtoni</i>)
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	Да Лалугер (<i>Spermophilus citellus</i>)

Защитена зона Код	Ахелой- Равда- Несебър BG0000574
Обособена позиция	4-Бозайници без прилепи
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Представените материали за целевите видове лалугер - <i>Spermophilus citellus</i> , видра - <i>Lutra lutra</i> и пъстър пор - <i>Vormela peregusna</i> , отразяват цялостната дейност, извършена по Дейност 4, ОП 4 и са достатъчни за обобщена оценка на картирането и определянето на ПС на целевия вид.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	Картирането на видрата в зона “Ахелой-Равда- Несебър ” е направена по брега на Черно море и река Ахелой. Видрата е

	<p>установена и в двата типа обитания. Експертната оценка на обитанието в тази зона е “средна (2)” поради следните основания: черноморското крайбрежие е урбанизирано; реките са средно големи и малки; достатъчни места за бърлоги и укрития, богата хранителна база. В 33 пригодността на местообитанията за пъстрия пор е ниска. Крайбрежната и южна част на 33 са засегнати от застрояването и туристическите дейности. Тази тясна „ивица” от 33 е със засилен антропогенен натиск, което силно намалява качеството на местообитанието на вида. Поради изключително скрития начин на живот на целевия вид, той не е регистриран в 33 от експертите на Дейност 4. Експертите на Дейност 4 са картирали 4 потенциални местообитания на европейския лалугер в 33. В 4 от тях са установени лалугерови колонии. Регистрацията е направена по активни дупки. Не са наблюдавани директно индивиди.</p>
<p>Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.</p>	<p>Описаните етапи при планиране и провеждане на теренните работи по Дейност 4 за целевите видове са последователни и надграждащи информацията поетапно до достигане на заложените за крайния продукт цели и задачи по картиране и изготвяне на оценките за ПС. Методиките са описана детайлно, реално приложими са на терен и спазването им води до събиране на качествени данни за реалното състояние на видовете и местообитанията им в 33, както на биогеографско, така и на национално ниво. Специфичните доклади са компетентно изготвени. Заложените схеми за мониторинг</p>

		покрива поставените цели. По предварителна експертна преценка схемите са ефективни и приложими за достатъчно дълъг период от време. Параметрите по отделните показатели са съобразени с видовата специфика на биологията на целевите видове и са проследими във времето. Направени са предложения за актуализация на стандартния формуляр само за европейския лалугер, които намираме за целесъобразни.
Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона		Приемаме за адекватни оценките на ПС по четирите критерия за целвите видове лалугер - <i>Spermophilus citellus</i> , пъстър пор - <i>Vormela peregusna</i> и видра - <i>Lutra lutra</i> .
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	Без терен
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	Без терен

Защитена зона Код	Витоша BG0000113
Обособена позиция	4-Бозайници без прилепи
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Представени са всички стандартни материали за зоната и целевия вид европейски вълк (<i>Canis lupus</i>). Специфичния и общият доклад са компетентно и добре изготвени.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	Теренната мисия е извършена по трансектен метод. Следвана е стриктно разработената методика и е извършена регистрация на вида. Получените данни от теренната работа на Дейност 5 кореспондират с тези, получени по Дейност 4. Регистрирано е присъствието на вида в зоната.

Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4).

Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.

При изготвяне на дедуктивния модел са заложили четири основни параметъра - разстояние от пътища и селища, тип земно покритие и индекс на влажността. Без да навлизаме в научни спорове, от чисто емпирическа гледна точка, оценяването на параметъра индекс на влажността за вид с висока екологична пластичност остава неясно, още повече, че рекласификационната таблица отразява зависимост от оптимален тип с най-висока стойност около ниските и средните значения на градиента. Това вероятно води до преекспониране на данните за разпространението на вида. Правилно като основен, най-достоверен и възможен за целите на проекта метод за установяване на числеността и половата структура, е избран трансектният метод, с последвало екстраполиране върху непокрити от полевите проучвания площи. Периодът за теренните проучвания в 33 не е съобразен с възможностите за оптимална оценка на числеността и половата структура - зимата. Правилно е подбрана продължителността на мисията – 5 дена, с цел обстойно обхождане на всички части на зоната. Показателите за оценка са избрани правилно. Наборът им в предвидените за теренните проучвания карти допринася за събирането на информация за територията на 33, за негативните фактори, въздействащи върху вида и местообитанията му, ефективността на управлението на зоната, отношението към вида от местните хора и други. Не са направени предложения за промяна на стандартния формуляр. Приемаме, че той не се нуждае от актуализация.

		Предложената схема за мониторинг е добре дефинирана, ясно описана и позволява реализирането на поставените цели. Компонентите на мониторинговата схема са правилно и пълно дефинирани и са съобразени със спецификата на целевия вид. Мониторинговата схема е ефективна и приложима за достатъчно дълъг период от време.
Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона		Приемаме оценката на експертите на Дейност 4 за обща оценка по 4 –те показателя за БПС като неблагоприятно-незадоволително.
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	Да Европейски вълк (<i>Canis lupus</i>)
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	Да Мечка (<i>Ursus arctos</i>)

Защитена зона Код	Сребърна BG0000241
Обособена позиция	4-Бозайници без прилепи
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Представените материали за целевите видове видра - <i>Lutra lutra</i> , пъстър пор - <i>Vormela peregusna</i> , лалугер - <i>Spermophilus citellus</i> и добруджански хомяк - <i>Mesocricetus newtoni</i> и за зоната отразяват цялостната дейност, извършена по Дейност 4, ОП 4 и са достатъчни за обобщена оценка на картирането и определянето на ПС на целевия вид.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	Анализът на проведените теренни работи по Дейност 4 в зоната, показва последователно следване на заложената методика и провеждане на търсенето в потенциални подходящи за видовете водоеми/местообитания в оптимални сезони.

По време на теренните проучвания по Дейност 4 на терен е регистриран само вида ***Lutra lutra***. Експертната оценка на обитанието в тази зона е “висока (1)”, поради следните основания: голям водоем, достатъчни места за бърлоги и укрития, богата хранителна база. ЗЗ “Сребърна” не предоставя оптимални условия за съществуване на пъстрия пор. Според изготвения модел от експертите на Дейност 4, на практика липсват пригодни местообитания в общата площ на територията на зона „Сребърна“. В границите на зоната преобладават водните площи (езеро Сребърна), останалата част от зоната е покрита от заблатени територии и гори. Единственият достъпен и посетен полигон е покрит с гъста тревиста покривка и храсти. При тези условия присъствието на вида в зоната е малко вероятно. Площта на оптималните местообитания в ЗЗ е много малка за да се поддържа стабилна лалугерова популация. Голяма част от субоптималните потенциални местообитания всъщност обхващат част от езерото. По литературни данни, поради деградация на потенциалните местообитания тяхната обща площ е намаляла с 87%. Поради това е настъпило дръстично намаляване на популацията на лалугера. Може да се приеме, че популацията на вида в зоната е незначителна.

При проведеното теренно проучване от експертите на Дейност 4 Добруджанският хомяк не е установен в защитената зона. Потенциалното местообитание в зоната е с малка площ - 22 ха, изолирано е от непригодни участъци на защитената зона и не

		предоставя достатъчно площ за поддържане на стабилна популация на вида.
<p>Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4).</p> <p>Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.</p>		<p>Описаните етапи при планиране и провеждане на теренните работи по Дейност 4 за целевите видове са последователни и надграждащи информацията поетапно до достигане на заложените за крайния продукт цели и задачи по картиране и изготвяне на оценките за ПС. Методиките са описана детайлно, реално приложими са на терен и спазването им води до събиране на качествени данни за реалното състояние на видовете и местообитанията им в ЗЗ, както на биогеографско, така и на национално ниво. Специфичните доклади са компетентно изготвени. Заложените схеми за мониторинг покрива поставените цели. По предварителна експертна преценка схемите са ефективни и приложими за достатъчно дълъг период от време. Параметрите по отделните показатели са съобразени с видовата специфика на биологията на целевите видове и са проследими във времето. Направени са предложения за актуализация на стандартния формуляр само за европейския лалугер, които намираме за целесъобразни.</p>
Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона		Приемаме за адекватни оценките на ПС по четирите критерия за целвите видове на локално ниво.
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	Без терен
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	Без терен

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007–2013 г.”

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007-2013 г.”

Защитена зона Код	Руй BG000313
Обособена позиция	4– бозайници, без прилепи
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Материалите за целевия вид мечка (<i>Ursus arctos</i>), са изготвени задълбочено и компетентно. Като цяло представените материали за 33 Руй и Общият доклад за вида са изчерпателни и много добре изготвени.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	Избраният трансект е в съответствие с предложения дедуктивен модел, изготвен на национално ниво. По маршрута е извършен цялостен контрол върху типовете местообитания в 33, както и на местата, подходящи за бърлоги и укрития. От теренната работа по Дейност 5 и от проведеното анкетиране се потвърждава заключението, че в 33 няма подходящи условия за присъствието на вида. Съответствието на получените теренни резултати и анкетни данни дава основание теренната работа по Дейност 4 да бъде потвърдена.
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Кратък анализ на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и стандартните формуляри.	Периодът за теренните проучвания е съобразен с годишните цикли на вида. Правилно е извършена БЕО, поради факта, че в 33 няма мечка популация. Показателите за оценка са избрани правилно. В специфичния доклад 33 е определена като биокоридор. Допуска се наличието на случайно преминаващи екземпляри, евентуално от 33 „Кървав камък“, но не предполага наличие на условия за поддържане на постоянно съществуваща популация. Планираните етапи и провеждането на

	<p>теренните изследвания по Дейност 4 за целевият вид са адекватни с цел събиране на информация за достигане на заложените в крайния продукт цели и задачи по картиране и изготвяне на оценките за ПС. Методиката е описана детайлно, съобразена е с екологичните изисквания на целевия вид и е единствената приложима на терен. При съблюдаването ѝ е възможно събирането на качествени данни за реалното състояние на вида и местообитанията му в съответната защитена зона, както на биогеографско, така и на национално ниво.</p> <p>Заложената схема за мониторинг покрива поставените цели и е ефективна и приложима за достатъчно дълъг период от време. Параметрите по отделните показатели са съобразени с биологията и екологичните изисквания на целевия вид и са проследими във времето.</p> <p>Оценката за кафявата мечка (<i>Ursus arctos</i>), както според картирането по Дейност 4, така и в резултат на теренния контрол при Дейност 5, е за съмнително присъствие в зоната. Потвърждаваме направеното предложение на Дейност 4 за промяна на общата оценка в Стандартния формуляр, която следва да бъде В.</p>
Анализ на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона	Предложеният индуктивен модел отразява правилно значението на зоната главно като възможен биокоридор или т.нар. „stepping stones” за евентуално мигриращи индивиди. Според показателите за природозащитното състояние на вида в ЗЗ „Руй” не съществуват съответните екологични условия за присъствие на вида.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007–2013 г.”

		Според Ръководството за определяне на ПС (оценката по Критерий 1 и общата оценка по критериите на ПС) ЗЗ„Руй“ няма важно природозащитно значение за мечката на локално ниво. Потвърждаваме оценката на Дейност 4 за ПС “неблагоприятно – незадоволително” (тъй като във всички зони с основно предназначение на биокоридори за мечката, при рядко регистриране на вида със стойности 0-1 (мин.-макс.), коридорът рядко функционира).
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	Не
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	Да Вълк (Canis lupus)

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007–2013 г.”

Защитена зона Код	Остров Вардим BG0002018
Обособена позиция	4-Бозайници без прилепи
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Предоставени са всички стандартни материали за зоната и целевия вид Видра (<i>Lutra lutra</i>). Общият и специфичен доклад за вида са с добро качество. Включените карти отразяват вярно резултатите за пригодността на местообитанията, получени като резултат от дедуктивния модел.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	Теренната работа е извършена в съответствие с разработената методика. Анализът на проведените теренни работи по Дейност 4 в зоната, показва последователно следване на заложената методика и провеждане на търсенето в потенциални подходящи за вида водоеми. Видът е регистриран в района на 33 въз основа на маркировъчни следи. Експертите на Дейност 5 не са регистрирали вида на терен, но проведените анкети с местни хора и служители на горското стопанство, които през декември и януари 2011-2012 г. са наблюдавани 2 екземпляра по брега на р. Дунав, в района западно от с. Вардим, ни дават основание да приемем съществуването на поне един женски екземпляр в района на 33.
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и	Описаните етапи при планиране и провеждане на теренните работи по Дейност 4 за целевият вид са последователни и надграждащи информацията поетапно до достигане на заложените за крайния продукт цели и задачи по картиране и изготвяне на оценките за ПС. Методиката е описана детайлно, реално

**предложенията за промяна на
стандартните формуляри.**

приложима е на терен и спазването и води до събиране на качествени данни за реалното състояние на вида и местообитанията му в съответната защитена зона, както и на биогеографско и национално ниво. Предложеният индуктивен модел отразява правилно значението на зоната за съществуване на целевия вид и може да бъде оценен като много добър. Заложената схема за мониторинг покрива поставените цели. По предварителна експертна преценка схемата е ефективна и приложима е за достатъчно дълъг период от време. Параметрите по отделните показатели са съобразени с видовата специфика на биологията на целевия вид и са проследими във времето. Няма предложения за актуализация, освен на критерия Pop., за който се предлага промяна в оценката от C на D. Считаме предложената промяна за целесъобразна. Според нас се налага и промяна на оценката на критерия Con., поради факта, че горските местообитания са силно повлияни от горскостопанските дейности, свързани с изсичане на естествената растителност и поддържане на плантации от нетипични видове. Тези дейности ще имат в бъдеще все по-отрицателно въздействие върху качеството и устойчивостта на крайречните заливни гори. Антропогеното повлияване (горска сеч на острова, нарастващо замърсяване по р. Дунав, изкопзване на баластра от речното дъно, което го подкопава и променя характера на бреговата ивица в зоната, засилен риболов и движение на транспортни средства по реката) влошават

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007–2013 г.”

		условията за съществуване на вида в иначе потенциалните местообитания.
Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона		Адекватна е цялостната оценка по четирите критерия на БПС на вида в зоната като „благоприятна“, както и общата оценка по четирите критерия (1-4) за ПС на вида за ЗЗ.
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	Не
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	Не

Защитена зона Код	Карлуково BG0001014
Обособена позиция	4– бозайници, без прилепи
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Представени са всички стандартни материали за зоната и целевия вид европейски вълк (<i>Canis lupus</i>). Специфичният и общият доклад са компетентно и добре изготвени. В изготвените карти е отразена липсата на сърцевинни зони за размножаване, а е направено предположение за размножаваща се минимум една семейна двойка.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	Теренната работа на Дейност 4 е извършена в границите на ЗЗ. Изследването на зоната е мащабно, предпочетено е обхождане по черни и горски пътища с автомобил, което намалява възможността за детайлно проучване на зоната, но анализът на проведените теренни работи по Дейност 4 в зоната, показва последователно следване на заложената методика и провеждане на търсенето в потенциални, подходящи за вида местообитания. Целевият вид не е регистриран. Зоната предлага добри условия само за преминаващи индивиди, но вероятно поради провеждането на теренните изследвания през април и въз основа на събраните данни от анкетни и отстрел, както и въз основа оценката на характера на съседните територии, и размера на потенциалните местообитания, може да се потвърди констатацията на експертите на Дейност 4, че вероятно една семейна двойка обитава зоната и съседните територии подходящи за вида
Оценка на използвания подход от	Описаните етапи при планиране и

изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Кратък анализ на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и стандартните формуляри.		<p>провеждане на теренните работи по Дейност 4 за целевият вид са компетентно изготвени, съобразени с биологията и екологичните изисквания на целевия вид.</p> <p>Методиката е изготвена професионално, съобразена е със спецификите на целевия вид, описана е детайлно, реално приложима е на терен. При спазването и могат да се съберат адекватни и научно обосновани данни за реалното състояние на вида и местообитанията му в съответната защитена зона, както и на биогеографско и национално ниво.</p> <p>Заложената схема за мониторинг покрива поставените цели. По предварителна експертна преценка схемата е ефективна и приложима е за достатъчно дълъг период от време. Параметрите по отделните показатели са съобразени с биологията и екологичните изисквания на на целевия вид. Подобрени са правилно, така че да позволяват многогодишно проследяване.</p> <p>Резултатът установен при теренните изследвания по Дейност 5 съвпада с този, получен от експертите по Дейност 4 – целевият вид не е регистриран.</p>
Анализ на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона		Крайната оценка „Неблагоприятно-незадоволително” ПС е в съответствие с получените теренни резултати по Дейност 5. Зоната предлага добри условия за преминаващи индивиди.
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	Видът не е регистриран
	Установени други целеви видове за опазване в защитената	Да Лалугер (<i>Spermophilus citellus</i>)

	зона	
Защитена зона Код		Река Долна Луда Камчия BG0000137
Обособена позиция		4– бозайници, без прилепи
Обща преценка на представените материали по Дейност 4		Представените материали за целевия вид лалугер (<i>Spermophilus citellus</i>), за 33 Долна Луда Камчия и Общият доклад за вида са пълни и с добро качество. Включените карти отразяват вярно резултатите за пригодността на местообитанията, получени като резултат от дедуктивния модел.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4		По време на теренните проучвания по Дейност 4, целевият вид не е бил установен в проучваните местообитания в зоната. По-голямата част от генерирания трак е извън 33. Разработената методика е изпълнявана последователно в търсенето в потенциални, подходящи за вида местообитания в оптимален сезон и метеорологична обстановка. Изследван е 1 трансект в местообитания на вида с различна степен на пригодност. По време на настоящото проучване, спазвайки заложения подход, присъствието на вида в зоната беше регистрирано. Разликата в получените резултати (видът не е бил потвърден от полевите изследвания по дейност 4) се дължи по експертна оценка на разлика в климатичните условия през конкретния период на изследване – температура, влажност, височина на тревостоя, облачност, към които видът е много чувствителен.
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка		Планирането на етапите и провеждането на теренните изследвания по Дейност 4 за

на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). **Кратък анализ на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и стандартните формуляри.**

целевия вид са адекватни и компетентно изготвени. Изпълнението им води до събиране на надграждаща информацията за достигане на заложените в крайния продукт цели и задачи по картиране и изготвяне на оценките за ПС.

Методиката е описана детайлно, реално приложима е на терен и спазването и води до събиране на качествени данни за реалното състояние на вида и местообитанията му в съответната защитена зона, както на биогеографско, така и на национално ниво.

Заложената схема за мониторинг покрива поставените цели. По предварителна експертна преценка схемата е ефективна и приложима за достатъчно дълъг период от време. Параметрите по отделните показатели са съобразени с биологията и екологичните изисквания на целевия вид и са проследими във времето.

Избраният подход при картиране на целевия вид е съобразен с дедуктивния модел.

Предложените промени в Стандартния формуляр на зоната са наложителни. Освен непубликувани данни на Й. Кошев за намирането на европейски лалугер (*Spermophilus citellus*) в съседни на зоната места, няма доказано присъствие на целевия вид при картирането по Дейност 4. Необходимо е да се вземат под внимание и събраните по Дейност 5 данни за вида в ЗЗ. Направеният извод, на Дейност 4 че не може да се изключи наличието на лалугера там, се потвърди от резултата по време на контрола на зоната. Предложена е от Дейност 4 промяна на оценката на популацията в Защитената

		зона от С на D. Предвид получените резултати от теренния контрол по Дейност 5 (установяване на активни колонии) в рамките на зоната налага извода за повишаване на тази оценка.
Анализ на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона		Установените при Дейност 5 активни колонии и дупки, както и пряко наблюдавани индивиди на лалугер налагат промяна в оценката за ПС по параметрите касаещи присъствието на популация на вида и нейното обилие, както и за крайната оценка по отношение на ПС. Оценката, според възприетите критерии от методиката за определяне на ПС може да се определи като благоприятна в ЗЗ „Река Долна Луда Камчия“.
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	Лалугер (<i>Spermophilus citellus</i>) 2 нови находища в ЗЗ 1. Активна колония
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	Не

Защитена зона Код	Брестовица BG 0001033
Обособена позиция	4 – Бозайници без прилепи
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Предоставени са всички стандартни материали за зоната и целевия вид Видра (<i>Lutra lutra</i>). Общият и специфичен доклад за вида са с добро качество. Включените карти отразяват вярно резултатите за пригодността на местообитанията, получени като резултат от дедуктивния модел.
Оценка и теренен контрол на	Анализът на проведените теренни работи по

<p>качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4</p>	<p>Дейност 4 в зоната, показва последователно следване на заложената методика и провеждане на търсенето в потенциални, подходящи за вида местообитания, в оптимални сезон и метеорологична обстановка. Теренната работа е извършена в съответствие с разработената методика-обходен е трансект от 800 м по поречието на реката, видът е регистриран в района на 33. По време на настоящото проучване, спазвайки заложения подход и разработени методики, видът беше установен в зоната. Получените данни от теренната работа са в съответствие с тези, получени по Дейност 4.</p>
<p>Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.</p>	<p>Описаните етапи при планиране и провеждане на теренните работи по Дейност 4 за целевият вид са последователни и надграждащи информацията поетапно до достигане на заложените за крайния продукт цели и задачи по картиране и изготвяне на оценките за ПС. Методиката е описана детайлно, реално приложима е на терен и спазването и води до събиране на качествени данни за реалното състояние на вида и местообитанията му в съответната защитена зона, както и на биогеографско и национално ниво. Предложеният индуктивен модел отразява правилно значението на зоната за съществуване на целевия вид и може да бъде оценен като много добър. Заложената схема за мониторинг покрива поставените цели. По предварителна експертна преценка схемата е ефективна и приложима е за достатъчно дълъг период от време. Параметрите по отделните показатели са съобразени с видовата специфика на биологията на целевия вид и са проследими във времето. Предложеният индуктивен модел отразява правилно значението на зоната за съществуване на целевия вид и може да бъде оценен като много добър. Експертите на Дейност 4 са предложили актуализация в</p>

200

		стандартния формуляр само на критерия Pop. (размер и плътност на популацията на вида, който се среща в зоната, съотнесени с популациите на цялата територия на страната) от С на D. Приемаме тази корекция са обоснована, но считаме че се налагат корекции и в показателите Con.- от А на С и Glo.- от А на В. Мотивите за това са следните: слабите рибни запаси, непостоянният дебит на реката, засиленото антропогенно въздействие, което води до нарастван на частичното амърсяване на зоната (два ресторанта в зоната, непосредствено до реката).
Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона		Предлагаме промяна на ПС на локално ниво от благоприятно на “неблагоприятно-незадоволително”. В малкия участък на реката, попадащ в зоната, има два ресторанта, антропогенният натиск от рибари, туристи и посетители на заведенията е голям и респективно има и замърсяване с битови отпадъци.
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	Да Видра (<i>Lutra lutra</i>)
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	Не
Защитена зона Код		Бакаджиците BG0000402
Обособена позиция		4- Бозайници без прилепи
Обща преценка на представените материали по Дейност 4		Представените материали за целевия вид европейски лалугер - <i>Spermophilus citellus</i> отразяват цялостната дейност, извършена по Дейност 4, ОП 4 и са достатъчни за обобщена оценка на картирането и определянето на ПС на целевия вид.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от		Избраният подход при картиране на целевия вид е съобразен с дедуктивния модел.

изпълнителя на Дейност 4	<p>Крайните карти като цяло не представят реалната ситуация по отношение на целевия вид и пригодните за него местообитания в зоната. Резултатите от теренните мисии реално показаха значително по-малко наличие на потенциални за целевия вид местообитания в сравнение с отразеното по дедуктивния модел в 33. Това несъответствие би могло да се дължи на нереално предварително отчитане на конкретни параметри, като например каменист подпочвен слой, който е неподходящ за прокопаване на ходове от лалугер. Получените данни от теренната работа на изпълнителите по Дейност 4 са в пълно съответствие с тези на Дейност 5–целевият вид не е регистриран поради реалното му отсъствие в 33.</p>
<p>Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4).</p> <p>Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.</p>	<p>При генерирането на дедуктивния модел са използвани екогеографски променливи за вида (растери) като надморска височина, изложение (аспект), индекс на влажността, тип земно покритие. Според нас това е нереално предварително отчитане на конкретни параметри, обуславящи разпространението на вида. Например характерът на почвената покривка и подпочвения слой са фактори, имащи значително по-голяма тежест за разпространението. От тук идват и несъответствията между генерирания дедуктивен модел и верификацията му на терен. Считаме, че направените промени в критериите на стандартния формуляр от експертите на Дейност 4 са адекватни. Ние предлагаме промяна в общата оценка на</p>

	<p>местообитанието, критерий G₀, от В на С. Направените предложения за промяна се основават на следните експертни оценки-видът отсъства в рамките на зоната поради липса на подходящи местообитания; почвата е каменисто-скалиста, анкетирането на кметовете в населените места в рамките на зоната потвърди мнението, че видът изобщо не се среща в границите на зоната. Видът не е познат на населението не се посочва като присъстващ. Никъде в рамките на зоната не са установени стари колонии. ЗЗ не предлага условия, отговарящи на екологичните изисквания на вида. Местообитанията са в лошо състояние и опожаряването им далеч надхвърля референтната стойност от 1 %. Заложената схема за мониторинг покрива поставените цели. По предварителна експертна преценка схемата е ефективна и приложима е за достатъчно дълъг период от време. Параметрите по отделните показатели са съобразени с видовата специфика на биологията на целевия вид и са проследими във времето.</p>
Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона	<p>Целевият вид <i>Spermophilus citellus</i> не е регистриран в ЗЗ „Бакаджиците” от полевите екипи на Дейност 4 и 5, поради липсата на трайно заселване на вида в ЗЗ. Общата оценка „Неблагоприятно-лошо” по четирите критерия на БПС на вида за зоната отразява реалната ситуация и определя правилно общото природозащитно състояние като „Неблагоприятно-лошо”. Обективно е заключението, че ЗЗ „Бакаджиците” със своето местоположение и релеф, има значение за целевия вид <i>S. citellus</i> по отношение на</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007–2013 г.”

		случайни и мигриращи индивиди. Направеният анализ на данните, получени от експертите на Дейност 4 и получените при настоящата теренна мисия резултати, показват съответствие в направените основни изводи и оценки за ПС, което потвърждава валидността им.
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	Не
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	Не

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007-2013 г.”

Защитена зона Код	Река Янтра BG0000610
Обособена позиция	4-Бозайници без прилепи
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Представените материали за целевите видове видра - <i>Lutra lutra</i> , пъстър пор - <i>Vormela peregusna</i> , лалугер - <i>Spermophilus citellus</i> , добруджански хомяк - <i>Mesocricetus newtoni</i> и вълк - <i>Canis lupus</i> , отразяват цялостната дейност, извършена по Дейност 4, ОП 4 и са достатъчни за обобщена оценка на картирането и определянето на ПС на целевия вид.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	По време на теренните проучвания по Дейност 4, проведени през 2011 и 2012г. от 5-те целеви вида в рамките на зоната са регистриран само целевите видове видра - <i>Lutra lutra</i> и лалугер - <i>Spermophilus citellus</i> . Анализът на проведените теренни работи по Дейност 4 в зоната, показва последователно следване на заложените методики и провеждане на търсенето в потенциални подходящи за вида местообитания. Експертната оценка на обитанието в тази зона е за видрата е “висока” (1) поради голямата и пълноводна река, достатъчните места за бърлоги и укрытия и богата хранителна база. За вълка е установено, че пригодните местообитания са с много малка площ спрямо общата площ на зоната и не се очаква видът да се задържа в зоната. Може да се смята, че видът не използва зоната като постоянно местообитание, а само за преминаване в съседни територии. Пъстрият пор не е регистриран с преки методи по време на теренната работа в зоната, като и анкетите,

205

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007 - 2013

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007 – 2013 г

Министерство
на околната среда и водите

	<p>проведени в рамките на зоната, също не са потвърдили присъствието на вида. При полеовото изследване (картиране) на лалугера са картирани 12 потенциални местообитания. В 10 от тях са установени лалугерови колонии, в които са извършени 29 стометрови трансекти. Относителното обилие на лалугеровите колонии е 2,1 лалугерови дупки/100 метров трансект. При проведеното теренно проучване на добруджанския хомяк от експертите на Дейност 4 са изследвани 6 потенциални местообитания според дедуктивния модел. Добруджанският хомяк не е установен в границите на защитената зона, въпреки наличието на достатъчно потенциални местообитания.</p>
<p>Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Оценка на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и предложенията за промяна на стандартните формуляри.</p>	<p>Описаните етапи при планиране и провеждане на теренните работи по Дейност 4 за целевите видове са последователни и надграждащи информацията поетапно до достигане на заложените за крайния продукт цели и задачи по картиране и изготвяне на оценките за ПС. Методиките са описана детайлно, реално приложими са на терен и спазването им води до събиране на качествени данни за реалното състояние на видовете и местообитанията им в ЗЗ, както на биогеографско, така и на национално ниво. Заложените схеми за мониторинг покрива поставените цели. По предварителна експертна преценка схемите са ефективни и приложими за достатъчно дълъг период от време. Параметрите по отделните показатели са съобразени с видовата специфика на биологията на целевите видове и са проследими във времето.</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007–2013 г.”

Оценка на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона		Приемаме за адекватни оценките на ПС по четирите критерия за видовете вълк - <i>Canis lupus</i> , пъстър пор - <i>Vormela peregusna</i> , лалугер и добруджански хомяк - <i>Mesocricetus newtoni</i> , като неблагоприятно-незадоволително, а за видрата - <i>Lutra lutra</i> , като благоприятно. Приемаме направеното заключение от експертите на Дейност 4, че състоянието на европейския лалугер - <i>Spermophilus citellus</i> в защитената зона е неблагоприятно – лошо поради факта, че са установени заплахи и отрицателни бъдещи перспективи за местообитанието, като ниско проективно покритие на коситбата в ливадите и пашата на селскостопански животни, висок тревостой и обрастване с дървесна и храстова растителност над референтните стойности и обикновено над 30 % от местообитанията.
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	Без терен
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	Без терен

1.5. Обособена позиция 5

Защитена зона Код	Река Места BG0001021
Обособена позиция	5 прилепи
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Предоставените материали за целевият вид Дългопръст нощник – <i>Myotis saraccini</i> по Дейност 4 са достатъчно като обем и с добро качество.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	Данните от теренния контрол са от високо качество поради това, че са събирани по строго следвана методика и единна схема. По време на теренните проучвания по Дейност 4 не са установени находища за зимуване на вида, а също така и летни находища. Оценена е площта на потенциалните най-благоприятни местообитания за вида на 3816 ha. По време на теренните проучвания по Дейност 5 целевият вид – <i>Myotis saraccini</i> също не е установен. Събраните данни са с висока достоверност, което позволява достоверни заключения в специфичните доклади.
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Кратък анализ на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и стандартните формуляри.	Подходът на изпълнителите по Дейност 4 е: Сонозаписи, Визуални наблюдения върху прилепи, Контролиране на хралупи и къщички, Оглед на точковите обекти и ландшафтите за заплахи, Дедуктивен разбор на резултатите. Описаните етапи при планиране и провеждане на теренните работи по Дейност 4 за целевият вид са последователни и водят до постигане на заложените за крайния продукт цели и задачи по картиране и изготвяне на оценките за ПС. Методиката е описана детайлно и е приложима

	<p>на терен.</p> <p>Схемата за мониторинг осигурява изпълнението на поставените цели. По предварителна експертна преценка схемата е ефективна и приложима за достатъчно дълъг период от време.</p> <p>Предложенията за актуализиране на общата оценка на вида в Стандартния формуляр на зоната от А на С са основателни.</p> <p>Потвърждаваме и работата по другите целеви видове в зоната: Малък подковонос - <i>Rhinolophus hipposideros</i>, Голям нощник - <i>Myotis myotis</i>, Голям подковонос – <i>Rhinolophus ferrumequinum</i>, Пещерен дългокрил - <i>Miniopterus schreibersi</i>, Остроух нощник - <i>Myotis blythii</i>, Средиземноморски подковонос - <i>Rhinolophus blasii</i>, Трицветен нощник - <i>Myotis emarginatus</i>, Южен подковонос - <i>Rhinolophus euryale</i>, Широкоух прилеп – <i>Barbastella barbastellus</i> и Бехщайнов нощник – <i>Myotis bechsteinii</i>.</p>
Анализ на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона	<p>Представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природните местообитания и видовете на ниво ЗЗ са обективни. Те са събрани при полевите изследвания, литературни и лични данни на авторите, както и на генерирания от всички установени присъствия в индуктивен модел за разпространение на вида. Оценката на ПС е направена според критериите, възприети в Методиката за определяне на ПС и „Ръководство за оценка на БПС за типове природни местообитания и видове по Натура 2000 в България”. Потвърждава се цялостната оценка по Критерии 1 – 4 – “Неблагоприятно - незадоволително” за целевия вид по Дейност 5 Дългопръст нощник – <i>Myotis capaccini</i>, тъй като</p>

		<p>отговаря на реалното природозащитно състояние на вида в зоната.</p> <p>Потвърждава се и природозащитният статус на останалите целеви видове за зоната, тъй като отговаря на реалното природозащитно състояние на вида в зоната, съответно:</p> <p>Малък подковонос - <i>Rhinolophus hipposideros</i> - Благоприятно състояние</p> <p>Голям нощник - <i>Myotis myotis</i> - Благоприятно състояние</p> <p>Голям подковонос - <i>Rhinolophus ferrumequinum</i> - Благоприятно състояние</p> <p>Пещерен дългокрил - <i>Miniopterus schreibersi</i> - Неблагоприятно –незадоволително състояние</p> <p>Остроух нощник - <i>Myotis blythii</i> - Благоприятно състояние</p> <p>Средиземноморски подковонос - <i>Rhinolophus blasii</i> - Неблагоприятно –незадоволително състояние</p> <p>Трицветен нощник - <i>Myotis emarginatus</i> - Благоприятно състояние</p> <p>Южен подковонос - <i>Rhinolophus Euryale</i> - Неблагоприятно –незадоволително състояние</p> <p>Широкоух прилеп – <i>Barbastella barbastellus</i> - Неблагоприятно –незадоволително състояние</p> <p>Бехщайнов нощник – <i>Myotis bechsteinii</i> - Неблагоприятно –незадоволително състояние.</p>
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	Не
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>

Защитена зона Код	Рилски манастир BG0000496
Обособена позиция	5 прилепи
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Предоставените материали за целевият вид Голям подковонос - <i>Rhinolophus ferrumequinum</i> и другите целеви видове Малък подковонос - <i>Rhinolophus hipposideros</i> , Голям нощник - <i>Myotis myotis</i> , Трицветен нощник - <i>Myotis ermaginatus</i> , Широкоух прилеп - <i>Barbastella barbastellus</i> по Дейност 4 са достатъчно като обем и с добро качество.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	Данните от теренния контрол са с добро качество поради това, че са събирани по строго следвана методика и единна схема. При теренните проучвания по Дейност 4 са отчетени 2 екземпляра и едно находище. Оценена е площта на потенциалните най-благоприятни местообитания за вида на 74,6 ha. По време на теренните проучвания по Дейност 5 целевият вид - <i>Rhinolophus ferrumequinum</i> е установен. Получените данни са достоверни. Не са установени находища за зимуване на вида в зоната.
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Кратък анализ на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и стандартните формуляри.	Основни методи за установяване на големия подковонос е: Прилагане на визуален оглед в подходящи убежища и улови с мрежи за прилепи. По преценка на екипа, в някои от избраните целеви точки са били използвани ултразвукови детектори за прилепи тип Pettersson D240x и Pettersson D1000. В местообитанията-пещерите се е използвал методите на пряко наблюдение и преброяване по снимка. Описаните етапи при планиране и провеждане на теренните работи по Дейност 4 за целевият вид са последователни и водят до

	<p>постигане на заложените за крайния продукт цели и задачи по картиране и изготвяне на оценките за ПС.</p> <p>Методиката е описана детайлно и е приложима на терен.</p> <p>Схемата за мониторинг осигурява изпълнението на поставените цели. По предварителна експертна преценка схемата е ефективна и приложима за достатъчно дълъг период от време.</p> <p>Предложенията за актуализиране на общата оценка на вида в Стандартния формуляр на зоната са основателни.</p> <p>Потвърждаваме и работата по другите целеви видове в зоната.</p> <p>Потвърждаваме извършената работа по другите целеви видове в зоната: Малък подковонос - <i>Rhinolophus hipposideros</i>, Голям нощник - <i>Myotis myotis</i>, Трицветен нощник - <i>Myotis ermaginatus</i>, Широкоух прилеп - <i>Barbastella barbastellus</i>.</p>
Анализ на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона	<p>Представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на видовете на ниво ЗЗ са обективни. Те са събрани при полевите изследвания, литературни и лични данни на авторите, както и на генерираният всички установени присъствия в индуктивен модел за разпространение на вида. Оценката на ПС е направена според критериите, възприети в Методиката за определяне на ПС и „Ръководство за оценка на БПС за типове природни местообитания и видове по Натура 2000 в България“. Потвърждава се цялостната оценка по Критерии 1 – 4 – “Неблагоприятно - незадоволително” за целевия вид по Дейност 5 Голям подковонос - <i>Rhinolophus</i></p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007–2013 г.”

		<p><i>ferrumequinum</i>, тъй като отговаря на реалното природозащитно състояние на вида в зоната. Потвърждава се и природозащитният статус на останалите целеви видове за зоната, тъй като отговаря на реалното природозащитно състояние на вида в зоната, съответно:</p> <p>Малък подковонос - <i>Rhinolophus hipposideros</i> - Неблагоприятно –незадоволително състояние</p> <p>Голям нощник - <i>Myotis myotis</i> - Неблагоприятно –незадоволително състояние</p> <p>Трицветен нощник - <i>Myotis ermaginatus</i> - Благоприятно състояние</p> <p>Широкоух прилеп – <i>Barbastella barbastellus</i> - Неблагоприятно –незадоволително състояние.</p>
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	<i>Rhinolophus hipposideros</i>

Защитена зона Код	Искърски пролом-Ржана BG0001042
Обособена позиция	5 прилепи
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Предоставените материали за целевия вид Подковонос на Мехели - <i>Rhinolophus mehelyi</i> и другите целеви видове: Малък подковонос - <i>Rhinolophus hipposideros</i> , Голям нощник - <i>Myotis myotis</i> , Голям подковонос - <i>Rhinolophus ferrumequinum</i> , Пещерен дългокрил - <i>Miniopterus schreibersi</i> , Дългопръст нощник - <i>Myotis capaccinii</i> , Остроух нощник - <i>Myotis blythii</i> , Средиземноморски подковонос - <i>Rhinolophus blasii</i> , Трицветен нощник - <i>Myotis emarginatus</i> , Южен подковонос - <i>Rhinolophus Euryale</i> Широкоух прилеп - <i>Barbastella barbastellus</i> и Бехщайнов нощник - <i>Myotis bechsteinii</i> по Дейност 4 са достатъчни като обем и с добро качество.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	Данните от теренния контрол са от високо качество поради това, че са събирани по приета методика и единна схема. По време на теренните проучвания по Дейност 4 не са установени находища за зимуване и летни находища за вида. Оценена е площта на потенциалните най-благоприятни местообитания за вида на 5830 ha. По време на теренните проучвания по Дейност 5 целевият вид <i>Rhinolophus mehelyi</i> също не е установен.
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Кратък анализ	Подходът на изпълнителите по Дейност 4 е: Сонозаписи, Визуални наблюдения върху прилепи, Контролиране на хралупи и къщички, Оглед на точковите обекти и ландшафтните за заплахи, Дедуктивен

<p>на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и стандартните формуляри.</p>	<p>разбор на резултатите. Събраните данни са достоверни, което позволява достоверни заключения в специфичните доклади. Описаните етапи при планиране и провеждане на теренните работи по Дейност 4 за целевият вид са последователни и водят до постигане на заложените за крайния продукт цели и задачи по картиране и изготвяне на оценките за ПС. Методика е описана детайлно и е приложима на терен. Потвърждаваме предложените промени в стандартния формуляр. Схемата за мониторинг осигурява изпълнението на поставените цели. По предварителна експертна преценка схемата е ефективна и приложима за достатъчно дълъг период от време. Потвърждаваме и работата по другите целеви видове в зоната – Малък подковонос - <i>Rhinolophus hipposideros</i>, Голям нощник - <i>Myotis myotis</i>, Голям подковонос - <i>Rhinolophus ferrumequinum</i>, Пещерен дългокрил - <i>Miniopterus schreibersi</i>, Дългопръст нощник - <i>Myotis capaccinii</i>, Остроух нощник - <i>Myotis blythii</i>, Средиземноморски подковонос - <i>Rhinolophus blasii</i>, Трицветен нощник - <i>Myotis emarginatus</i>, Южен подковонос - <i>Rhinolophus euryale</i> Широкоух прилеп – <i>Barbastella barbastellus</i> и Бехщайнов нощник – <i>Myotis bechsteinii</i>.</p>
<p>Анализ на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние</p>	<p>Представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на</p>

на природни местообитания и видове
на ниво защитена зона

природните местообитания и видовете на ниво 33 са обективни. Оценката на ПС е направена според критериите, възприети в Методиката за определяне на ПС и „Ръководство за оценка на БПС за типове природни местообитания и видове по Натура 2000 в България“. Независимо, че видът не е установен по време на настоящото проучване, потвърждава се цялостната оценка по Критерии 1 – 4 – неблагоприятно-незадоволително, тъй като отговаря на реалното природозащитно състояние на вида в зоната.

Потвърждава се и природозащитният статус на останалите целеви видове за зоната, тъй като отговаря на реалното природозащитно състояние на вида в зоната, съответно:

Малък подковонос - *Rhinolophus hipposideros* - Благоприятно състояние
Голям нощник - *Myotis myotis* -
Неблагоприятно –незадоволително състояние
Голям подковонос - *Rhinolophus ferrumequinum* - Благоприятно състояние
Пещерен дългокрил - *Miniopterus schreibersi* - Неблагоприятно –
незадоволително състояние
Дългопръст нощник - *Myotis capaccinii* -
Неблагоприятно –незадоволително състояние
Остроух нощник - *Myotis blythii* -
Неблагоприятно –незадоволително състояние
Средиземноморски подковонос -

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007–2013 г.”

		<i>Rhinolophus blasii</i> - Неблагоприятно – незадоволително състояние Трицветен нощник - <i>Myotis emarginatus</i> - Неблагоприятно –незадоволително състояние Южен подковонос - <i>Rhinolophus Euryale</i> - Неблагоприятно –незадоволително състояние Бехщайнов нощник – <i>Myotis bechsteinii</i> - Неблагоприятно –незадоволително състояние Широкоух прилеп – <i>Barbastella barbastellus</i> - Неблагоприятно –незадоволително състояние.
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	Не
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	<i>Rhinolophus hipposideros</i> <i>Rhinolophus ferrumequinum</i>

Защитена зона Код	Среден Пирин-Алиботуш BG0001028
Обособена позиция	5 прилепи
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Предоставените материали за целевият вид Широкоух прилеп - <i>Barbastella barbastellus</i> и другите целеви видове за зоната: Малък подковонос - <i>Rhinolophus hipposideros</i> , Голям нощник - <i>Myotis myotis</i> , Голям подковонос - <i>Rhinolophus ferrumequinum</i> , Пещерен дългокрил - <i>Miniopterus schreibersi</i> , Дългопръст нощник - <i>Myotis capaccinii</i> , Остроух нощник - <i>Myotis blythii</i> , Средиземноморски подковонос - <i>Rhinolophus blasii</i> , Трицветен нощник - <i>Myotis emarginatus</i> , Южен подковонос - <i>Rhinolophus euryale</i> , Подковонос на Мехели - <i>Rhinolophus mehelyi</i> и Бехщайнов нощник - <i>Myotis bechsteinii</i> по Дейност 4 са достатъчно като обем и с добро качество.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	Данните от теренния контрол са от високо качество поради това, че са събирани по строго следвана методика и единна схема. По време на теренните проучвания по Дейност 4 са установени общо 6 находища на вида, не са установени находища за зимуване на вида, а също така и летни находища и струпвания на вида. Оценена е площта на потенциалните най-благоприятни местообитания за вида на 18958ha. По време на теренните проучвания по Дейност 5 целевият вид <i>Barbastella barbastellus</i> не е установен.
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Кратък анализ	Прилагане на визуален оглед в подходящи убежища, улови с мрежи за прилепи. По преценка на екипа, в някои от избраните полигони са били използвани ултразвукови детектори за прилепи тип Pettersson D240x и

на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и стандартните формуляри.

Pettersson D1000. Направен е и трансект с ултразвуков детектор. В местообитанията-пещерите и изоставените сгради се е използвал метода на пряко наблюдение и преброяване по снимка.

Събраните данни са с висока достоверност, което позволява достоверни заключения в специфичните доклади.

Описаните етапи при планиране и провеждане на теренните работи по Дейност 4 за целевият вид са последователни и водят до постигане на заложените за крайния продукт цели и задачи по картиране и изготвяне на оценките за ПС.

Методика е описана детайлно и е приложима на терен.

Схемата за мониторинг осигурява изпълнението на поставените цели. По предварителна експертна преценка схемата е ефективна и приложима за достатъчно дълъг период от време.

Предложенията за актуализиране на общата оценка на вида в Стандартния формуляр на зоната са основателни.

Потвърждаваме и работата по другите целеви видове в зоната Малък подковонос - *Rhinolophus hipposideros*, Голям нощник - *Myotis myotis*, Голям подковонос - *Rhinolophus ferrumequinum*, Пещерен дългокрил - *Miniopterus schreibersi*, Дългопръст мощник - *Myotis capaccinii*, Остроух нощник - *Myotis blythii*, Средиземноморски подковонос - *Rhinolophus blasii*, Трицветен нощник - *Myotis emarginatus*, Южен подковонос - *Rhinolophus euryale*, Подковонос на Мехели - *Rhinolophus mehelyi* и Бехщайнов нощник - *Myotis*

<p>Анализ на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона</p>	<p>bechsteinii.</p> <p>Представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природните местообитания и видовете на ниво 33 са обективни. Те са събрани при полевите изследвания, литературни и лични данни на авторите, както и на генерирания от всички установени присъствия в индуктивен модел за разпространение на вида. Оценката на ПС е направена според критериите, възприети в Методиката за определяне на ПС и „Ръководство за оценка на БПС за типове природни местообитания и видове по Натура 2000 в България“.</p> <p>Потвърждава се цялостната оценка по Критерии 1 – 4 – “Неблагоприятно - незадоволително” за целевия вид по Дейност 5 Широкоух прилеп - <i>Barbastella barbastellus</i>, тъй като отговаря на реалното природозащитно състояние на вида в зоната.</p> <p>Потвърждава се и природозащитният статус на останалите целеви видове за зоната, тъй като отговаря на реалното природозащитно състояние на вида в зоната, съответно:</p> <p>Малък подковонос - <i>Rhinolophus hipposideros</i> - Благоприятно състояние</p> <p>Голям нощник - <i>Myotis myotis</i> - Благоприятно състояние</p> <p>Неблагоприятно –незадоволително състояние</p> <p>Голям подковонос - <i>Rhinolophus ferrumequinum</i> - Благоприятно състояние</p> <p>Пещерен дългокрил - <i>Miniopterus schreibersi</i> - Благоприятно състояние</p> <p>Неблагоприятно –незадоволително състояние</p> <p>Дългопръст мощник - <i>Myotis capaccinii</i> - Благоприятно състояние</p> <p>Неблагоприятно –незадоволително състояние</p> <p>Остроух нощник - <i>Myotis blythii</i> - Благоприятно състояние</p> <p>Неблагоприятно –незадоволително състояние</p>
--	---

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007–2013 г.”

		Средиземноморски подковонос - <i>Rh. blasii</i> - неблагоприятно-незадоволително състояние Трицветен нощник – <i>Myotis emarginatus</i> - Благоприятно състояние Южен подковонос - <i>Rhinolophus Euryale</i> - Неблагоприятно –незадоволително състояние Подковонос на Мехели - <i>Rhinolophus mehelyi</i> - Неблагоприятно –незадоволително състояние Бехщайнов нощник – <i>Myotis bechsteinii</i> - Неблагоприятно –незадоволително състояние.
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	Не
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	<i>Rhinolophus euryale</i>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007-2013 г.”

Защитена зона Код	Камчия BG0000116
Обособена позиция	5 прилепи
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Представените материали за целевите видове Малък подковонос - <i>Rhinolophus hipposideros</i> , Широкоух прилеп - <i>Barbastella barbastellus</i> и Бехщайнов нощник - <i>Myotis bechsteini</i> отразяват цялостната дейност, извършена по Дейност 4, ОП 5 и са достатъчни за обобщена оценка на картирането и определянето на ПС на целевия вид.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	Анализът на проведените теренни работи по Дейност 4 в зоната, показва последователно следване на заложените методики и провеждане на търсенето в потенциални подходящи за вида местообитания.
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Кратък анализ на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и стандартните формуляри.	Подходът на изпълнителите по Дейност 4 е: Сонозаписи, Визуални наблюдения върху прилепи, Контролиране на хралупи и къщички, Оглед на точковите обекти и ландшафтите за заплахи, Дедуктивен разбор на резултатите. Събраните данни са с висока достоверност, което позволява достоверни заключения в специфичните доклади. Описаните етапи при планиране и провеждане на теренните работи по Дейност 4 за целевите видове са последователни и надграждащи информацията поетапно до достигане на заложените за крайния продукт цели и задачи по картиране и изготвяне на оценките за ПС. Методиките са описана детайлно, реално приложими са на терен и спазването им води до събиране на качествени данни за реалното състояние на видовете и местообитанията им в ЗЗ и на

222

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007 - 2013

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007 – 2013 г

Министерство
на околната среда и водите

		<p>биогеографско. Заложените схеми за мониторинг покрива поставените цели. По предварителна експертна преценка схемите за мониторинг са ефективни и приложими за достатъчно дълъг период от време. Параметрите по отделните показатели са съобразени с видовата специфика на биологията на целевите видове и са проследими във времето.</p> <p>Потвърждаваме качеството на извършената работа и изготвените крайни продукти за видовете: Малък подковонос - <i>Rhinolophus hipposideros</i>, Широкоух прилеп - <i>Barbastella barbastellus</i> и Бехщайнов нощник - <i>Myotis bechsteini</i></p>
<p>Анализ на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона</p>		<p>Приемаме за адекватни оценките на ПС по четирите критерия за видовете: Малък подковонос - <i>Rhinolophus hipposideros</i> – Благоприятно състояние Широкоух прилеп - <i>Barbastella barbastellus</i> – Неблагоприятно-незадоволително състояние Бехщайнов нощник - <i>Myotis bechsteini</i> - Неблагоприятно-незадоволително състояние Причина за това са потвърдените екологични условия в района на проучване.</p>
<p>Резултати от теренните проучвания</p>	<p>Установени целеви видове за проучването</p>	<p>Без терен</p>
	<p>Установени други целеви видове за опазване в защитената зона</p>	<p>Без терен</p>

Защитена зона Код	BG0001001 33 Ропотамо
Обособена позиция	5 - Ропотамо
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Представените материали за целевия вид <i>Подковонос на Мехели</i> - <i>Rhinolophus mehelyi</i> , както за 33 Ропотамо, така и Общият доклад за вида са пълни и с отлично качество.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	По време на теренните проучвания по Дейност 4, проведени през 2011 и 2012г. целевият вид <i>Rhinolophus mehelyi</i> не е бил установен в проучваните местообитания. Анализът на проведените теренни работи по Дейност 4 в зоната, показва последователно следване на заложената методика и провеждане на търсенето в потенциални подходящи за вида местообитания. Видът не е установен и по време на полевото проучване по Дейност 5.
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Кратък анализ на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и стандартните формуляри.	Описаните етапи при планиране и провеждане на теренните работи по Дейност 4 за целевият вид са последователни и надграждащи информацията поетапно до достигане на заложените за крайния продукт цели и задачи по картиране и изготвяне на оценките за ПС. Методиката е описана детайлно, реално приложима е на терен и спазването ѝ води до събиране на качествени данни за реалното състояние на вида и местообитанията му в съответната защитена зона, както и на биогеографско и национално ниво. Заложената схема за мониторинг покрива поставените цели. По предварителна експертна преценка схемата е ефективна и приложима за достатъчно дълъг период от време. Потвърждаваме и работата по другите цели

	<p>видове в зоната – Малък подковонос - <i>Rhinolophus hipposideros</i>, Голям нощник - <i>Myotis myotis</i>, Голям подковонос - <i>Rhinolophus ferrumeguinum</i>, Пещерен дългокрил - <i>Miniopterus schreibersi</i>, Трицветен нощник - <i>Myotis emarginatus</i>, Дългопръст нощник - <i>Myotis capaccinii</i>, Бехщайнов нощник - <i>Myotis bechsteini</i>, Остроух нощник - <i>Myotis blythii</i>, Средиземноморски подковонос - <i>Rhinolophus blasii</i>, Южен подковонос - <i>Rhinolophus Euryale</i>, Широкоух прилеп – <i>Barbastella barbastellus</i>.</p>
<p>Анализ на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона</p>	<p>Настоящата оценка на ПС на <i>Rhinolophus mehelyi</i> в 33 „Ропотамо“ е направена според възприетите критерии от методиката за определяне на ПС и „Ръководство за оценка на благоприятно природозащитно състояние за типове природни местообитания и видове по НАТУРА 2000 в България“.</p> <p>Потвърждава се цялостната оценка по Критерии 1 – 4 – “Неблагоприятно - незадоволително” за целевия вид по Дейност 5 Подковонос на Мехели - <i>Rhinolophus mehelyi</i>, тъй като отговаря на реалното природозащитно състояние на вида в зоната.</p> <p>Потвърждава се и природозащитният статус на останалите целеви видове за зоната, тъй като отговаря на реалното природозащитно състояние на вида в зоната, съответно:</p> <p>Малък подковонос - <i>Rhinolophus hipposideros</i> - Неблагоприятно –незадоволително състояние.</p> <p>Голям нощник - <i>Myotis myotis</i> - Неблагоприятно –незадоволително състояние</p> <p>Голям подковонос - <i>Rhinolophus ferrumeguinum</i> - Благоприятно състояние</p> <p>Пещерен дългокрил - <i>Miniopterus schreibersi</i> -</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007-2013 г.”

		<p>Неблагоприятно –незадоволително състояние</p> <p>Дългопръст нощник - <i>Myotis capaccinii</i> - Благоприятно състояние</p> <p>Бехщайнов нощник - <i>Myotis bechsteini</i> - Благоприятно състояние</p> <p>Остроух нощник - <i>Myotis blythii</i> - Благоприятно състояние</p> <p>Средиземноморски подковонос - <i>Rhinolophus blasii</i> - Неблагоприятно –незадоволително състояние</p> <p>Трицветен нощник - <i>Myotis emarginatus</i> - Благоприятно състояние</p> <p>Южен подковонос - <i>Rhinolophus Euryale</i> - Благоприятно състояние</p> <p>Широкоух прилеп - <i>Barbastella barbastellus</i> - Неблагоприятно-незадоволително състояние.</p>
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	Не е установен целевият вид
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Rhinolophus ferrumequinum</i> - многобройни по численост; 2. <i>Rhinolophus euryale</i>; 3. <i>Myotis myotis/ blythii</i>; 4. <i>Myotis emarginatus</i>;

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007-2013 г.”

Защитена зона Код	Емине-Иракли BG0001004
Обособена позиция	5 прилепи
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Предоставените материали за целевият вид Бехщайнов нощник – <i>Myotis bechsteinii</i> по Дейност 4 са достатъчно като обем и с добро качество.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	Данните от теренния контрол са от високо качество поради това, че са събирани по строго следвана методика и единна схема. По време на теренните проучвания по Дейност 4 не са установени находища на вида, а също така и летни находища и струпвания на вида. Оценена е площта на потенциалните най-благоприятни местообитания за вида на 3306 ha. По време на теренните проучвания по Дейност 5 целевият вид <i>Myotis bechsteinii</i> също не е установен.
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Кратък анализ на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и стандартните формуляри.	Подходът на изпълнителите по Дейност 4 е : Сонозаписи, Визуални наблюдения върху прилепи, Контролиране на хралупи и къщички, Оглед на точковите обекти и ландшафтите за заплахи, Дедуктивен разбор на резултатите. Събраните данни са с висока достоверност, което позволява достоверни заключения в Специфичните доклади. Описаните етапи при планиране и провеждане на теренните работи по Дейност 4 за целевият вид са последователни и водят до постигане на заложените за крайния продукт цели и задачи по картиране и изготвяне на оценките за ПС. Методиката е описана детайлно и е приложима на терен.

227

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007 - 2013

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007 – 2013 г

Министерство
на околната среда и водите

	<p>Схемата за мониторинг осигурява изпълнението на поставените цели. По предварителна експертна преценка схемата е ефективна и приложима за достатъчно дълъг период от време.</p> <p>Предложенията за актуализиране на общата оценка на вида в Стандартния формуляр на зоната са основателни.</p> <p>Потвърждаваме и работата по другите целеви видове в зоната – <i>Rhinolophus hipposideros</i>, <i>Miniopterus schreibersi</i>.</p> <p>Потвърждаваме предложените промени в СФ.</p>
Анализ на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона	<p>Представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природните местообитания и видовете на ниво 33 са обективни. Те са събрани при полевите изследвания, литературни и лични данни на авторите, както и на генерирания от всички установени присъствия в индуктивен модел за разпространение на вида. Оценката на ПС е направена според критериите, възприети в Методиката за определяне на ПС и „Ръководство за оценка на БПС за типове природни местообитания и видове по Натура 2000 в България“. Потвърждава се оценка по Критерии 1 – неблагоприятно – незадоволително, по критерий 2 – благоприятно, по критерий 3 – неблагоприятно – незадоволително, и по критерий 4 – благоприятно състояние.</p> <p>Потвърждава се цялостната оценка по Критерии 1 – 4 – “Неблагоприятно - незадоволително” за целевия вид по Дейност 5 Бехщайнов нощник – <i>Myotis bechsteinii</i>, тъй като отговаря на реалното природозащитно състояние на вида в зоната.</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007–2013 г.”

		Потвърждава се и природозащитният статус на останалите целеви видове за зоната, тъй като отговаря на реалното природозащитно състояние на вида в зоната, съответно: Малък подковонос - <i>Rhinolophus hipposideros</i> - Неблагоприятно –незадоволително състояние Пещерен дългокрил - <i>Miniopterus schreibersi</i> - Неблагоприятно –незадоволително състояние.
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	Не е установен
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i> , <i>Rhinolophus bechsteini</i> , <i>Myotis</i> sp.

Защитена зона Код	33 Странджа BG0001007
Обособена позиция	5 – прилепи
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Представените материали за целевия вид Малък подковонос - <i>Rhinolophus hipposideros</i> , както за 33 Странджа, така и Общият доклад за вида са пълни и с отлично качество. Включените карти отразяват вярно резултатите за пригодността на местообитанията, получени като резултат от индуктивния модел.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	Анализът на проведените теренни работи по Дейност 4 в зоната показва последователно следване на заложената методика и провеждане на търсенето в потенциални местообитания, подходящи за вида. По време на теренните проучвания по Дейност 4 видът е установен в 17 находища. По време на настоящото проучване по Дейност 5 целевият вид <i>Rhinolophus hipposideros</i> не е установен на терен, но са потвърдени подходящите му местообитания.
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Кратък анализ на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и стандартните формуляри.	Описаните етапи при планиране и провеждане на теренните работи по Дейност 4 за целевия вид са последователни и надграждащи информацията поетапно до достигане на заложените за крайния продукт цели и задачи по картиране и изготвяне на оценките за ПС. Методиката е описана детайлно, реално приложима е на терен и спазването ѝ води до събиране на качествени данни за реалното състояние на видовете и местообитанията им в съответната защитена зона, както и на биогеографско и национално ниво. Заложената схема за мониторинг покрива

	<p>поставените цели. Параметрите по отделните показатели са съобразени с видовата (родовата) специфика на биологията на целевия вид и са проследими във времето.</p> <p>Потвърждаваме и работата по другите целеви видове в зоната – Голям нощник - <i>Myotis myotis</i>, Пещерен дългокрил - <i>Miniopterus schreibersi</i>, Остроух нощник - <i>Myotis blythii</i>, Средиземноморски подковонос - <i>Rhinolophus blasii</i>, Южен подковонос - <i>Rhinolophus euryale</i>, Трицветен нощник - <i>Myotis emarginatus</i>, Голям подковонос - <i>Rhinolophus ferrumequinum</i>, Дългопръст нощник - <i>Myotis capaccinii</i>, Подковонос на Мехели - <i>Rhinolophus mehelyi</i>, Широкоух прилеп – <i>Barbastella barbastellus</i> и Бехщайнов нощник - <i>Myotis bechsteini</i>.</p> <p>Потвърждаваме предложените промени в СФ.</p>
<p>Анализ на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона</p>	<p>Настоящата оценка на ПС на <i>Rhinolophus hipposideros</i> в ЗЗ „Странджа“ се базира основно на полеви данни, събрани в рамките на Дейност 4 и генерирани модели за разпространението на видовете. Оценката на природозащитното състояние на вида в зоната е направена според възприетите критерии от методиката за определяне на ПС и „Ръководство за оценка на благоприятно природозащитно състояние за типове природни местообитания и видове по НАТУРА 2000 в България“.</p> <p>Потвърждава се цялостната оценка по Критерии 1 – 4 – “Благоприятно” за целевия вид по Дейност 5 Малък подковонос - <i>Rhinolophus hipposideros</i>, тъй като отговаря на</p>

	<p>реалното природозащитно състояние на вида в зоната.</p> <p>Потвърждава се и природозащитният статус на останалите целеви видове за зоната, тъй като отговаря на реалното природозащитно състояние на вида в зоната, съответно:</p> <p>Голям нощник - <i>Myotis myotis</i> - Благоприятно състояние</p> <p>Голям подковонос - <i>Rhinolophus ferrumequinum</i> - Благоприятно състояние</p> <p>Пещерен дългокрил - <i>Miniopterus schreibersi</i> - Благоприятно състояние</p> <p>Дългопръст нощник - <i>Myotis capaccinii</i> - Благоприятно състояние</p> <p>Остроух нощник - <i>Myotis blythii</i> - Неблагоприятно –незадоволително състояние</p> <p>Средиземноморски подковонос - <i>Rhinolophus blasii</i> - Благоприятно състояние</p> <p>Трицветен нощник - <i>Myotis emarginatus</i> - Благоприятно състояние</p> <p>Южен подковонос - <i>Rhinolophus Euryale</i> - Благоприятно състояние</p> <p>Подковонос на Мехели - <i>Rhinolophus mehelyi</i> - Неблагоприятно –незадоволително състояние</p> <p>Широкоух прилеп - <i>Barbastella barbastellus</i> - Неблагоприятно –незадоволително състояние</p> <p>Бехщайнов нощник - <i>Myotis bechsteini</i> - Благоприятно състояние.</p>
--	--

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007–2013 г.”

Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	Не
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	Rhinolophus ferrumequinum Rhinolophus mehelyi Myotis sp.
Защитена зона Код		Езеро Шабла Езерец BG0000621
Обособена позиция		5 прилепи
Обща преценка на представените материали по Дейност 4		Представените материали за целевите видове за опазване в 33 Голям подковонос - <i>Rhinolophus ferrumequinum</i> , Дългопръст нощник – <i>Myotis capaccinii</i> , Средиземноморски подковонос - <i>Rhinolophus blasii</i> , Южен подковонос - <i>Rhinolophus euryale</i> и Подковонос на Мехели - <i>Rhinolophus mehelyi</i> отразяват цялостната дейност, извършена по Дейност 4, ОП 5 и са достатъчни за обобщена оценка на картирането и определянето на ПС на целевия вид.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4		По време на теренните проучвания по Дейност 4, проведени през 2011 и 2012г., са установени следните резултати: <i>Rhinolophus ferrumequinum</i> – установено е едно находище и е отчетен един екземпляр; <i>Myotis capaccinii</i> – не е установен в зоната, не са установени и находища <i>Rhinolophus blasii</i> - не е установен в зоната <i>Rhinolophus euryale</i> - не е установен в зоната <i>Rhinolophus mehelyi</i> - не е установен в зоната Анализът на проведените теренни работи по Дейност 4 в зоната, показва последователно следване на заложените методики и провеждане на търсенето в потенциални подходящи за вида местообитания.
Оценка на използвания подход от		Подходът на изпълнителите по Дейност 4 е :

233

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007 - 2013

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007 – 2013 г

Министерство
на околната среда и водите

<p>изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Кратък анализ на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и стандартните формуляри.</p>	<p>Сонозаписи Визуални наблюдения върху прилепи Контролиране на хралупи и къщички Оглед на точковите обекти и ландшафтите за заплахи Дедуктивен разбор на резултатите Събраните данни са с висока достоверност, което позволява достоверни заключения в специфичните доклади. Описаните етапи при планиране и провеждане на теренните работи по Дейност 4 за целевите видове са последователни и надграждащи информацията поетапно до достигане на заложените за крайния продукт цели и задачи по картиране и изготвяне на оценките за ПС. Методиките са описани детайлно, реално приложими са на терен и спазването им води до събиране на качествени данни за реалното състояние на видовете и местообитанията им в ЗЗ и на биогеографско ниво. Заложените схеми за мониторинг покрива поставените цели. По предварителна експертна преценка схемите за мониторинг са ефективни и приложими за достатъчно дълъг период от време. Параметрите по отделните показатели са съобразени с видовата специфика на биологията на целевите видове и са проследими във времето. Приемаме направените предложения за промяна на СФ и за двата вида.</p>
<p>Анализ на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона</p>	<p>По експертна преценка приемаме оценките на ПС по четирите критерия за видовете <i>Rhinolophus ferrumequinum</i> – неблагоприятно-незадоволително, <i>Myotis capaccinii</i> – неблагоприятно-незадоволително, <i>Rhinolophus</i></p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007–2013 г.”

		<i>blasii</i> - Неблагоприятно–незадоволително, <i>Rhinolophus euryale</i> , - Неблагоприятно–лошо, <i>Rhinolophus mehelyi</i> - Неблагоприятно- незадоволително.
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	Без терен
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	Без терен

Защитена зона Код	Витоша BG0000113
Обособена позиция	5 прилепи
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Представени са всички материали за зоната и целевия вид Пещерен дългокрил - <i>Miniopterus schreibersi</i> . Специфичният и общият доклад са компетентно и добре изготвени.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	Данните от теренния контрол са с високо качество. Съгласно хабитатната обвързаност на вида са проучвани пещери и други убежища. Анализът на проведените теренни работи по Дейност 4 в зоната показва последователно следване на заложената методика. Провеждано теренно наблюдение е в потенциални подходящи за вида, находища и в оптимален сезон и метеорологична обстановка. За вида пещерен дългокрил <i>Miniopterus schreibersi</i> не са установени находища за зимуване, в летни находища е установен 1 екз (По Дейност 4). При теренните проучвания по Дейност 5 също не е установен вида.
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Кратък анализ на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и стандартните формуляри.	Подходът на изпълнителите по Дейност 4 е: Сонозаписи, Визуални наблюдения върху прилепи, Контролиране на хралупи и къщички, Оглед на точковите обекти и ландшафтите за заплахи. Събраните данни са с висока достоверност, което позволява достоверни заключения в Специфичните доклади. Описаните етапи при планиране и провеждане на теренните работи по Дейност 4 за целевият вид са

	<p>последователни и водят до постигане на заложените за крайния продукт цели и задачи по картиране и изготвяне на оценките за ПС.</p> <p>Методиката е описана детайлно и е приложима на терен. При нейното спазване се събират качествени данни за състоянието на вида и местообитанията му.</p> <p>Схемата за мониторинг осигурява изпълнението на поставените цели. По предварителна експертна преценка схемата е ефективна и приложима за достатъчно дълъг период от време. Параметрите по отделните показатели са съобразени с видовата (родовата) специфика на целевия вид и са проследими във времето.</p> <p>Предложенията за актуализиране на информацията от Стандартния формуляр за числеността на полулациите на вида в зоната са основателни.</p> <p>Потвърждаваме и работата по другите целеви видове в зоната: Малък подковонос - <i>Rhinolophus hipposideros</i>, Голям нощник - <i>Myotis myotis</i>, Голям подковонос - <i>Rhinolophus ferumeguinum</i>, Остроух нощник - <i>Myotis blythii</i>, Трицветен нощник - <i>Myotis emarginatus</i>, Широкоух прилеп – <i>Barbastella barbastellus</i>.</p>
Анализ на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона	Представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на ниво 33 са обективни и достоверни. Данните са събрани при полевите изследвания, литературни и лични данни на авторите, както и на генерирания от всички установени присъствия в индуктивен модел за разпространение на вида.

	<p>Оценката на ПС е направена според критериите, възприети в Методиката за определяне на ПС и „Ръководство за оценка на БПС за типове природни местообитания и видове по Натура 2000 в България”.</p> <p>Потвърждава се цялостната оценка по Критерии 1 – 4 – “ Неблагоприятно – незадоволително” за целевия вид по Дейност 5 Пещерен дългокрил - <i>Miniopterus schreibersi</i>, тъй като отговаря на реалното природозащитно състояние на вида в зоната.</p> <p>Потвърждава се и природозащитният статус на останалите целеви видове за зоната, тъй като отговаря на реалното природозащитно състояние на вида в зоната, съответно:</p> <p>Малък подковонос - <i>Rhinolophus hipposideros</i> - Благоприятно състояние</p> <p>Голям нощник - <i>Myotis myotis</i> - Неблагоприятно –незадоволително състояние</p> <p>Голям подковонос - <i>Rhinolophus ferumeguinum</i> - Благоприятно състояние</p> <p>Остроух нощник - <i>Myotis blythii</i> - Неблагоприятно –незадоволително състояние</p> <p>Трицветен нощник - <i>Myotis emarginatus</i> - Неблагоприятно –незадоволително състояние</p> <p>Широкоух прилеп – <i>Barbastella barbastellus</i> - Неблагоприятно –незадоволително състояние.</p>
--	--

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007–2013 г.”

Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	Не е установен
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	Rhinolophus hipposideros Rhinolophus ferrumequinum

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007-2013 г.”

Защитена зона Код	Сребърна BG0000241
Обособена позиция	5 прилепи
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Представените материали за целевите видове за опазване в ЗЗ Малък подковонос - <i>Rhinolophus hipposideros</i> , Голям подковонос - <i>Rhinolophus ferrumequinum</i> , и Широкоух прилеп - <i>Barbastella barbastellus</i> отразяват цялостната дейност, извършена по Дейност 4, ОП 5 и са достатъчни за обобщена оценка на картирането и определянето на ПС на целевия вид.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	Анализът на проведените теренни работи по Дейност 4 в зоната, показва последователно следване на заложените методики и провеждане на търсенето в потенциални подходящи за вида местообитания.
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Кратък анализ на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и стандартните формуляри.	Описаните етапи при планиране и провеждане на теренните работи по Дейност 4 за целевите видове са последователни и надграждащи информацията поетапно до достигане на заложените за крайния продукт цели и задачи по картиране и изготвяне на оценките за ПС. Методиките са описана детайлно, реално приложими са на терен и спазването им води до събиране на качествени данни за реалното състояние на видовете и местообитанията им в ЗЗ и на биогеографско ниво. Заложените схеми за мониторинг покриват поставените цели. По предварителна експертна преценка схемите за мониторинг са ефективни и приложими за достатъчно дълъг период от време. Параметрите по отделните показатели са съобразени с видовата специфика на биологията на целевите видове и са

240

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007 - 2013

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007 – 2013 г.”

Министерство
на околната среда и водите

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007–2013 г.”

Анализ на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона		проследими във времето. Приемаме оценките на ПС по четирите критерия за видовете: Малък подковонос - <i>Rhinolophus hipposideros</i> - Неблагоприятно –незадоволително състояние Голям подковонос - <i>Rhinolophus ferrumequinum</i> - Неблагоприятно –незадоволително състояние Широкоух прилеп - <i>Barbastella barbastellus</i> – Неблагоприятно-лошо състояние. Определените ПС за целевите за зоната видове отговарят на реалното им природозащитно състояние.
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	Без терен
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	Без терен

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007-2013 г.”

Защитена зона Код	Руй BG0000313
Обособена позиция	5 прилепи
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Представените материали за целевите видове за опазване в ЗЗ Малък подковонос - <i>Rhinolophus hipposideros</i> , Голям подковонос - <i>Rhinolophus ferrumequinum</i> , Пещерен дългокрил - <i>Miniopterus schreibersi</i> , Бехщайнов нощник - <i>Myotis bechsteini</i> , Трицветен нощник - <i>Myotis emarginatus</i> и Шупокоух прилеп - <i>Barbastella barbastellus</i> отразяват цялостната дейност, извършена по Дейност 4, ОП 5 и са достатъчни за обобщена оценка на картирането и определянето на ПС на целевия вид.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	Анализът на проведените теренни работи по Дейност 4 в зоната, показва последователно следване на заложените методики и провеждане на търсенето в потенциални подходящи за вида местообитания.
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Кратък анализ на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и стандартните формуляри.	Описаните етапи при планиране и провеждане на теренните работи по Дейност 4 за целевите видове са последователни и надграждащи информацията поетапно до достигане на заложените за крайния продукт цели и задачи по картиране и изготвяне на оценките за ПС. Методиките са описана детайлно, реално приложими са на терен и спазването им води до събиране на качествени данни за реалното състояние на видовете и местообитанията им в ЗЗ и на биогеографско ниво. Заложените схеми за мониторинг покриват поставените цели. По предварителна експертна преценка схемите за мониторинг са ефективни и приложими за достатъчно дълъг период от време. Параметрите по отделните показатели са

242

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007 - 2013

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007 – 2013 г.”

Министерство
на околната среда и водите

		съобразени с видовата специфика на биологията на целевите видове и са проследими във времето. Приемаме направените предложения за промяна на СФ.
Анализ на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона		Приемаме за адекватни оценките на ПС по четирите критерия за видовете: Малък подковонос - <i>Rhinolophus hipposideros</i> - Неблагоприятно –незадоволително състояние Голям подковонос - <i>Rhinolophus ferrumequinum</i> - Неблагоприятно –незадоволително състояние Пещерен дългокрил - <i>Miniopterus schreibersi</i> - Неблагоприятно –незадоволително състояние Бехщайнов нощник - <i>Myotis bechsteini</i> – Неблагоприятно-лошо състояние Трицветен нощник - <i>Myotis emarginatus</i> - Неблагоприятно –незадоволително състояние Широкоух прилеп - <i>Barbastella barbastellus</i> - Неблагоприятно –незадоволително състояние.
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	Без задължителен терен
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	<i>Rhinolophus mehelyi</i> <i>Rhinolophus euryale</i> <i>Rhinolophus ferrumequinum</i>

Защитена зона Код	Карлуково BG0001014
Обособена позиция	5 прилепи
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Предоставените материали по Дейност 4 за целевият вид Пещерен дългокрил - <i>Miniopterus schreibersi</i> са достатъчно като обем и с добро качество
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	Данните от теренния контрол са от високо качество поради това, че са събирани по строго следвана методика и единна схема. При теренните проучвания по Дейност 4 са установени 8 екземпляра в известните места за зимуване и 14284 екз. в летните находища. Оценена е площта на потенциалните подходящи ловни местообитания. По време на теренните проучвания по Дейност 5 целевият вид <i>Miniopterus schreibersi</i> – пещерен дългокрил не е установен.
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Кратък анализ на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и стандартните формуляри.	Подходът на изпълнителите по Дейност 4 е : Сонозаписи, Визуални наблюдения върху прилепи, Контролиране на хралупи и къщички, Оглед на точковите обекти и ландшафтните за заплахи, Дедуктивен разбор на резултатите. Описаните етапи при планиране и провеждане на теренните работи по Дейност 4 за целевият вид са последователни и водят до постигане на заложените в крайния продукт цели и задачи по картиране и изготвяне на оценките за ПС. Методиката е описана детайлно и е приложима на терен. Схемата за мониторинг осигурява изпълнението на поставените цели. Тя е ефективна и приложима за достатъчно

	<p>дълъг период от време.</p> <p>Предложенията за актуализиране на информация от Стандартния формуляр за числеността на популациите на вида в зоната са основателни.</p> <p>Потвърждаваме предложените промени в СФ и за другите целеви видове: Малък подковонос - <i>Rhinolophus hipposideros</i>, Голям нощник - <i>Myotis myotis</i>, Голям подковонос - <i>Rhinolophus ferrumequinum</i>, Дългопръст нощник - <i>Myotis capaccinii</i>, Остроух нощник - <i>Myotis blythii</i>, Средиземноморски подковонос - <i>Rhinolophus blasii</i>, Трицветен нощник - <i>Myotis emarginatus</i>, Южен подковонос - <i>Rhinolophus euryale</i>, Подковонос на Мехели - <i>Rhinolophus mehelyi</i>, Бехщайнов нощник - <i>Myotis bechsteini</i> и Широкоух прилеп - <i>Barbastella barbastellus</i>.</p>
<p>Анализ на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона</p>	<p>Представените по дейност 4 данни за природозащитното състояние на видовете на ниво ЗЗ са обективни</p> <p>Данните са събрани при полевите изследвания, литературни и лични данни на авторите, както и на генерирания от всички установени присъствия в индуктивен модел за разпространение на вида. Оценката на ПС е направена според критериите, възприети в Методиката за определяне на ПС и „Ръководство за оценка на БПС за типове природни местообитания и видове по Натура 2000 в България”.</p> <p>Потвърждава се цялостната оценка по Критерии 1 – 4 – “Неблагоприятно – незадоволително” за целевия вид по Дейност 5 Пещерен дългокрил - <i>Miniopterus schreibersi</i>, тъй като отговаря на реалното</p>

	<p>природозащитно състояние на вида в зоната.</p> <p>Потвърждава се и природозащитният статус на останалите целеви видове за зоната, тъй като отговаря на реалното природозащитно състояние на вида в зоната, съответно:</p> <p>Малък подковонос - <i>Rhinolophus hipposideros</i> - Благоприятно състояние</p> <p>Голям нощник - <i>Myotis myotis</i> - Благоприятно състояние</p> <p>Голям подковонос - <i>Rhinolophus ferrumequinum</i> - Благоприятно състояние</p> <p>Дългопръст нощник - <i>Myotis capaccinii</i> - Благоприятно състояние</p> <p>Остроух нощник - <i>Myotis blythii</i> - Благоприятно състояние</p> <p>Средиземноморски подковонос - <i>Rhinolophus blasii</i> - Неблагоприятно –незадоволително състояние</p> <p>Трицветен нощник - <i>Myotis emarginatus</i> - Благоприятно състояние</p> <p>Южен подковонос - <i>Rhinolophus euryale</i> - Неблагоприятно –незадоволително състояние</p> <p>Подковонос на Мехели - <i>Rhinolophus mehelyi</i> - Неблагоприятно –незадоволително състояние</p> <p>Бехщайнов нощник – <i>Myotis bechsteinii</i> - Неблагоприятно –незадоволително състояние</p> <p>Широкоух нощник - <i>Barbastella barbastellus</i> - Неблагоприятно –незадоволително състояние.</p>
--	--

Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	Целевият вид <i>Miniopterus schreibersi</i> – пещерен дългокрил е установен по Дейност 4, но не е потвърден при теренната мисия по Дейност 5. Въпреки това потвърждаваме, че е възможно неговото наличие в ЗЗ, тъй като има хабитатна привързаност към пещерите, характерни за ЗЗ. Пещерният дългокрил не бе наблюдаван в изследваните около 20 пещери и находища.
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	Бяха наблюдавани многобройни колониални екземпляри от различни видове на сем. <i>Rhinolophidae</i> . Колониите са документирани на фотоси.
Защитена зона Код		Река Долна луда Камчия BG0000137
Обособена позиция		5 прилепи
Обща преценка на представените материали по Дейност 4		Представените материали за целевите видове за опазване в ЗЗ Малък подковонос - <i>Rhinolophus hipposideros</i> , Голям нощник – <i>Myotis myotis</i> , Голям подковонос - <i>Rhinolophus ferrumequinum</i> , Пещерен дългокрил – <i>Miniopterus schreibersi</i> , Остроух нощник – <i>Myotis blythii</i> и Широкоух прилеп - <i>Barbastella barbastellus</i> отразяват цялостната дейност, извършена по Дейност 4, ОП 5 и са достатъчни за обобщена оценка на картирането и определянето на ПС на целевия вид.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4		Анализът на проведените теренни работи по Дейност 4 в зоната, показва последователно следване на заложените методики и провеждане на търсенето в потенциални подходящи за вида местообитания.
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на		Описаните етапи при планиране и провеждане на теренните работи по Дейност 4 за целевите видове са последователни и надграждащи информацията поетапно до

<p>работата на Дейност 4). Кратък анализ на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и стандартните формуляри.</p>	<p>достигане на заложените в крайния продукт цели и задачи по картиране и изготвяне на оценките за ПС. Методиките са описана детайлно, реално приложими са на терен и спазването им води до събиране на качествени данни за реалното състояние на видовете и местообитанията им в ЗЗ и на биогеографско ниво. Заложените схеми за мониторинг покрива поставените цели. По предварителна експертна преценка схемите за мониторинг са ефективни и приложими за достатъчно дълъг период от време. Параметрите по отделните показатели са съобразени с видовата специфика на биологията на целевите видове и са проследими във времето. Потвърждаваме предложените промени в СФ.</p>
<p>Анализ на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона</p>	<p>Приемаме за адекватни оценките на ПС по четирите критерия за видовете: Приемаме за адекватни оценките на ПС по четирите критерия за видовете: Малък подковонос - <i>Rhinolophus hipposideros</i> - Неблагоприятно –незадоволително състояние Голям нощник - <i>Myotis myotis</i> - Неблагоприятно –незадоволително състояние Голям подковонос - <i>Rhinolophus ferrumequinum</i> - Неблагоприятно –незадоволително състояние Пещерен дългокрил - <i>Miniopterus schreibersi</i> - Неблагоприятно –незадоволително състояние Остроух нощник - <i>Myotis blythii</i> - Неблагоприятно –незадоволително състояние Широкоух прилеп - <i>Barbastella barbastellus</i> - Неблагоприятно –незадоволително състояние Приемаме направените предложения за промяна на СФ.</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007–2013 г.”

Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	Без терен
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	Без терен

Защитена зона Код	Брестовица BG0000137
Обособена позиция	5 прилепи
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Представените материали за целевия вид за проучване по Дейност 5 - Бехщайнов нощник - <i>Myotis bechsteini</i> отразяват цялостната дейност, извършена по Дейност 4, ОП 5 и са достатъчни за обобщена оценка на картирането и определянето на ПС на целевия вид. Информацията за останалите целеви видове за опазване в зоната (Малък подковонос - <i>Rhinolophus hipposideros</i> , Голям подковонос - <i>Rhinolophus ferrumequinum</i> , Дългопръст нощник - <i>Myotis capaccinii</i> и Широкоух прилен - <i>Barbastella barbastellus</i>) също е достатъчна за изготвяне на обобщена оценка.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	Анализът на проведените теренни работи по Дейност 4 в зоната, показва последователно следване на заложените методики и провеждане на търсенето в потенциални подходящи за вида местообитания.
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Кратък анализ на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и стандартните формуляри.	Описаните етапи при планиране и провеждане на теренните работи по Дейност 4 за целевите видове са последователни и надграждащи информацията поетапно до достигане на заложените в крайния продукт цели и задачи по картиране и изготвяне на оценките за ПС. Методиките са описани детайлно, реално приложими са на терен и спазването им води до събиране на качествени данни за реалното състояние на видовете и местообитанията им в ЗЗ и на биогеографско ниво. Заложените схеми за мониторинг покриват поставените цели. По предварителна експертна преценка схемите за

		мониторинг са ефективни и приложими за достатъчно дълъг период от време. Параметрите по отделните показатели са съобразени с видовата специфика на биологията на целевите видове и са проследими във времето. Потвърждаваме предложените промени в СФ.
Анализ на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона		Приемаме за адекватни оценките на ПС по четирите критерия за вида: <i>M. bechsteini</i> – по K1 - неблагоприятно –незадоволително; по K2 - неблагоприятно-лошо, по K3 - неблагоприятно –лошо и по K4 - благоприятно Потвърждава се цялостната оценка по Критерии 1 – 4 – “Неблагоприятно –лошо” за целевия вид по Дейност 5 Бехщайнов нощник - <i>Myotis bechsteini</i> , тъй като отговаря на реалното природозащитно състояние на вида в зоната. Потвърждава се и природозащитният статус на останалите целеви видове за зоната, тъй като отговаря на реалното природозащитно състояние на вида в зоната, съответно: Малък подковонос - <i>Rhinolophus hipposideros</i> - Неблагоприятно –незадоволително състояние Голям подковонос - <i>Rhinolophus ferrumequinum</i> - Неблагоприятно –незадоволително състояние Дългопръст нощник - <i>Myotis capaccinii</i> - Неблагоприятно –незадоволително състояние Широкоух прилеп - <i>Barbastella barbastellus</i> – Неблагоприятно –лошо състояние.
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	Без терен
	Установени други целеви видове за	Без терен

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007–2013 г.”

	опазване в защитената зона	
--	-----------------------------------	--

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007–2013 г.”

Защитена зона Код	BG0000402 33 Бакаджиците
Обособена позиция	5 - прилепи
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Представените материали за целевия вид Голям нощник - <i>Myotis myotis</i> , както за 33 Бакаджиците, така и Общият доклад за вида са пълни и с отлично качество. Включените карти отразяват вярно резултатите за пригодността на местообитанията, получени като резултат от индуктивния модел.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	Анализът на проведените теренни работи по Дейност 4 в зоната, показва последователно следване на заложената методика и провеждане на търсенето в потенциални подходящи за вида местообитания в оптимални сезон и метеорологична обстановка. По време на теренните проучвания по Дейност 4, целевият вид <i>Myotis myotis</i> е бил установен в проучваните местообитания в зоната. Установено е едно находците на вида в зоната. По време на настоящото проучване, спазвайки заложения подход, присъствието на вида в зоната беше потвърдено.
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Кратък анализ на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и стандартните формуляри.	Описаните етапи при планиране и провеждане на теренните работи по Дейност 4 за целевия вид са последователни и надграждащи информацията поетапно до достигане на заложените в крайния продукт цели и задачи по картиране и изготвяне на оценките за ПС. Методиката е описана детайлно, реално приложима е на терен и спазването ѝ води до събиране на качествени данни за реалното състояние на вида и местообитанията му в съответната защитена зона, както и на

253

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007 - 2013

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално
развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република
България чрез оперативна програма „Околна среда 2007 – 2013 г

Министерство
на околната среда и водите

	<p>биогеографско и национално ниво. Заложената схема за мониторинг покрива поставените цели. По предварителна експертна преценка схемата е ефективна и приложима за достатъчно дълъг период от време. Параметрите по отделните показатели са съобразени с видовата (родовата) специфика на биологията на целевия вид и са проследими във времето. Предложението на Дейност 4 за включването на вида (новооткрит за зоната) в стандартния формуляр на зоната е основателно.</p>
<p>Анализ на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона</p>	<p>Настоящата оценка на ПС на <i>Myotis myotis</i> в 33 „Бакаджиците“ се базира основно на полеви данни, събрани в рамките на Дейност 4, както и генерирани модели за разпространението на вида. Оценката на природозащитното състояние на вида в зоната е направена според възприетите критерии от методиката за определяне на ПС и „Ръководство за оценка на благоприятно природозащитно състояние за типове природни местообитания и видове по НАТУРА 2000 в България“.</p> <p>По експертна преценка оценките са: по Критерий 1 - Неблагоприятно-незадоволително и Критерии от 2 до 4 благоприятно и Общата оценка по четирите критерия на ПС за вида отговарят на реалното природозащитно състояние на вида в зоната – неблагоприятно-незадоволително.</p> <p>Потвърждава се и природозащитният статус на останалите целеви видове за зоната, тъй като отговаря на реалното природозащитно състояние на вида в зоната, съответно:</p>

		Остроух нощник – <i>Myotis blythii</i> – Неблагоприятно –незадоволително състояние.
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	<i>Myotis myotis</i> / <i>blythii</i>
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	Не
Защитена зона Код		Река Янтра BG0000610
Обособена позиция		5 прилепи
Обща преценка на представените материали по Дейност 4		Представените материали за целевите видове за опазване в ЗЗ “Река Янтра” (<i>Малък подковонос - Rhinolophus hipposideros</i> , <i>Голям нощник - Myotis myotis</i> , <i>Голям подковонос - Rhinolophus ferrumequinum</i> , <i>Пещерен дългокрил - Miniopterus schreibersi</i> , <i>Дългопръст нощник - Myotis capaccinii</i> , <i>Дългоух нощник - Myotis bechsteini</i> , <i>Остроух нощник - Myotis blythii</i> , <i>Средиземноморски подковонос - Rhinolophus blasii</i> , <i>Трицветен нощник - Myotis emarginatus</i> , <i>Широкоух прилеп - Barbastella barbastellus</i>) отразяват цялостната дейност, извършена по Дейност 4, ОП 5 и са достатъчни за обобщена оценка на картирането и определянето на ПС на целевия вид.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4		Анализът на проведените теренни работи по Дейност 4 в зоната, показва последователно следване на заложените методики и провеждане на търсенето в потенциални подходящи за вида местообитания.
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените		Описаните етапи при планиране и провеждане на теренните работи по Дейност 4 за целевите видове са последователни и надграждащи

<p>резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Кратък анализ на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и стандартните формуляри.</p>	<p>информацията поетапно до достигане на заложените в крайния продукт цели и задачи по картиране и изготвяне на оценките за ПС. Методиките са описани детайлно, реално приложими са на терен и спазването им води до събиране на качествени данни за реалното състояние на видовете и местообитанията им в 33 и на биогеографско ниво. Заложените схеми за мониторинг покриват поставените цели. По предварителна експертна преценка схемите за мониторинг са ефективни и приложими за достатъчно дълъг период от време. Параметрите по отделните показатели са съобразени с видовата специфика на биологията на целевите видове и са проследими във времето. Приемаме направените предложения за промяна на СФ.</p>
<p>Анализ на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона</p>	<p>Приемаме за адекватни оценките на ПС “неблагоприятно-незадоволително” за целевите видове в зоната: Малък подковонос - <i>Rhinolophus hipposideros</i> - Неблагоприятно –незадоволително състояние Голям нощник - <i>Myotis myotis</i> - Неблагоприятно –незадоволително състояние Голям подковонос - <i>Rhinolophus ferrumequinum</i> - Неблагоприятно –незадоволително състояние Пещерен дългокрил – <i>Miniopterus schreibersi</i> - Неблагоприятно –незадоволително състояние Дългопръст нощник – <i>Myotis capaccinii</i> - Неблагоприятно –незадоволително състояние Дългоух нощник – <i>Myotis bechsteini</i> - Неблагоприятно –незадоволително състояние Остроух нощник – <i>Myotis blythii</i> - Неблагоприятно –незадоволително състояние</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007–2013 г.”

		Средиземноморски подковонос - <i>Rhinolophus blasii</i> - Неблагоприятно –незадоволително състояние Трицветен нощник – <i>Myotis emarginatus</i> - Неблагоприятно –незадоволително състояние Широкоух прилеп – <i>Barbastella barbastellus</i> - Неблагоприятно –незадоволително състояние Южен подковонос - <i>Rhinolophus euryale</i> - Неблагоприятно –незадоволително състояние Подковонос на Мехели - <i>Rhinolophus mehelyi</i> - Неблагоприятно –незадоволително състояние.
Резултати от теренните проучвания	Установени целеви видове за проучването	Без терен
	Установени други целеви видове за опазване в защитената зона	Без терен

1.6. Обособена позиция 6

Защитена зона Код	Река Места BG0001021
Обособена позиция	6 - Висши растения, мъхове и природни местообитания
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	За местообитание 4070* <i>Храстови съобщества с Pinus tugo</i> , от Дейност 4 са представени: Доклад за разпространение и оценка на ПС на местообитанието в 33 „Река Места”; Карта на дедуктивния модел на местообитание 4070*; Приложение към специфичния доклад с предложение за актуализиране на Стандартния формуляр; Предоставени са и Общ доклад за местообитание 4070 с карта на разпространение в България по биогеографски райони и приложения; Списъци на зони с местообитание 4070; Методика за картиране; Методика за определяне на ПС; Обща структура на ГИС и геобаза данни. Разработено е и предложение за мониторинг на природно местообитание 4070* <i>Храстови съобщества с Pinus tugo</i> . Обща преценка на представените материали: Отражават цялостната дейност извършена по Дейност 4, ОП 6 и са достатъчни за обобщена оценка на картирането и определянето на ПС на местообитание 4070* <i>Храстови съобщества с Pinus tugo</i> ,
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	По Дейност 4 местообитание 4070 * <i>Храстови съобщества с Pinus tugo</i> не е установено по време на полевата работа. В Стандартния формуляр се съдържа местообитание 4070 -

клекови съобщества в западната част на зоната. Дедуктивния модел също представя полигони на клек. При достигане на трудно достъпните полигони посочени като 4070 на модела е установено, че на мястото на посоченото по модел местообитание се развива букова гора. Въз основа на проведеното проучване е направено заключението, че посоченото местообитание следва да отпадне от Стандартния формуляр за зоната. Това заключение се подкрепя и от факта, че местообитанието на клековите храсталаци е разпространено при по-голяма надморска височина от посочената по дедуктивния модел.

По Дейност 5 бяха обследвани всички предварително определени по дедуктивния модел територии, с очаквани находища на местообитание 4070**Храстови съобщества с Pinus mugo*. Паралелно с това бяха заложени и нови тракове и точки, в които се прогнозираха потенциални находища на целевото природно местообитание. При проведените детайлни проучвания на територията на 33 не се установиха находища на местообитание 4070, въз основа на което се потвърждава препоръката дадена по Дейност 4, това местообитание да отпадне от Стандартния формуляр на 33“Река Места”.

Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Кратък анализ на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и Стандартните формуляри.

Приложеният подход за картиране се оценява като подходящ и обективен, тъй като се базира на съвременните постижения на науката и практиката при проучване и оценка на основни компоненти на местообитанията. Определянето на дедуктивния модел на природното местообитание 4070 *Храстови съобщества с *Pinus tugo* в защитена зона „Река Места“ е направено чрез методичните постановки и процедури, предвидени в общата методика за картиране на местообитанието на цялата територия на страната, без въвеждане на определени специфики за зоната.

Методиката за картиране на местообитанието е добре разработена. Тя включва 3 последователни етапа: подготвителен, теренна работа и камерална обработка на събраната информация. Заложената схема за мониторинг на местообитанията е в съответствие с поставените цели.

По Дейност 4 местообитание 4070 *Храстови съобщества с *Pinus tugo* не е установено по време на полевата работа. Въз основа на проведеното проучване е направено заключението, че посоченото местообитание следва да отпадне от Стандартния формуляр за зоната. Това заключение се подкрепя и от факта, че местообитанието на клековите храсталаци е разпространено при по-голяма надморска височина от посочената по дедуктивния модел.

Потвърждаваме извършената работа и изготвените продукти по Дейност 4 за другите природни местообитания, предмет

		на опазване в 33 „Река Места“ с код BG 0001021 : 3260, 3270, 4060, 5210, 6110*, 6210, 6220*, 6230*, 62D0, 6430, 6510, 6520, 7140, 8210, 8220, 8230, 9110, 9130, 9170, 9180*, 91BA, 91CA, 91D0*, 91E0*, 91H0*, 91M0, 91W0, 9260, 9270, 92C0, 9410, 9530*, 95A0. Подробна оценка на тези местообитания е представена в Приложение.
Анализ на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона		Не е установено находище и по тази причина не е определян ПС на местообитание 4070 *Храстови съобщества с <i>Pinus tugo</i> в 33“Река Места“
Резултати от теренните проучвания	Установени природни местообитания и целеви видове за проучването	Не е установено находище на местообитание 4070 *Храстови съобщества с <i>Pinus tugo</i> в 33“Река Места“
	Установени други природни местообитания и целеви видове за опазване в защитената зона	<p>4060 Алпийски и бореални ерикоидни съобщества</p> <p>6520 Планински сенокосни ливади</p> <p>9110 Букови гори от типа <i>Luzulo-Fagetum</i></p> <p>91CA Рило-Родопски и Старопланински бялборови гори</p> <p>9130 Букови гори от типа <i>Asperulo-Fagetum</i></p> <p>9410 Ацидофилни гори от <i>Picea</i> в планинския</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007-2013 г.”

Обособена позиция	6 - Висши растения, мъхове и природни местообитания
Защитена зона Код	Рилски манастир BG0000496
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	За целевия вид 4096 <i>Gladiolus palustris</i> са представени: Доклад за разпространение и оценка на ПС в ЗЗ «Рилски манастир»; Приложение към специфичния доклад за актуализиране на Стандартния формуляр; Общ доклад за целивия вид 4096 <i>Gladiolus palustris</i> ; Методики за картиране и определяне на ПС на <i>Gladiolus palustris</i> ; Списък на зоните, в които целевият вид 4096 <i>Gladiolus palustris</i> е записан в стандартния формуляр, съгласно Техническото задание; Списък на зоните, в които е извършено картиране в рамките на проекта; Списък на зоните, в които целевият вид 4096 <i>Gladiolus palustris</i> е регистриран в рамките на проекта; Списък на зоните, в които целевият вид 4096 <i>Gladiolus palustris</i> е новоустановен; Геобаза данни и допълнителни разяснения по ГИС частта; Карта на местообитанията на <i>Gladiolus palustris</i> (pdf. формат) Обща преценка на представените материали: Отражават цялостната дейност извършена по Дейност 4, ОП 6 и са достатъчни за обобщена оценка на картирането и определянето на ПС на целевия вид 4096 <i>Gladiolus palustris</i>
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	Теренният контрол е проведен по представените от Дейност 4 тракове, полигони и точки. Заложени са и нови тракове и точки в предполагаеми хигромезофитни местообитания подходящи

	<p>за развитието на <i>Gladiolus palustris</i>. При направеното проучване по Дейност 5 на всички тревисти съобщества свързани с хигромезофитни местообитания не са открити находища на целевия вид <i>Gladiolus palustris</i>.</p> <p>Въз основа на резултатите от проучването по Дейност 5 се потвърждава направената констатация по Дейност 4 за липсата на находища на целевия вид в ЗЗ „Рилски манастир“. Потвърждава се и направеното предложение видът да отпадне от Стандартния формуляр на зоната.</p>
<p>Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Кратък анализ на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и стандартните формуляри.</p>	<p>Използваният подход за картиране се оценява като подходящ и обективен. Методиката за картиране на вида е добре разработена. Тя включва 3 последователни етапа: подготвителен, теренна работа и камерална обработка на събраната информация. Предложената схема за мониторинг е добре дефинирана и ясно описана и позволява реализирането на поставените цели. Изводът по дейност 4 е, че вида е посочен в Стандартния формуляр без добро попълване на показателите, което поражда съмнение за достоверност. Това се потвърждава и от факта, че няма представен хербарен материал на вида от тази защитена зона, който да валидира присъствието му.</p> <p>Потвърждаваме извършената работа и изготвените продукти по Дейност 4 за другите природни местообитания, предмет на опазване в ЗЗ : 3130, 3160, 3260, 4060, 4070*, 4080, 6150, 6170, 6230*, 62D0, 6430, 6520, 7140, 8110, 8120, 8220, 9110, 9130, 9170, 9180*, 91BA, 91CA, 91D0*, 91E0*, 9410, 95A0</p>

		и видове: 4116 <i>Tozzia carpathica</i> . Подробна оценка на тези местообитания е представена в Приложение.
Анализ на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона		Тъй като не са установени находища на вида в ЗЗ „Рилски манастир“, не е определян ПС на 4096 <i>Gladiolus palustris</i> в зоната.
Резултати от теренните проучвания	Установени природни местообитания и целеви видове за проучването	Не
	Установени други природни местообитания и целеви видове за опазване в ЗЗ	Да Установени са следните природни местообитания включени в Стандартния формуляр на зоната 4060 Алпийски и бореални ерикоидни съобщества 4070 *Храстови съобщества с <i>Pinus mugo</i> 6520 Планински сенокосни ливади 9110 Букови гори от типа <i>Luzulo-Fagetum</i> 9130 Букови гори от типа <i>Asperulo-Fagetum</i> 9410 Ацидофилни гори от <i>Picea</i> в планинския до алпийския пояс (<i>Vaccinio-Piceetea</i>)

Обособена позиция	6 - Висши растения, мъхове и природни местообитания
Защитена зона Код	Искърски пролом-Ржана BG0001042
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	За природно местообитание 91 Н0 Панонски гори с 91 Н0* Панонски гори с <i>Quercus pubescens</i> са представени Доклад за

	<p>разпространение и оценка на ПС на местообитанието в Защитената зона; Карта на дедуктивния модел на местообитание 91 Н0*; Карта на верифицираната територия на местообитанието в ЗЗ; Карта на разпространението на природното местообитание в ЗЗ; Приложение към специфичния доклад с предложение за актуализиране на Стандартния формуляр; Предоставени са и Общ доклад за местообитание 91 Н0* с карта на разпространение в България по биогеографски райони и приложения; Списъци на зони с местообитание 91 Н0*, включено в СФ, с дейност по проекта и новоустановено; Методика за картиране; Методика за определяне на ПС; Обща структура на ГИС и геобаза данни. Разработено е и предложение за мониторинг на природно местообитание 91 Н0* Панонски гори с <i>Quesus pubescens</i>.</p> <p>Обща преценка на представените материали: Отразяват цялостната дейност извършена по Дейност 4, ОП 6 и са достатъчни за обобщена оценка на картирането и определянето на ПС на местообитание 91 Н0*.</p>
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	<p>Площта по дедуктивен модел на природно местообитание 91Н0 е 1,67 ха. Площ на верифицираната територия: 1,67 ха, 1,67 ха са потвърдени като природно местообитание 91Н0.</p> <p>Референтната стойност за разпространението на природно местообитание 91Н0 в защитена зона в Стандартния формуляр е 45,39 ха (0,2 % от</p>

	22 693,26 ха). Местообитанието в рамките на зоната е картирано 100% на терен, поради което не се изготвя индуктивен модел.
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Кратък анализ на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и Стандартните формуляри.	Използваният подход за картиране се оценява като подходящ и обективен, тъй като се базира на съвремените постижения на науката и практиката при проучване и оценка на основни компоненти на местообитанията. При създаване на дедуктивния модел е използвана цялата налична цифрова информация установена при проведените досега теренни проучвания и установените екологичните характеристики на местообитание. Разработените Специфични доклади свързани с площта на местообитанието в зоната, отразяват констатираните значителни промени, свързани с по-точното картиране на включените в защитената зона територии. Заложената схема за мониторинг покрива поставените цели. Потвърждаваме направеното предложение за актуализация на Стандартния формуляр, като промяната в площта на местообитанието може да се обясни с по-голямата точност на моделите и верифицирането им по време на теренната работа. Предлагаме установената при картирането площ на местообитанието да се приеме като референтна. Потвърждаваме извършената работа и изготвените продукти по Дейност 4 за другите природни местообитания, предмет на опазване в ЗЗ: 3260, 3270, 6110, 6210, 6430, 6520, 7220, 8110, 8210, 8220, 8230, 9110, 9130,

		9150, 9170, 9180, 91CA, 91EO, 91GO, 91HO, 91IO, 91MO, 91WO, 91ZO, 9260, 9530 и видове: 2237 <i>Himantoglossum carpaticum</i> . Подробна оценка на тези местообитания е представена в Приложение.
Анализ на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона		Обща оценка по Дейност 4 на ПС на природно местообитание 91H0 в зона BG0001042 „Искърски пролом-Ржана”: Неблагоприятно- лошо. Тъй като местообитанието е разположено на скалист склон и беше недостъпно за подробно теренно проучване и за част от показателите свързани с ПС е трудно да се даде подробна оценка. Въз основа на нашия анализ и проучвания потвърждаваме предложението по Дейност 4 ПС “Неблагоприятно- лошо.” Препоръчваме при бъдещ мониторинг да се обърне особено внимание на това местообитание и оценката на природозащитния му статус.
Резултати от теренните проучвания	Установени природни местообитания и целеви видове за проучването	91 H0* Панонски гори с <i>Quercus pubescens</i>
	Установени други природни местообитания и целеви видове за опазване в ЗЗ	Да 9150 Термофилни букови гори (<i>Cephalanthero-Fagion</i>) 9180* Смесени гори от съюза <i>Tilio-Acerion</i> върху сипеи и стръмни склонове 91 E0 Алувиални гори с <i>Alnus glutinosa</i> и <i>Fraxinus excelsior</i> (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>) 91 M0 Балкано-Панонски церово-горунови гори

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007-2013 г.”

Обособена позиция	6 - Висши растения, мъхове и природни местообитания
Защитена зона Код	Среден Пирин – Алиботуш BG0001004
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	За целевия вид 1590 <i>Viola delphinantha</i> са представени: Доклад за разпространение и оценка на ПС в 33 „Среден Пирин – Алиботуш”; Приложение към специфичния доклад за актуализиране на Стандартния формуляр; Общ доклад за целевия вид 1590 <i>Viola delphinanthas</i> ; Методики за картиране и определяне на ПС на 1590 <i>Viola delphinantha</i> ; Списък на зоните, в които целевият вид 1590 <i>Viola delphinantha</i> е записан в стандартния формуляр, съгласно Техническото задание; Списък на зоните, в които е извършено картиране в рамките на проекта; Списък на зоните, в които целевият вид 1590 <i>Viola delphinantha</i> е регистриран в рамките на проекта; Списък на зоните, в които целевият вид 1590 <i>Viola delphinantha</i> е новоустановен; Геобаза данни и допълнителни разяснения по ГИС частта; Карта на местообитанията на 1590 <i>Viola delphinantha</i> (pdf. формат) Обща преценка на представените материали: Отражават цялостната дейност извършена по Дейност 4, ОП 6 и са достатъчни за обобщена оценка на картирането и определянето на ПС целевия вид 1590 <i>Viola delphinantha</i>
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	Проучвания по Дейност 4 са показали, че популацията на вида е локализирана в местност Парилски дол и подножието на вр. Царев връх в планината Славянка и наброява

	над 500 туфи, повечето от които са цъфтящи. Общата площ на популациите е определена на 18.94 ха, от които оптималната площ - 11.83 ха, а потенциалната - 7.11 ха. По дейност 5 е направено проучване по представените тракове и точки от Дейност 4. Установени са 2 находища на <i>Viola delphinantha</i> . В находището под връх Койнар при 1560 м надм. височина са изброени 265 туфи. В находището под Царев връх са изброени 88 туфи. И в двете находища популациите на вида са във фенофаза „цъфтеж“. Общо са изброени 385 туфи, като техният брой е значително по-голям, тъй като някои части от находищата са недостъпни.
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Кратък анализ на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и Стандартните формуляри.	Приложените подход и методика дават възможност в съответствие със съвременните знания обективно да се проследи разпространението и се осъществи картирането на целевия вид <i>Viola delphinantha</i> . Методиката за картиране на вида е добре разработена. Тя включва 3 последователни етапа: подготвителен, теренна работа и камерална обработка на събраната информация. В методичния подход е предвидено границите на местообитанията на вида се определят с точност, съответстваща на мащаба на картиране - 1:5000, като най-малката площ, подлежаща на картиране като полигон е 400 м ² . Отчетната единица е туфа. Предвид възможността някои от туфите да са на недостъпни места се допускат два начина на картиране: 1. За достъпните фрагменти

		<p>полигоните се очертават чрез 4 опорни точки с географски координати. За недостъпните – се допуска и точково картиране – само с по 1 географски координати. Предложената схема за мониторинг е добре дефинирана, ясно описана и позволява реализирането на поставените цели. Предложенията за промяна в Стандартния формуляр са обективни.</p> <p>Потвърждаваме извършената работа и изготвените продукти по Дейност 4 за другите природни местообитания, предмет на опазване в 33: 3140, 3150, 4060, 4070, 5130, 5210, 6110, 6170, 6210, 6220, 6230, 62AO.62DO, 6420, 6430, 6510, 6520, 7140, 7220, 7230, 8110, 8120, 8210, 8220, 8230, 9110, 9130, 9150, 9170, 9180, 91AA, 91BA, 91CA, 91EO, 91MO, 91WO, 9260, 9270, 92CO, 9410, 9530, 95AO и видове: 2327_Himantoglossum caprinum, 1379_Mannia triandra, 1386_Buxbaumia viridis, 4103_Dactylorhiza kalopissii 4096 Gladiolus palustris 4080_Centaurea immanuelis-loewii. Подробна оценка на тези местообитания е представена в Приложение.</p>
Анализ на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона		<p>По дейност 4 Общата оценка на състоянието на вида 1590 <i>Viola delphinantha</i> по четирите критерия е Неблагоприятно-незадоволително състояние.</p> <p>По дейност 5 – ПС (Неблагоприятно-незадоволително) се потвърждава.</p>
Резултати от теренните проучвания	Установени природни местообитания и целеви видове за проучването	Да 1590 <i>Viola delphinantha</i>
	Установени други	Не

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007–2013 г.”

	природни местообитания и целеви видове за опазване в ЗЗ	
--	---	--

Обособена позиция	6 - Висши растения, мъхове и природни местообитания
Защитена зона Код	Камчия BG 0000116
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	За местообитание 2130*Неподвижни крайбрежни дюни с тревна растителност (сиви дюни) са представени: Доклад за разпространение и оценка на ПС на местообитанието в ЗЗ «Камчия»; Карта с верифицираната територия на местообитанието в ЗЗ; Карта на разпространението на местообитанието в ЗЗ; Приложение към специфичния доклад за актуализиране на Стандартния формуляр; Общ доклад за местообитание 2130 с карта на разпространение в България по биогеографски райони и приложения: Списъци на зони с местообитание 2130, Методика за картиране; Методика за определяне на ПС; обща структура на ГИС и геобаза данни. Обща преценка на представените материали: Отражават цялостната дейност извършена по Дейност 4, ОП 6 и са достатъчни за обобщена оценка на картирането и определянето на ПС на местообитание 2130*
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	Площта по дедуктивен модел на природно местообитание 2130* е 103,53 ха. Референтната стойност за разпространението на местообитание 2130*

271

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007 - 2013

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално
развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република
България чрез оперативна програма „Околна среда 2007 – 2013 г

Министерство
на околната среда и водите

	<p>в защитена зона „Камчия” дадена в Стандартния формуляр на зоната е 42,12 ха. Установената площ след проведеното картиране на местообитанието е значително по-голяма от първоначално определената при обявяване на зоната. Тези различия са свързани с прилагането на по-прецизни методи за картиране и с евентуално протекли сукцесии в дюнните системи. При проведените проучвания по Дейност 5 на дюнните комплекси в 33 е потвърдена добрата представителност на местообитание 2130* Неподвижни крайбрежни дюни с тревна растителност (сиви дюни). Установено е, че в отделни участъци местообитание 2130* формира комплекси с местообитание 2120 Подвижни дюни с <i>Amophila arenaria</i> по крайбрежната ивица (бели дюни) и местообитание 2190 Влажни понижения между дюните.</p>
<p>Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Кратък анализ на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и Стандартните формуляри.</p>	<p>Използваният подход за картиране се оценява като подходящ и обективен, тъй като се базира на съвременните постижения на науката и практиката при проучване и оценка на основни компоненти на местообитанията. Експертите по дейност 4 са приспособили възприетия общ методичен подход за картиране и определяне ПС на природните местообитания към специфичните особености на местообитанието 2130. При определянето на основните критерии за идентифициране на местообитанието са взети предвид установените при научни изследвания закономерности при формирането и протичащите сукцесии в</p>

	<p>дюнните системи.</p> <p>Определянето на дедуктивния модел на природното местообитание 2130* в защитената зона е направено чрез методичните постановки и процедури, предвидени в общата методика за картиране на местообитанието на цялата територия на страната, без въвеждане на определени специфики за зоната. Заложената схема за мониторинг е в съответствие с поставените цели. Тя е ефективна и приложима за дълъг период от време. Предложен е достатъчен набор от параметри, които да осигуряват информация за оценка на ПС на биогеографско и национално ниво. Предлага се актуализация на Стандартния формуляр, като в него се посочи установената при картирането площ на местообитание 2130. Увеличаването на площта се обосновава с прилагането на по-прецизни методи за картиране и протекли сукцесионни изменения.</p> <p>Потвърждаваме извършената работа и изготвените продукти по Дейност 4 за другите природни местообитания, предмет на опазване в ЗЗ: 1130, 1160, 2110, 2120, 2180, 2190, 3270, 91EO, 91FO, 91GO, 91MO, 91AO. и видове: 2237 Himantoglossum carpathicum. Подробна оценка на тези местообитания е представена в Приложение.</p>
Анализ на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона	<p>На базата на резултатите от проучването по Дейност 5, се потвърждава предложението по Дейност 4 за „неблагоприятно-незадоволително“ ПС на природното местообитание 2130* Неподвижни крайбрежни дюни с тревна растителност</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007–2013 г.”

		(сиви дюни).
Резултати от теренните проучвания	Установени природни местообитания и целеви видове за проучването	Да 2130* Неподвижни крайбрежни дюни с тревна растителност (сиви дюни)
	Установени други природни местообитания и целеви видове за опазване в ЗЗ	Да 2110 Зараждащи се подвижни дюни 2120 Подвижни дюни с <i>Ammophila arenaria</i> по крайбрежната ивица (били дюни) 2180 Облесени дюни 2190 Влажни понижения между дюните 91 ЕО Алувиални гори с <i>Alnus glutinosa</i> и <i>Fraxinus excelsior</i> (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alniom incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)

Обособена позиция	6 - Висши растения, мъхове и природни местообитания
Защитена зона Код	Ропотамо BG 0001001
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	За местообитание 92D0 Южни крайречни галерии и храсталаци (Nerio-Tamaricetea и Securinegion tinctoriae) са представени: Доклад за разпространение и оценка на ПС на местообитанието в ЗЗ «Ропотамо»; Карта с верифицираната територия на местообитанието в ЗЗ; Карта на разпространението на местообитанието в ЗЗ; Приложение към специфичния доклад за актуализиране на Стандартния формуляр; Общ доклад за местообитание 92D0 с карта на разпространение в България по биогеографски райони и приложения: Списъци на зони с местообитание 92D0, Методика за картиране; Методика за определяне на ПС; обща структура на ГИС и геобаза данни. Обща преценка на представените материали: Отражават цялостната дейност извършена по Дейност 4, ОП 6 и са достатъчни за обобщена оценка на картирането и определянето на ПС на местообитание 92D0
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	По Дейност 5 са обследвани всички предварително определени по индуктивния модел територии, с очаквани находища на местообитания 92D0. Проведените проучвания дават основание да се потвърди установеното от Дейност 4 наличие на местообитание 92D0– Южни крайречни

	<p>галерии и храсталаци (Nerio-Tamaritesea и Securinegion tinctoriae) в 33 „Ропотамо” с код BG001001.</p> <p>На базата на резултатите от нашето проучване, потвърждаваме констатацията направена по Дейност 4 благоприятното природозащитно състояние на природното местообитание 92DO Южни крайречни галерии и храсталаци (Nerio-Tamaritesea и Securinegion tinctoriae), като в проучваните участъци са установени типични за местообитанието растителни видове. Във връзка с това приемаме препоръката дадена по дейност 4 да се актуализира Стандартния формуляр, като референтна площ на новоустановеното местообитание за зоната да се приеме площта определена при направеното картиране.</p>
<p>Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Кратък анализ на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и Стандартните формуляри.</p>	<p>При картирането и определянето на ПС на природно местообитание 92DO е възприет системен подход, който се прилага при картирането на всички природни местообитания. Експертите по Дейност 4 са приспособили възприетия общ методичен подход за картиране и определяне ПС на природните местообитания към специфичните особености на местообитанието 92DO Южни крайречни галерии и храсталаци (Nerio-Tamaricetea и Securinegion tinctoriae).</p> <p>При определянето на основните критерии за идентифициране на местообитанието са взети предвид установените при научни изследвания закономерности при формирането им и на протичащите след това сукцесии.</p>

		<p>Методиката за картиране на местообитанието е добре разработена. Тя включва 3 последователни етапа: подготвителен, теренна работа и камерална обработка на събраната информация. Природното местообитание 92D0 е новоустановено по Дейност 4 за защитената зона и се предлага да бъде включено в Стандартния формуляр с установените показатели. Предложената схема за мониторинг е в съответствие с поставените цели.</p> <p>Потвърждаваме извършената работа и изготвените продукти по Дейност 4 за другите природни местообитания, предмет на опазване в ЗЗ: 1130, 1140, 1150, 1160, 1210, 12401310, 1410, 1530, 2110, 2120, 2130, 2180, 2190, 3150, 3260, 6210, 62AO, 6430, 8220, 8230, 91AA, 91EO, 91FO 91GO, 91MO, 91ZO, 92AO, 92DO. Подробна оценка на тези местообитания е представена в Приложение.</p>
<p>Анализ на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона</p>		<p>На базата на резултатите от проучването по Дейност 5, се потвърждава предложението по Дейност 4 за „благоприятното природозащитно състояние“ на природното местообитание 92D0 Южни крайречни галерии и храсталаци (Nerio-Tamaritesea и Securinegion tinctoriae), като в проучваните участъци са установени типични за местообитанието растителни видове.</p>
Резултати от теренните проучвания	Установени природни местообитания и целеви видове за проучването	<p>Проведените проучвания по Дейност 5 дават основание да се потвърди установеното по Дейност 4 местообитание 92D0– Южни крайречни галерии и храсталаци (Nerio-Tamaritesea и Securinegion tinctoriae)</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007–2013 г.”

	Установени други природни местообитания и целеви видове за опазване в ЗЗ	Не
--	---	----

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007-2013 г.”

Обособена позиция	6-висши растения, мъхове и природни местообитания
Защитена зона Код	Емине-Иракли BG 0001004
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	<p>За местообитание 1130 Естуари са представени: Доклад за разпространение и оценка на ПС на местообитанието в ЗЗ «Емине-Иракли»; Карта с верифицираната територия на местообитанието в ЗЗ; Карта на разпространението на местообитанието в ЗЗ; Приложение към специфичния доклад за актуализиране на Стандартния формуляр; Общ доклад за местообитание 1130 с карта на разпространение в България по биогеографски райони и приложения: списъци на зони с местообитание 1130, методика за картиране, методика за определяне на ПС, обща структура на ГИС и геобаза данни.</p> <p>Представените материали по дейност 4 показват разпространението и състоянието на местообитанието на регионално, биогеографско и национално равнище.</p> <p>По дедуктивния модел площта на местообитание 1130 в ЗЗ «Емине-Иракли» е определена на 3.04 ха. Референтната стойност по Стандартния формуляр е 0.11282 ха. Индуктивен модел не е разработван, тъй като местообитанието е картирано цялостно и общата площ след картирането е определена на 1.13 ха.</p> <p>Обща преценка на представените материали: Отражават цялостната дейност извършена по Дейност 4, ОП 6 и са достатъчни за обобщена оценка на картирането и</p>

279

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007 - 2013

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007 – 2013 г

Министерство
на околната среда и водите

<p>Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4</p>	<p>определянето на ПС на местообитание 1130</p> <p>Теренният контрол е проведен по представените от Дейност 4 тракове, полигони и точки. Той показва направената точна диагностика и картиране на природно местообитание 1130 от изпълнителите по Дейност 4.</p>
<p>Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Кратък анализ на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и Стандартните формуляри.</p>	<p>Използваният методичен подход по Дейност 4 дава възможност за получаване на достоверни резултати при картиране и определяне на природозащитното състояние на местообитание 1130.</p> <p>Специфичният доклад за местообитанието в зоната, отразява констатираните промени в сравнение със стандартния формуляр, като определената при картирането площ се приема за референтна. Препоръчва се актуализация на стандартния формуляр, като вместо 0.11282 ха се отрази определената при картирането площ 1.13 ха.</p> <p>Местообитания 1130 в 33 Емине-Иракли е целесъобразно да бъде включено в системата за мониторинг, като се проследят измененията в ПС и се оцени влиянието на взетите мерки за неговото опазване. Потвърждаваме предложението по Дейност 4 при провеждане на мониторинга да се отчитат показателите:</p> <p>Оценка на изменение на границите и площта през определен период;</p> <p>Оценка на изменението на структура и функции свързани с: - Фрагментация на местообитанието; Промени в количественото съотношение на типичните и доминиращите видове; Промени в екологично състояние на водното тяло по биологични параметри;</p>

	<p>Промени във фитопланктонни цъфтежи; Оценка на съществуващи неблагоприятни влияния върху ПС на местообитанието; Оценка на потенциалните бъдещи заплахи върху ПС на местообитанието; За оценка на влиянията и заплахите върху ПС на местообитание 1130 по Дейност 4 са предложени 15 показатели, които считаме, че дават възможност за комплексна оценка на моментното състояние и за прогноза на насоките на протичащите сукцесии.</p> <p>Потвърждаваме извършената работа и изготвените продукти по Дейност 4 за другите природни местообитания, предмет на опазване в ЗЗ : 1160, 1210, 1240, 2110, 2120, 3260, 5210, 6210, 6220, 9180, 91AA, 91E0, 91F0, 91G0, 91M0, 91S0 и видове: 4091 <i>Crambe tatarica</i>. Подробна оценка на тези местообитания е представена в Приложение.</p>
<p>Анализ на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона</p>	<p>Представените количествени данни свързани с природозащитното състояние на местообитание 1130 в ЗЗ Емине-Иракли отразяват неговия съвременен консервационен статус.</p> <p>Въз основа на комплексна оценка по критериите – площ, структура и функции, влияния и заплахи, на консервационния статус на местообитанието по Дейност 4 е определено ПС – неблагоприятно-лошо. Понижените оценки в актуализирания Стандартен формуляр се обосновават със: силно антропогенно въздействие през летния сезон, висока концентрация на туристи и множеството намерения за инвестиционни проекти за развитие на хотелски комплекси на територията на устието, хидрологични</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007–2013 г.”

		промени в по-горното течение – нарушен воден отток, паднала подпорна стена от моста в реката, повишена еутрофизация и замърсяване. Потвърждаваме оценката на ПС (неблагоприятно-лошо) на местообитание 1130 дадена по Дейност 4
Резултати от теренните проучвания	Установени природни местообитания и целеви видове за проучването	1150-Естуари
	Установени други природни местообитания и целеви видове за опазване в ЗЗ	Не

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007-2013 г.”

Обособена позиция	6 - Висши растения, мъхове и природни местообитания
Защитена зона Код	Странджа BG 0001007
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	<p>За местообитание 91AA Източни гори от космат дъб в ЗЗ Странджа са представени следните материали: Доклад за разпространение и оценка на ПС на местообитанието в Защитената зона; Карта на дедуктивния модел на местообитание 91AA; Карта на верифицираната територия на местообитанието в ЗЗ; Карта на разпространението на местообитанието в ЗЗ; Приложение към специфичния доклад с предложение за актуализиране на Стандартния формуляр; Предоставени са и Общ доклад за местообитание 91AA с карта на разпространение в България по биогеографски райони и приложения: списъци на зони с местообитание 91 AA,, методика за картиране, методика за определяне на ПС, обща структура на ГИС и геобаза данни.</p> <p>Обща преценка на представените материали: Отражават цялостната дейност извършена по Дейност 4, ОП 6 и са достатъчни за обобщена оценка на картирането и определянето на ПС на местообитание 91AA</p>
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	Проучвания по Дейност 4 са дали основание да се направи заключението, че посочената в Стандартния формуляр площ (0.02 ha) на местообитание 91 AA е определена субективно и не съответства на реалното разпространение на това местообитание в

283

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007 - 2013

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007 – 2013 г

Министерство
на околната среда и водите

	<p>зоната.</p> <p>Проведеният по Дейност 5 теренен контрол по представените тракове и полигони от дедуктивния и индуктивния модел, както и в предполагаеми находища на местообитание 91AA показва наличието на редица проблеми при неговото картиране на територията на 33 Странджа.</p> <p>Тези проблеми според нас са свързани със съществуващи неточности при отчитане участието на косматия дъб в таксационните описания в ЛУП, които се използват при разработването на дедуктивния модел на местообитание 91AA.</p> <p>Недостатъчна е и информацията за участието на косматия дъб в съобществата при теренните проучвания по Дейност 4, която е използвана при разработването на индуктивния модел.</p>
<p>Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Кратък анализ на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и Стандартните формуляри.</p>	<p>Определянето на дедуктивния модел на природното местообитание 91AA в защитена зона BG0001007 “Странджа” е направено чрез методичните постановки и процедури, предвидени в общата методика за картиране на местообитанието на цялата територия на страната, свързани с наличието на евксински флорни елементи. Дедуктивният модел се формира на базата на съществуващата информация в ЛУП, която се обработва в следната последователност: 1. Селекция на подотделите с участие на космат дъб; 2. Определяне на вида в подотдела - семенно насаждения и/или издънково насаждение; 3. Отделяне на подотделите с участие на космат дъб в първи етаж по-голямо или равно на 3; 4. Определяне на средната надморска височина</p>

	<p>на подотделите разположени до 800 м. н. в. и създаване на таблица с данни за надморската височина за всеки подотдел; 5. Елиминиране на възможни припокривания на полигони на формирания потенциален клас 91AA, с полигонови слоеве на други местообитания: 9170, 91M0, 9180;</p> <p>Определената площ по дедуктивен модел на природно местообитание 91AA в 33 Странджа е 44.80 ха. Площта на верифицираната територия е 0.97 ха, които са потвърдени като природно местообитание 91AA.</p> <p>Картата на разпространението на местообитание 91AA* в границите на защитената зона е създадена след обединяване на резултата от полигоните изчертани след верифициране по време на теренната работа и полигоните идентифицирани чрез индуктивния модел</p> <p>Определената обща площ на местообитанието в границите на зоната е 0.97 ха. Тази площ е приета за референтна стойност за разпространението на местообитание 91AA в защитена зона „Странджа”.</p> <p>Направено е предложение за актуализиране на Стандартния формуляр като площта от 0.2 ха да бъде заменена с 0.97 ха.</p> <p>Тъй като при проведените от нас проучвания са установени и нови находища на местообитание 91 AA на територията на 33 Странджа, ни дават основание да направим заключението, че това местообитание заема по-голяма площ в сравнение с предложеното актуализиране на Стандартния формуляр.</p> <p>Определената по Дейност 4 обща площ на</p>
--	--

	<p>местообитание 91AA – Източни гори от космат дъб в границите на зоната е 0.97 ха. Тази площ е приета за референтна стойност за разпространението на местообитание 91AA в защитена зона „Странджа”.</p> <p>По Дейност 5 са открити и картирани няколко находища на местообитание 91AA: 1. Над гр. Малко Търново са открити и описани нови находища (полеви формуляри № 3 и 4) на космат дъб; 2. В района на местностите „Магарешки баир” и „Равни пазлак”, в близост до ЗМ „Моряне” са установени находища на местообитание 91AA с площ по-голяма от досега известната от Стандартния формуляр. Експертите по Дейност 5 изказват предположение, че около ЗМ „Моряне” може да се открият още неописани местообитания 91AA, както и по меандрите на р. Велека и граничната р. Резовска.</p> <p>Общата картирана площ на местообитание 91AA определена по заложените полигони по Дейност 5 се равнява на 3.6 ха. Тази площ се предлага за референтна стойност за разпространението на местообитание 91AA в защитена зона „Странджа” и с нея да се актуализира Стандартния формуляр.</p> <p>Резултатите от проведеното проучване ни дават основание да направим заключението, че при картирането на разпространението на местообитание 91AA в ЗЗ Странджа съществуват проблеми свързани с отчитане на участието на косматия дъб в смесените дъбови гори. Тези проблеми са свързани със съществуващи неточности при отчитане участието на косматия дъб в таксационните описания в ЛУП, които се използват при разработването на дедуктивния модел на</p>
--	--

	<p>местообитание 91AA. Аналогични проблеми съществуват и при провеждане на теренните проучвания свързани с разработването на индуктивния модел.</p> <p>Потвърждаваме извършената работа и изготвените продукти по Дейност 4 за другите природни местообитания, предмет на опазване в ЗЗ : 1130, 1160, 1210, 1240, 1410, 2110, 2120, 2130*, 2180, 2190, 3150, 3260, 3270, 4030, 5130, 5210, 6110*, 6210, 6220*, 62A0, 6430, 6510, 7220*, 8210, 8220, 8230, 9170, 9180*, 91E0*, 91F0, 91G0*, 91M0, 91S0, 91Z0, 92A0, 92D0. Подробна оценка на тези местообитания е представена в Приложение.</p>
<p>Анализ на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона</p>	<p>Общата оценка на ПС на местообитание 91AA на ниво ЗЗ е дадена по критериите : площ в границите на зоната, структура и функции, влияния и заплахи. Дадената комплексна оценка за ПС по всички показатели е неблагоприятно – лошо състояние.</p> <p>При оценка на ПС на ниво зона са взети предвид следните 3 критерии: Площ в границата на зоната; Структура и функции; Бъдещи перспективи (Заплахи и влияния.</p> <p>Дадената обща оценка по дейност 4 на местообитание 91AA в защитена зона BG0001007 “Странджа” по трите критерия е „неблагоприятно - лошо състояние“. На базата на резултатите от проведеното проучване по дейност 5 се предлага на ПС на местообитание 91AA да се даде оценка „неблагоприятно-незадоволително“ състояние.</p> <p>Тя се основава на дадени оценки на следните параметри:</p> <p><i>По критерии 1</i> – съвпада оценката с дейност 4 по параметър – благоприятно състояние</p>

		<p>По критерии 2 –съвпадат оценките по параметри 1.2.1- неблагоприятно – незадоволително; 1.2.3- неблагоприятно – незадоволително; 1.2.6 - благоприятно; Не съвпадат оценките по параметри 1.2.2, 1.2.4, 1.2.5 и 1.2.7 - предложение от неблагоприятно –лошо в неблагоприятно-незадоволително По критерии 3 – съвпадат оценките - неблагоприятно – незадоволително. В заключение, потвърждаваме установената по Дейност 4 средна или понижена степен на консервация на местообитание 91AA в 33 Странджа, но след прецизиране на установените от нас площи на природното местообитание считаме, че трябва да се актуализира Стандартният формуляр, в който предложената по Дейност 4 площ от 0.9 ха, се замени с установената по Дейност 5 реална площ от 3.6 ха на местообитанието в защитената зона. По отношение на ПС предлагаме да се даде оценка неблагоприятно-незадоволително състояние. Направените предложения за промяна са отразени в съответните документи и приложени към Доклада за Оценка и контрол</p>
Резултати от теренните проучвания	Установени природни местообитания и целеви видове за проучването	91 AA Източни гори от космат дъб
	Установени други природни местообитания и целеви видове за опазване в 33	Не

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007-2013 г.”

Обособена позиция	6 - Висши растения, мъхове и природни местообитания
Защитена зона Код	Езеро Шабла-Езерец BG 0000621
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	За местообитание 3150 Естествени еутрофни езера, с растителност от типа Magnopotamion или Hydrocharition са представени: Доклад за разпространение и оценка на ПС на местообитанието в ЗЗ «Езеро Шабла- Езерец»; Карта с верифицираната територия на местообитанието в ЗЗ; Карта на разпространението на местообитанието в ЗЗ; Приложение към специфичния доклад за актуализиране на Стандартния формуляр; Общ доклад за местообитание 3150 с карта на разпространение в България по биогеографски райони и приложения- списъци на зони с местообитание 3150, методика за картиране, методика за определяне на ПС, обща структура на ГИС и геобаза данни. Посочено е, разпространението и състоянието на местообитанието на регионално, биогеографско и национално равнище. Обща преценка на представените материали: Отражават цялостната дейност извършена по Дейност 4, ОП 6 и са достатъчни за обобщена оценка на картирането и определянето на ПС на местообитание 3150
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	Теренният контрол е проведен по представените тракове, полигони и точки по дейност 4. Оценката на данните показва направената точна диагностика и картиране на площта на природно местообитание 3150;

289

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007 - 2013

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално
развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република
България чрез оперативна програма „Околна среда 2007 – 2013 г

Министерство
на околната среда и водите

<p>Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Кратък анализ на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и Стандартните формуляри.</p>	<p>Използваният методичен подход по Дейност 4 дава възможност за получаване на достоверни резултати при картиране и определяне на природозащитното състояние на местообитание 3150. Определянето на дедуктивния модел на природното местообитание в защитена зона BG0000621 “Езеро Шабла - Езерец” е направено, следвайки стъпките и процедурите, описани в общия доклад за местообитанието, . Площта по дедуктивен модел на природно местообитание 3150 в защитена зона е 120.50 ха. Установените количествени показатели дават възможност за обективна оценка на местообитанието. Разработеният специфичен доклад свързан с площта на местообитанието в зоната и докладите по биогеографски райони и за територията на страната, отразяват констатираните значителни промени свързани с установяването на нови находища и по-точното картиране на включените в Стандартните формуляри на 33 находища. В приложение 4 към специфичния доклад за зоната се предлага актуализация на Стандартния формуляр, като в него се включи установеното ново местообитание 3150 с площ 120,30 ха. Потвърждаваме извършената работа и изготвените продукти по Дейност 4 за другите природни местообитания, предмет на опазване в 33 : 1150, 1160, 1210, 2110, 2120, 3150, 6110, 62С0. Подробна оценка на тези местообитания е представена в Приложение.</p>
Анализ на представените по Дейност 4	Представените количествени данни

данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона		<p>свързани с природозащитното състояние на местообитание 3150 Естествени еутрофни езера с растителност от типа Magnopotamion или Hydrocharition дават възможност за обективна оценка на съвременния консервационен статус, като определената по Дейност 4 площ се приема като референтна площ на местообитанието в зоната.</p> <p>Дадената обща оценка на ПС на местообитанието на ниво зона неблагоприятно-незадоволително.</p> <p>При оценка на ПС на местообитание 3150 в 33 Езеро Шабла – Езерец, се отчета и факта, че то е представено с относително голяма площ (120,30 ха).</p>
Резултати от теренните проучвания	Установени природни местообитания и целеви видове за проучването	3150-Естествени еутрофни езера, с растителност от типа Magnopotamion или Hydrocharition;
	Установени други природни местообитания и целеви видове за опазване в 33	1150-Крайбрежни лагуни 1160 – Обширни плитки заливи

Обособена позиция	6 - Висши растения, мъхове и природни местообитания
Защитена зона Код	Ахелой-Равда-Несебър“ BG0000574
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	За местообитанията 1130 Естуари, 1160 Обширни плитки заливи, 1210 Едногодишна растителност върху морски крайбрежни наноси, 2120 Зараждащи се подвижни дюни, 2130 Неподвижни крайбрежни дюни с тревна растителност (сиви дюни), 2190 Влажни понижения между дюните, 3150

	<p>Естествени еутрофни езера с растителност от типа Magnopotamion или Hydrochariton, 6210 Полуестествени тревни и храстови съобщества върху варовик (FestukoBrometala) (влажни местообитания на орхидеи), 6430 Хидрофилни съобщества от високи треви равнините и в планинския до алпийски , 92A0 Крайречни галерии отSalix alba и Populus alba са представени следните материали: Доклад за разпространение и оценка на ПС на местообитанието в Защитената зона; Карта на дедуктивния модел на местообитанията; Карта на верифицираната територия на местообитанието в 33; Карта на разпространението на местообитанията в 33; Приложение към Специфичния доклад с предложение за актуализиране на Стандартния формуляр; Предоставени са и Общ доклад за местообитанията с карта на разпространение в България по биогеографски райони и приложения: списъци на зони с местообитанията, методика за картиране, методика за определяне на ПС, обща структура на ГИС и геобаза данни.</p> <p>Обща преценка на представените материали: Отражават цялостната дейност извършена по Дейност 4, ОП 6 и са достатъчни за обобщена оценка на картирането и определянето на ПС на местообитанията</p>
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	В Защитената зона не е предвидено провеждане на теренен контрол на определено местообитание. Оценката на представените материали е на базата на

	анализ на получената информация от теренната работа по Дейност 5 на ОП 6, направена справка в различни източници, приетите подходи и методи на работа. Оценката за качеството на данните е, че са представени обективни данни.
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Кратък анализ на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и Стандартните формуляри.	Използваният подход за картиране се оценява като подходящ и обективен, тъй като се базира на съвременните постижения на науката и практиката при проучване и оценка на основни компоненти на местообитанията. Определянето на дедуктивния модел на природните местообитания в защитената зона е направено чрез методичните постановки и процедури, предвидени в общата методика за картиране на местообитанието на цялата територия на страната, без въвеждане на определени специфики за зоната. Схемите за мониторинг осигуряват поставените цели. Приемаме за обосновани направените предложения за актуализиране на Стандартния формуляр. Потвърждаваме извършената работа и изготвените продукти по Дейност 4 за другите природни местообитания, предмет на опазване в ЗЗ: 1210, 1240, 2110, 2120, 2130, 2190, 3150, 6210 6430, 92A0. Подробна оценка на тези местообитания е представена в Приложение.
Анализ на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона	Представените количествени данни свързани с природозащитното състояние на местообитанията дават възможност за обективна оценка на ПС. Потвърждаваме определения ПС от експертите по ОП 6 на Дейност 4.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007–2013 г.”

Резултати от теренните проучвания	Установени природни местообитания и целеви видове за проучването	Без терен
	Установени други природни местообитания и целеви видове за опазване в ЗЗ	Без терен

Обособена позиция	6 - Висши растения, мъхове и природни местообитания
Защитена зона Код	Витоша BG 0000113
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	Проведена е теренна мисия с цел да се установи наличие на находища на целевия вид 4116 <i>Tozzia carpathica</i> , включен в Стандартния формуляр на Защитената зона и дедуктивния модел по Дейност 4. За целевия вид 4116 <i>Tozzia carpathica</i> са представени: Доклад за разпространение и оценка на ПС в ЗЗ “Витоша”; Приложение към специфичния доклад за актуализиране на Стандартния формуляр; Общ доклад за целевия вид 4116 <i>Tozzia carpathica</i> ; Методики за картиране и определяне на ПС на 4116 <i>Tozzia carpathica</i> ; Списък на зоните, в които целевият вид 4116 <i>Tozzia carpathica</i> е записан в стандартния формуляр, съгласно Техническото задание; Списък на зоните, в които е извършено картиране в рамките на проекта; Списък на зоните, в които целевият вид 4116 <i>Tozzia carpathica</i> е регистриран в рамките на проекта; Списък на зоните, в които целевият вид 4116 <i>Tozzia carpathica</i> е новоустановен; Геобаза данни и допълнителни разяснения по ГИС частта; Карта на местообитанията на

294

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007 - 2013

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007 – 2013 г

Министерство
на околната среда и водите

	<p>4116 <i>Tozzia carpathica</i> (pdf. формат)</p> <p>Обща преценка на представените материали: Отразяват цялостната дейност извършена по Дейност 4, ОП 6 и са достатъчни за обобщена оценка на картирането и определянето на ПС на целевия вид 4116 <i>Tozzia carpathica</i>.</p>
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	<p>По Дейност 4, видът е локализиран само на едно място с около 150 индивиди, всичките цъфтящи.</p> <p>По Дейност 5 през периода 2-5.07.2013 г. е направено проучване по заложените тракове от Дейност 4 и са заложени нови тракове. При тези проучвания са установени общо 11 находища, с общ брой на индивидите 344.</p> <p>В резултат на направената верификация на материалите по Дейност 4, касаещи разпространението на популациите на вида <i>Tozzia carpathica</i>, може да се каже, че част от набелязаните на картния материал като потенциални и оптимални местообитания за изследвания вид не отговарят на това определение. Това в най-голяма степен се отнася за териториите, покриващи горски съобщества, без значение на надморската височина. Според теренните наблюдения по Дейност 5, видът <i>Tozzia carpathica</i> е локализиран главно в открити местообитания – предимно покрай потоци в субалпийската част на Защитената зона, но също така може да бъде открит и покрай потоци и мочурливи места в открити местообитания в пояса на гората.</p> <p>Представеният трак, по Дейност 4, правилно покрива оптималните местообитания в профилна линия х. Алеко и Черни връх.</p>

Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Кратък анализ на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и Стандартните формуляри.

Приложените подход и методика дават възможност в съответствие със съвременните знания обективно да се проследи разпространението и се осъществи картирането на целевия вид 4116 *Tozzia carpathica*. Предложената схема за мониторинг е добре дефинирана и ясно описана и позволява реализирането на поставените цели. Компонентите на мониторинговата схема са правилно и пълно дефинирани. Мониторинговата схема е ефективна и приложима за достатъчно дълъг период от време. Въз основа на еколого биологични особености на вида, по Дейност 5 се **препоръчва** да се намали размера на отчетни площадки от 9 м² на 1² като теренните проучвания се провеждат **вместо периода май-юни през юни-юли**.

В Стандартния формуляр се предлага промяна по критерий “Опазване” (‘Con.’) от А на В с пояснението, че е налице пресъхване на голяма част от потоците в известни в миналото находища на вида и значителното обрастване на крайпоточните места с гъста и висока тревиста растителност.

Потвърждаваме извършената работа и изготвените продукти по Дейност 4 за другите природни местообитания, предмет на опазване в ЗЗ : 3150, 3160, 4060, 4070*, 4080, 5130, 6110*, 6150, 6210, 6230*, 62A0, 62D0, 6410, 6430, 6510, 6520, 7140, 8110, 8210, 8220, 8230, 9110, 9130, 9150, 9170, 9180*, 91D0*, 91E0*, 91H0*, 91M0, 9410 и видове: 2327 *Himantoglossum caprinum*.

Подробна оценка на тези местообитания е представена в Приложение.

Анализ на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона		<p>По Дейност 4 Общата оценка на състоянието на вида 4116 <i>Tozzia carpathica</i> в защитена зона „Витоша” по четирите критерия е „неблагоприятно-лошо” състояние.</p> <p>По дейност 5, на базата на резултатите от теренните проучвания се предлага оценка – неблагоприятно – незадоволително състояние</p> <p>Основание за това предложение са установените по Дейност 5 по-голям брой находища на вида и по-голямата обща численост на популациите в сравнение с установените показатели по дейност 4, с които е свързано определянето на ПС.</p> <p>По Дейност 5 са установени общо 11 находища на вида с обща численост на популациите над 300 индивиди. По Дейност 4 е установено 1 находище с численост около 150 индивиди. Освен това се отчита и факта, че според наличните хербарни образци и данни от литературата видът е намиран в още 3 находища в зоната.</p>
Резултати от теренните проучвания	Установени природни местообитания и целеви видове за проучването	Да 4116 <i>Tozzia carpathica</i>
	Установени други природни местообитания и целеви видове за опазване в ЗЗ	Не

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007-2013 г.”

Обособена позиция	6 - Висши растения, мъхове и природни местообитания
Защитена зона Код	Сребърна 0000241
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	За местообитанията: 3150 Естествени еутрофни езера с растителност от типа Magnopotamion или Hydrochariton, 3270 Реки с кални брегове с Chenopodion rubri и Bidention r.p., 6250*Панонски лъсови степни тревни съобщества, 6430 Хидрофилни съобщества от високи треви равнините и в планинския до алпийски пояс, 91E0 *Алувиални гори с Alnus glutinosa и Fraxinus excelsior (Alno- Pandion, Alnion incanae, Salicion albae, 91F0 Крайречни смесени гори от Quercus robur, Ulmus laevis и Fraxinus excelsior или Fraxinus angustifolia покрай големи реки (Ulmenion minoris), 91H0*Панонски гори с Quercus pubescens, 91Z0 Мизийски гори от сребролистна липа, са представени следните материали: Доклад за разпространение и оценка на ПС на местообитанията в Защитената зона; Карта на дедуктивния модел на местообитанията; Карта на верифицираната територия на местообитанията в ЗЗ; Карта на разпространението на местообитанията в ЗЗ; Приложение към Специфичните доклади с предложение за актуализиране на Стандартния формуляр; Предоставени са и Общи доклади за отделните местообитания с карта на разпространение в България по биогеографски райони и приложения: списъци на зони с местообитанията, методика за картиране, методика за определяне на ПС, обща структура на ГИС и геобаза данни.

298

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007 - 2013

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално
развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република
България чрез оперативна програма „Околна среда 2007 – 2013 г

Министерство
на околната среда и водите

	Обща преценка на представените материали: Отражават цялостната дейност извършена по Дейност 4, ОП 6 и са достатъчни за обобщена оценка на картирането и определянето на ПС на местообитанията
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	В зоната не е предвидено провеждане на теренен контрол. Оценката на качеството на данните, набрани от изпълнителите по Дейност 4, прегледа на литературата и други информационни източници, показват, че представените материали са с добро качество.
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Кратък анализ на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и Стандартните формуляри.	Използваният подход за картиране се оценява като подходящ и обективен, тъй като се базира на съвременните постижения на науката и практиката при проучване и оценка на основни компоненти на местообитанията. Определянето на дедуктивния модел на природните местообитания в защитена зона е направено чрез методичните постановки и процедури, предвидени в общите методики за картиране на местообитанието на цялата територия на страната, без въвеждане на определени специфики за зоната. Специфичните доклади отразяват установеното разпространение на местообитанията в зоната и определените параметри свързани с природозащитното им състояние. В приложенията към специфичните доклади са направени обосновани предложения за актуализиране на Стандартния формуляр. Потвърждаваме извършената работа и изготвените продукти по Дейност 4 за другите природни местообитания, предмет на опазване в ЗЗ : 3150, 3270, 6250*, 6430, 91E0*, 91F0, 91H0*, 91Z0 и видове: 1516 <i>Aldrovanda vesiculosa</i> . Подробна оценка на тези

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007–2013 г.”

Анализ на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона		местообитания е представена в Приложение. Представените количествени данни свързани с природозащитното състояние на местообитанията дават възможност за обективна оценка. Потвърждава се, определеният ПС на местообитанията.
Резултати от теренните проучвания	Установени природни местообитания и целеви видове за проучването	Без терен
	Установени други природни местообитания и целеви видове за опазване в ЗЗ	Без терен

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007-2013 г.”

Обособена позиция	6 - Висши растения, мъхове и природни местообитания
Защитена зона Код	Руй BG0000313
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	За местообитанията: 4060 Алпийски и бореални ерикоидни съобщества; 6110*Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от Alysso-Sedion albi; 6210Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик(Festuco Brometalia) (*важни местообитания на орхидеи); 62A0 Източно субсредиземноморски сухи тревни съобщества; 6430 Хидрофилни съобщества от високи треви в равнините и в планинския до алпийския пояс; 6520 Планински сенокосни ливади; 8210Хазмофитна растителност по варовикови скални склонове; 9110 Букови гори от типа Luzulo-Fagetum; 9130 Букови гори от типа Asperulo-Fagetum; 9150Термофилни букови гори (Cephalanthero-Fagion); 9170 Дъбово-габърови гори от типа Galio-Carpinetum; 9180*Смесени гори от съюза Tilio-Acerion върху сипеи и стръмни склонове; 91E0*Алувиални гори с Alnus glutinosa и Fraxinus excelsior (Alno-Pandion, Alnion incanae, Salicion albae); 91M0 Балкано-панонски церово-горунови гори] 91W0Мизийски букови гори са представени следните материали: Доклад за разпространение и оценка на ПС на местообитанието в Защитената зона; Карта на дедуктивния модел на местообитанията; Карта на верифицираната територия на

301

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007 - 2013

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007 – 2013 г

Министерство
на околната среда и водите

	<p>местообитанията в 33; Карта на разпространението на местообитанията в 33; Приложение към Специфичния доклад с предложение за актуализиране на Стандартния формуляр; Предоставени са и Общ доклад за местообитанията с карта на разпространение в България по биогеографски райони и приложения: Списъци на зони с местообитанията, Методика за картиране, Методика за определяне на ПС, Обща структура на ГИС и геобаза данни.</p> <p>Обща преценка на представените материали: Отражават цялостната дейност извършена по Дейност 4, ОП 6 и са достатъчни за обобщена оценка на картирането и определянето на ПС на местообитанията</p>
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	В зоната не е предвидено провеждане на теренен контрол. По Дейност 5, обаче е проведен теренен контрол на индуктивните модели на местообитания 9130, 9150, 9170 и 91W0. Проведаните теренни проучвания, прегледът на литературата и други информационни източници показват, че представените материали са с добро качество. При проведения теренен контрол се потвърждават разработените индуктивни модели на посочените местообитания.
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Кратък анализ на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и Стандартните	Използваният подход за картиране се оценява като подходящ и обективен, тъй като се базира на съвременните постижения на науката и практиката при проучване и оценка на основни компоненти на местообитанията. Определянето на дедуктивния модел на природните

формуляри.		<p>местообитания в защитена зона е направено чрез методичните постановки и процедури, предвидени в общата методика за картиране на местообитанието на цялата територия на страната, без въвеждане на определени специфики за зоната.</p> <p>Разработените общ и специфични доклади отразяват констатираните промени в защитената зона. Предложените схеми за мониторинг осигуряват поставените цели. Приемаме за обосновано направеното предложение за актуализиране на Стандартния формуляр.</p> <p>Потвърждаваме извършената работа и изготвените продукти по Дейност 4 за другите природни местообитания, предмет на опазване в ЗЗ : 4060, 6110, 6210, 62A0 6430, 6520, 8210, 9110, 9130, 9150, 9170, 9180, 91E0, 91M0, 91W0. Подробна оценка на тези местообитания е представена в Приложение.</p>
Анализ на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона		<p>Представените количествени данни за местообитанията, дават възможност за обективна оценка на тяхния природозащитен статус.</p> <p>При оценката на представените материали се потвърждава природозащитния статус на местообитанията 4060, 6110, 6210, 62A0 6430, 6520, 8210, 9110, 9130, 9150, 9170, 9180, 91E0, 91M0, 91W0.в Защитената зона определени по Дейност 4.</p>
Резултати от теренните проучвания	Установени природни местообитания и целеви видове за проучването	Без задължителен терен
	Установени други природни	Без задължителен терен

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007-2013 г.”

	местообитания и целеви видове за опазване в ЗЗ	
--	---	--

Обособена позиция	6 - Висши растения, мъхове и природни местообитания
Защитена зона Код	Остров Вардим BG00002018
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	<p>За местообитанията: 6430 Хидрофилни съобщества от високи тревы в равнините и в планинския до алпийския пояс, 91E0*Алувиални гори с <i>Alnus glutinosa</i> и <i>Fraxinus excelsior</i> (Alno-Pandion, Alnion incanae, Salicion albae), 91F0 Крайречни смесени гори от <i>Quercus robur</i>, <i>Ulmus laevis</i> и <i>Fraxinus excelsior</i> или <i>Fraxinus angustifolia</i> покрай големи реки (Ulmenion minoris) са представени следните материали: Доклад за разпространение и оценка на ПС на местообитанието в Защитената зона; Карта на дедуктивния модел на местообитанията; Карта на верифицираната територия на местообитанието в ЗЗ; Карта на разпространението на местообитанието в ЗЗ; Приложение към Специфичния доклад с предложение за актуализиране на Стандартния формуляр; Предоставени са и Общ доклад за местообитанията с карта на разпространение в България по биогеографски райони и приложения: списъци на зони с местообитанията, Методика за картиране, Методика за определяне на ПС, Обща структура на ГИС и геобаза данни.</p> <p>Обща преценка на представените материали: Отражават цялостната дейност</p>

304

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007 - 2013

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007 – 2013 г

Министерство
на околната среда и водите

	извършена по Дейност 4, ОП 6 и са достатъчни за обобщена оценка на картирането и определянето на ПС на местообитанията в Защитената зона.
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	В зоната не е предвидено провеждането на теренен контрол на определено местообитание. По Дейност 5, обаче беше проведено обследване на Крайречните гори от местообитание 91E0 и местообитание 91F0. Оценката на качеството на данните, набрани от изпълнителите по Дейност 4, въз основа на теренните наблюдения, прегледа на литературата и други информационни източници показва, че представените материали са с добро качество.
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Кратък анализ на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и Стандартните формуляри.	Оценката на приложения подход за картиране е, че той е подходящ и обективен, тъй като се базира на съвременните постижения на науката и практиката при проучване и оценка на основни компоненти на местообитанията. Определянето на дедуктивния модел на природните местообитания в защитената зона е направено чрез методичните постановки и процедури, предвидени в общата методика за картиране на местообитанието на цялата територия на страната. Разработените общ и специфични доклади свързани с площта на местообитанието в зоната, по биогеографски райони и за територията на страната, отразяват констатираните промени. Схемата за мониторинг осигурява получаването на необходимата информация и постигане на поставените цели. Приемаме за обосновано направеното предложение за актуализиране

		на Стандартния формуляр. Потвърждаваме извършената работа и изготвените продукти по Дейност 4 за другите природни местообитания, предмет на опазване в ЗЗ : 6430, 91E0, 91F0. Подробна оценка на тези местообитания е представена в Приложение.
Анализ на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона		Представените количествени данни свързани с природозащитното състояние на местообитанията, дават възможност за обективна оценка на съвременния природозащитен статус. Резултатите от направения анализ и оценка на представените от Дейност 4 данни за ПС на местообитанията в Защитената зона приемаме за достоверни. Потвърждаваме определения природозащитен статус на местообитанията
Резултати от теренните проучвания	Установени природни местообитания и целеви видове за проучването	Без задължителен терен
	Установени други природни местообитания и целеви видове за опазване в ЗЗ	Без задължителен терен

Обособена позиция	6 - Висши растения, мъхове и природни местообитания
Защитена зона Код	Карлуково BG0001014
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	За местообитание 6240* <i>Субпанонски степни тревни съобщества</i> от Дейност 4 са представени: Доклад за разпространение и оценка на ПС на местообитанието в ЗЗ „Карлуково“; Карта на дедуктивния модел на

	<p>местообитание 6240*; Карта на верифицираната територия на местообитанието в ЗЗ; Карта на опожарените територии в района на местообитание 6240* в ЗЗ; Карта на разпространението на местообитанието в ЗЗ; Приложение към специфичния доклад с предложение за актуализиране на Стандартния формуляр; Предоставени са и Общ доклад за местообитание 6240* с карта на разпространение в България по биогеографски райони и приложения; Списъци на зони с местообитание 6240*; Методика за картиране; Методика за определяне на ПС; Обща структура на ГИС и геобаза данни. Разработено е и предложение за мониторинг на природно местообитание 6240* <i>Субпанонски степни тревни съобщества.</i></p> <p>Обща преценка на представените материали: Отражават цялостната дейност извършена по Дейност 4, ОП 6 и са достатъчни за обобщена оценка на картирането и определянето на ПС на местообитание 6240*</p>
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	<p>Референтната стойност за площта на природно местообитание 6240* съгласно Стандартния формуляр е 865,26 ха (3% от 28841,6 ха). При прилаганите по-точни методи при картирането по Дейност 4, е установена обща площ на местообитанието 338,21 ха. Проведените по Дейност 5 теренни проучвания по заложените тракове и полигони от индуктивния модел потвърждават данните набрани по Дейност 4. Потвърждава се и констатацията, че част</p>

	от полигоните определени в моделите като местообитание 6240*, са заети от други местообитания - 6210 Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (Festuco-Brometalia)
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Кратък анализ на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и стандартните формуляри.	<p>Приложеният подход за картиране се оценява като подходящ и обективен, тъй като се базира на съвремените постижения на науката и практиката при проучване и оценка на основни компоненти на местообитанията. Разработените Специфични доклади свързани с площта на местообитанието в зоната, отразяват констатираните значителни промени свързани с по-точното картиране на включените в защитената зона територии. Методиката за картиране на местообитанието е добре разработена. Тя включва 3 последователни етапа: подготвителен, теренна работа и камерална обработка на събраната информация. Разработените Специфични доклади свързани с площта на местообитанието в зоната, отразяват констатираните значителни промени свързани с по-точното картиране на включените в защитената зона територии.</p> <p>Заложената схема за мониторинг е в съответствие с поставените цели. Тя е ефективна и приложима за дълъг период от време. Предложен е достатъчен набор от параметри, които да осигуряват информация за оценка на ПС на биогеографско и национално ниво.</p> <p>По Дейност 4 е направено предложение за актуализация на Стандартния формуляр,</p>

	<p>свързана с промяна в площта на местообитанието.</p> <p>Потвърждаваме извършената работа и изготвените продукти по Дейност 4 за другите природни местообитания, предмет на опазване в ЗЗ : 3140, 3260, 6110*, 6210, 62A0, 7220*, 8210, 91E0*, 91G0*, 91H0*, 91M0, 91Z0, 91I0*. Подробна оценка на тези местообитания е представена в Приложение.</p>
<p>Анализ на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона</p>	<p>На природозащитното състояние на местообитание 6240 в ЗЗ „Карлуково“ по Дейност 4 са дадени следните оценки:</p> <p><i>По Критерий 1- Площ в границите на зоната е дадена оценка неблагоприятно-лошо състояние, тъй като събраните данни при проведеното картиране показват, че природно местообитание 6240* е представено в ЗЗ с обща площ от 338,21 ха. Установено е намаляване на площта на местообитанието спрямо референтната с 61%.</i></p> <p><i>По Критерий 2. Структура и функции е дадена обща оценка Неблагоприятно-незадоволително състояние</i></p> <p><i>По Критерий 3. Бъдещи перспективи (заплахи влияния) е дадена обща оценка Благоприятно състояние.</i></p> <p><i>Обща оценка на състоянието на природно местообитание 6240* в ЗЗ BG0001014 „Карлуково“ по трите критерия: Неблагоприятно-лошо състояние</i></p> <p>Резултатите от проучванията по Дейност 5 потвърждават представените от Дейност 4 данни за ПС на местообитание 6240* в ЗЗ „Карлуково“.</p> <p>По отношение на типичните и доминиращите</p>

		<p>видове, се потвърждава неблагоприятното - незадоволително състояние, тъй като значителна част от характерните видове за местообитанието не се срещат. Не е установено наличие на инвазивни видове на територията на местообитанието, като в отделни участъци се наблюдава навлизане на храстови видове.</p> <p>Относно оценката за влиянията и заплахите, проблемите най-често са свързани с липсата на паша в някои участъци, в които започва обрастване с храстова растителност.</p> <p>Констатираните големи различия по отношение на площта считаме, че те не са свързани с такава загуба на площ от това местообитание, а намалението е в резултат на приложени по-прецизни методики за картиране по Дейност 4. Въз основа на това по Дейност 5 се предлага по критерий 1 да се даде оценка неблагоприятно-незадоволително състояние и обща оценка на ПС по трите критерии –Неблагоприятно-незадоволително състояние.</p>
Резултати от теренните проучвания	Установени природни местообитания и целеви видове за проучването	Да 6240* <i>Субпанонски степни тревни съобщества</i>
	Установени други природни местообитания и целеви видове за опазване в ЗЗ	Да 6210 Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (Festuco-Brometalia)

Обособена позиция	6 - Висши растения, мъхове и природни местообитания
Защитена зона Код	Река Долна Луда Камчия BG0000137
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	За местообитания 6210 Полуестествени тревни и храстови съобщества върху варовик (Festuco-Brometalia) (важни)

	<p>местообитания на орхидеи) и 91МО Балкано-панонски гори са представени следните материали: Доклад за разпространение и оценка на ПС на местообитанието в Защитената зона; Карта на дедуктивния модел на местообитанията; Карта на верифицираната територия на местообитанието в ЗЗ; Карта на разпространението на местообитанието в ЗЗ; Приложение към Специфичния доклад с предложение за актуализиране на Стандартния формуляр; Предоставени са и Общ доклад за местообитанията с карта на разпространение в България по биогеографски райони и приложения: списъци на зони с местообитанията, методика за картиране, методика за определяне на ПС, обща структура на ГИС и геобаза данни.</p> <p>Обща преценка на представените материали: Отражават цялостната дейност извършена по Дейност 4, ОП 6 и са достатъчни за обобщена оценка на картирането и определянето на ПС на местообитанията.</p>
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	За зоната не е предвидено провеждане на теренен контрол. Оценката на качеството на данните, набрани от изпълнителите по Дейност 4, прегледа на литературата и други информационни източници, показват, че представените материали са с добро качество.
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на	Използваният подход за картиране се оценява като подходящ и обективен, тъй като се базира на съвременните постижения на науката и практиката при проучване и

<p>работата на Дейност 4). Кратък анализ на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и Стандартните формуляри.</p>	<p>оценка на основни компоненти на местообитанията. Определянето на дедуктивния и индуктивен модел на разпространение на природните местообитания в защитена зона е направено чрез методичните постановки и процедури, предвидени в общите методики за картиране на местообитанията на цялата територия на страната, без въвеждане на определени специфики за зоната.</p> <p>Разработените общ и специфични доклади свързани с площта на местообитанието в зоната, по биогеографски райони и за територията на страната, отразяват констатираните промени, които се обясняват с по-точното картиране на включените в стандартните формуляри на защитените зони площи. Схемите за мониторинг са правилно разработени и ще сигурят изпълнението на поставените цели. Предложените промени в Стандартния формуляр са обективни.</p> <p>Потвърждаваме извършената работа и изготвените продукти по Дейност 4 за природни местообитания, предмет на опазване в ЗЗ : 6210, 91 M0 и вида 2327 <i>Himantoglossum carpinum</i>. Подробна оценка на тези местообитания е представена в Приложение.</p>
<p>Анализ на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона</p>	<p>Представените количествени данни свързани с природозащитното състояние на местообитанията дават възможност за обективна оценка на съвременния природозащитен статус на местообитанията. Резултатите от направената оценка по Дейност 5 на предоставените материали по</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007–2013 г.”

		дейност 4 на ОП 6 потвърждават ПС на местообитанията.
Резултати от теренните проучвания	Установени природни местообитания и целеви видове за проучването	Без терен
	Установени други природни местообитания и целеви видове за опазване в ЗЗ	Без терен

Обособена позиция	6 - Висши растения, мъхове и природни местообитания
Защитена зона Код	Брестовица BG 0001033
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	За местообитанията: 5210 Храсталаци с <i>Juniperus</i> spp.; 6210 Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (<i>Festuco Brometalia</i>) (*важни местообитания на орхидеи); 62A0 Източно субсредиземноморски сухи тревни съобщества ;8210 9150Термофилни букови гори (<i>Cephalanthero-Fagion</i>); 9170Дъбово-габъррови гори от типа <i>Galio-Carpinetum</i> ; 91AA *Източни гори от космат дъб; 91E0*Алувиални гори с <i>Alnus glutinosa</i> и <i>Fraxinus excelsior</i> (<i>Alno-Pandion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>); 91MO Балкано-панонски церово-горунови гори; 91Z0Мизийски гори от сребролистна липа; 92C0 Гори от <i>Platanus orientalis</i> са представени следните материали: Доклад за разпространение и оценка на ПС на местообитанието в Защитената зона; Карта на дедуктивния модел на местообитанията; Карта на верифицираната територия на

313

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007 - 2013

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007 – 2013 г

Министерство
на околната среда и водите

	<p>местообитанието в 33; Карта на разпространението на местообитанията в 33; Приложение към Специфичния доклад с предложение за актуализиране на Стандартния формуляр; Предоставени са и Общ доклад за местообитанията с карта на разпространение в България по биогеографски райони и приложения: списъци на зони с местообитанията, методика за картиране, методика за определяне на ПС, обща структура на ГИС и геобаза данни.</p> <p>Обща преценка на представените материали: Отражават цялостната дейност извършена по Дейност 4, ОП 6 и са достатъчни за обобщена оценка на картирането и определянето на ПС на местообитанията.</p>
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	В зоната не е предвидено провеждане на теренен контрол. По Дейност 5 обаче е проведено теренно проучване на индуктивните модели на местообитания 5210, 6210, 62A0, 91E0 и 92C0. Оценката на качеството на данните, набрани от изпълнителите по Дейност 4, направена чрез теренния контрол, прегледа на литературата и други информационни източници показват, че представените материали са с добро качество.
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Кратък анализ на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и Стандартните	Използваният подход за картиране се оценява като подходящ и обективен, тъй като се базира на съвременните постижения на науката и практиката при проучване и оценка на основни компоненти на местообитанията. Определянето на дедуктивния модел на природното

формуляри.		<p>местообитанията в защитената зона е направено чрез методичните постановки и процедури, предвидени в общата методика за картиране на местообитанието на цялата територия на страната, без въвеждане на определени специфики за зоната.</p> <p>Разработените общ и специфични доклади свързани с площта на местообитанието в зоната, по биогеографски райони и за територията на страната, отразяват констатираните промени. Схемите за мониторинг за изпълними и осигуряват постигане на поставените цели. Приемаме за обосновано направеното предложение за актуализиране на Стандартния формуляр.</p> <p>Потвърждаваме извършената работа и изготвените продукти по Дейност 4 за другите природни местообитания, предмет на опазване в ЗЗ : 5210, 6210, 62A0, 8210, 9150, 9170, 91AA, 91E0, 01M0p 91Z0p91C0. Подробна оценка на тези местообитания е представена в Приложение.</p>
Анализ на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона		Приемаме за обективни представените количествени данни свързани с природозащитното състояние на местообитанията. Резултатите от направената оценка на материалите по Дейност 4 потвърждават определения природозащитен статус на местообитанията в защитената зона.
Резултати от теренните проучвания	Установени природни местообитания и целеви видове за проучването	Да 62A0 Източно субсредиземноморски сухи тревни съобщества
	Установени други природни местообитания и целеви	Да 5210 Храсталаци с <i>Juniperus</i> spp.; 6210 Полуестествени сухи тревни и

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007–2013 г.”

	видове за опазване в ЗЗ	хрстови съобщества върху варовик (Festuco Brometalia) (*важни местообитания на орхидеи); 91E0*Алувиални гори с <i>Alnus glutinosa</i> и <i>Fraxinus excelsior</i> (Alno-Pandion, Alnion incanae, Salicion albae) 92C0 Гори от <i>Platanus orientalis</i> са представени следните материали
--	-------------------------	--

Обособена позиция	6 - Висши растения, мъхове и природни местообитания
Защитена зона Код	Бакаджиците BG 0000402
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	За местообитание 62A0 Източни субсредиземноморски сухи тревни съобщества в ЗЗ Бакаджиците са представени следните материали: Доклад за разпространение и оценка на ПС на местообитанието в Защитената зона; Карта на дедуктивния модел на местообитание 62A0; Карта на верифицираната територия на местообитанието в ЗЗ; Карта на опожарените територии в района на местообитание 62 A0 в ЗЗ; Карта на разпространението на местообитанието в ЗЗ; Приложение към Специфичния доклад с предложение за актуализиране на Стандартния формуляр; Предоставени са и Общ доклад за местообитание 62A0 с карта на разпространение в България по биогеографски райони и приложения: списъци на зони с местообитание 62A0, методика за картиране, методика за определяне на ПС, обща структура на ГИС и геобаза данни.

316

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007 - 2013

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007 – 2013 г

Министерство
на околната среда и водите

	Обща преценка на представените материали: Отражават цялостната дейност извършена по Дейност 4, ОП 6 и са достатъчни за обобщена оценка на картирането и определянето на ПС на местообитание 62A0
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	Проучвания по Дейност 4 са показали съществуваща нетипичност свързана с липсата на значителна част от растителните видове характерните за местообитание 62A0. Проведеният по Дейност 5 теренен контрол по представените тракове, полигони и точки от Дейност 4 потвърди тази констатация, която дава отражение и върху определянето на границите, площта и оценката за ПС на местообитанието.
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Кратък анализ на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и стандартните формуляри.	Използваният подход за картиране се оценява като подходящ и обективен, тъй като се базира на съвременните постижения на науката и практиката при проучване и оценка на основни компоненти на местообитанията. Определянето на дедуктивния модел на природното местообитание 62A0 в защитена зона BG0000402 “Бакаджиците” е направено чрез методичните постановки и процедури, предвидени в общата методика за картиране на местообитанието на цялата територия на страната, без въвеждане на определени специфики за зоната. Определената площ по дедуктивен модел на природно местообитание 62A0 в 33 Бакаджицити е 722,19 ха. Площта на верифицираната територия е 338,05 ха, а от тази площ 14,27 ха са потвърдени като природно местообитание 62A0. Картата на

	<p>разпространение на природно местообитание 62A0 в границите на защитената зона е създадена след топологична проверка и обединяване на графичните полигони, изчертани в резултат от теренната работа и полигоните, получени чрез индуктивен модел. Определената обща площ на местообитанието в границите на зоната е 177,97 ха. Тази площ е приета за референтна стойност за разпространението на местообитание 62A0 в защитена зона „Бакаджиците”, тъй като при теренните проучвания не е констатирано намаление на площите на местообитанието.</p> <p>Във връзка с това считаме за обосновано направеното предложение за актуализиране на Стандартния формуляр като вместо 397.91516 ха за местообитание 62A0 се приеме площ от 177.94 ха, определена при изпълнение на проекта.</p> <p>Разработените общ и специфични доклади свързани с площта на местообитанието в зоната, по биогеографски райони и за територията на страната, отразяват констатираните значителни промени свързани с установяването на нови находища и по-точното картиране на включените в стандартните формуляри на защитените зони площи.</p> <p>Участъци от местообитания 62A0 в 33 Бакаджиците препоръчваме да бъдат включени в системата за мониторинг, като се проследят измененията в ПС и се оцени влиянието на взетите мерки за неговото опазване. При провеждане на мониторинга да се отчитат показателите:</p>
--	---

	<p>Изменение на границите и площта през определен период /примерно 6 г./;</p> <p>Изменение на структура и функции свързани с показателите: - Фрагментация на местообитанието; Промени в количественото съотношение на типичните и доминиращите видове;</p> <p>Оценка на съществуващи неблагоприятни влияния върху ПС на местообитанието ;</p> <p>Оценка на потенциалните бъдещи заплахи върху ПС на местообитанието.</p> <p>Предложените по Дейност 4 специфични показатели за оценка на влиянията и заплахите върху ПС на местообитание 62A0 са информативни като чрез отчитане на 3 степени на въздействие – силно, средно и слабо, могат да се определят и прогнозират сукцесионните изменения.</p> <p>Потвърждаваме извършената работа и изготвените продукти по Дейност 4 за другите природни местообитания, предмет на опазване в ЗЗ : 8230, 91AA, 91MO, 91ZO. Подробна оценка на тези местообитания е представена в Приложение.</p>
<p>Анализ на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона</p>	<p>Представените количествени данни свързани с природозащитното състояние на местообитание 62A0 Източни субсредиземноморски сухи тревни съобщества дават възможност за обективна оценка на съвременния консервационен статус, като определената по дейност 4 коригирана площ се приема като референтна за местообитанието в зоната.</p> <p>Общата оценка на ПС на местообитание 62A0 на ниво ЗЗ е дадена по критериите: площ в границите на зоната, структура и функции</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007-2013 г.”

		(фрагментация в рамките на местообитанието, доминиращи видове, сумарно проективно покритие на фитоценозите, типични видове растения, наличие на инвазивни видове, обрастване с дървесна и храстова растителност), влияния и заплахи (интензивност на пашата във всяко находище, както и наличие на почвени замърсители близо до полигона) Резултатите от проучванията при проведения контрол потвърждават представените от Дейност 4 данни за ПС на местообитание 62A0 в ЗЗ Бакаджиците, Приема се запазването на дадения в стария Стандартен формуляр среден (С) консервационен статус, заменен с термина „степен на консервация“ в актуализираната Стандартна форма.
Резултати от теренните проучвания	Установени природни местообитания и целеви видове за проучването	62A0 Източни субсредиземноморски сухи тревни съобщества
	Установени други природни местообитания и целеви видове за опазване в ЗЗ	8230 – Силикатни скали с пионерна растителност от съюзите Sedo-Sclerotion или Sedo albi-Veronicion dillenii

Обособена позиция	6 - Висши растения, мъхове и природни местообитания
Защитена зона	BG 0000610
Код	Река Янтра
Обща преценка на представените материали по Дейност 4	За местообитание 1530 Панонски солени степи и солени блата са представени: Доклад за разпространение и оценка на ПС на местообитанието в ЗЗ «Река Янтра»; Приложение към специфичния доклад за актуализиране на Стандартния формуляр;

320

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007 - 2013

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007 – 2013 г

Министерство
на околната среда и водите

	<p>Общ доклад за местообитание 1530 с карта на разпространение в България по биогеографски райони и приложения-списъци на зони с местообитание 1530, методика за картиране, методика за определяне на ПС, обща структура на ГИС и геобаза данни.</p> <p>Представените материали по Дейност 4 показват разпространението и състоянието на местообитанието на регионално, биогеографско и национално равнище.</p> <p>По дейност 4 не са установени и не са картирани находища на местообитание 1530 в 33 Река Янтра, като е представен модел за потенциални находища на местообитанието. Представени са тракове и точки с диагностика на други природни местообитания в Защитената зона.</p> <p>Обща преценка на представените материали: За анализиране наличието на местообитание 1530 в 33 Река Янтра представените материали са достатъчни.</p>
Оценка и теренен контрол на качеството на данните, набрани от изпълнителя на Дейност 4	<p>Направеният теренен контрол потвърди заключението от Дейност 4, че в 33 “Река Янтра” няма формирано местообитание 1530 Панонски солени степи и солени блата. Теренният контрол по представените тракове и точки в други природни местообитания, показва точна диагностика на някои други природни местообитания в определени участъци.</p>
Оценка на използвания подход от изпълнителите на Дейност 4 и оценка на достоверността на получените резултати (методика и организация на работата на Дейност 4). Кратък анализ	<p>Използваният методичен подход по Дейност 4 дава възможност за получаване на относително достоверни резултати при картиране и определяне на природозащитното състояние на</p>

на Специфичните доклади, схемите за мониторинг и Стандартните формуляри.

природното местообитание 1530.

Основание за тази преценка е определянето на дедуктивния ГИС модел на разпространението на местообитанието, който включва последователно наслагване на следните слоеве: 1. Защитени зони в стандартните формуляри, на които има местообитание 1530; 2. Почвени типове засолени почви, солонци и солончаки от карти с различни мащаби; 3. Халофитни тревни формации с преобладаване на изворник, гърлица, елурупус и др., на места възникнали вторично; 4. Пресичане на слой 3 с физическите блокове; 5. Полигони от предишни картирания на местообитание 1530 – PinMatra; 6. Пресичане на слой 5 с физическите блокове; 7. Полигони от предишни картирания на местообитание 1530.; 8. Пресичане на слой 7 с физическите блокове; 9. Формиране на предварителен дедуктивен модел:

Основен критерий за идентифицирането на местообитанието са засолените почви на заливни крайречни тераси, като на местообитанието има нискотревни слабо до силно халофитни съобщества.

В специфичния доклад за разпространение на местообитание 1530 Панонски солени степи и солени блата се съдържа констатацията, че в 33 “Река Янтра” не е установен този тип местообитание. В съответствие с това в приложението към доклада се препоръчва актуализиране на Стандартния формуляр, като отпаднал съдържащите се в него 180.70533 ха на местообитание 1530.

		<p>Въз основа на резултатите от проведения теренен контрол се потвърждава предложението за отпадане от Стандартния формуляр на 33 Река Янтра на местообитание 1530 Панонски солени степи и солени блатата.</p> <p>Потвърждаваме извършената работа и изготвените продукти по Дейност 4 за другите природни местообитания, предмет на опазване в 33 : 3150, 3260, 3270, 6210, 6240*,6250*,6410, 6510, 8210, 91E0*,91G0*, 91H0*,91Z0. Подробна оценка на тези местообитания е представена в Приложение.</p>
Анализ на представените по Дейност 4 данни за природозащитното състояние на природни местообитания и видове на ниво защитена зона		<p>Тъй като не е установено местообитание 1530 Панонски солени степи и солени блатата, не са представени конкретни данни за природозащитното състояние на местообитанието в тази зона.</p>
Резултати от теренните проучвания	Установени природни местообитания и целеви видове за проучването	<p>По отношение на природно местообитание 1530 Панонски солени степи и солени блатата, се потвърждава заключението от теренната работа по Дейност 4, че в 33 „Река Янтра“ това природно местообитание не е установено и трябва да отпадне от Стандартния формуляр на зоната.</p>
	Установени други природни местообитания и целеви видове за опазване в 33	<p>6510 – Низинни сенокосни ливади; 3150-Естествени еутрофни езера, с растителност от типа Magnopotamion или Hydrocharition; 6250-Панонски лъсови степни съобщества; 91 F0-Крайречни смесени гори от Quercus robur, Ulmus laevis и Fraxinus excelsior покрай големи реки (Ulmenion minoris)</p>

2. Предварителна оценката на качеството на данните, набрани от изпълнителя по обособена позиция 7 - „Обединение Еконефт”

2.1. Зимен период

Извършената работа относно зимния период по Дейност 4 обединява анкетни данни с полеви методи. Събраната информация е обобщена и нанесена на карти за разпространението на отделни многочислени видове, както и на обобщаваща карта. Пунктовете за наблюдение са правилно подбрани в представителни влажни зони, в които са установени традиционни дългогодишни зимни концентрации на водолюбивите птици. За първи път са картирани места за хранене на гъски извън района на Приморска Добруджа. Във всички проучвани места е потвърдено, че водолюбивите птици предпочитат да се хранят в близост до местата за нощуване, ако имат добра хранителна база и не са обезпокоявани. В доклада са включени и допълнителни данни, събрани по проекта LIFE+ за опазване на червеногушата гъска, но почти не са използвани системно събираните данни от ежегодните среднозимни преброявания в България от 1977 г. досега.

По отношение на доклада имаме следните бележки и препоръки, които да бъдат взети предвид при неговата интерпретация и при предвиждането на бъдещи проучвания:

1. При изпълнение на Дейност 4 са създадени нови целеви райони като „Добруджа” и „Дунавска равнина”. Събираните за тях обобщени данни за зимуващите водолюбивите птици обаче не са съпоставими с утвърдени (от МОСВ и Wetlands International) места за зимен мониторинг, по който се събират данни от 1977 г. насам и за които е натрупана и публикувана ценна информация от десетки години. До 2008-2009 г. данните са събирани в условия на липсващи ветрогенераторни паркове. Поради това препоръчваме да се ползва утвърденото за България райониране, при което ще може да се извършват сравнения и съпоставки за зимната численост на водолюбивите птици в отделни райони преди и след построяването на ветропаркове в тях.

2. Направената интерпретация на данните, свързана с нощуване на гъските в морето не отчита фактора „ловна преса“, който е довел до тези промени още през 2004 г. т.е. преди изграждането на ветропарковете. Не се отчита и реално събраната информация за импактен мониторинг на ВЕП „Св. Никола“, публикувана в Интернет.

3. Добре би било при бъдещи подобни изследвания да се обърне внимание на ефекта на безпокойство, конфликти или смъртност на зимуващите птици от работещи ветропаркове, за да може да се направи сравнение с вече набраните данни в условията без работещи ветрогенератори.

4. По отношение на определяне и минимизиране на риска за зимуващите водолюбиви птици трудно може да бъдат направени реални изводи само от едногодишни проучвания. Авторите сами са направили това заключение, свързано с различията в климатичните условия, състоянието на зимниците, както и пространственото им разпределение около влажните зони, където водолюбивите птици се концентрират. В същото време не е използвана базата данни за концентрации на птиците през дългогодишни периоди. По този начин определянето на безпокойството на птиците и предпочитаните от тях места за изхранване не почива на доказани във времето зависимости.

5. Около територията на 33 „Калиакра“ с код BG 0002051 към момента функционират 117 генератори. Добре би било по проект, с цел **„Определяне и минимизиране на рисковете за дивите птици”** да се събират данни за евентуалното отрицателно въздействие на работещите генератори върху зимуващите птици. В същото време, резултатите от провеждания импактен мониторинг през същата година, в която е разработван проектът, показват много ниска смъртност и над 99,8% избягване на конфликтите от зимуващите водолюбиви птици. Не се посочва, че през зимата на 2013 г. числеността на зимуващата популация на червеногушата гъска по данни на БДЗП в Приморска Добруджа беше над 50 000, без да бъде установен случай на конфликт с работещите и целенасочено и превантивно изключвани генератори на ВЕП „Св. Никола”.

6. При последващи подобни проучвания е желателно да се събират данни за зимуващи видове птици, загинали от функциониращи в различните региони на България ветрогенератори, както и да се анализират всички отрицателни фактори и тяхното значение за риска за птиците: ловна преса, електропреносна мрежа, автомобилния трафик, безпокойство от земеделци и пр. .

2.2. Методика за проучване на миграцията

В доклада е извършен анализ и оценка на представената методика за проучване на пролетната и есенна миграция на реещите се птици с помощта на визуални, радарни, комбинирани и синхронни радарни и визуални методи, както и с помощта на анкета по Дейност 4, обособена позиция 7. Специален раздел има за проучване миграцията при пълпъдък (*Coturnix coturnix*) и ливадния дърдавец (*Crex crex*).

Разделът за визуалното проследяване на миграцията при реещите се птици е разработен почти изцяло в съответствие с утвърдената методика на Мичев, Профиров (2010). Двете методики не съдържат съществени различия в основните параметри. Поради това може да се заключи, че проведените визуални наблюдения чрез тях са съвместими и до голяма степен съпоставими. Независимо от това, в доклада си представяме кратки бележки и коментари по отношение на сроковете за миграция, началото и продължителността на наблюденията през деня, разпределянето на височинните интервали и др. Те са с оглед евентуалното им използване при бъдещи подобни проучвания. По отношение на раздела „Определяне на места, важни за миграцията на пълпъдък и ливаден дърдавец“ включването на литературен обзор и анализ на проучванията на двата вида с ударение върху литературата за България би подпомогнало по-пълното разглеждане на проблема.

По отношение на раздела „Определяне на места, важни за миграцията на пълпъдък и ливаден дърдавец“ предлагаме включване на литературен обзор и анализ на проучванията на двата вида с ударение върху литературата за България.

Разделът „Визуално проучване на нощната миграция“ започва с литературен обзор от 3 реда с 6 заглавия. Би могло този доста кратък и твърде едностранчив литературен обзор на проучванията на нощната миграция да се допълни с научните публикации за България. Касае се най-вече за дисертацията на д-р Зехтинджиев, посветена на нощната миграция на птиците през територията на България и в която са описани детайлно методите за наблюдения върху лунния диск. Редица научни приноси от тази дисертация са оценени високо от рецензенти и научната общност и са публикувани самостоятелно или в съавторство с водещи специалисти на страниците на реномирани научни списания. Пропуснати научни разработки за разглежданите проблеми в условията на България има и в другите доклади. Препоръчваме да не бъдат игнорирани научните постижения на българските учени и техните приноси да намерят място в документацията по проекта.

По отношение на разделите „Радарно проучване на миграцията“ и „Комбиниране на радарни и визуални методи в едно полево проучване“, както и по отношение на останалите раздели правим препратка към доклада за оценка на карта и ГИС модел със зоните на риск за птиците при изграждането на ветрогенератори по Дейност 4, обособена позиция 7. Там тези проблеми са разгледани в детайли и не е необходимо да бъдат дублирани.

Имаме и следните по-важни препоръки (за подробности вж. съответния доклад) при евентуални бъдещи проучвания върху прелета на реещите се птици:

- ✓ Да отпадне нанасянето, изчертаването на видимия път на преминаващите птици в района на наблюдателните пунктове;
- ✓ Да се използва инструментално отчитане на числеността и височината на полета;
- ✓ Да се включи методика за импактен мониторинг на работещи ветропаркове.

2.3. Пролетната миграция на птиците през 2012 и 2013 г.

Данните са събрани от литературни източници, непубликувани доклади, от проучвания по други проекти на БДЗП, от собствени наблюдения (вкл. на чужди орнитолози) и най-вече от Националната банка за орнитологична информация (НБОИ). Проучванията върху пролетната миграция по Дейност 4 на Обособена позиция 7 са съществена част от това проучване. При този огромен обем на документацията има някои пропуски, по-важни от които са:

1. През 2013 г. са проверени получените резултати от теренната работа по Дейност 4 в 6 от 13 –те НП, за проучване на пролетната миграция през 2012 г. Проверката показва, че те са достоверни и приемливи. Независимо че съответстват на одобрената методика, те обаче не обхващат всички миграционни потоци, които преминават през пролетта над цялата територия на България). Според методиката за проучване на миграцията по дейност 4: „.....полевото проучване обхваща територията на Република България, т.е. то се определя като проучване на миграцията на птиците в национален мащаб.....”. Според нас това изисква пролетната миграция, подобно на есенната, да обхване миграционния фронт над цялата територия на страната. В методиката се споменава още, че проучването на миграцията ще обхване и ключови места от Южна България. Дори да е така, от тези ключови места обаче липсва известният миграционен път Виа Аристотелис. При този подход се нарушава и комплексността на изследването и синхонността с проучването на есенната миграция.

2. Поради горепосочената непълнота на проучването общата количествена оценка на пролетните миграционни потоци над цялата територия на България е недостатъчно представителна (т.е. общо колко реещи се птици през пролетта пресичат територията на страната). При това положение би могло да бъде използвана съществуващата научна информация, събирана по научни проекти в БАН(и не само) за миграционни числености за територията на България, събрана по почти същата методика и публикувана в научни списания([http://www.acta-zoologica-bulgaria.eu/azb_bg.php?q=64%20\(1\)](http://www.acta-zoologica-bulgaria.eu/azb_bg.php?q=64%20(1))).

3. Количествената оценка на пролетния миграционен поток от птици по протежение на Черноморското ни крайбрежие през 2012 г. в окончателния доклад за Дейност 4 не е извършена коректно. Причината е в погрешно обединяване/дублиране на установените числености на мигранти от наблюдателните пунктове, разположени в посока север – юг, т.е. по дължината на прелетното трасе така, че едни и същи птици са отчитани по повече от 1 път. Това е довело до завишаване на оценката с десетки хиляди (а може би и с повече) реещи се птици.

4. Събираните данни за движението на отделните птици в обсега на всеки НП, нанасянето им на хартия и по-нататъшното им анализиране води до загуба на време, което може да бъде отделено за по-прецизни наблюдения. Препоръчваме при бъдещи подобни проучвания такива данни да не бъдат събирани, тъй като те не са използвани при последващите анализи.

5. Препоръчваме при бъдещи проучвания предвиждащи мониторинг едновременно на пролетната и на есенната миграция, още при изготвянето на методиката и одобряването ѝ да бъде избрана методика, при която двете сезонни миграции да бъдат проследявани от едни и същи НП. Този избор има редица предимства по отношение на удобствата за работа и опознаване на района, натрупване на дълги редица от данни, използване на традиционни НП и пр. Въз основа на натрупания от нас дългогодишен опит тук предлагаме (ако в бъдеще се провежда такова мащабно проучване) организиране на НП по линия, която е успоредна на пътя Калотина-София-Пазарджик-Пловдив-Чирпан-Ямбол-Карнобат-Айтос-Бургас.

2.4. Размножителен период

По отношение на теренните изследвания са събрани големи масиви от данни за гнездовата орнитофауна на 55 защитени зони от Натура 2000 в България.

При извършените от Дейност 5 контролни проучвания в 6 защитени зони по определени маршрути съгласно методиката установихме сходство на набраните данни за видовия и количествен състав по Дейност 4. Установените различия са в рамките на допустимите. Това ни дава основание да потвърдим извършената теренна работа по Дейност 4 по отношение на гнездовия период.

Независимо от това имаме някои бележки и препоръки:

Съгласно одобрената от възложителя методика: „.....Размерът на пробните площадки (UTM квадрати) е 1x1 км. Във всяка пробна площадка се разполагат два успоредни трансекта в посока север-юг или изток-запад, всяка с дължина от 1 км, или общо 2 км. Двете части на трансекта са на 500 м една от друга и на 250 м навътре в пробната площадка....”. Експертите-орнитолози от Обединение Еконефт са извършили проучването на гнездейците птици по трансекти с различна дължина, които са пресичали еднократно определени квадрати 1x1 km. В някои местообитания, където теренът е пресечен (в планинските райони) наистина не може да се използва метода за трансекти в квадрати 1x1 km, но в 33 като Калиакра и други подобни с обработваеми земи и други типове открити местообитания напълно е възможно да се приложи тази методика (по нея се извършва и Мониторинга на обикновените видове птици).

В някои части на доклада няма таблици с видовия състав, числеността и бележки за конкретната защитена зона, а само е посочено в текста колко вида са отчетени (за 20 защитени зони: Котленска планина, Провадийско-Роякско плато, Хърсовска река, Комплекс Камчия, Суха река, Калиакра, Рила, Пирин, Галата, Балчик, Лудогорие, Карлуковски карст, Мелнишки пирамиди, Батова, Априлци, Чаиря, Овчарово, Белите скали, Васильовска планина, Велчево). За някои защитени зони има изготвени обобщени таблици с видов състав и численост, като например за 33 Централен Балкан.

Изготвените модели на разпространение и обилие на видовете гнездящи птици са извършени с добре подбрани статистически програми и моделиране. В доклада обаче са представени само картите на видовете без легенда, пояснение или анализ на информацията за съответния чувствителен вид.

При последващи подобни проучвания е желателно да се събират данни и за гнездящи видове птици, загинали от ветрогенераторите в България.

На няколко места се подчертава, че се използват всички налични данни за съответния вид. Те включват както системно и целенасочено събрана информация, така и единични случайни наблюдения върху отделни птици от български и чужди орнитолози и любители на птици за дълъг период от време. При изготвянето на математическите модели обаче са използвани и двете групи от данни, което би следвало да се избегне.

2.5. Ръководство за дивите птици

В заданието на МОСВ към Дейност 4 - т. 1.1.1.6 Разработване на ръководство за опазване на дивите птици при развитието на ветроенергийните източници в България) е указано: “... На базата на зонирването и параметрите на основните ветрогенераторни паркове (изградени, одобрени или в процес на одобрение), да бъде анализиран поемния капацитет за броя на ветрогенераторите на територията на България, възможности за плътност и разпределение...”

В изпълнение на заданието е подготвен доклад „Ръководство за опазване на дивите птици при развитието на ветроенергийните източници в България“ на ДЗЗД „Обединение Еконект“, София, 2013 г.

Докладът е с обем от 127 страници, разделени на 3 теми и литературен списък. Първите две теми са доста обширни (68 страници) и са разработени извън заданието (с изключение на „Обзор на факторите за развитие на вятърната енергия от втората тема“). Третата тема е озаглавена „Намаляване на рисковете за дивите птици от изграждане на ветрогенератори“. Нейното съдържание от 48 страници отчасти отговаря на заданието.

В тази тема е направен преглед на поемния капацитет на 9 района от територията на България, но вместо брой генератори (както се изисква от заданието) са посочени MW. Техният общ брой, сумиран и приведен от нас към ветрогенератори с мощност 2,5 MW е 1444 броя ветрогенератори. На Фиг. 2 са представени данни за общо инсталирана мощност от 657 MW в България. Приведени към ветрогенератори с мощност 2,5 MW това прави около 260 ветрогенератори. Анализ на тези данни не е направен.

В третата тема от доклада има относително голям обем от информация, която се дублира с други доклади (напр. за системата за ранното предупреждение, картите за риска и пр.) или не е предвидена в заданието (напр. екологични особености на птиците, смекчаващи и компенсаторни мерки).

В доклада без отговор е оставен въпроса от заданието за възможности за плътността на ветрогенераторите, т.е. колко броя ветрогенератори са допустими на единица площ. Препоръчваме посочените проблеми да бъдат разгледани при изпълнение на втората фаза от проекта.

2.6. Система за ранно предупреждение

През последните 30 години е натрупан съществен опит в оценката на риска от сблъсък на птици с турбините и са разработени действия за предотвратяване на съществени за популациите на птиците въздействия. Такива действия се реализират чрез система за намаляване на риска в определени кратки периоди от време и с конкретна цел: определени видове, миграционни периоди, периоди през зимата или размножителният период на редки и застрашени видове птици с доказана от мониторинга на смъртността систематична тенденция за сблъсък с турбините на ВЕП.

В България, по предписание на МОСВ, в редица ВЕП в Приморска Добруджа вече има изградени системи за ранно оповестяване и спиране на турбините при риск от сблъсък.

Докладът на Еконект е фокусиран върху радарните системи, като се изтъква тяхната „обективност” и особено „автоматичност” основно взаимствана от рекламните интернет страници на основните производители на радари на пазара. Така Еконект на практика допълва тази реклама и налага чрез официални документи от национално значение определени търговски марки, без да разгледа обективните ограничения на радарния метод по принцип, а именно пълната непригодност на този метод при мъгла, дъжд или снеговалеж, когато именно рискът от сблъсък е значително по-висок и е нужна обективна информация за вземане на обосновано решение за спиране на турбините.

В доклада на Еконект не е описана процедурата за спиране. Не са дадени инструкции какви видове и колко броя птици са пределните стойности за вземане на решение за спиране на турбини в България (или по райони от страната според картата на риска, например).

При определянето на буферните зони за редица видове гнездящи птици не са взети под внимание резултати от изследвания в техните естествени местообитания в България. Посочените пропуски би следвало да бъдат избягнати при бъдещи изследвания по тези проблеми.

2.7. Карта на риска

Изследването на Еконект по Дейност 4 представлява проучване на риска за птиците от българската фауна от евентуално изграждане на ветроенергийни паркове (ВЕП).

Проведените преки наблюдения по предварително утвърдена от МОСВ методика са допълнени със спорадично събирани сведения от разнообразни по цел и задачи проекти на Българското дружество за защита на птиците (БДЗП), включващо данни събрани на доброволни начала от над 2000 любители на птиците у нас и в чужбина. Анализът и интерпретацията са изложени на 139 основни страници и 89 страници в приложения, предоставени ни за оценка на своето качество и обективност.

В зоните с висок риск в Приморска Добруджа, посочени на картата на риска която оценяваме, вече действат големи ветроенергийни паркове със стотици вятърни турбини. Задължителният мониторинг в тези действащи паркове (ИНОС 1, Електра Уиндс и др.) не потвърждава посочения висок риск и изброените негативни въздействията посочени в доклада на ЕКОНЕКТ. (виж съответния доклад – Приложение 1) Това според нас се дължи на:

332

✓ Игнориране на ценни количествени сведения получени с прилагане на идентична методика (Приложение 1 – Доклад за оценка на Методиката за проучване на миграцията) за прелета на реещите се птици над територията на страната (Migration of Soaring Birds over Bulgaria. T. M. Michev, L. A. Profirov, N. P. Karaivanov, B. T. Michev. 2012. Acta zool. bulg., 64) и десет годишно изследване на белия щъркел от източноевропейската популация по протежение на неговия миграционен път, част от който е България (Eastern European White Stork populations: migration studies and elaboration of observation measures. W. Van den Bossche, P. Berthold, M. Kaatz, E. Nowak and U. Querner. German Federal Agency for Nature Conservation, 2002).

✓ От посочените данни за миграция не се вижда каква част (карти, таблици) касаят нощната миграция на птиците. Резултатите от предходно шест годишно систематизирано изследване на нощната миграция в България, показват че над 80% от мигриращите видове птици от нашата фауна прелитат над страната през нощта.

✓ Моделът, приложен от Еконефт за изготвяне на картата на риска, с ограниченията, които Еконефт допуска (описани на стр. 90 от Окончателният доклад за картата на риска на Дейност 4) не позволява картата да има задължителен характер.

Препоръчваме при използване на картата на риска, за всеки конкретен нов ветроенергиен парк, да се отчитат и наличните данни в района, получени от мониторинг на действащи ветропаркове, тъй като в заданието, по което Еконефт е работило, не е предвидено да се отчитат резултатите за смъртност от импактен мониторинг за действащите паркове.

Тези констатации показват, че изготвената от Еконефт карта съдържа многократно по – висок риск за птиците в България в сравнение с такива карти разработени в други държави с подобно или по-значимо биологично разнообразие и природно наследство (таблица 4).

Таблица 4 Сравнение между принципите и резултатите от изготвянето на карти с рискови за строителство на ВЕП територии от различни държави в Европа и света

Държава/Регион	Включени видове/зони	Критерии за оценка	Процент от територията със забрана за ВЕП	Скала на риска	Източник
Шотландия	18 вида с природозащитен статус	Литературни данни и експертно мнение	Около 15%	Висок, среден, нисък/неизвестен	Bright et al. (2008)
Англия	12 вида с природозащитен статус	Литературни данни и експертно мнение	Около 15%	Висок, среден, нисък/неизвестен	Bright et al. (2009)
Холандия	Групи от видове по екол. характеристики	Обилие на видове	Около 15%	Нисък, среден, висок, най-висок	Aarts & Bruinzeel (2009)
ЮАР	Общо 105 вида	Литературни данни и експертно мнение	Около 20%	Висок, среден нисък	Retief et al. (2010)
САЩ	ОВМ, миграционни коридори, ценни местообитания	Експертно мнение	По-малко от 5%	Потенциален риск, висока важност, критична важност	American Bird Conservancy
Рифовата долина в Африка /Rift Valley/Red Sea Flyway	37 вида реещи се мигранти	Литературни данни и експертно мнение	Около 10%		Strix et al. (in prep.)
Гърция	Натура зоните, ОВМ, рамсарски места, прелетни трасета на пеликани, гнезда на хищни птици, колонии на морски птици.		Под 15%	Зключване на тези зони (пълна забрана)	Dimalaxis et al. (2010)
Германия	26 вида морски птици	Литературни данни и експертно мнение	Около 15%	Много засегнати, по-слабо засегнати, засегнати	Garthe & Huppop (2004)
Дания	38 вида мигранти (морски птици, хищни птици, врабчоподобни и пр.)	Литературни данни и експертно мнение	Под 10%		Deshalm (2009)
Швейцария	15 вида птици	Литературни данни и експертно мнение	Около 20%	Много нисок риск, висок риск, приемлив риск, нисък риск	Harch, P., Schmidt, J. Guelat & F. Leichti (2012)
България	173 вида птици, Натура зоните, ОВМ, рамсарски места, прелетни трасета на реещи се птици, гнезда на 16 вида	Литературни данни и експертно мнение	Над 90% от територията на страната	Зони с висок риск, зони със среден риск, зони с нисък риск	Непубликуван документ – сдружение ЕКОНЕКТ

334

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007–2013 г.”

	хищни птици, гнездови колонии на птици				
--	--	--	--	--	--

С оглед на гореизложеното предлагаме картата за риска да се използва единствено с индикативна цел, като в зоните с висок риск да се предвижда задължителен едногодишен мониторинг, ОВОС и ДОСВ.

Напълно отхвърляме заключението на Еконеът, картата да има забранителен характер, което не отговаря на Заданието на Дейност 4 на МОСВ за Обособена позиция 7.

Препоръчваме получените изходни модели (базисни карти) за миграцията, размножаването и зимуването да не се наслагват, а да се използват като информация за рискови територии през конкретните периоди на годината.

Нашата оценка е, че тези изходни модели са достатъчен и надежден източник за определяне на степенята на риска.

ЧАСТ ТРЕТА: ДЕЙНОСТИ ПО ВРЕМЕ НА ЗАКЛЮЧИТЕЛНАТА ФАЗА

1. Окончателен доклад, включващ оценка на качеството на данните, набрани от изпълнителя по обособени позиции от 1 до 6 - „Консорциум Натура България”, както и подробен анализ и обосновка при констатиране несъответствия или противоречива информация, спрямо резултатите, получени от Изпълнителя по дейност 4 и препоръки към Възложителя за последващи действия:

1.1. Обособена позиция 1

Разработените дедуктивни модели характеризират подходящите местообитания за целевите видове и са основа за извършване на теренните проучвания, свързани с установяването на видовете и картирането.

Индуктивните модели са разработени на базата на правилно подобрени екологични и ГИС критерии и източници на информация.

Моделите за сравнително слабо проучени и редки видове са с ниска степен на достоверност и затова се базират на експертните заключения на съответни специалисти.

Латинските наименования, вписани от авторите в докладите им, са актуални към настоящия момент.

Разпространението на видовете на територията на България е определено на базата на достатъчен брой литературни източници.

Посочените методики за теренни проучвания са ясни, подробни и подходящи за приложение. Използвани са достатъчен брой литературни източници както за избора на общата методика, така и за всеки целеви вид конкретно. Приетата методика за регистриране присъствието на видовете е приложима на терен и съответства на поставените цели.

Получените теренни данни за целевите видове са достатъчни за анализ и преценка.

Предложенията за промяна на Стандартния формуляр са добре обосновани. Направеното от нас предложение за изключване на целевия вид *D. Schmidt* в 33 Брестовица съвпада с това по Дейност 4.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007–2013 г.”

Природозащитният статус на проучваните видове е правилно определен. След теренните проучвания предлагаме промяна на ПС само на един вид *Scolecophagus ornatus* в 33 Остров Вардим от „благоприятно” на „неблагоприятно-незадоволително”. По наше мнение неправилно са оценени критерии 3 и 4 на оценката. Аргументите за промяната и препоръките към Възложителя са представени в Таблица 5.

Предложените схеми за мониторинг са подходящи за съответните видове.

В заключение потвърждаваме извършената работа и изготвените продукти по Дейност 4.

Въпреки добре свършената работа при извършване на оценката по Дейност 5 бяха установени някои разминавания в заключенията, обобщение, на които е представено в **Таблица 5**, с посочени мотиви и предложения към Възложителя за последващи действия. За 33 BG0002018 – Остров Вардим, причината е в неправилната преценка на степента на въздействие на антропогенния фактор върху местообитанията на *Scolecophagus ornatus*.

Всички предложения към Възложителя за промени са отразени в съответните документи и приложени към Докладите за Оценка и контрол (Приложение 1).

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007-2013 г.”

Таблица 5 Списък на защитените зони и видовете/природните местообитания, за които не потвърждаваме работата и заключенията, направени по Дейност 4, с включени предложения за промяна по Дейност 4, мотиви и предложения към Възложителя за последващи действия

33 Код	Вид	Резултатат / Предложение / Продукт по Дейност 4, които не приемаме	Предложение / заключение по Дейност 5	Анализ и обосновка за несъответствията	Предложение към Възложителя за последващи действия
BG0001033	4032_D_schmidtii	Няма предложение за промяна в СФ	Изключване от СФ на зоната	Не е оценен хранителния потенциал. Хранителният растителен вид се среща изключително рядко в зоната, поради което няма условия за развитието на целевия вид.	Да се изключи видът от Стандартния формуляр на зоната.
BG0002018	4045_C_ornatum	Няма предложение за промяна в СФ	Да се намали оценката за ПС и се определи степента на опазване като „слабо”- С	Неправилно са оценени от Дейност 4 трети и четвърти критерии за оценката на ПС. Течащите води в ръкава на река Дунав и стоящите води в изкуствените водоеми по брега са силно антропогенно замърсени. В 300- метровата зона по брега на река Дунав частично е унищожена естествената растителност и заменена с топови култури. Има следи от добив на инертни материали. Това води до намаляване на	Да се промени Стандартния формуляр.

338

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007-2013 г.”

				оценката за ПС на вида от „подходящо” на „неблагоприятно- незадоволително” и определяне на оценката за опазване на С - слабо опазване.	
--	--	--	--	--	--

1.2. Обособена позиция 2

Целта на извършената работа по обособена позиция 2 (Риби) на Дейност 5 беше оценка на качеството на данните, набрани от изпълнителя по Дейност 4 на проекта. За осъществяване на поставената цел беше извършен контрол на данните събрани от изпълнителите по предходната дейност в 19 защитени зони.

Теренната работа на екипите от Дейност 4 е осъществена професионално. Използвани са подходящи методики за регистрирането на целевите видове, набраната информация от теренната работа е достатъчна, за да може да се правят обективни заключения за наличието/отсъствието на вида и природозащитния статус.

Потвърждаваме подхода и качеството на данните набрани от изпълнителите по Дейност 4, както за 10-те защитени зони, подлежащи на задължителен теренен контрол, така и за останалите 9 защитени зони, неподлежащи на задължителен теренен контрол, за които е извършена документална проверка.

Поради регистрирането на някои от целевите видове риби от екипите по Дейност 5 (те не са били установени от екипите по Дейност 4 на проекта) в някои от зоните подлежащи на проверка ни дава основание да преработим генерираните продукти/карти на локално и национално ниво с включване на новоустановените места на регистрация на тези видове, а така също да променим ПС и/или Стандартния формуляр за конкретната зона.

Изчислената равна или по-висока численост на определени целеви видове риби, в някои от защитените зони от екипите по Дейност 5, от референтната им стойност за зоната ни дават основание да предложим промяна на ПС и/или стандартния формуляр за зоната.

Поради установяването на нов за защитена зона „Руй“ (BG0000313) вид -1146 *Sabanajewia aurata* (Балкански щипок) от екипите по Дейност 5, който не е бил установен от екипите по Дейност 4 и не присъства в Стандартния формуляр за зоната го включихме в него, приложихме карти с неговото разпространение на локално ниво, актуализирахме наличните карти на биогеографско и национално ниво с мястото на неговата регистрация, определихме природозащитния му статус в зоната и преизчислихме площта на потенциалните местообитания в Континенталния биогеографски район и на национално ниво с включване на новоустановените пригодни местообитания.

Не приемаме коментара на изпълнителите по Дейност 4 в специфичния доклад за ЗЗ „Ропотамо“, че целевия вид голям карагъз *A.immaculata* не се среща в ЗЗ Ропотамо, поради лимитиращото изискване на вида за дълги, небракични, пълноводни реки с дълбочина над 2м., позволяващи размножителната му миграция, които според тях отсъстват от зоната. В подкрепа на нашето твърдение са следните данни: дължината на р.Ропотамо е 49 км, определеното от нас водно количество беше около 5.6 м³/с. По данни от предишни проучвания лимания характер на реката се запазва такъв до м.Лилиите, от този участък нататък солеността на водата е ниска. Във всички изследвани от нас трансекти дълбочината на водата беше над 2 м. Доказателство за наличието на вида в реката е посочено в няколко литературни източника, въпреки че не е установено дали вида е попаднал в р.Ропотамо случайно или с цел размножаване (Карапеткова и Пешев, 1973; Pehlivanov, 1999). Получените данни от теренните работи на Дейност 4 и Дейност 5 са сходни и показват наличието на подходящи местообитания за вида, тъй като препокриват напълно критериите заложи в модела, отговарящ на пригодно местообитание за вида *Alosa immaculata* (Голям карагъз). Цитираните литературни източници посочват, че има условия за навлизане на вида в реката и са улавяни единични екземпляри. Тези условия не считаме, че са се променили в последните години до степен, че да са причина за изчезване на вида от реката. Считаме, че направеният извод от Дейност 4 по отношение на пригодността на местообитанието не съвпада с получените от самите тях резултати.

Поради изложените по-горе причини преработихме крайните продукти за вида *Alosa immaculata* (Карагъз, Дунавска скумрия) в ЗЗ „Ропотамо“ и преизчислихме площта на потенциалните местообитания в Черноморски биогеографски район и на национално ниво в общия доклад за вида.

В заключение направените корекции и препоръки по Дейност 5 не омаловажават извършената работа по обособена позиция 2 (Риби) на Дейност 4, която е извършена професионално и на високо ниво.

Въпреки добре свършената работа при извършване на оценката по Дейност 5 бяха установени някои разминавания, обобщение, на които е представено в **Таблица 6**, с посочени мотиви и предложения към Възложителя за последващи действия. Всички предложения към Възложителя за промени са отразени в съответните документи и приложени към Докладите за Оценка и контрол (Приложение 1).

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007-2013 г.”

Таблица 6 Списък на защитените зони и видовете/природните местообитания, за които не потвърждаваме работата и заключенията, направени по Дейност 4, с включени предложения за промяна по Дейност 4, мотиви и предложения към Възложителя за последващи действия

33 Код	Вид	Резултатат / Предложение / Продукт по Дейност 4, които не приемаме	Предложение / заключение по Дейност 5	Анализ и обосновка за несъответствията	Предложение към Възложителя за последващи действия
„Искърски пролом Ржана” (BG0001042)	1134. <i>R.sericus amarus</i>	Карти на общите и потенциални местообитания на вида в зоната на биогеографско и национално ниво. По показателя обилие в стандартния формуляр за зоната дадена оценка Р	Мястото на регистрацията му от екипите по Дейност 5 да бъде отбелязана на генерираните по проекта карти. Предлагаме оценката по показателя обилие от С (типичен) да бъде променена на V- много рядък.	Вида 1134. <i>R.sericus amarus</i> не е регистриран от екипите по Дейност 4 и е установен само в един в трансект в изследваната зона с численост по-ниска от референтната за зоната от екипите по Дейност 5.	Поради установяването на вида от екипите по Дейност 5 в зоната, мястото на регистрацията му да бъде отбелязана на генерираните по проекта карти в общия и специфичен доклад. Предлагаме оценката по показателя обилие от С (типичен) да бъде променена на V-много рядък.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007-2013 г.”

„Ропотамо“ (BG0001001)	2491.A. <i>immaculata</i>	Поради липсата на потенциални местообитания в зоната, не са генерирани карти, не е определен природозащитния статус на вида в зоната. Предлага се отпадане от картиране в сладководните местообитания в зоната.	Не приемаме коментара на изпълнителите по Дейност 4 в специфичния доклад за зоната, че целевият вид <i>A.immaculata</i> не се среща в ЗЗ Ропотамо, поради лимитиращото изискване на вида за дълги, небракични, пълноводни реки с дълбочина над 2м., позволяващи размножителната му миграция, които според тях отсъстват от зоната.	В подкрепа на нашето твърдение са следните данни: дължината на р.Ропотамо е 49 км, определеното от нас водно количество беше около 5.6 м3/с. По данни от предишни проучвания лиманния характер на реката се запазва такъв до м.Лилиите, от този участък нататък солеността на водата е ниска. Във всички изследвани от нас трансекти дълбочината на водата беше над 2 м. Доказателство за наличието на вида в реката е посочено в няколко литературатурни източника, (Карапеткова и Пешев, 1973;	Предлагаме крайни продукти/карти за вида <i>Alosa immaculata</i> (Карагьоз, Дунавска скумрия) в ЗЗ „Ропотамо“ да бъдат генерирани; Предлагаме следната промяна в Стандартния формуляр за <i>Alosa immaculata</i> (Карагьоз, Дунавска скумрия) в ЗЗ „Ропотамо“ -обилието на популацията на вида в зоната да се промени от С (типичен) на Р (налична популация), поради липса на регистрация на вида от екипите по Дейност 4 и 5. Видът не е установен в зоната при картирането поради този факт предлагаме D.qual да бъде отбелязано с DD, защото данните са недостатъчни и може да бъде посочена само приблизителна оценка на числеността на популацията. предлагаме преизчисляване на площта на
---------------------------	------------------------------	---	--	--	--

343

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007-2013 г.”

				Pehlivanov, 1999).	потенциалните местообитания в Черноморски биogeографски район и на национално ниво с включване на изключените от изпълнителите по Дейност 4 потенциални местообитания в 33.Ропотамо.
“Руй” (BG0000313)	1146 <i>S.aurata</i>	Не е налично	Видът е новоустановен в зоната от екипите по Дейност 5	Видът е рядък и се среща с ниска численост в зоната, поради което не е установен от екипите по Дейност 4	Препоръчваме включването му в Стандартния формуляр за 33“Руй“, изчертаване на карти с неговото разпространение на локално ниво, актуализиране на наличните карти на биogeографско и национално ниво с мястото на неговата регистрация, определяне на природозащитния му статус в зоната и преизчисляване на площта на потенциалните местообитания в Континенталния биogeографски район и на

344

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007-2013 г.”

					национално ниво с включване на новоустановените пригодни местообитания за вида <i>Saurata</i> .
„Езеро Шабла-Езерец“ (BG0000621)	1134 <i>R. sericeus amarus</i>	Дадена обща оценка при определяне на ПС незадоволително-неблагоприятно състояние	Предлагаме оценка благоприятно състояние по ПС	Не приемаме определената крайна оценка за ПС за вида горчивка в 33“Езеро Шабла-Езерец“, тъй като по всички изследвани критерии е установено благоприятно състояние, а крайната оценка е незадоволително-неблагоприятно състояние. Предлагаме оценката да бъде променена в съответствие с получените оценки по критериите;	Предлагаме оценката по ПС на вида в 33“Езеро Шабла-Езерец“ да бъде променена в съответствие с получените оценки по критериите за определяне на ПС на вида именно благоприятно състояние.
„Сребърна“ (BG0000241)	1134 <i>R. sericeus amarus</i>	Предложена оценка благоприятно състояние по ПС вида в зоната	Предлагаме обща оценка при определяне на ПС незадоволително-неблагоприятно състояние	По критерий 1 оценката е неблагоприятно-незадоволително състояние, а по всички останали	Предлагаме общата оценка да бъде променена в съответствие с получените оценки по критериите за определяне на ПС на вида именно незадоволително-

345

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007 - 2013

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007 – 2013 г

Министерство
на околната среда и водите

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007-2013 г.”

				критерии благоприятно състояние, следователно общата оценка за ПС на вида в зоната трябва да бъде неблагоприятно- незадоволително състояние (един критерий в жълто)	неблагоприятно състояние;
„Сребърна“ (BG0000241)	2011 <i>U.krameri</i>	Карти на общите и потенциални местообитания на вида в зоната на биогеографско и национално ниво. По показателя обилие в актуализирания Стандартен формуляр е поставена оценка DD	Мястото на регистрацията му от екипите по Дейност 5 да бъде отбелязана на генерираните по проекта карти. Предлагаме промяна по показателя обилие V	Видът е изключително рядък, бил установен за последно през 2003. Не е регистриран от екипите по Дейност 4, но е установен от екипите по Дейност 5.	Препоръчваме актуализацията на крайните продукти/карти с мястото на регистрация на вида, както в специфичния доклад за зоната, така и в общия, а също така актуализация на Стандартния формуляр, според направеното от изпълнителя по Дейност 5 предложение.
„Странджа“ (BG0001007)	4127 <i>A.tanaica</i>	Карти на общите и потенциални местообитания на вида в зоната на биогеографско и национално ниво.	Мястото на регистрацията му от екипите по Дейност 5 да бъде отбелязана на генерираните по проекта карти.	Видът е много рядък и числеността на популацията в зоната е ниска, поради тези причини не е регистриран от	Препоръчваме актуализацията на крайните продукти/карти с мястото на регистрация на вида, както в специфичния доклад за зоната, така и в

346

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007-2013 г.”

				екипите по Дейност 4, но е регистриран е от екипите по Дейност 5.	общия.
„Остров Вардим“ (BG0002018)	2491 <i>A.immaculata</i>	Кarti на общите и потенциални местообитания на вида в зоната на биогеографско и национално ниво. По показателя обилие в Стандартния формуляр за зоната дадена оценка Р, по показателя D equal (качество на данните)-DD	Мястото на регистрацията му от екипите по Дейност 5 да бъде отбелязана на генерираните по проекта карти. По показателя категория, обилие, предлагаме оценка С, по показателя D equal (качество на данните)-G	Поради установяването на вида в зоната от екипите по Дейност 5 (вида не регистриран от екипите по Дейност 4) и поради установените близки стойности на числеността и биомасата до референтните за зоната предлагаме Cat. (категория, обилие) да бъде променено от Р на С. и D equal на G(добро качество на данните), поради факта, че данните са основани на проведени изследвания	Препоръчваме актуализацията на крайните продукти/карти с мястото на регистрация на вида, както в специфичния доклад за зоната, така и в общия и актуализация на Стандартния формуляр за зоната с направеното от изпълнителя по Дейност 5 предложение.
„Остров Вардим“ (BG0002018)	1130 <i>A.aspius</i>	Кarti на общите и потенциални местообитания на вида в зоната.	Мястото на регистрацията му от екипите по Дейност 5 да бъде отбелязана на генерираните по	Вида е регистриран от екипите по Дейност 5 (установен е и от екипите по Дейност 4, само в	Препоръчваме актуализацията на крайните продукти/карти с мястото на регистрация на вида, както в специфичния

347

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007-2013 г.”

		Стандартен формуляр промяна; без	проекта карти. Предлагаме смяна на категорията от Р на С в стандартния формуляр за зоната;	един трансект и с численост по-ниска от референтната). Установена е висока численост и биомаса на популацията в зоната от екипите по Дейност 5 и вида е бил регистриран във всички изследвани трансекти в зоната поради което смятаме за удачна смяната в Стандартния формуляр по показателя обилие от наличен на типичен (С);	доклад за зоната и актуализация на Стандартния формуляр за зоната с направеното от изпълнителя по Дейност 5 предложение.
“Река Янтра” (BG0000610)	1130 <i>A.aspius</i>	Карти на общите и потенциални местообитания на вида в зоната. По показателя обилие в Стандартния формуляр за зоната дадена оценка Р. Размерът и	Мястото на регистрацията му от екипите по Дейност 5 да бъде отбелязана на генерираните по проекта карти. Предлагаме стандартния формуляр да бъде запазен в първоначалния му	Предлагаме актуализация на изготвените карти на локално, национално и биогеографско ниво с мястото на регистрация на вида от екипите по Дейност 5. Поради установената висока численост, биомаса и нормално възрастово разпределение на вида	Препоръчваме актуализацията на крайните продукти/карти с мястото на регистрация на вида, както в специфичния доклад за зоната и актуализация на Стандартния формуляр за зоната с направеното от изпълнителя по Дейност 5 предложение.

348

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007-2013 г.”

		плътността на популацията на вида променена на С. Определено ПС-неблагоприятно-незадоволително състояние;	вариант. Предлагаме оценка на ПС на вида в зоната- благоприятно състояние	в зоната предлагаме оценка по критерий 1 – благоприятно състояние, по останалите критерии оценката е благоприятно с/ие, т.е. общата оценка е също ще бъде благоприятно състояние. Поради установена висока численост и биомаса на вида в зоната предлагаме да бъде запазен стандартния формуляр в първоначалния му вариант.	Предлагаме също да бъде приета оценка благоприятно състояние за ПС на вида в зоната.
--	--	--	--	--	--

1.3. Обособена позиция 3

Целите и задачите на настоящия доклад са да се направи обобщена оценка на извършената работа и крайните продукти за целевите видове земноводни и влечуги като резултат от Дейност 4 по Проект „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове – фаза I” както за зоните, определени за контрол по Дейност 5, така и на биогеографско и национално ниво.

Теренни проучвания по Дейност 5 за ОП 3 бяха проведени в 17 защитени зони по НАТУРА 2000. За две от зоните не беше предвиден теренен контрол, тъй като не съвпаднаше календарния период, в който са проучвани по Дейност 4, с продължителността на изпълнение на Дейност 5, и оценките са направени по експертна преценка върху представените крайни продукти.

При оценката на извършената оценка за теоретичната работа по методиките за картиране и определяне на ПС на целевите видове бяха разгледани и оценени заложените информация и показатели, необходими за планиране и провеждане на теренните дейности, събирането на данни, покриващи целите и задачите на проекта.

Методиката е условно разделена на методика за картиране на съответния целевия вид (ПРИЛОЖЕНИЕ 5 КЪМ ОБЩИТЕ ДОКЛАДИ ЗА ЦЕЛЕВИТЕ ВИДОВЕ, МЕТОДИКА ЗА КАРТИРАНЕ) и методика за определяне на ПС (ПРИЛОЖЕНИЕ 6 КЪМ ОБЩИТЕ ДОКЛАДИ ЗА ЦЕЛЕВИТЕ ВИДОВЕ, МЕТОДИКА ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ПС), като двете са взаимно свързани и са приложени неразделно при изготвяне на крайния продукт.

При изготвянето на методиките са използвани всички налични литературни източници, както за общата част, така и конкретно за съответните видове.

Вписани са актуалните, научни (на латински и български) наименования на видовете, както и синонимите.

Уточнено е разпространението на видовете на територията на България по налични литературни източници.

Изготвена е карта на разпространението на вида на национално ниво и по Защитени зони и таблица със зоните, в които видът присъства според Стандартния формуляр, както и нивата на значимост на зоните за популациите на вида. За анализа е ползвана предоставената база данни от МОСВ "CNTRYBG.mdb".

На ниво теоретична работа, поднесената информация е пълна и достатъчна за целите на методиката за картиране.

Описанието на видовете белези и ключовете за определяне е изключително детайлно и напълно достатъчно за определяне на видовете в полеви условия.

Заложените в методиката начини за регистриране присъствието на целевите видове е приложимо на терен и съответства на целите и задачите на картирането.

Потенциалното местообитание на вида, ефективно заетото от вида местообитание, моделът на хранителния потенциал, бариерите и заплахите са правилно и пълно дефинирани.

Заложените технически характеристики на базовия продукт (тематична карта на потенциалните местообитания, базирана на дедуктивен модел) съответстват на целите на планирането и провеждането на събиране на теренни данни за вида, които да послужат за изготвяне на крайния продукт за вида по Дейност 4.

Заложено е в методиката изготвянето на «индуктивен модел» при събрани данни от 20 реални находища на съответния вид в зоните след първата година.

Подходът е реално приложим при наличието на достатъчно количество данни за разпространението на вида.

Прегледът на заложените в методиката изисквания към актуалността, пълнотата, резолюцията и точност на изходните данни потвърждава гарантирането на възможно най-добро качество на крайния продукт. Анализът на забележките по отношение на липсващи към момента на изготвяне на модела слоеве (слой с териториите с влошено качество или унищожени такива) показва, че добавянето на допълнителни слоеве би довело до подобряване на качеството на крайния продукт, както е отбелязано и в методиката.

Описаните в методиките етапи при планиране и провеждане на теренните работи по Дейност 4 за целевите видове, както и на последващата обработка и анализ на събраните данни, са последователни и надграждащи информацията поетапно до достигане на заложените за крайния продукт цели и задачи по картиране и изготвяне на оценките за ПС

Заложеното преди стратификация на полевите проучвания по Дейност 4 приоритизиране на местата за картиране е базирано на «дедуктивен модел», изготвен на базата на индекса на значимостта на местообитанията за всеки целеви вид. Значимостта на различните местообитания за съответния вид в зоната е определена на базата на екологични критерии, отразяващи вярно екологичните изисквания на вида. Като източници на информация са ползвани всички достъпни литературни данни, експертна оценка за привързаността на видовете към различните типове местообитания, както и вертикалното им разпространение.

Заложените технически характеристики на базовия продукт (тематична карта на потенциалните местообитания, базирана на дедуктивен модел), съответстват на целите на планирането и провеждането на събиране на теренни данни за целевите видове, които да послужат за изготвяне на крайния продукт за вида по Дейност 4.

По експертна преценка дедуктивният модел е приложим като основа за планиране и провеждане на теренните проучвания по Дейност 4, както и като база за надграждане до създаване на индуктивен модел за разпространението и показателите за ПС статус на целевите видове на локално (на ниво зона), биогеографско и национално ниво.

Избора на местообитания, календарен период, часови интервали, начин на отчитане на видовете и заложените екологични критерии са съобразени с биологичните особености, поведението и предварителната информация за находищата им в съответната зона.

Методиката е описана детайлно, реално приложима е на терен и спазването и води до събиране на качествени данни за реалното състояние на видовете и местообитанията им както в съответната защитена зона, така и на биогеографско и национално ниво.

Описаните етапи при планиране и провеждане на теренните работи по Дейност 4 за целевите видове са последователни и надграждащи информацията поетапно до достигане на заложените за крайния продукт цели и задачи по картиране и изготвяне на оценките за ПС.

Анализът на проведените теренни работи по Дейност 4 в зоните, в които беше проведен теренен контрол по Дейност 5, показва последователно следване на заложената методика и провеждане на търсенето в потенциални подходящи за вида местообитания в оптимални сезон и метеорологична обстановка.

При провеждане на теренните проучвания по Дейност 5, проведени през април 2013 г. с прилагане на идентична с Дейност 4 методика, получените теренни данни бяха почти напълно потвърдени. Получените разлики по експертна преценка се дължат на вариации в микроклиматичната обстановка и на трудното намиране на някои от видовете. Трудното установяване на видовете земноводни и влечуги на терен е идентифициран проблем най-вече в зоните, където числеността на съответния вид е ниска и/или води сравнително скрит начин на живот.

Представените крайни продукти по Дейност 4 за целевите видове включват общи доклади с информация за вида на биогеографско и национално ниво и специфични доклади за видовете по защитени зони. Докладите за всички видове и зони, обект на контрол по Дейност 5 са с пълни и с отлично качество. Направените констатации включват дребни забележки, които имат предимно технически характер и не засягат качеството на крайните продукти по същество.

Заложената като базов продукт тематична карта на потенциалните местообитания на вида (индуктивен модел) има за цел да даде модел за потенциално разпространение в Защитените зони по Натура 2000. Моделът е адекватна и приложима база за разделянето на категориите на пригодност на местообитанията.

Включените карти, получени като резултат от индуктивния модел, отразяват вярно резултатите за пригодността на местообитанията, свързаността, бариерите и заплахите за вида на локално, биогеографско и национално ниво.

Описаният модел е практически приложим и отговаря на целите, заложи в методиката за картиране и в методиката за определяне на ПС на целевия вид.

Предложените промени в Стандартните формуляри на зоните, обект на контрол по Дейност 5 са основателни. Те на практика не променят оценките на показателите за ПС на видовете, а само стойностите за параметрите на популациите им в зоната и/или качеството на изходната информация ползвана за изготвянето на таблиците. За няколко зони има новоописани видове, които не присъстват в старите формуляри. Те съответно са включени във формуляра с необходимата информация по отделните показатели.

Оценка на ПС на целевите видове се базира основно на полеви данни, събрани в рамките на Дейност 4 и лични данни на авторите, както и генерирани модели (индуктивен модел) за разпространението на вида. Оценката на природозащитното състояние на видовете в зоните, на биогеографско и национално ниво е направена според възприетите критерии от методиката за определяне на ПС и „Ръководство за оценка на благоприятно природозащитно състояние за типове природни местообитания и видове по НАТУРА 2000 в България”.

Член 17 от Директива за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (Директива за Хабитатите 92/43/ЕЕС) изисква от страните членки да извършват мониторинг върху природозащитното състояние (ПС) на видовете, представляващи интерес за общността (Приложение II, IV, V). Мониторингът трябва да регистрира измененията на природозащитното състояние (ПС) на видовете, както в мрежата Натура 2000, така и извън нея. По този начин се осигурява актуална информация за ПС на биогеографско и национално ниво. Дефинициите за ПС и неговите компоненти в чл. 1 на Директивата, в комбинация с други документи на ЕО, следва да се използват, за да се набележи набор от параметри, които да определят рамката на дейностите по мониторинга, резултатите от които да допринасят за националните доклади на страните членки на всеки 6 години.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007–2013 г.”

Заложената схема за мониторинг покрива поставените цели. По предварителна експертна преценка схемата е ефективна и приложима за достатъчно дълъг период от време. В този контекст е предложен минимален набор от параметри, които да осигуряват информация за оценка на ПС на биогеографско и национално ниво, в съответствие с възприетата форма на докладване от страна-членка. Параметрите по отделните показатели са съобразени с видовата (груповата) специфика на биологията на целевия вид и са проследими във времето. Заложени са статистически и ГИС анализи със съответните необходими за целта компоненти, които показват доколко ефективна е мониторинговата програма за регистриране на времеви тенденции, и позволява създаване на модели, които отчитат влиянието на съпътстващи екологични променливи (напр. биогеографски регион, тип местообитание, заплахи и влияния и др.) върху установените тенденции.

Въпреки добре свършената работа при провеждане на оценката по Дейност 5 бяха установени някои разминавания между данните набрани по Дейност 4 и Дейност 5, обобщение, на които е представено в **Таблица 7**, с посочени мотиви и предложения към Възложителя за последващи действия.

Всички предложения към Възложителя за промени са отразени в съответните документи и приложени към Докладите за Оценка и контрол (Приложение 1).

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007–2013 г.”

Таблица 7 Списък на защитените зони и видовете/природните местообитания, за които не потвърждаваме работата и заключенията, направени по Дейност 4, с включени предложения за промяна по Дейност 5, мотиви и предложения към Възложителя за последващи действия

33 Код	Вид	Резултат / Предложение / Продукт по Дейност 4, които не приемаме	Предложение / заключение по Дейност 5	Анализ и обосновка за несъответствията	Предложение към Възложителя за последващи действия
Емине-Иракли BG0001004	1217_T_her manni	Оценка на природозащитен статус на ниво 33	При оценката по показател 3.2 на Критерий 3 има разминаване между оценките за двата вида, както по показателя, така и цялостната оценка по критерия.	За <i>Testudo graeca</i> е описано наличие на първокласен път, минаващ през зоната и оценката по Критерий 3 е „Неблагоприятно – незадоволително състояние в зоната”. За <i>Testudo hermanni</i> , е записано” През изследваната зона не минава основен път” и съответно цялостната оценка по Критерий 3 е „Благоприятно състояние в зоната”.	Тази констатация не променя цялостната оценка за ПС на видовете в зоната, но е фактологическа грешка и следва да се преразгледа и отстрани.
Странджа BG0001007	1222_M_riv ulata	Оценка на природозащитен статус на ниво 33	Предлагаме промяна на ПС от „Благоприятно	По отношение на показател 4.1 на	Да се заложи бъдещо проследяване на числеността на

355

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007–2013 г.”

			състояние” на „Неблагоприятно – незадоволително състояние в зоната”	Критерий 4, установяването на червенобуза костенурка налага преразглеждането му и при експертна преценка да се промени от „Благоприятно състояние в зоната” на „Незадоволително – неблагоприятно състояние в зоната” или, а състоянието да се промени на „Недостатъчно информация” Това би наложило и преразглеждане и на Общата оценка по четири критерия на ПС за вида от “Благоприятно състояние” на „Неблагоприятно – незадоволително състояние”.	конкурентия вид <i>Trachemys scripta</i>
--	--	--	--	--	--

356

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007–2013 г.”

Странджа BG0001007	1220_E_orbicularis	Оценка на природозащитен статус на ниво 33	Предлагаме промяна на ПС от „Благоприятно състояние” на „Неблагоприятно – незадоволително състояние в зоната”	По отношение на показател 4.1 на Критерий 4, установяването на червенобуза костенурка налага преразглеждането му и при експертна преценка да се промени от „Благоприятно състояние в зоната” на „Незадоволително – неблагоприятно състояние в зоната” или, а състоянието да се промени на „Недостатъчно информация”	Да се заложи бъдещо проследяване на числеността на конкурентния вид <i>Trachemys scripta</i> в зоната.
Сребърна BG0000241	1993_T_dobrogicus	Оценка на природозащитен статус на ниво 33	Предлагаме промяна от „Неблагоприятно – незадоволително състояние в зоната” на „Благоприятно състояние в зоната за вида в зоната”.	След провеждане на полевите дейности по Дейност 5, видът беше установен с повече от 10 екземпляра в две находища в зоната.	Цялостната оценка по Критерий 1 и Общата оценка по четирите критерия на ПС за вида да се преразгледа и при експертна преценка да се промени от „Неблагоприятно – незадоволително състояние в зоната” на „Благоприятно

357

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007–2013 г.”

					състояние в зоната”; Да се съберат още данни за количествена оценка на популацията на вида в зоната при следващи етапи на проекта.
--	--	--	--	--	--

Освен изброените в таблицата несъответствия на ниво защитена зона, за два от целевите видове е констатирано несъответствие в общите доклади на ниво биоекографски район.

За 1219 T_graeca:

При цялостната оценка на ПС на вида за Черноморски биоекографски район са попълнени „Благоприятно” и „Неблагоприятно – лошо”. Според критериите е „Неблагоприятно – лошо” и вероятно става дума за техническа грешка

За 1217 T_hermanni:

При цялостната оценка на ПС на вида за Черноморски биоекографски район са попълнени и трите графи „Благоприятно”, „Неблагоприятно – незадоволително” и „Неблагоприятно – лошо”. Според критериите е „Неблагоприятно – лошо” и вероятно става дума за техническа грешка.

1.4. Обособена позиция 4

По ОП4 на Дейност 5 бе извършена оценка на качеството на данните, получени от изпълнителя по Обособена позиция 4 на Дейност 4 при картирането на 10 вида бозайници (без прилепи) в 19 защитени зони. В 13 от тези зони екипите на Дейност 5 извършиха теренен контрол на следните видове: *L. lutra* (в 3 зони), *C. lupus* (в 3 зони), *Sp. citellus* (в 3 зони), *U. arctus* (в 2 зони), *M. newtoni* (в 1 зона), *V. peregusna* (в 1 зона). Обобщеният преглед на извършената работа показва следните резултати:

- В 9 от 13-те зони (70%) екипите на Дейност 4 ОП4 извършиха реална регистрация на терен на съответните целеви видове; В ЗЗ „Карлуково” (целеви вид *Canis lupus*), „Руй” (целеви вид *Ursus arctus*), „Среден Пирин-Али Ботуш” (целеви вид *Vormela peregusna*) и „Остров Вардим” (целеви вид *Lutra lutra*) регистрацията на целевите видове не бе осъществена;
- В 70% от зоните с теренен контрол (9 от 13-те зони) е установено съответствие в получените резултати от картирането и одитирането от екипите на Дейност 4 и Дейност 5 - в 5 зони е извършена регистрацията на целевите видове, а в 4 зони - те не са регистрирани реално на терен както от екипите на Дейност 4, така и от екипите на Дейност 5;
- В 3 зони (ЗЗ „Долна Луда Камчия с целеви вид *Sp. citellus*, ЗЗ „Искърски пролом-Ржана” с целеви вид *Canis lupus* и ЗЗ „Шабла-Езерец” с целеви вид *M. newtoni*) екипите на Дейност 5 са извършили регистрацията на целевите видове, като такава не е осъществена от екипите на Дейност 4. В една зона (ЗЗ „Остров Вардим” с целеви вид *L. lutra*) екипите на Дейност 5 не са успели да регистрират целевия вид на терен.

По този начин контрола допринася както за обоготвяване на данните относно разпространението на целевите видове в страната, така и за прецизиране на оценката на ПС на локално, биогеографско и национално ниво.

- Обобщеният анализ относно верифицирането на оценките на природозащитния статус на природните местообитания и видове на ниво защитена зона показва значителен процент на съответствие между предложенията на екипите на Дейност 4 и Дейност 5 – 81% потвърдени оценки. Пълно съвпадение на оценките има при следните зони: ЗЗ „Река Места“, ЗЗ „Рилски манастир“, ЗЗ „Искърски пролом-Ржана“, ЗЗ „Витоша“, ЗЗ „Остров Вардим“, ЗЗ „Бакаджиците“ и ЗЗ „Река Янтра“. Имаме някои разминавания в определянето на ПС на локално ниво са установени при ЗЗ „Брестовица“ – 50% потвърдени оценки на ПС на локално ниво, ЗЗ „Камчия“ – 60% потвърдени оценки на ПС на локално ниво и ЗЗ „Руй“ – 60% потвърдени оценки на ПС на локално ниво.
- Съответствието в оценките на ПС на биогеографско ниво е както следва: 71% за Алпийския биогеографски район, 50% за Черноморския биогеографски район и 78% за Континенталния биогеографски район. Мотивите за разминаванията са дадени в обосновките към съответните таблици.
- Предложени са 16 корекции на направените предложения за актуализация на стандартните формуляри като мотивите за това са дадени обосновката след таблицата на стандартния формуляр.

Заключение: Извършена е мащабна дейност по картирането на целевите видове по ОП4 на Дейност 4. Представените материали за целевите видове отразяват цялостната дейност, извършена по Дейност 4, ОП 4 и са достатъчни за извършване на обобщена оценка на картирането и определянето на ПС на целевите видове. Методиките са описани детайлно, реално приложими са на терен и спазването им води до събиране на качествени данни за реалното състояние на видовете и местообитанията им в ЗЗ, както на биогеографско, така и на национално ниво. Анализът на проведените теренни работи по Дейност 4 в зоните, показва последователно следване на заложените методики и провеждане на търсенето в потенциални, подходящи за видовете водоеми/ местообитания, при повечето видове и в оптималните сезони. Описаните етапи при планиране и провеждане на теренните работи по Дейност 4 за целевите видове са последователни и надграждащи информацията поетапно до достигане на заложените цели за създаване на крайния продукт и изготвяне на оценките за ПС. Заложените схеми за мониторинг кореспондират с поставените цели. По предварителна експертна оценка схемите са ефективни и приложими за достатъчно дълъг период от време. Параметрите по отделните показатели за оценка на ПС на локално и биогеографско ниво са съобразени с биологичните, екологичните и поведенчески характеристики на целевите видове и са проследими във времето.

Пълно съответствие в получените теренни данни, оценки на ПС на локално и биогеографско ниво между експертите на Дейност 4 и Дейност 5 има при целевия вид *U. arctus*. Екипите на Дейност 5 считат, че работата по този целеви вид може да бъде оценена много високо. Много добра оценка може да се даде и за работата на екипите за целевите видове *L. lutra* и *C. lupus*. Разминаванията в данните на получените крайни продукти от Дейност 4 и Дейност 5 са малко. Като не съвсем успешна може да се оцени работата на екипите за *M. newtoni*, *V. peregusna* и *M. Roachi*, предвид липсата на регистрации на видовете. Тези видове могат да бъдат определени и като най-трудни за картиране, поради факта, че са много редки, имат мозаечно разпространение и скрит начин на живот.

Работата на експертите по ОП4 на Дейност 4 може да бъде оценена като успешна. Установените различия в данните са представени в **Таблица 8**

Всички предложения към Възложителя за промени са отразени в съответните документи и приложени към Докладите за Оценка и контрол (Приложение 1).

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007-2013 г.”

Таблица 8 Списък на защитените зони и видовете/природните местообитания, за които не потвърждаваме работата и заключенията, направени по Дейност 4, с включени предложения за промяна по Дейност 4, мотиви и предложения към Възложителя за последващи действия

33 Код	Вид	Резултатат/ Предложение/ Продукт по Дейност 4, които не приемаме	Предложение / заключение по Дейност 5	Анализ и обосновка за несъответствията	Предложение към Възложителя за последващи действия
Река Долна Луда Камчия BG0000137	Sp. citellus	Резултатите от одитирането не верифицират предложения индуктивен модел за 33. (неверни карти, местообитания извън зоната)	Регистрация на терен на вида, нова карта на ефективно заети местообитания	Неточен дедуктивен модел	Промяна на картата за ефективно заети местообитания
Река Долна Луда Камчия BG0000137	Sp. citellus	ПС на ниво зона- Неблагоприятно-незадоволително	ПС на ниво зона- Благоприятно	Липса на преки доказателства за наличието на вида (активни колонии) в 33; оценка на Критериите за ПС в потенциални, но не реално заселени от вида местообитания	Промяна на ПС на ниво зона
Езеро Шабла-Езерец BG0000621	Sp. citellus	Не потвърждаваме извършената работа и изготвените продукти по Дейност 4 на локално ниво	Регистрация на терен на вида, нова карта на ефективно заети местообитания	установени са една активна и една неактивна колонии на вида; видът е типичен за района, поради наличието на подходящи условия	Промяна на картата за ефективно заети местообитания

362

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007 - 2013

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007 – 2013 г

Министерство
на околната среда и водите

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007-2013 г.”

Езеро Шабла-Езерец BG0000621	Sp. citellus	ПС на ниво зона- Неблагоприятно-незадоволително	ПС на ниво зона- Благоприятно	Липса на преки доказателства за наличието на вида (активни колонии) в ЗЗ; оценка на Критериите за ПС в потенциални, но не реално заселени от вида местообитания	Промяна на ПС на ниво зона
Езеро Шабла-Езерец BG0000621	Sp. citellus	Предложения за актуализация на стандартния формуляр: - Р-М-D - ----	Предложения за актуализация на стандартния формуляр: -R-M-C-B-C-B	Установени са една активна и една неактивна колонии от екипите на Д5. Счита се, че видът е типичен за района, поради наличието на подходящи условия.	Актуализация на стандартния формуляр
Езеро Шабла-Езерец BG0000621	M. newtoni	Резултатите от одитирането не верифицират предложени индуктивен модел за ЗЗ (липса на регистрация на терен)	Регистрация на терен на вида, нова карта на ефективно заети местообитания	Липса на преки доказателства за наличието на вида	Промяна на картата за ефективно заети местообитания
Езеро Шабла-Езерец BG0000621	M. newtoni	Предложения за актуализация на стандартния формуляр: - Р-М-D----	Предложения за актуализация на стандартния формуляр: -С-G-B-B-B-B-	Открита е голяма активна колония в много добро състояние. В зоната са налице условия, отговарящи на екологичните изисквания на вида- подходяща почва и грунт, типични за вида местообитания- добре очертана степна зона, много диво растящи бобови	Актуализация на Стандартния формуляр

363

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007 - 2013

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007 – 2013 г

Министерство
на околната среда и водите

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007-2013 г.”

				растения, подходяща хранителна база, намираща се в близост до колонията.	
Камчия BG0000116	M. newtoni	Предложения за актуализация на стандартния формуляр: - P-M-D----	Предложения за актуализация на стандартния формуляр:-D-C-C-C-	Характерът на почвена- та покривка в зоната не предполага възможност за укрития на вида и прекопаване на ходове, лисват степи, характерните местообитания на вида. Не са налице екологични условия, отговарящи на екологичните изисквания на вида. Затова и целена- соченото търсене на колонии в рамките на 4 дни не даде резултат. силно антропогенно влияние- почти 100% от територията на зоната е превърната в аграрни площи, които се обработват пестициди.	Актуализация на Стандартния формуляр
Камчия BG0000116	M. newtoni	ПС на ниво зона- Неблагоприятно – незадоволително	ПС на ниво зона- Неблагоприятно – лошо	„-“	Промяна на ПС на ниво зона

364

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007-2013 г.”

Камчия BG0000116	L_lutra	ПС на ниво зона- Неблагоприятно – незадоволително	ПС на ниво зона- Благоприятно	Зоната предоставя оптимални местообитания за вида - 100% дървесно- храстова растителност по брега, 100% естествено корито, речен басейн с широк обхват, отлична хранителна база. Видът е регистриран на много места в зоната от екипа на Дейноат 5.	Промяна на ПС на ниво зона
Камчия BG0000116	L.lutra	Предложения за актуализация на станадартния формуляр: -G-D-B-C-C-	Предложения за актуализация на станадартния формуляр: C-A-C-A-	-,-	Актуализация на Стандартния формуляр
Камчия BG0000116	Sp. citellus	Предложения за актуализация на станадартния формуляр: C –C-C-B-	Предложения за актуализация на станадартния формуляр: C-C-B-C-	популацията в рамките на зоната е периферна за разпространението на вида; местообитания на колониата са субопти- мални като качество, а масово останалите местообитания в рамките на зоната са неопти- мални; липса на стада, силно намаляло животновъдство и следователно паша, почти	Актуализация на Стандартния формуляр

365

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007 - 2013

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално
развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република
България чрез оперативна програма „Околна среда 2007 – 2013 г

Министерство
на околната среда и водите

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007-2013 г.”

				цялата зона е заета от обработваеми земи, липсват подходящи пасища и степни зони.	
Брестовица BG0001033	L.lutra	Стандартен формуляр: D-A-C-A-	Предложения за актуализация на стандартния формуляр: D-C-C-B-	слабите рибни запаси, непостоянният дебит на реката, засиленото антропогенно въздействие, което води до нарастван на частичното амърсяване на зоната	Актуализация на Стандартния формуляр
Бакаджиците BG0000402	Sp. citellus	Предложения за актуализация на стандартния формуляр: V-G-D-C-C- В	Предложения за актуализация на стандартния формуляр: V- - D-C-C-C-	видът отсъства в рамките на зоната поради липса на подходящи местообитания-почвата е каменисто-скалиста, анкетирането на кметовете в населените места в рамките на зоната потвърди мнението, че видът изобщо не се среща в границите на зоната. Видът не е познат на населението и не се посочва като присъстващ. Никъде в рамките на зоната не са установени стари колонии.	Актуализация на Стандартния формуляр
Странджа	Sp. citellus	ПС на ниво зона-	ПС на ниво зона-	Зоната е периферна в	Промяна на ПС на

366

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007-2013 г.”

BG0001007		„Благоприятно“ Предложения за актуализация на стандартния формуляр: V-G-D-	„Неблагоприятно- незадоволително“ Предложения за актуализация на стандартния формуляр: V-G-D-C-C-C-	разпространението на вида, условията са лоши, неоптимални, не отговарят на екологичните изисквания на вида, липсва животновъдство и пасища за поддържане на постоянна жизнена популация със значима плътност	ниво зона Актуализация на Стандартния формуляр
Странджа BG0001007	C. lupus	ПС на ниво зона- „Благоприятно“	ПС на ниво зона- „Неблагоприятно- незадоволително“	Данни от таксацията сочат вълка като рядък вид, с несигурно размножаване в 33; Съотношението с дивите копитни остава по-малко от нормално- то в природата (1:100); неимоверно разрастнало се браконьерство, намаляване на броя на копитните животни и настъпилата криза в отглеждането на домашни животни	Промяна на ПС на ниво зона
Руй BG0000313	L. lynx	Предложения за актуализация на стандартния формуляр: P -P-C-B-C-B	Предложения за актуализация на стандартния формуляр: P-P-B-B-B-B	Не считаме, че има дан- ни, отхвърлящи факта, че популацията в зоната не е периферна. Индивидуи- те в зоната навлизат в нея от	Актуализация на Стандартния формуляр

367

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007-2013 г.”

				запад и няма релевантни данни, които потвърждават разпространението им в съседни райони на територията на страната.	
Витоша BG0000113	Sp. citellus	Предложения за актуализация на стандартния формуляр: V-G-C-B-B- A	Предложения за актуализация на стандартния формуляр: V-G-C-B-B- B	В района на ЗЗ не са налични оптимални условия, отговарящи на екологичните изисквания на вида; остават проблемни коситбата на ливадите и пашата от селскостопански животни; проблем е самозалесяването на боровите култури; при ниски стойности на почти всички критерии не може общата оценка да е А.	Актуализация на Стандартния формуляр
Среден Пирин-Алиботуш BG0001028	V. peregrina	Стандартен формуляр: P-C-A-C-A	Предложения за актуализация на стандартния формуляр: P-D-A-C-B-	Полупустеещите, сухи терени, обрасли с естествено възпроизведени тревни и тревно храстови асоциации, в съчетание с елементите на субтропични климатични фактори (високи летни температури, ниска влажност и оскъдни валежи), не предоставят	Актуализация на Стандартния формуляр

368

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007-2013 г.”

				благоприятни екологични условия за съществуването и поддържането на висока численост на видовете от оптималната и субоптималната хранителна база на пъстрия пор. В зоната напълно отсъстват екологични условия за съществуването на вида.	
--	--	--	--	---	--

1.5 Обособена позиция 5

Разработените дедуктивни модели характеризират подходящите местообитания за целевите видове и са основа за извършване на теренните проучвания, свързани с установяването на видовете и картирането.

Индуктивните модели са разработени на базата на правилно подбрани екологични и ГИС критерии и източници на информация.

Моделите за сравнително слабо проучени и редки видове са с ниска степен на достоверност и затова се базират на експертните заключения на съответни специалисти.

Латинските наименования, вписани от авторите в докладите им, са актуални към настоящия момент.

Разпространението на видовете на територията на България е определено на базата на достатъчен брой литературни източници.

Посочените методики за теренни проучвания са ясни, подробни и подходящи за приложения. Използвани са достатъчен брой литературни източници както за избора на общата методика, така и за всеки целеви вид конкретно. Приетата методика за регистриране присъствието на видовете е приложима на терен и съответства на поставените цели.

Получените теренни данни за целевите видове са достатъчни за анализ и преценка.

Предложенията за промяна на Стандартния формуляр са добре обосновани.

Природозащитният статус на проучваните видове е правилно определен.

Предложените схеми за мониторинг са подходящи за съответните видове.

В заключение потвърждаваме извършената работа и изготвените продукти по Дейност 4. Нямаме предложения към Възложителя за корекции по отношение на изготвените продукти по Дейност 4.

1.6. Обособена позиция 6

Обект на оценка и контрол върху качеството на данните по ОП 6 „Висши растения, мъхове и природни местообитания“ по Дейност 4 са общо 19 защитени зони от трите биогеографски района.

В **Алпийския биогеографски район** с теренна работа са оценени 4 Защитени – BG 0001021 “Река Места” с природно местообитание 4070 Храстови съобщества с *Pinus mugo*, BG 0000496 “Рилски манастир” с растителен вид 4096 *Gladiolus palustris*, BG0001042 “Искърски пролом-Ржана” с природно местообитание 91Н0 Панонски гори с *Quercus pubescens* и BG 0001028 “Среден Пирин-Алиботуш” с растителен вид 1590 *Viola delphinantha*.

От **Черноморския биогеографски район**, с теренна работа са оценени 5 защитени зони - BG0000116 “Камчия” с природно местообитание 2130 Неподвижни крайбрежни дюни с тревна растителност (сиви дюни), BG0001001 “Ропотамо” с природно местообитание 92D0 Южни крайречни галерии и храсталаци (*Nerio-Tamaricetea* и *Securinegion tinctoriae*), BG0001004 “Емине-Иракли” с природно местообитание 1130 Естуари, BG0001007 „Странджа“ с природно местообитание 91АА Източни гори от космат дъб и BG0000621 “Езеро Шабла-Езерец” с природно местообитание 3150 Естествени еутрофни езера с растителност от типа *Magnopotamion* или *Hydrocharition*.

От **Континенталния район**, с теренна работа са оценени 4 защитени зони - BG0000113 “Витоша” с растителен вид 4116 *Tozzia carpathica*, BG0001014 “Карлуково” с природно местообитание 6240 Субпанонски степни тревни съобщества, BG0000402 “Бакаджиците” с природно местообитание 62А0 Източни субсредиземноморски сухи тревни съобщества и BG0000610 “Река Янтра” с природно местообитание 1530 Панонски солени степи и солени блата.

Обект на оценка са общо 271 локални местообитанията от защитените зони с теренен контрол и на експертна преценка на останалите природни местообитания в проучваните зони, за които основно са ползвани разработените материали по Дейност 4, собствени проучвания и други източници на информация.

Без предвиден теренен контрол, на базата на изработените материали по Дейност 4 е направена оценка на 6 Защитени зони - в **Черноморския район** - BG0000574 “Ахелой-Равда-Несебър” с 11 природни местообитания и от **Континенталния район** - BG0000241 “Сребърна” с 8 природни местообитания, BG0000313 “Руй” с 15 природни местообитания, BG0002018 “Остров Вардим” с 3

природни местообитания, BG0000137 „Река Долна Луда Камчия“ с 3 природни местообитания и BG0001033 „Брестовица“ с 11 природни местообитания.

Общият брой на оценените природни местообитания на локално ниво в 19 защитени зони с теренен и без теренен контрол е 311 броя.

На избраните подходи и приложените методики от експертите по Дейност 4 се дава висока оценка. Извършена е компетентна, задълбочена и с логическа последователност теренно-проучвателна и камерална работа.

Методиките са описани детайлно, реално приложими са на терен и спазването им води до събиране на качествени данни за реалното състояние на природните местообитания в защитените зони. Анализът и оценката на проведените теренни работи по Дейност 4, показват последователно изпълнение на заложените подходи и методики. Описаните етапи при планиране и провеждане на теренните работи по Дейност 4 са последователни и надграждащи информацията до постигане на поставените цели за създаване на крайния продукт и изготвяне на оценките за Природозащитния статус.

Резултатите от проведената оценка и контрол на материалите по Дейност 4, дават основание да се приемат, като изпълнението им е на съвременното ниво на научните знания. На базата на проведения теренен контрол, са направени следните заключения/изводи/:

1. Потвърждават се разработените дедуктивни и индуктивни модели за проучването природни местообитания и растителни видове като в индуктивните модели за разпространение на природно местообитание 91AA Източни гори от космат дъб в ЗЗ „Странджа“ и за разпространение на 4116 *Tozzia carpathica* в ЗЗ „Витоша“ при провеждания в бъдеще мониторинг да се обърне особено внимание поради възможност за допускане на неточности.

2. Потвърждават се направените оценки на природозащитния статус на 10 природни местообитания и 2 растителни вида в защитените зони с теренен контрол. Не е потвърден природозащитния статус на природно местообитание 91H0 в ЗЗ „Искърски пролом-Ржана“ тъй като за голяма част от параметрите не е набрана достатъчно информация. Не е потвърден и ПС на природно местообитание 6240 в ЗЗ „Карлуково“, като се счита се, че не са отчетени приложените по Дейност 4 по-прецизни методи за картиране на местообитанието. Счита се, че установеното значително различие на площта, установена по Дейност 4 в сравнение със Стандартния формуляр, е резултат на приложени по-прецизни методи за картиране, и разликата не се дължи на загуба на площ от местообитанието поради протичащи природни и антропогенни процеси. От растителните видове не е потвърден природозащитния статус на 4116 *Tozzia carpathica* от „Витоша“, тъй като при

372

проведения теренен контрол по Дейност 5 са установени значително по-голям брой находища в сравнение с установените по Дейност 4.

3. Не се потвърждава природозащитния статус на природни местообитания 9110 Букови гори от типа *Luzulo-Fagetum* и 91ВА Мизийски гори от обикновена ела в ЗЗ “Среден Пирин-Алиботуш”. Без проведен теренен контрол, на базата на дадените оценки по критериите и съответните параметри, се приема, че намавяването на площта на тези местообитания в сравнение със Стандартния формуляр, не се дължи на загуба на площи на местообитанията поради протичащи природни и антропогенни процеси, а е резултат на приложени по-прецизните методи по Дейност 4.

4. Потвърждават се разработените схеми за мониторинг

5. Не е потвърден актуализирания Стандартен формуляр на природно местообитание 91АА Източни гори от космат дъб в ЗЗ “Странджа”

Препоръки – На базата на оценката и контрола на изработените материали по Дейност 4, теренната работа по Дейност 5, анализите и оценките на различни източници на информация, се правят следните препоръки:

1. За растителния вид 4116 *Tozzia carpathica* в ЗЗ „Витоша”

Да се промени ПС на локално равнище от **Неблагоприятно-лошо състояние** на **Неблагоприятно-незадоволително състояние**.

При провеждания в бъдеще мониторинг да се предвидят промени в методиката, като се предвиди размер на ПП 1м², а периода на наблюдение се промени от май-юни на юни-юли

2. За растителния вид 1590 *Viola delphinantha* в ЗЗ „Среден Пирин-Алиботуш”

При провеждане на мониторинг в бъдеще предлагаме фитоценологичните описания да се правят в отчетни площадки с размер 1 м².

3. За природно местообитание 9110 Букови гори от типа *Luzulo-Fagetum* в ЗЗ „Среден Пирин-Алиботуш”

Да се промени оценката на ПС на локално равнище от **Неблагоприятно-лошо състояние** на **Неблагоприятно-незадоволително състояние**.

4. За природно местообитание 91ВА Мизийски гори от обикновена ела в ЗЗ „Среден Пирин-Алиботуш”

Да се промени оценката на ПС на локално равнище от **Неблагоприятно-лошо състояние** на **Неблагоприятно-незадоволително състояние**.

5. За природно местообитание 6240* Субпанонски степни тревни съобщества в ЗЗ „Карлуково”

Да се промени оценката на ПС на локално равнище от Неблагоприятно-лошо състояние на Неблагоприятно-незадоволително състояние.

6. За природно местообитание 91 Н0 Панонски гори с *Quercus pubescens* в ЗЗ „Искърски пролом-Ржана”

Да се промени оценката на ПС на локално равнище от Неблагоприятно-лошо състояние на **Неизвестен ПС**

7. За природно местообитание 62A0 Източни субсредиземноморски сухи тревни сообщества в ЗЗ „Бакаджиците”

При провеждания мониторинг на местообитанието препоръчваме проучванията да се провеждат в периода май-юли.

8. В Стандартния формуляр на защитена зона „Бакарджиците”

Да се включи в групата на „Други растителни и животински видове” растителния вид *Astracantha thracica* (Griseb.) Podl. (тракийски клин), който е балкански ендемит и терциерен реликт, включен в Червената книга на България т. 1, с природозащитен статут – Уязвим

9. За природно местообитание 91AA* Източни гори от космат дъб в ЗЗ „Странджа”

Предлага се промяна на Стандартния формуляр ЗЗ Странджа, в който да се отрази установената по Дейност 5 за местообитанието площ от 3.6 ха, която да се приеме като референтна. В картата на разпространението на местообитанието да се отразят установените по Дейност 5 находища.

Предлага се промяна на ПС от „неблагоприятно-лошо” на „неблагоприятно-незадоволително”.

Препоръчва се, при провеждането на мониторинг на местообитание 91AA да се прецизира методиката в частта за използването на информацията от лесоустройствените проекти.

Обобщение, на направените препоръки е представено в **Таблица 9**, с посочени мотиви и предложения към Възложителя за последващи действия.

Всички предложения към Възложителя за промени са отразени в съответните документи и приложени към Докладите за Оценка и контрол (Приложение 1).

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007-2013 г.”

Таблица 10 Списък на защитените зони и видовете/природните местообитания, за които не потвърждаваме заключенията, направени по Дейност 4, с включени предложения за промяна по Дейност 4, мотиви и предложения към Възложителя за последващи действия

33 Код	Вид	Резултатат / Предложение / Продукт по Дейност 4, които не приемаме	Предложение / заключение по Дейност 5	Анализ и обосновка за несъответствията	Предложение към Възложителя за последващи действия
33 Витоша BG 0000113	4116 Tozzia carpathica	Част от индуктивния модел, в който са включени горски територии с надморска височина под 1700 м; От методиката - определения размер от 9 м ² пробни площадки, в които се правят фитоценологични те описания и се набират данни за определяне на ПС	Установени са 11 находища на вида, които са разположени предимно в открити тревни и храстово- тревни групировки над високопланинската граница на гората. Видът е установен на малки по размер микрестообитания на наноси покрай потоци	По Дейност 4 е установено 1 находище на вида в горска територия. Проучването е проведено през м. юни, като не са установени находища на вида по трака, по който по Дейност 5 са установени 8 находища в началото на м. юли	Да се промени ПС на локално равнище от Неблагоприятно- лошо състояние на Неблагоприятно- незадоволително състояние. При провеждания в бъдеще мониторинг да се предвидят промени в методиката, като се предвиди

375

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007-2013 г.”

		на вида; препоръчания период за наблюдение – май-юни; Определения ПС Неблагоприятно- лошо състояние			размер на ПП 1м ² , а периода на наблюдение се промени от май- юни на юни-юли
33 Среден Пирин- Алиботуш BG 0001028	1590 Viola delphinantha	Предложения размер на ПП за фитоценологични описания	При специфичните особености на микрестообитания та на скалистите терени, на които е разпространен вида считаме, че размера на отчетните площадки трябва да се намали	По дейност 5 е предложен размер на ПП от 9 м ² .	При провеждане на мониторинг в бъдеще предлагаме фитоценологични те описания да се правят в отчетни площадки с размер 1 м ²
33 Среден Пирин- Алиботуш BG 0001028	9110 Букови гори от типа Luzulo-Fagetum	Определеното по Дейност 4 неблагоприятно- лошо ПС на местообитание 9110 в 33 Среден Пирин-Алиботуш	Предлага се оценка неблагоприятно- незадоволително състояние, независимо от значителното намаляване на	По дейност 4 оценката на ПС неблагоприятно- лошо се обосновава основно с няколкократно намалената площ в	Да се промени оценката на ПС на локално равнище от Неблагоприятно- лошо състояние на

376

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007–2013 г.”

			площта в сравнение със СФ, което свързваме с приложените по-прецизни методи за картиране по Дейност 4	сравнение със СФ	Неблагоприятно-незадоволително състояние.
33 Среден Пирин-Алиботуш BG 0001028	91BA Мизийски гори от обикновена ела	Определеното по Дейност 4 неблагоприятно-лошо ПС на местообитание 91CA в 33 Среден Пирин-Алиботуш	Предлага се оценка неблагоприятно-незадоволително състояние, независимо от значителното намаляване на площта в сравнение със СФ, което свързваме с приложените по-прецизни методи за картиране по Дейност 4	По дейност 4 оценката на ПС неблагоприятно-лошо се обосновава основно с няколкократно намалената площ в сравнение със СФ	Да се промени оценката на ПС на локално равнище от Неблагоприятно-лошо състояние на Неблагоприятно-незадоволително състояние.
33 Странджа BG0001007	91AA* Източни гори от космат дъб	Индуктивния модел за разпространение на местообитание	По дейност 5 не са открити находища на вида в редица участъци посочени по	По индуктивния модел на Дейност 4 местообитание 91AA е с площ от	Предлага се промяна на СФ на 33 Странджа да се запише

377

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007-2013 г.”

		91AA в 33 Странджа и определената в СФ референтна площ на местообитанието - 0.97 ха	индуктивния модел. При проведени проучвания в предполагаеми територии с местообитание 91AA са установени и картирани няколко полигона с обща площ 3.6 ха	0.97 ха. По дейност 5 са картирани полигони с площ около 3.6 ха. Резултатите от проведеното проучване ни дават основание да направим заключението, че при картирането на разпространението на местообитание 91AA в 33 Странджа съществуват неточности свързани с отчитане на участието на косматия дъб в смесените дъбови гори. Тези проблеми са свързани със	установената по Дейност 5 площ от 3.6 ха, която да се приеме като референтна. В картата на разпространението на местообитанието да се отразят установените по Дейност 5 находища. Предлага се промяна на ПС от неблагоприятно- лошо на неблагоприятно- незадоволително. Препоръчваме при провеждането на мониторинг на местообитание 91AA в бъдеще да се прецизира
--	--	---	---	---	--

378

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007-2013 г.”

				съществуващи неточности при отчитане участието на косматия дъб в таксационните описания в ЛУП, които се използват при разработването на дедуктивния модел на местообитание 91AA. Аналогични проблеми съществуват и при провеждане на теренните проучвания свързани с разработването на индуктивния модел.	методиката в частта за използването на съдържащата се информация в лесоустройствени те проекти
33 Карлуков о BG000101	6240* Субпанонски степни тревни съобщества	Определеното по Дейност 4 неблагоприятно- лошо ПС на	По Дейност 5 за местообитание 6240 е дадена оценка на ПС Неблагоприятно-	Съществуващите значителни различия в площта на	Да се промени оценката на ПС на локално равнище от

379

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007-2013 г.”

4		местообитание 6240 в 33 Карлуково	незадоволително състояние	местообитанието между СФ и площта определената по Дейност 4, която е с около 61% по малка. Тези различия се обясняват с използването на различни методи и осъществено по- прецизно картиране по Дейност 4	Неблагоприятно- лошо състояние на Неблагоприятно- незадоволително състояние.
33 Искърски пролом- Ржана BG000104 2	91 Н0 Панонски гори с Quercus pubescens	Определеното по Дейност 4 неблагоприятно- лошо ПС на местообитание 91 Н0 в 33 Искърски пролом-Ржана	Поради недостъпност на територията на установеното местообитание и невъзможността да се съберат необходимите показатели за оценка на ПС е дадена оценка неизвестен	Дадената оценка Неблагоприятно- лошо състояние по Дейност 4 е направена при липса на достатъчно информация за редица показатели и при дадени положителни	Да се промени оценката на ПС на локално равнище от Неблагоприятно- лошо състояние на Неизвестен

380

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007–2013 г.”

				оценки за други	
33 Бакаджиц и те BG000040 2	62A0 Източни субсредиземноморс ки сухи тревни съобщества	Предложения в методиката за картиране и определяне на ПС, времеви период за фитоценологични описания и определяне на ПС на местообитанието.	Възприетият подход за проучване и картиране на местообитание 62A0 да се извършва в периода от април до септември, считаме че трябва да се корегира, тъй като през август и септември, значителна част от тревната растителност е приключила развитието си. Като оптимален за картиране считаме периода май-юни.		При провеждания мониторинг на местообитанието препоръчваме проучванията да се провеждат в периода май-юли. Наличието в защитената зона на находища на растителния вид <i>Astracantha thracica (Griseb.) Podl.</i> (тракийски клин), който е балкански ендемит и терциерен реликт и е включен в Червената книга на България т. 1, с природозащитен статут – Уязвим { VU I 2a (i)}, дава

381

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007-2013 г.”

					основание да се предложи този вид да се включи в Стандартния формуляр на 33 в групата: „Други значими растителни и животински видове“
33 Камчия BG000040 2	92A0 Крайречни галерии от <i>Salix alba</i> и <i>Populus alba</i>	Природно местообитание 92A0 е новоустановено по дейност 4	Съгласно Ръководството за определяне на местообитанията от европейска значимост в България местообитание 92A0 е разпространено „в най-южните части на страната, но най-вече край реките Марица, Струма, Места и Тунджа и техните притоци“	Крайречните заливни гори или галерии, доминирани от <i>Salix alba</i> , <i>Populus alba</i> и <i>Populus nigra</i> , които принадлежат към съюз <i>Salicion albae</i> се отнасят към третия подтип на местообитание 91E0 Алувиални гори с <i>Alnus glutinosa</i> и <i>Fraxinus excelsior</i> (Alno-	При посочените несъответствия с ареалите на двете местообитания се препоръчва при провеждания в бъдеще мониторинг, да се проведат по-детайлни проучвания на цялата територия на новоустановеното местообитание

382

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007-2013 г.”

				Padion, Alnion incanae, Salicion albae), който е „разпространен основно в поречието на р. Дунав и долното течение на неговите притоци“.	
33 Река Янтра BG000062 1	1530 Панонски солени степи и солени блатата	Предложения в методиката за картиране и определяне на ПС, времеви период за фитоценологични описания и определяне на ПС на местообитанието	Възприетият подход за проучване и картиране на местообитание 1530 да се извършва в периода от април до септември, считаме че трябва да се корегира, тъй като през август и септември, значителна част от тревната растителност е приключила развитието си. Като		При провеждания мониторинг на местообитанието препоръчваме проучванията да се провеждат в периода май-юли.

383

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007-2013 г.”

			оптимален за картиране считаме периода май-юни.		
--	--	--	---	--	--

2. Окончателен доклад, включващ оценка на качеството на данните, набрани от изпълнителя по обособена позиция 7 - „Обединение Еконефт” както и подробен анализ и обосновка при констатирани несъответствия или противоречива информация, спрямо резултатите, получени от Изпълнителя по дейност 4 и препоръки към Възложителя за последващи действия

При изпълнението на Дейност 4, обособена позиция 7 е събрана значителна по обем информация за разпространението, гнезденето, миграцията и зимуването на птиците в България. В основата на тези изследвания най-малката картируема единица е еднокилометровия квадрат от световната УТМ мрежа. Това означава 100 пъти по-голяма точност от десеткилометровия УТМ квадрат, използван при съставянето на Атласа на гнездящите птици в България (Янков, 2007), но и 100 пъти по-голям брой квадрати за теренно проучване (около 111 000). С прилагането на такава голяма точност е положено началото на нов етап в орнитологичните изследвания в България. В това се състои и един от основните приноси на настоящия проект.

Друг важен принос на проекта е по отношение на есенната миграция на реещите се мигранти. За първи път в България е организирана верига от наблюдателни пунктове (НП) успоредно на р. Дунав за визуално проследяване на есенните мигранти през територията на страната. Установени са размерите и видовия състав на миграционните потоци от реещи се птици през есента над цялата територия на България.

Ценен принос са и визуалните наблюдения върху пролетната миграция на реещите се птици, организирани чрез десет НП в Югоизточна и три в Североизточна България. Макар и да покриват частично територията на страната, чрез тях са определени пролетните миграционните потоци от източната част на България.

Значителен принос в приложно-практическо отношение за развитието на вятърната енергетика в България ще има и картата за риска, но съобразена с направените бележки и препоръки.

Резултатите от Дейност 4 са в съответствие със заданието и приетите методики.

Заключенията с направените бележки, мотиви, предложения и препоръки към Възложителя са групирани по доклади в следната таблица (**таблица 11**):

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007-2013 г.”

Заключение/Продукт по Дейност 4 , който не потвърждаваме	Мотиви за направената оценка	Предложение за промени към Възложителя	Предложения за преработка
ПРОДУКТ 1 – Зимен период – приемаме изготвените продукти			
ПРОДУКТ 2 – Пролетна миграция			
<p>Приемаме свършената работа по Дейност 4 със следните забележки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Не са обхванати всички миграционни потоци, които минават през територията на България; 2. Наблюдателните пунктове за проучване на пролетна и есенна миграция да бъдат едни и същи 3. Получени завишени стойности за броя на пролетните реещи се мигранти по черноморското крайбрежие 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Наблюдателните пунктове за пролетна миграция са разположени само в източната част на страната 2. Ще има възможност за сравнение и съпоставки на видовия и количествен състав на реещите се мигранти в едни и същи места от територията на страната 3. Сумирани са данни от наблюдения от наблюдателни пунктове разположени в посока юг - север, а не изток – запад. Това води до сумирана на едни и същи ята и птици, които са отчетени последователно. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. При бъдещи подобни проучвания пунктовете за наблюдение да бъдат разположени развномерно по оста изток – запад 2. Да бъде включено в методики и технически задания при бъдещи подобни изследвания 3. При бъдещи изследвания да бъде избягвана тази неточност 	Няма такива
ПРОДУКТ 3 – Гнездови период			

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007-2013 г.”

Заключение/Продукт по Дейност 4 , който не потвърждаваме	Мотиви за направената оценка	Предложение за промени към Възложителя	Предложения за преработка
<p>Приемаме свършената работа по Дейност 4 със следните забележки:</p> <p>1. Данните не са представени във вид удобен за последващата оценка и обработка</p> <p>Процедурата по изготвяне на моделите не е достатъчно добре обоснована и формулирана</p>	<p>1. В повечето отчети не са представени количествени данни за наблюдаваните видове птици, а те просто са изброени</p> <p>2. Не са посочени фактори на средата и тяхната тежест взети предвид при изработването на моделите</p>	<p>1. При бъдещи изследвания да се прилагат опростени таблици, съдържащи единствено данни, които са необходими за последващи анализи.</p> <p>2. При бъдещи разработки да се залагат ясни и конкретни екологични и ГИС фактори, които да се използват при моделиране.</p>	
ПРОДУКТ 4 – Карта на риска			
<p>Картата на риска представя многократно завишен риск за птиците</p>	<p>Изготвените модели по сезони са допълвани с други данни, които допринасят за многократното завишаване на риска.</p> <p>Изготвената от Еконефт карта съдържа многократно по – висок риск за птиците в България в сравнение с такива карти разработени в други държави с подобно или по-значимо биологично разнообразие и</p>	<p>Картата на риска да няма забранителен характер, а да се използва само с индикативна цел.</p> <p>Препоръчваме получените изходни модели (базисни карти) за миграцията, размножаването и зимуването да не се наслагват, а да се използват като информация за рискови територии през конкретните периоди на годината.</p> <p>Нашата оценка е, че тези изходни модели са достатъчен и надежден източник за</p>	

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007-2013 г.”

Заключение/Продукт по Дейност 4 , който не потвърждаваме	Мотиви за направената оценка	Предложение за промени към Възложителя	Предложения за преработка
	природно наследство.	определяне на степента на риска При използване на картата на риска, за всеки конкретен нов ветроенергиен парк, да се отчитат и наличните данни в района, получени от мониторинг на действащи ветропаркове, тъй като в заданието, по което Еконект е работило, не е предвидено да се отчитат резултатите за смъртност от импактен мониторинг за действащите паркове.	
ПРОДУКТ 5 – Ръководство за дивите птици			
Приемаме изготвеното ръководство със забележки	Направен е преглед на поемния капацитет на 9 района от територията на България, но вместо брой генератори (както се изисква от заданието) са посочени MW.	Препоръчваме посочените проблеми да бъдат разгледани при изпълнение на втората фаза от проекта.	Няма такива
ПРОДУКТ 6. Система за ранно предупреждение			
Системата за ранно предупреждение не е конкретизирана	Не е описана процедурата за спиране. Не са дадени инструкции какви видове и колко броя птици са пределните стойности за вземане на решение за спиране на турбини в България (или по райони от страната според	Препоръчваме да бъде използван практическия опит от 3 годишно функциониране на с-ма за ранно предупреждение при Калиакра.	

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007-2013 г.”

Заключение/Продукт по Дейност 4 , който не потвърждаваме	Мотиви за направената оценка	Предложение за промени към Възложителя	Предложения за преработка
	картата на риска, например).		
ПРОДУКТ 7. Методика за миграцията			
При разглеждане на нощната миграция не е взет предвид богатия български опит Не е възприето най-рационалното разположение на наблюдателните пунктове	В литературния обзор и последващите анализи не са използвани научни статии и дисертация за нощната миграция по територията на България.	При бъдещи проучвания в това направление да се отчита не само чуждия, но и българския опит. Въз основа на натрупания от нас дългогодишен опит предлагаме (ако в бъдеще се провежда такова мащабно проучване) организиране на НП по линия, която е успоредна на пътя Калотина-София-Пазарджик-Пловдив-Чирпан-Карнобат-Айтос-Бургас.	Няма такива

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007-2013 г.”

По отношение на бъдещи действия по разглеждания проект имаме следните препоръки:

Да бъдат проучени възможностите за поставянето на картата за риска с еднокилометровата УТМ мрежа в Google Earth. По този начин широката общественост ще може да ползва картата без да прибягва до труднодостъпни, скъпи и сложни програми (ArcGis, MapSorce и пр.).

В дългосрочен план предлагаме МОСВ да направи необходимите постъпки за закупуването на мощен радар за проследяване миграцията на птиците и неговото позициониране в района на Бургаския залив. Заедно с радарите на Ръководството за въздушно движение (РВД), разположени при с. Аксаково, Варненско и при София, ще може да се обхванат най-значимите миграционни потоци през територията на България. Тяхното познаване и проследяване има съществено значение за авиацията, далекопреносната мрежа, медицината, селското стопанство, познавателния туризъм и пр.

ЧАСТ ЧЕТВЪРТА: МОНИТОРИНГ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ИНДИКАТОРИТЕ

За оценка на напредъка на договора и постигането на очакваните резултати са предвидени следните критерии и индикатори за контрол, които са представени във Встъпителния доклад. Отчет на изпълнението на посочените индикатори е представен в **Таблица 12**.

Таблица 12 Отчет за изпълнението на индикатори за оценка на напредъка при изпълнението на договора

	Критерий	Индикатор	Начин на проверка	Оценка
1	Спазване на цялостния график за изпълнението на договора	Брой изработени документи в срок	Проверка на сроковете за провеждане на обучението, изготвяне на встъпителен доклад, изготвяне на междинен доклад, изготвяне на окончателен доклад	<p>Към момента на представяне на Окончателния доклад всички предвидени по проекта документи са изработени в срок:</p> <p>Изготвен отчет от проведено обучение: 1</p> <p>Брой проведени мисии: 73</p> <p>Брой изготвени отчети от мисии: 73</p> <p>Изготвен Встъпителен доклад: 1</p> <p>Изготвен</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Проект „Картиране и определяне
на природозащитното състояние
на природни местообитания и
видове – фаза I”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007-2013 г.”

	Критерий	Индикатор	Начин на проверка	Оценка
				Междинен доклад: 1 Изготвен Окончателен доклад: 1
2	Спазване на графика за теренно проучване на зоните в съответните периоди, утвърдени от Възложителя и заложи в предварителния график на посещенията.	Брой проучени зони за съответните периоди	Ежеседмични проверки на напредъка при теренните проучвания	Всички планирани теренни мисии са проведени и отчетени в срок. Към момента на предаване на Окончателния доклад напълно се спазва графикът, утвърден във Встъпителния доклад. Брой планирани теренни мисии: 73 Брой изпълнени теренни мисии: 73
3	Резултат от обучение на полеви експерти. Разбиране на същността на задачата от полевите експерти.	Ниво на знания за съответната обособена позиция на привлечените полеви експерти	Изпит/Тест след проведено обучение за нивото на познаване на съответните видове/местообитания	Всички полеви експерти успешно издържаха направения тест. Брой полеви експерти положили теста: 40 Брой полеви

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007 - 2013

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007 – 2013 г

392

Министерство
на околната среда и водите

	Критерий	Индикатор	Начин на проверка	Оценка
				експерти издържали успешно теста: 40
4	Набрани достоверни данни от теренните проучвания	Брой на качествени отчети от теренни мисии, съдържащи надеждни теренни данни	Контролно събиране на теренни данни с еднакви технически средства и методики.	Брой изпълнени теренни мисии: 73 Брой качествени отчети от теренни мисии: 73
		Събраните теренни данни са в съответствие с наличните литературни данни	Сравнение на получените теренни данни с наличните литературни/научни данни за съответния вид/местообитание	Брой изпълнени теренни мисии: 73 Брой отчети от теренни мисии в Съответствие с публикуваните научни данни: 73
5	Спазване на зададените периоди за посещение на зоните от полевите екипи	Записана информация от GPS устройствата на полевите екипи в зададените периоди, снимки с дата и час	Проверка на „траковете“ (записаните данни) от GPS устройствата на полевите екипи за посещението на терен, вкл. информация за дата, час и продължителност на посещението.	Брой изпълнени теренни мисии: 73 Качествено отчетени GPS данни и снимки от теренни мисии – общо мисии: 73

ЧАСТ ПЕТА: ЗАКЛЮЧЕНИЕ – НАУЧЕНИ УРОЦИ И ДОБРИ ПРАКТИКИ

Договорът за оценка и контрол на качеството на данните от картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове и минимизиране на рисковете за дивите птици“ в рамките на проект DIR-59318-1-2 „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове – фаза I“ има за цел да оцени набраната информация и изготвените крайни продукти от изпълнителите по Дейност 4. За целта са избрани 19 защитени зони, в които е извършена оценка и контрол.

Оценката и контрола по Дейност 5 бяха изпълнени успешно, с високо качество, в рамките и сроковете заложи в техническото задание на Възложителя.

Изпълнението на Договора за оценка и контрол на качеството на данните от картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове и минимизиране на рисковете за дивите птици по своята същност оценява, надгражда предходната Дейност 4 по проекта.

Използвайки научените уроци по Дейност 4, изпълнението на Дейност 5 надгражда знанията, както по отношение на организацията и изпълнението на проекта, така и по отношение на набраната информация за проучваните защитени зони, видове и природни местообитания.

Добри практики бяха установени по отношение на организацията на работа – планиране, изпълнение и отчитане, по отношение на анализа на набраната информация и нейната интерпретация.

Добра практика е предварителното планиране на теренните проучвания и предварителното планиране на очакваните резултати, която може да се прилага не само при конкретния проект.

Добра практика е създаването на група за контрол и изградената многостепенна система за проверка и контрол на получените резултати.

Полезните уроци научени от нас като изпълнител и от управляващия орган от страна на МОСВ и утвърдените добри практики при изпълнението на такъв мащабен проект в кратки срокове, значително ще подобрят планирането, изпълнението и представянето дори и на по-мащабни проекти в бъдеще.

ЧАСТ ШЕСТА: ПРИЛОЖЕНИЯ

Приложение 1	Доклади за оценка и контрол по Обособени позиции 1 – 6 и Доклади по ОП 7 за оценка на извършената полева работа и изготвени крайни продукти по Дейност 4
Приложение 2	Сравнителни таблици за оценка на природозащитния статус на видовете и природните местообитания на ниво защитена зона за Обособени позиции 1 - 6
Приложение 3	Сравнителни таблици за оценка на природозащитния статус на биогеографско и национално ниво за Обособени позиции 1 - 6
Приложение 4	Сравнителни таблици за оценка на предложенията за промяна в стандартния формуляр за Обособени позиции 1 - 6
Приложение 5	Обобщена таблица за оценка на извършената работа и качество на изготвените крайни продукти по Дейност 4 за Обособени позиции 1 – 6(на електронен носител)
Приложение 6	Изготвени крайни продукти за целевите видове, предмет на оценка по обособени позиции 1-6(на електронен носител)
Приложение 7	Доклади от проведени теренни мисии, вкл. ГИС данни, снимки, GPS тракове, полеви формуляри и други доказателства
Приложение 8	Копия от Протокол 8 – определяне на членовете и задълженията на групата за контрол
Приложение 9	Копия от констативни протоколи от проведените проверки на терен
Приложение 10	Картен материал на получените резултати по Дейност 5

